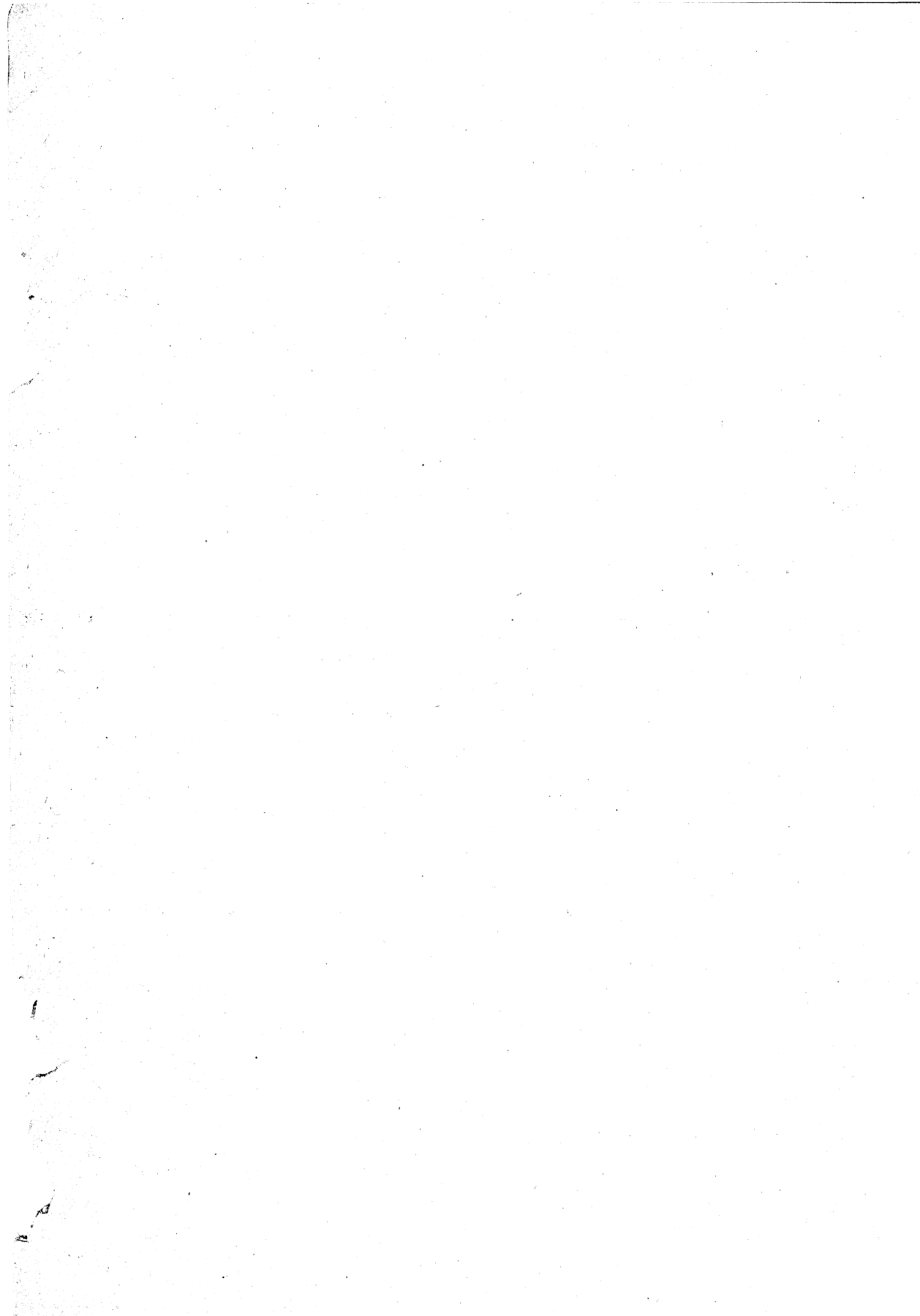

ZİRAÎ DAVALARIMIZ

Hazırhyan :
ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

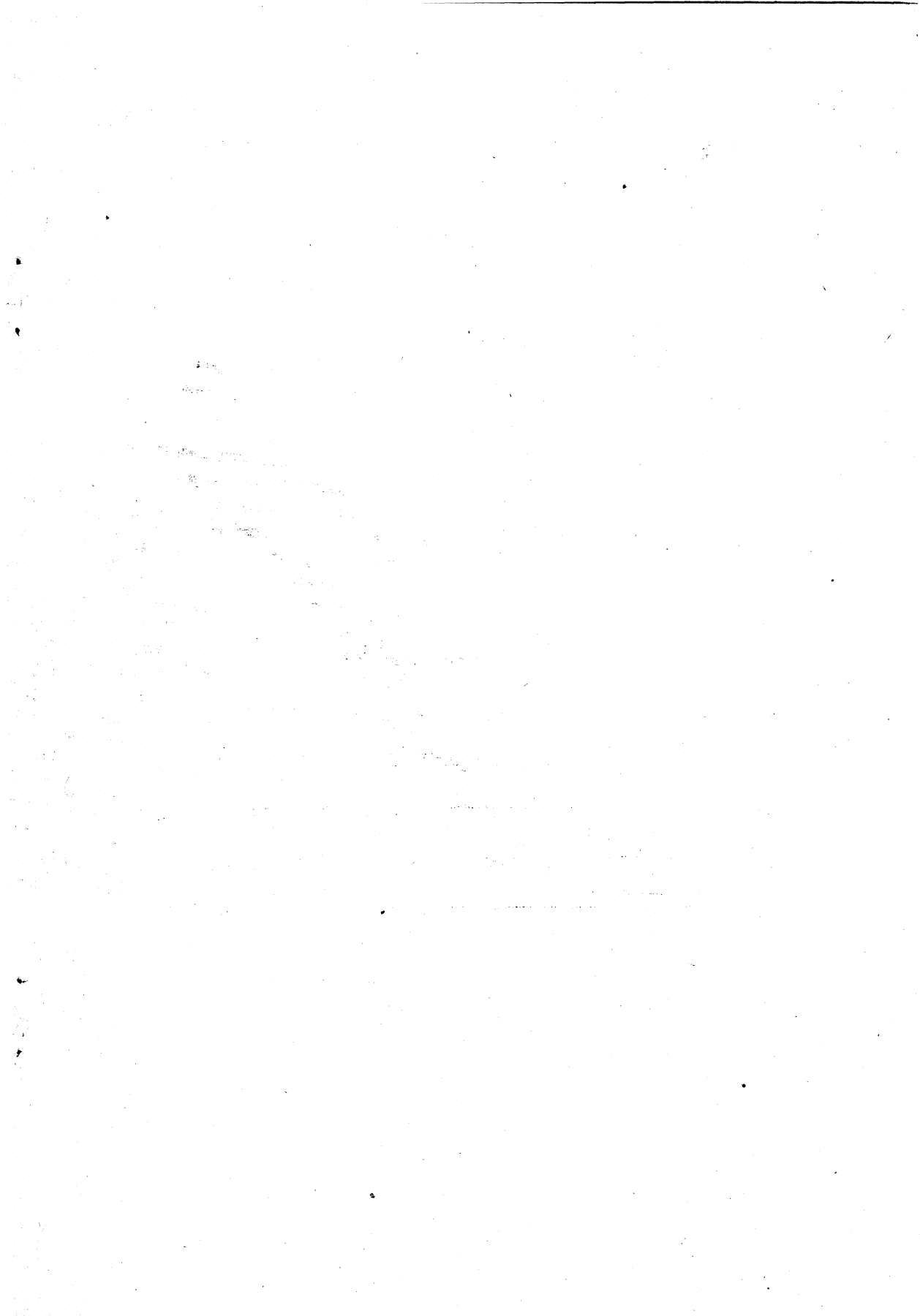
Doğuş Ltd. Şirketi Matbaası

A N K A R A — 1 9 6 1

İ Ç İ N D E K İ L E R

1 — Önsöz	5
2 — Zirai Teknolojide İlerlemeler ve Arazi Reformu	7
3 — Hollanda da Arazi Tevhidi	24
4 — Suriye Bölgesinde Toprak Reformu Kanunu	101
5 — Küba Cumhuriyeti Toprak Reformu Kanunu	125
6 — Toprak Reformu Kanun Tasarısı	147

Zirai Teknolojide İlerlemeler ve Arazi Reformu

Yazan : Prof. Dr. Reşat AKTAN

Ziraat Yüksek Mühendisi
Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat Profesörü

Yazar'ın Notu — Birleşmiş Milletlerin Gıda ve Tarım Teşkilâtı, Amerika Birleşik Devletleri Milletlerarası İşbirliği İdaresi (International Cooperation Administration) ve Irak Hükûmetinin yardımlarıyla Orta Doğu memleketleri arazi meseleleri mevzuu üzerinde geçen sonbaharda Irak'ta bir seminer ve ayrıca bir yetiştirme merkezi tertip etmiş bulunmaktadır. Türkiye dahil on iki Orta Doğu memleketinin iştirak ettiği bu Seminer, 1 ilâ 21 Ekim 1955 tarihleri arasında Şimali Irak'ta, meşhur Sultan Salahaddin Eyyubi adına izafe edilen bir sayfiye mahallinde yapılmıştır.

Adı geçen memleketlerin, ziraat, ekonomi, imar vesaire gibi millî ekonomilerle ilgili vekâlet ve dairelerine veya üniversite vesair ilim ve araştırma müesseselerine mensup salâhiyetli mütehassıslarını gönderdikleri bu Seminere memleketimizden Başbakanlık Toprak ve İskân Genel Müdürü Bay Necati Turgay, Ziraat Fakültesi Ekonomi ve İşletmecilik Profesörü Dr. Kâzım Köylü ve Tarım Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdür Muavini Bay Nebih Yalaz iştirak etmişlerdir.

Üç hafta müddetle yapılan münakaşa ve müzakerelerde Pakistan'dan Libya'ya, Türkiye'den Sudan'a kadar uzanan Orta Doğu bölgesinin pek çeşitli, aynı zamanda muğlak olan arazi meseleleri her bakımdan incelenmiş, muhtelif memleketlerin arazi ile ilgili çalışmalarının ve elde ettikleri tecrübelerin muhasebesi yapılmış, Seminere iştirak eden teknisyen, ilim adamı ve idareciler arasında geniş bir fikir teatisinde bulunul-

muştur. Daha ziyade genç idarecilerin ve teknisyenlerin katıldıkları Yetiştirme Merkezi ise, ilk üç haftası zarfında Seminer toplantılarına iştirak etmek suretiyle üç ay müddetle devam etmiştir.

Aşağıdaki etüd, Orta Doğu Arazi Meseleleri Merkezinin hazırlanması ve fiilen idaresi safhalarında Gıda ve Yardım Teşkilâtının Bölge Mütihassısı ve Münakaşa Lideri olarak vazife görmek şerefine nail olan yazar tarafından 16 Ekim 1955 tarihindeki umumî heyet toplantısına bir tebliğ halinde sunulmuş bulunmaktadır.

Bu tebliğin incelemeğe çalıştığı hususlar şöylece hülâsa edilebilir : (a) Ele alınan mevzuun önemli ve muğlak meseleleri üzerindeki konuşmaları açmak ve semereli münakaşalar için bir zemin hazırlamak; (b) umumiyet itibariyle ziraat sektöründe meydana gelen teknolojik ilerlemelerle müessesevi değişmeler arasındaki esas münasebetleri araştırmak; (c) teknolojik ve müessesevi reformların gayelerini ve muhtemel tesirlerini kısaca incelemek; ve nihayet, (d) Orta Doğu memleketleri ziraatinin hali hazırda kısmen içinde bulunduğu ve er veya geç yaşamak zorunda olduğu bu iki türlü reform hareketi arasındaki mütakabil hağlılığa işaret etmektir. Bu gibi muhtasar bir etüdü, ziraat sahasında şimdiye kadar başarılan her türlü teknolojik ilerlemelerin tam bir izahını yapmasına veya çeşitli arazi reformlarını teferruatlı bir şekilde incelemesine pratik bakımdan imkân olmadığı aşikârdır.

I — Ziraat Sahasındaki Teknolojik Terakkilerin Mana ve Ehemmiyeti :

Dünyanın iktisaden ileri gitmiş memleketlerinin bugünkü yüksek ekonomik refah seviyesine erişmelerinde, verimli ve müessir olduğu kadar gelişmiş ve kalkınmış bir ziraate sahip olmalarında ilmin ve teknolojik terakkilerin tatbikat sahasına konulması hadisesi hayati bir rol oynamıştır. Bir çok gelişmiş memleketlerde son yüzyıl zarfında yaratılan teknolojik ilerlemelerin ziraat istihsal üzerine yaptığı müspet tesirler hayret edilecek derecede semereli olmuştur. Bu bir asır zarfında dünya nüfusunun muazzam artışlar kaydetmiş bulunmasına rağmen Ondokuzuncu Yüzyılın ilk yarısında iktisatçıları olduğu kadar muhtelif sınıftan münevverleri de şiddetle endişelendiren gıda maddeleri kıtlığı korkusu, dünyanın ekseri bölgeleri için artık tamamen ortadan kalkmış bulunmaktadır. İktisaden gelişmiş memleketlerin hepsinde de sermayenin ve işgücünün müessiriyetleri ve arazinin verimliliği devamlı olarak artmaktadır. Ziraat sektörünü faydalandıran fevkalâde çok sayıdaki keşif ve icatlar sayesinde, istikbale ait tahminler ve potansiyel imkânlar, şimdiye kadar olduğundan daha az parlak değildir.

Ziraatte böyle büyük bir inkılâp yaratan teknolojik terakkilerin en önemlileri acaba nelerdir? Umumî olarak ifade etmek icabederse, adı geçen ilerlemeler, ziraâ istihsalin verimini ve müessiriyetini artırmak maksadıyla insan zekâsının mahsulü olarak teknik sahasında meydana getirilen her türlü keşifleri ve islahatı içerisine almaktadır. Bir manasında ziraatte teknolojik terakki, yüksek istihsal kapasitesine sahip nebatlar veya hayvanlar meydana getirmek ve mümkün olan en elverişli yetiştirme şartlarını bunlar için temin etmek ve hazırlamaktan ibarettir. Teferruatlı olarak bu terakkilerin hepsini saymağa kalkmadan bazı önemli grupların bir listesini aşağıdaki şekilde çıkarabiliriz :

Yüksek verim temin eden veya makûs atmosferik şartlara, hastalık ve zararlara karşı mukavim olan veyahut ta her iki hassayı birden ihtiva eden islah edilmiş nebat ve hayvan varyeteleri; daha iyi istihsal metodları ve yetiştirme usulleri; daha müessir alet, makina ve vasıtalar; toprak ve su servetlerinin korunması ve daha iyi bir şekilde kullanılması; her nevi gübrelerin, organik artıkların ve daha mütekâmil yemleme usullerinin kullanılması; nebati ve hayvani hastalıkların ve zararların kontrolü; çeşitli ziraâ istihsallerin bir işletme içerisinde elverişli bir şekilde birleştirilmesi; daha mütekâmil marketing metodlarının ve teşkilâtının kullanılması, ilâh.

Ziraat sektöründeki teknolojik terakkinin bir hususiyeti, her nevi islahatın bütün milletlerin müşterek malı olması ve bu islahatın kullanılması hususunda hemen hiç bir kimsenin veya teşekkülün her hangi türlü bir patente sahip bulunmamasıdır. Bu durum, bahis mevzuu edilen islahatın dünyanın her tarafına dağılmış çeşitli ziraâ topluluklar tarafından kabul ve tatbik edilmesini ve adaptasyonunu kolaylaştırmaktadır. Bununla beraber, ziraat sahasında en ileri gitmiş memleketlerde bile, malûm olan veya mevcut bulunan teknolojik terakki seviyesi ile bunlardan çiftçiler tarafından pratik olarak tatbik edilen kısmı arasında bir boşluk, mesafe bulunduğu görülmektedir. Bu sebeple, "teknolojik terakki" tâbiri biraz müphem olup bu seviyelerden hangisini kastedtiği ve ifade ettiği her zaman sarih bir şekilde anlaşılmamaktadır.

II — Teknolojik Terakkilerin Tatbikatına Tesir Eden Şartlar :

Ziraatte teknolojik terakkinin asıl gayesi istihsalin müessiriyet ve verimliliğini arttırmak olduğuna göre, bunların tatbikat sahasına konulması, işi, esas itibariyle bir ekonomik mesele halini almaktadır. Muayyen bir ziraâ toplulukta bu terakkilerin ne dereceye kadar tatbik edileceği, hususu, büyük mikyasta, bir bütün olarak memleketin iktisadî gelişme seviyesine tâbidir. Her ne kadar bu teknik değişmelerin pratik tatbikatı da bizatihi keşiflerin kendisi kadar ehemmiyetli ise de, bu tatbikat işi ilk bakışta zan edildiği kadar kolay olmamaktadır. Zira (a) çiftçi topluluklarının ekserisinde rastlanan muayyen bazı manialar ve (b) teknolojik değişmelerin bir cemiyet tarafından kabul ve istimali için önceden bazı şartların temini zarureti gibi faktörler bu terakkilerin tatbikatını güçleştirmektedir.

Yeniliklere karşı ziraî cemiyetlerde görülen başlıca manialardan birisi olarak hemen hemen bütün dünya çiftçilerinde rastlanan, her nevi değişikliğe karşı şüpheli bir tavır takınma hadisesini zikredebiliriz. Çiftçilerin böyle bir şüphe izhar etmeleri sebeplerinden birisi hakiki bir temele dayanır, ve hemen hemen bütün değişmelerin, fakat bilhassa bunlardan iyi tertip edilmemiş ve tam olarak tecrübe edilmemiş olanların muayyen miktarda risk ve gayrimuayyeniyet unsuru ihtiva etmeleri vâkıasıyla yakından ilgilidir. Umumiyetle çiftçilerin yeter derecede genel kültüre sahip olmamaları ve çeşitli imkânlardan haberdar bulunmamaları hadisesi ile birlikte an'anelere bağlılık hisleri, teknolojik değişmelere karşı çiftçilerin zihinlerinde yerleşmiş bulunan şüpheleri daha da şiddetli bir hale getirir. Ziraî an'anelere ve âdet haline gelmiş yetiştirme usullerine bağlılık hisleri bile bir çok hallerde hakiki temellere dayanabilir. Bu sebeple, bir ziraî cemiyette her hangi bir anda kullanılmakta olan teknik usul ve vasıtalar, ciddi ve dikkatli bir araştırmaya tâbi tutulmadan yekden ve tamamen red edilmemelidir. Zira, en eski bir san'at olan ziraat, beşer tarihinin başlangıcındanberi bütün insan cemiyetlerince bilinmektedir, uzun zaman denenmiş, her nevi tasfiyeye (seleksiyona) tâbi tutulmuş, toptan bir şekilde ve kolay kolay ihmal edilmemesi gereken muazzam bir tecrübeler yığınına beraberinde taşımaktadır.

Diğer taraftan, okumuş ziraatçiler ve mütehasıslar tarafından çiftçilere tavsiye edilen, kabul ve tatbiki teklif edilen yeni teknik usul ve vasıtalar, çiftçilerin içinde buldukları şartlara her zaman en uygun gelecek teknik olmayabilir; ve bu hususta muhtelif memleketlerde pek çok hatalar yapılagelmiştir. Teknisyenlerin ve ziraî yayım memurlarının yaptıkları bazı gayri kabili tatbik tavsiyeler yüzünden, çiftçilerin yeniliklere karşı olan şüpheli tutumlarının bazan istenmiyerek takviye edildiği de olmuştur.

Yukarıda sayılan bu vakıâlar, ekseri ahvalde çiftçilerin teknik terakkilerin mahiyeti ve iktisadî ehemmiyeti hakkında yeter derecede malûmata sahip olmamaları hadisesiyle birleşince, ziraî topluluklarda bir sosyal atalet yaratır; ve bu atalet, her türlü değişmelerin kabulünü güçleştiren kuvvetli bir mania haline gelir. Bundan dolayıdır ki çiftçi grupları arasında teknolojik değişmelerin yayılması teşvik etmek vazifesiyle mükellef kimselerin en önemli vazifelerinden birisi evvelâ bu sosyal ataleti ortadan kaldırmağa çalışmak olmalıdır.

Teknolojik ıslahatın tatbikatı bakımından lüzumlu olan şartlar arasında, çiftçilerin kalkınma hususunda bir arzu duymaları ve istek göstermeleri en başta gelir. Bu arzu ve isteğin doğması için ise toplumun, hali hazırda içinde bulunduğu şartlardan bir bakıma gayri memnun olması icabeder. Bununla beraber, bir cemiyette sadece memnuniyetsizlik hislerinin mevcut olması bu toplulukta bir değişme arzusunun doğması için kâfi gelmeyeceği de muhakkaktır. Buna ilâveten, cemiyeti teşkil eden fertlerin, daha iyi alternatif imkânlar hakkında kâfi derecede bilgi sahibi olmaları ve bu iyi alternatifi kabul ettikleri zaman elde edecekleri

menfaatleri takdir edebilmeleri için oldukça rasyonel bir düşünce tarzına malik bulunmaları da gerekir. Eğer böyle bir arzu bahis mevzuu edilen gurup içinde kendiliğinden doğmamış ise, toplum liderleri ve halka hizmeti gaye edinmiş kimseler tarafından bu değişme arzusu cemiyete pek âlâ aşılabilir. Mamafî, kalabalık kütleler arasında böyle bir arzu yaratma teşebbüsünün bazan bir hayli zorluk ve gayreti icabettirebileceği de göz önünden uzak tutulmamalıdır.

Ziraatte teknolojik terakki elde etmenin diğer bir şartı, evvelâ bizatihi icatların teşviki ve yaratılması hususunda, ikinci olarak ta bu keşiflerin çiftçiler tarafından kabul ve tatbiki hususlarında devletin liderlik yapması, yardım ve himayede bulunmasıdır. Malûm olduğu üzere, bütün dünyadaki ziraî işletmelerin ekseriyeti küçük çapta, atomistik mahiyete bulduklarından, münferit ziraat teşebbüsleri, sanayide olduğu gibi araştırmalar yaparak icat ve keşifleri meydana getirmek imkân ve vasıtalarından mahrumdurlar. Bundan dolayıdır ki, bir ziraî cemiyet ne kadar iyi organize edilmiş ve ilerlemiş olursa olsun, teknolojik terakkilerin hepsini veya hiç olmazsa büyük bir ekseriyetini bizzat devlet temin etmek zorundadır. Esasen her memlekette ziraî araştırma ve incelemelerin devlet eliyle ve onun liderliğinde organize edilmesinin ve yürütülmesinin asıl sebebi de budur.

Ziraatle ilgili keşiflerin bir hususiyeti, bunların hemen hemen hepsinin de muayyen bir tabii, iktisadî ve içtimaî muhit için yaratılmış olmaları ve ancak böyle belirli bir muhitte muvaffakiyetle ve kârlı bir şekilde kullanılabilmeleridir. Bu sebeple, belli bir muhit için meydana getirilen bir yenilik, değişik şartları icabettirdiği adaptasyon ve ayarlamalar yapılmadan, başka bir muhitte kullanılmak üzere olduğu gibi alınmaz. Bu durum, her türlü terakkilerin kabul ve tatbikatında muayyen miktarda deneme ve testlerin yapılmasına lüzum bulunduğunu ifade eder. Umumiyetle bu gibi deneme ve testler, ancak amme müesseselerinin deruhte edebilecekleri kadar masraflı ve zaman alıcı gayretleri icabettirir.

Devletin vazifesi sadece yukarıda sayılanlardan da ibaret değildir. Denenmiş ve muayyen şartlara adapte edilmiş bulunan bir yeniliği köye getirmek, onun elverişli ve muvaffakiyetli bir şekilde tatbik edilmesini garanti etmek üzere çiftçilere tavsiyelerde bulunmak, onları yetiştirmeye tâbi tutmak ve ayrıca terakkinin tatbikatını kontrol etmek vazifeleri de devletin mükellefiyetleri arasında bulunmaktadır. Çiftçilerin umumî kültür ve teknik bilgi seviyeleri, sahip oldukları teşebbüs kabiliyeti ve bunlara ilâveten, sosyal atalet ve işbirliği ruhunun cemiyette yerleşme nisbeti, bu maksatla devletin yapmak mecburiyetinde bulunduğu işlerin nevelerini ve sarfetmek zorunda bulunduğu gayretin hacmini tâyin ve tespit eder.

Diğer bir şart, faydalı ve kârlı olduğu tespit edilen bir değişikliği yapmak arzu eden ve yapmağa âmade bulunan kimselerin yeter miktarda sermayeye sahip bulunmaları zaruretidir. Teknolojik değişmelerin ekseriyeti muayyen miktarda masrafin çiftçi tarafından yapılmasını icabettirdiğinden, çiftçi elinde kullanılmaya hazır bir sermayenin mevcudiyeti lüzumu teknolojik terakki bakımından çok önemli hat-

ta bazan hayati ehemmiyeti haiz bir şart haline gelmektedir. İstisnasız olarak iktisaden az gelişmiş memleketlerin hepsinde görüldüğü gibi, ziraî sektörde kronik bir sermaye kıtlığı cari ise, devletin çiftçilere murakabeli kredi (supervised credit) sağlaması, subvansiyonlar vermesi, vergi ve kira istisnası veya reddiyatı tanınması şekillerinde yapacağı malî yardımlar, ziraî kalkınma projelerinin başarı ile neticelendirilmesinde çok faydalı olabilir. Bu gibi malî yardımlar, ziraî kalkınma projelerinin başarı ile neticelendirilmesinde çok faydalı olabilir. Bu gibi malî yardımlar cemiyette belirmeğe başlayan değişme temayüllerini kuvvetlendirmek ve aynı zamanda, teknolojik terakkilerin tatbikatında karşılaşılan riskleri ve gayri-muayyenlikleri azaltmak maksatlarıyla de kullanılabilir.

III — Ziraatte Teknolojik Terakki ile Arazi Mülkiyet ve Tasarruf Durumu, İşletme Büyüklüğü ve Kuruluşu Arasındaki Münasebetler :

Bir memlekette cari bulunan arazi mülkiyet ve tasarruf durumu, teknolojik terakkilerin kabul ve tatbik edilmesi üzerinde büyük tesirler icra eder. Zira, arazi mülkiyet ve tasarrufu bakımından farklı durumda bulunan çeşitli çiftçi gruplarının teknik değişmelere karşı tavrı-hareketleri ve terakkilerden elde edecekleri menfaatler birbirinden çok farklı olmaktadır. Ekseri ahvalde, bu grupların her birisi arzu edilen değişmeleri yapma bakımından farklı temayüllere sahiptirler. Buna ilâveten muhtelif gruplara mensup kimselerin terakkileri kabul etmek hususundaki arzuları, malî iktidarları ve kültürel kapasiteleri de büyük mikyasta tehalûf edebilir. Misal olarak iki ekstrem ele alalım. Kendi mülkiyetinde bulunan bir araziye işliyen bir çiftçi, ziraî faaliyetlerle ilgili yenilikleri yapmaktan fazlasıyla menfaatlar olacağı gibi, bu hususta her türlü teşviklere de sahip bulunmaktadır. Zira, bu kimse, hareketlerinde büyük mikyasta serbestliğe ve arazi tasarrufu bakımından geniş nisbette emniyete de mazhar bulunmaktadır. Umumiyetle bu gibi çiftçiler değişiklik yapma bakımından yeter derecede malî iktidara ve kültürel imkânlarla maliktirler ve bu gruplar arasında terakki arzusu daha kolaylıkla yerleşebilir. Diğer taraftan, işlediği araziye tatmin edici ve emniyet verici şartlarla bağlı bulunmayan bir ortakçı terakki için lüzumlu bulunan teşviklerden umumiyetle mahrum bulunur, ve hatta arzuya şayan olan bu değişmeleri yapmak istese bile onu bu emelinde muvaffak edecek malî imkânlarla sahip olmyabilir. Umumiyetle bu gibi ortakçılar daha aşağı bir umumî kültür ve teknik bilgi seviyesinde olacaklarından, kendi ziraî faaliyetlerinde bir islahat yapmağı hatta düşünemeyecek bir durumda bile bulunabilirler. Bu iki ekstrem sınıf arasında kalan çiftçi grupları içinde teknolojik terakki bakımından çeşitli menfaat ve tutumlara, iktidara ve kapasitelere rastlanır.

Bu münasebetle, bahis mevzuu olan terakkinin çeşit ve mahiyetinin, onun kabulü ve tatbiki noktai nazarından oynadığı rol üzerinde kısaca durmak yerinde olacaktır. Teknolojik değişmelerin bazıları umumiyet itibariyle ziraî istihsal faaliyetinin icrasında nisbeten daha fazla miktar ve kesafette sermayenin kullanılması mahiyetindedirler. İnsan veya hayvan enerjisi yerine motor ve makinaların ikame

edildiği her türlü makinalaşma hareketleri, daha mütakâmil yemleme usulleri, yeraltı ve yerüstü sularının kullanılması suretiyle, fakat bilhassa yeraltı sularıyla yapılan sulamalar, teraslama gibi bazı toprak servetini koruma usulleri, kimyevî gübrelere ve mücadele ilaçlarının kullanılması vesaire nisbeten yüksek sermaye yatırımı ve tekâsüfünü icabettiren bu grup terakkilere misal olarak verilebilir. Ekseri sermaye yatırımlarının meyvaları umumiyetle uzunca bir zaman fasılası sonunda elde edildiğinden ve yatırımı yapan kimsenin daha başlangıçta bu masraflarının karşılığını alacağı hususunda teminata sahip olması gerektiğinden, arazi mülkiyet ve tasarruf durumundaki emniyet bu gibi sermaye teksifini icabettiren değişmelerin yapılmasında çok önemli, hatta hayatî bir faktör haline gelir. Bu grup terakkiler, aynı zamanda, daha geniş bir hareket ve karar verme serbestliğine de lüzum gösterir. Zira bunlar, değişikliklerden evvelki şartlara nazaran daha büyük farklılıklara delâlet eder, daha büyük sermaye yatırımlarını gerektirir ve dolayısıyla daha geniş riskleri ve gayri-muayyenlikleri ihtiva eder. Bu kabil ıslahatın başarılmasında işletme büyüklüğü ve kuruluşu, tarlaların şekilleri ehemmiyetli faktörler olabilir. Meselâ, küçük işletme, parçalanmış ve acaip şekilli tarlalar makinalaşma hareketini tahdid eden faktörler arasındadır. Keza bu gibi tahdid edici faktörler masrafları artırmak ve ıslahatı kâr getirmeyen bir hale getirmek suretiyle de yeni bir teknik usulün tatbikatını vasıtalı bir şekilde önleyebilir.

İkinci grup teknolojik değişmeler daha ziyade bir bilgi meselesinden ibaret olup umumiyetle fazlaca sermaye yatırımı icabettirmeyecek mahiyettedirler. Daha müterakki istihsal metodları, daha iyi tohumluk ve damızlıkların kullanılması, tesviye münhanilerine uygun olarak toprağı işlemek gibi bazı su ve toprak servetlerini koruma usulleri, sun'î tohumlama suretiyle hayvan teksiri, münavebe vesaire gibi nisbeten az sermaye yatırımı, fakat daha fazla işgücü veya teknik bilgi tekâsüfünü icabettiren terakkiler ikinci grup değişmeler arasında zikredilebilir. Bu grup değişmelerin tatbikatında teknik eğitim ve ziraî yayım faaliyetleri en önemli rolü oynarlar. İşletme büyüklüğü ve kuruluşu, hatta arazi mülkiyet ve tasarruf durumu terakkinin sür'ati üzerinde doğrudan doğruya önemli bir tesir icra etmiyebilir.

Bununla beraber, muvaffakiyetli bir ziraî yayım programının tatbikat sahasına konulması ve çiftçi sınıflarınca teknik bilginin hazmolunması hususları, bu kimselerin umumî kültür seviyeleri ve içinde buldukları arazi mülkiyet ve tasarruf şartlarıyla vasıtalı bir şekilde ilgilidir. Bundan başka, münavebe, toprak servetinin korunması, tabii gübrelere kullanılması vesairede olduğu gibi tesirleri uzunca müddet devam edecek ıslahat bahis mevzuu olduğunda arazi tasarruf emniyeti gene lüzumlu bir hale gelir. Yukarıda söylenenlere ilâveten şu noktayı da belirtelim ki her iki grup terakki arasındaki farklılık daima kesin bir şekilde görülmez, ve ikinci grup değişmelerin tatbikatı her zaman ve tamamiyle (veya hatta büyük mikyasta) bir bilgi meselesi olmaktan ibaret değildir. Eğer bu ikinci gruptaki terakkileri daha yakından inceliyecek olursak şöyle bir durum tespit edebiliriz :

Ziraî işletme içerisindeki işçi talebi ve iş organizasyonu ile ilgili bazı ziraî işletmecilik meseleleri ile, çiftçi ailesinin devamlı bir gelire olan ihtiyacı veya çiftlik dahilinde gıda maddeleri ve yemler istihsalı lüzumu gibi diğer bazı dış faktörler, muayyen hallerde, ziraî terakkilerin tatbikatında evvelce bahis mevzuu edilen faktörlerden daha önemli roller oynamaktadırlar.

Bu bölümde en son olarak şu hususun da tebarüz ettirilmesi yerinde olacaktır : Teknolojik değişmelerle arazi mülkiyet ve tasarruf durumu, işletme büyüklüğü ve kuruluşu arasındaki münasebetler yukarıda kısaca izah edildiği gibi sadece bir taraflı değildir; aksine olarak bunlar birbirleriyle karşılıklı bir münasebet halindedirler. Diğer bir ifade ile, yalnız mevcut arazi mülkiyet ve tasarruf durumu, işletme büyüklüğü ve kuruluşu teknolojik terakkilerin ziraatte kabul ve tatbik edilmesi üzerinde müessir olmakla kalmaz; fakat aynı zamanda modern teknoloji ve istihsal tekniğinin ziraî topluluklara aşılması hadisesi de hali hazır arazi tasarruf ve mülkiyet durumu, işletme büyüklüğü ve kuruluşu üzerinde, zorla muayyen değişiklikler ve ayarlamalar yapmak suretiyle tesirler icra eder. Bu ifademizi ispat zımmında Türkiye'nin son zamanlarda geçirdiği bir tecrübeyi misal olarak zikredebiliriz. Filhakika, nisbeten kısa bir zaman zarfında başarı ile tatbik edilen oldukça geniş bir ziraî makinalaşma programı, memleketin arazi mülkiyet ve tasarruf sistemi, işletme büyüklüğü ve kuruluşu üzerinde önemli tesirler icra etmiştir. Türkiye ziraatinde motor kuvveti ve diğer ziraî makineler kullanılması yapıldığı tesirleri incelemek üzere Siyasal Bilgiler Fakültesince yapılan anket ve araştırmalardan, evvelce kasaba ve şehirlerde oturarak arazilerini başkalarına işleten mülk sahiplerinin kısmen bilfiil çiftçi durumuna geçtikleri, başkalarının arazilerinde ortakçı olarak çalışanların ellerinden bu arazilerin alındığı ve bir kısım ortakçı çiftçilerin işçi durumuna düştükleri veya daha az verimli boş araziler üzerinde kendi kendine yetmeğe çalışan ziraî işletmeler kurmağa teşebbüs ettikleri, kiracılığın ortakçılık ve yarıcılık aleyhine olarak arttığı ve geliştiği, umumiyetle makineleşmiş ziraî işletmelerin sahaca genişledikleri ve daha toplu bir birlik olma temayülü gösterdikleri sarih bir şekilde tespit edilmiş bulunmaktadır.

IV — Arazi Reformu ile Ziraatte Teknolojik Terakkiler Arasındaki Münasebetler :

Bir çok memleketler tarafından geçirilen tecrübeler göstermektedir ki modası geçmiş, kusurlu ve elverişsiz bir arazi ve mülkiyet sistemi, ziraî istihsalin gerilemesi ve azalması üzerindeki fena tesirleri ve bir çok sosyal problemlerin kaynağı olması yanında, aynı zamanda, teknolojik gelişme programlarının tatbikini önleyen kuvvetli bir makina ve ziraî terakkinin seyrini güçleştiren bir dar-boğaz (bottle-neck) haline de gelebilir. Bu itibarla, muayyen bir memleket veya bölgede bir teknolojik kalkınma programı tatbiki tasarlanırken ilk evvelâ şu soruların cevaplandırılmaları zarurî bulunmaktadır :

Hangi nevi arazi mülkiyet ve tasarruf sistemi, işletme büyüklüğü ve kuruluşu ve ziraî iskân tipi; ziraat istihsal ve gelirlerini artıracacağı, çiftçi sınıflarının hayat seviyelerini yükselteceği ve netice itibarıyla ziraatin memleket millî gelirine yapacağı net iştirak miktarını azami hale getireceği kalkınma hareketinin önderleri tarafından tasavvur edilen teknolojik terakkileri en fazla teşvik edecektir veya bu terakkilere en az mani olacaktır? Hali hazır şartlar bu bakımdan tatmin edici durumda mıdır? Eğer değilse, bu şartlarda ne türlü islahat yapmak lâzımdır?

Yukarıdaki soruların cevaplarını araştırırken umumiyetle arazi reformu mefhumu ile karşı karşıya gelmek imkânsızdır. Arazi reformu mefhumu bu semine ere evvelce takdim edilen bir tebliğin mevzuunu teşkil etmiş ve orada büyük bir salâhiyetle incelemiştir. (*) Bu muğlak meselenin teferruatına girmeden ve adı geçen tebliğde söylenenleri tekrar etmeden arazi reformu mefhumunun kısa bir tarifini yapmak ve bu mefhumun burada incelemekte bulunduğumuz mevzu ile ilgili bazı hususiyetlerine işaret etmek yerinde olacaktır.

Geniş manasıyla arazi reformu, toprakla o toprağı işliyen kimse arasındaki münasebetleri ıslah etmek gayesiyle devlet tarafından alınacak her türlü tedbirleri ve yapılacak icraatı ifade etmektedir. Devletçe girilen bu faaliyetler aşağıdaki esas şekillerden birisini veya bir kaçını içerisine alabilir : Büyük arazi mülklerinin, ekseriyetle istimlak yolu ile parçalanması ve bu parçaların araziye fiilen işliyen çiftçilere dağıtılması; **absentee** arazi mülkiyetinin, yani şehir ve kasabalarda oturmak suretiyle ziraat arazisine tesahüp usulünün ilgası ve men'i; kendi arazisini işleme usulünün teşviki ve alâkalıları mülk sahibi yapmak suretiyle kiracılık ve ortakçılığın azaltılması; devlet mülkiyet ve tasarrufunda bulunan ziraat arazisinin toprağı bulunmayan köylülere dağıtılması; kamu mülkleri veya ıslah suretiyle yeniden kazanılan araziler üzerinde plânlı yerleştirmeler yapılması; küçük ve parçalanmış şahsi arazi mülklerinin konsolide edilmesi ve optimum ekonomik büyüklükte ziraat işletmeleri halinde birleştirilmesi; kanunî mevzuat tedvini suretiyle kendi kendine yeten ziraat işletmelerinin yaratılması ve bunların idame ettirilmesi; ziraî kiracılık şartlarının, arazi kiralalarının ve kiralama usullerinin ıslahı ve kontrol edilmesi ve optimum ekonomik büyüklükte ziraat işletmeleri halinde birleştirilmesi; kanunî mevzuat tedvini suretiyle kendi kendine yeten ziraat işletmelerinin yaratılması ve bunların idame ettirilmesi; ziraî kiracılık şartlarının, arazi kiralalarının ve kiralama usullerinin ıslahı ve kontrol edilmesi; ve nihayet, kadastro ve tapu işlerinin tanzim olunması. Bunlara ilâveten, ziraî kredi, vergileme, işçiler ve marketing şartlarının ıslahını istihdaf eden tedbirler de umumiyetle ziraî reform hareketinin mütemmim cüz'ü ve yardımcıları olarak telâkki edilirler.

Umumî olarak ifade etmek icabederse, arazi reformu çok muğlak ve aynı zamanda çok hassas bir mesele olup, çeşitli menfaat gruplarının itirazları ve mukabil

(*) "Concept of Land Reform" başlığını taşıyan bu ebliğ Minnesota Üniversitesi Profesörlerinden Dr. Parsons tarafından hazırlanmış ve seminerde okunmuştur.

tazyikleri yüzünden, bu harekette başarı elde etmek hiç bir zaman kolay olmamaktadır. Bundan dolayıdır ki arazi reformu daha bidayetten çok iyi bir şekilde hazırlanmalı ve organize edilmeli, memleketin ekonomik ve sosyal şartlarına ve özel ihtiyaçlarına uygun bir hale getirilmelidir. Her ne kadar muhtelif memleketlerin karşılıklı olarak birbirlerinin tecrübelerinden istifade etmeleri mümkün ise de, her hangi bir memleketin, bir arazi reformu hareketini "hazır elbise" gibi imal edilmiş bir halde başka bir memlekette aynen kopya etmesi hemen hemen hiç bir zaman mümkün olmamaktadır. Bu sebeple, bir devletin kendi memleketine en uygun gelecek olan reform tedbirlerini tedvin ve tatbik etmedeki rolü çok önemli olup hangi şartlar altında olursa olsun bundan feragat etmesi mümkün ve doğru değildir. Bu bakımdan arazi reform hareketleri ile ziraatte teknolojik terakkiler elde edilmesi gayesiyle sarf olunan gayretler arasında bir nevi benzerlik mevcuttur, denebilir. Zira, yukarıda temas edildiği üzere, teknolojik yeniliklerin yaratılmasında olduğu kadar bunların ziraate tatbik edilmesinde de muayyen nisbette devlet teşvik ve himayesine lüzum ve zaruret mevcut bulunmakta idi. Eğer teknolojik kalkınma ve arazi reformu hareketlerinin birleştirilmesiyle bunlardan yalnız birisinin veyahut her ikisinin birden daha müessir bir şekilde tatbik ve idare olunabileceği tahakkuk ederse, mahiyetlerindeki benzerlik dolayısıyla bu programları birleştirmek bir hayli kolay olabilmektedir.

Arazi reformu tedbirleri, çiftçilerin teknolojik terakkileri kabul ve tatbik etmelerine bir kaç yoldan yardım edebilir. Birinci olarak, umumiyetle arazi reformları, çiftçilere daha fazla iktisadî ve içtimâî emniyet sağlamak suretiyle onları yenilikleri yapmağa teşvik eder ve cesaretlendirir. Elvvelce işaret edildiği üzere, bir çok teknolojik değişiklikler, yenilikleri başarmak maksadiyle ekonomik kaynaklarını ve gayretlerini risk altına sokanların bu değişikliklerden istikbalde doğacak menfaatleri elde edebilmelerini garanti altına alacak şekilde arazi tasarruf ve mülkiyet şartlarının emniyet içinde bulunmasına lüzum gösterir. Keza, bir çiftçinin bu değişimleri yaparken, işlediği araziye ve diğer ekonomik kaynakları dilediği gibi istismar edebilecek şekilde hareket serbestliğine sahip bulunması da icabeder. Kusurağ bir arazi mülkiyet ve tasarruf sisteminin hakim olduğu yerlerde çiftçiler hem iktisadî emniyetten, hem de hareket hürriyetinden mahrum olabileceklerine göre, bu kimselerin daha iyi teknik metod ve vasıtaları adapte edebilmelerini temin için önceden gerekli arazi reform tedbirlerinin alınmasına lüzum ve ihtiyaç vardır. Bu noktaî nazardan, toprağın onu işliyen mülkiyetinde bulunması, birinci derecede elverişli bir hali temsil eder. Arazi sahibi ile kiracı arasında iyi bir şekilde tanzim ve murakabe edilen kontratların mevcut bulunduğu ziraî kiracılık şekilleri ise bir çok ahvalde mülkiyete çok yaklaşan tatmin edici bir durum yaratır. Ziraatte kiracılığın yaygın olduğu mahal ve hallerde, kâfi derecede uzun kira müddetinin derpişi, ve aynı zamanda hem kiracının hem de mülk sahibinin hak ve menfaatlerini koruyan kira şartlarının basit ve çok vazih hukukî hükümler şeklinde kira kontratında yer alması zaruridir. Keza aynı kontratta, ziraî işletmede kullanılan istihsal tekniğini islah gayesiyle kiracının her türlü yatırımlar yapabilmesini sağlayacak hü-

kümlerle, kira müddeti sonunda bu ıslahatın kiracı tarafından istismar edilmeyen kısmı karşılığı olarak mülk sahibinin kiracıya âdil bir tazminat vermesini mecburi kılan hükümlerin kaydedilmiş bulunması çok lüzumlu ve önemli olduğu kadar, aynı zamanda, burada incelemekte bulunduğumuz mevzu ile pek yakından alâkalı bulunan hususlardır.

Yakın tarihte bir çok memleketlerin geçirdikleri tecrübeler tekrar tekrar ispat etmiştir ki iyi tanzim ve idare edilen arazi reformları zirâî istihsalin müessiriyetini ve yekûn hasılayı artırmakta, ve bu yoldan çiftçi sınıfların gelirlerini yükseltmektedir. Bu suretle gelirleri artan çiftçiler eskisine nazaran daha fazla tasarrufta ve yatırımda bulunabilmektedirler. Tabîî olarak bu yatırımların bir kısmı teknolojik terakki kanallarına akacaktır, veyahut iyi bir zirâî yayım servisi yardımı ile bu akım sağlanabilmektedir. Bu duruma göre, arazi reformu, teknolojik terakkiye vasıtalı olarak yardım eder ve bu terakkinin süra'tini artırır, diyebiliriz.

Arazi mülklerinin küçük parçalara bölünmüş bulunması ve bir işletmeye ait tarlaların dağınık bir halde ve gayri muntazam şekillerde olmaları, kusurlu arazi mülkiyet ve tasarruf sisteminin cari bulunduğu bölgelerde çok rastlanan bir durum olduğu ve bu halin istihsal ve tabîî kaynakları koruma teknik ve metodlarından en doğru ve elverişli olanlarının kullanılmasına umumiyetle müsait bulunmadığı herkesçe bilinen vâkıalardır. Arazi reformları bu kusurları ortadan kaldırdığı, işletme büyüklük ve kuruluşunu islah ettiği nisbette çiftçiler tarafından daha iyi istihsal ve koruma metod ve vasıtalarının kullanılmasına müsait bir zemin hazırlanmış ve böylece teknik terakkinin tatbikatı kolaylaştırılmış olur. İşte arazi reformunun ziraatte teknolojik terakki temini hususunda yardım yapabileceği ve faydalı olabileceği diğer bir saha da budur.

Dünyanın bir çok zirâî cemiyetlerinde rastlanan kültür bakımından gerilik, cehalet ve halen mevcut hayat şartlarının ıslahı hususunda bir arzu duyulması gibi hallerin, ekseriya bu cemiyetlerde hakim olan elverişsiz arazi mülkiyet ve tasarruf sistemleri ile çok yakından alâkalı olduğu görülmüştür. Arazi reformu, bu gibi sosyal hastalıkları tedavi ettiği nisbette her türlü kalkınma hareketleri ve bilhassa teknolojik terakkiler için daha elverişli bir muhit (millieu) yaratılmış olacaktır. Tecrübeler göstermiştir ki muvaffak olmuş bir arazi reformu zirâî cemiyetlere daha az kaderci (fatalist), daha az gelenekçi ve daha fazla ümit dolu bir hayat görüşü (mentalite) getirmektedir; ve bu suretle de teknolojik terakkiyi teşvik etmektedir.

Yukarıda verilen kısa izahat arazi reformunun, teknolojik terakkilerin üzerine inşa edilmesine yarayacak çok sağlam bir temel vazifesini nasıl görebileceğini, ve keza bu reformların, doğrudan doğruya veya vasıtalı şekillerde, ziraate yeni tekniğin ve ileri metodların aşılınması hususunda nasıl yardımcı olabileceğini belirtmiş bulunmaktadır. Bu izahat ve vâkıalar mantıkî olarak bizi şu neticeye sevk etmektedir: Arazi mülkiyet ve tasarruf sisteminin kusurlu bulunduğu zirai bir cemiyette teknolojik terakkiyi başlatmanın lüzumlu bir şartı evvelâ bu toplulukta

bir arazi reformu yapmaktır. Mamafî, bu ifademizden, arazi reformunun her derde deva olduğu, zirai istihsal tekniği seviyesini yükseltmek de dahil olmak üzere, her türlü zirai meseleleri hal edebileceği manası da çıkarılmamalıdır. Arazi reformuna bu kadar geniş bir mana ve büyük bir ehemmiyet atfetmek, onu olduğundan çok daha önemli göstermeğe çalışmak, ve aynı zamanda, çok veçheli ve muğlak olan iktisadî kalkınma ile ilgili şartlardan bir çoğunu ihmal etmek demek olurdu.

V — Mevzuun Orta Doğu Ziraati Bakımından Mana ve Ehemmiyeti :

Ziraatte teknolojik terakki ve arazi reformu mevzularını, yukarıda olduğu gibi umumi manalarıyla inceledikten sonra, şimdi de bakışlarımızı bilhassa Orta Doğu memleketleri ziraatine çevireceğiz ve orada mevcut olan durumu, karşılaşılan şartları ve meseleleri daha yakından gözden geçireceğiz. En son olarak da Ziraatte teknolojik terakki elde edilmesinde arazi reformunun oynayabileceği rol hakkında nazari bir model çerçeve kurmağa çalışacağız.

Dünyanın geniş bir bölgesini işgal etmekte olan Orta Doğu memleketleri, her ne kadar milli iktisatları bakımından büyük farklılıklar göstermekte iseler de, gene de bu memleketlerin bazı müşterek hususiyetleri mevcut bulunmaktadır. Bundan dolayıdır ki, büyük bir hataya düşmeden, bunların hepsi hakkında aşağı yukarı doğu olabilecek bir kaç umumileştirme yapmak mümkün olabilmektedir. Bu umumileştirmelerin ilki olarak, bütün Ortad doğu memleketlerinin esas itibariyle ziraatçi memleketler olduğu, diğer bir ifade ile, bu memleketler millî ekonomilerinin ziraat temeline dayandığı ileri sürülebilir. Umumiyetle Orta Doğu memleketlerinde endüstrileşme nisbeti düşük ve her türlü sanayi henüz başlangıç safhasında olup, ulaştırma sektörü ve dahili piyasa sistemi yeter derecede inkişaf etmemiş, hizmet endüstrileri daha gelişmelerine yeni başlamış durumda bulunmaktadır. Bu vâkıalar muvacehesinde Orta Doğu memleketlerinin hepsini de marûf tabiriyle “iktisaden az gelişmiş ekonomiler” grubu içerisine ithal etmek mümkündür. Bir iki istisnası ile bu memleketlerin ekserisinde zirai istihsal durgun, ferdi ve yekûn hasıllar mahdut olup çiftçi gruplarına ancak çok düşük gelirler temin edebilmektedir. Bundan dolayıdır ki bu memleketler köylü sınıfları arasında fakrû-zaruret istisna olmaktan ziyade umumi bir kaide halini almaktadır.

Bir an için fizikî ve coğrafi tahditleri bir kenara bırakır ve ziraatin geri kalmasını, istihsalin kıt ve durgun olmasını icabettiren diğer önemli sebepleri araştırarak, umumiyetle çok düşük olan zirai teknoloji seviyesi ile ziraatte hâlâ kullanılmakta olan Orta Çağa mahsus iptidai istihsal metod ve vasıtalarının bu durumdan en fazla mes'ul bulunduğunu müşahede ve tespit ederiz. Mamafî, meseleyi daha yakından incelediğimiz takdirde, bölge ziraatinde düşük bir teknik seviyesinin hüküm sürmesine çeşitli faktörlerin sebep olduğunu ve bu hususta

ehemmiyetli tesirler yaptığını görürüz. Bahis mevzuu edilen mütenevvi ve muğlak faktörleri bu etüd noktai nazarından aşağıdaki gibi iki grup altında toplamamız mümkün olabilmektedir :

1) Bölgeye dahil memleketlerin ziraat sektörlerinde yeter derece ve sür'atte bir sermaye terakkümünün mevcut olmaması;

2) Bölgenin mahalli şartlarına ve imkânlarına intibak ettirilmiş teknolojik ilerleme şekillerinin Orta Doğu memleketlerinde ya tamamıyla yokluğu, yahut bunlardan kâfi miktarlarda mevcut bulunmaması; veyahut bu gibi denenmiş yenilikleri çiftçilere ulaştıracak münasip kanalların henüz kurulmamış olması.

Bu iki gruba dahil faktörlerin her birisi ayrıca incelenmeğe lâyıktır. Aşağıdaki paragraflarda bunlar birer birer ele alınmakta, herbiri üzerinde kısaca durulmaktadır.

Ziraat sektöründe yeter miktar ve nisbette sermaye teraküm edememesinin başlıca sebeplerinden birisi, umumiyetle çiftçi sınıflarının çok düşük seviyede gelir elde etmeleridir. Çiftçi gelirlerinin düşük olmasında ise ferdi zirai istihsal miktarının mahdutluğu büyük mikyasta amil olmaktadır. Ekseri çiftçilerin ancak asgari aile geçim seviyesinde veya bunun altında yaşamakta buldukları bir yerde bu kimselerin hemen hemen hiç bir tasarrufta bulunmalarının mümkün olmadığı herkesçe bilinen bir hakikattir. Hattâ bu gibi cemiyetlerde çiftçiler, sadece ailelerinin idamei hayat edebilmelerini temin maksadiyle mütemadiyen başkalarına borçlanmak mecburiyetinde kalacaklarından zirai cemiyetin menfi tasarrufta bulunması icabeder. Nitekim realitede bir çok yerlerde böyle bir durum bilfiil tespit edilebilmektedir.

Bir bakıma yukarıdaki paragrafta sebep ve netice birbirine karıştırılmış gibi görünmektedir. Diğer bir ifade ile, bu paragrafta, geri kalmış ziraat ve kit istihsal vâkıaları, çiftçilerin düşük gelir elde etmeleri ve dolayısıyla az tasarrufta bulunmaları ile neticelenen ferdi zirai istihsallerin düşüklüğü hadisesiyle izah edilmeğe çalışılmaktadır. Mamafî, bu muhakeme tarzı hatalı ve mantıksız olmayıp aslında realitede böyle tezdahlı bir durum mevcut bulunmaktadır. Ve bundan dolayı Orta Doğu memleketleri ziraati, düşük ferdi istihsallerin düşük gelir seviyesine ve mahdut nisbette sermaye terakümüne sebep olduğu, ve mahdut sermaye terakümünün ise tekrardan istihsalin azalması ile neticelendiği bir fâsit daire ile çevrilmiş bulunmaktadır. Bununla beraber, bu fâsit daire sadece Orta Doğu ziraatine mahsus müstesna bir hadise değildir. Aslında, iktisaden az gelişmiş memleketlerin hepsinde rastlanan ve gelişmemiş ekonomilerin bütün sektörlerine şâmil olan umumi bir derttir.

Diğer taraftan, ferdi zirai istihsalin düşük seviyede bulunması sebepleri yâkindan incelendiği zaman, başlıca iki faktörün bu hususta en büyük mes'uliyet payı taşıdığı görülür. Bu faktörlerden birisi, umumiyetle çiftliklerin iktisaden müessir bir işletme kurulmasına yetecek büyüklükten daha küçük olmaları, ikin-

ci faktör ise elverişsiz bir zirai kredi sisteminin ekonomide cari olmasıdır. Ortalama zirai işletme ölçüleri, çiftlik büyüklüklerinin dağılışı, ve ziraatte küçük işletmenin hakimiyet nisbeti bakımlarından Orta Doğu memleketleri arasında az çok farklılıklar mevcut bulunmakla beraber, gene de bu bölge çiftçilerinin büyük bir ekseriyetinin pek küçük ve iktisaden verimsiz arazi parçalarını işlemeğe çalıştıkları bir vâkıa olarak karşımızda durmaktadır. Mamafî, bu hakikatin ispatı zımında teferruatlı istatistik malûmatının burada tekrar edilmesine lüzum olmadığı da aşikârdır. İktisaden verimsiz işletmelerin Orta Doğu ziraatine hakim olması hadisesinin başlıca iki sebebi vardır. Bu sebeplerden birisi, böyle zirai nüfusunun işlenen araziye nisbetle fazla olması ve umumiyetle nüfusun sür'atle artmasına mukabil, bilhassa sanayileşmenin düşük seviyelerde olması yüzünden, ziraatten gayri ekonomi sektörlerinde istihdam imkânlarının fevkalâde mahdut bulunmasıdır. İkinci sebep ise, daha ziyade tarihî hadisatın gelişmesi mahsulü olarak, ziraat arazisinin mahdut sayıda fertlerin ellerinde temerküz etmesidir. Eger miras mevzuatı ve bu kanunların tatbikatı neticesi olarak küçük bir zirai işletmenin tarlaları gayri muntazam şekilli ve dağımik parçalar halinde bulunurlarsa, zirai istihsalin daha zor ve daha verimsiz bir hale geleceği de tabiidir. Elverişli nevi ve şekillerde, mâkul şartlar dahilinde sağlanan zirai kredinin bölgede yeter miktarlarda mevcut olmayışı da çiftçinin istihsal ve marketing faaliyetlerini tahdid etmektedir. Orta Doğu memleketlerinde görüldüğü gibi, bir çok bakımlardan kusurlu olan bir piyasa ve sürüm sistemi, orta halli bir çiftçiye müstahsil gayretlerinin bütün meyvalarını devşirme imkânını vermeyeceğinden, esasen mahdud olan ferdî istihalden elde edilecek gelirin neticede daha da düşük miktarlara ineceği muhakkaktır.

Orta Doğu ziraatinde kâfi miktarda sermaye teraküm edememesinin diğer bir sebebi, çiftçiler arasında zirai istihsalı arttırma hususunda kuvvetli bir arzu ve temayülün yerleşmemiş olması, ve umumiyetle sosyal, politik ve ekonomik şartların bu istikamette teşvikler temin edememesidir. Aslında bu vâkıanın da başlıca üç sebebi vardır : (a) Araziyi işliyen ile bu araziye tesahüp edenlerin bir çok ahvalde ayrı kimseler bulunması ve netice olarak geniş bir kiracı ve ortakçı sınıfının yaratılmış bulunması; (b) ziraat arazisine sahip olan kimselerden bir çoğunun şehir ve kasabalarda oturmaları; (c) bu iki hadisenin neticesi olarak, çiftçi sınıflarının ekseriyetinin, veya hiç olmazsa büyük bir kısmının istikbale emniyet ve itimatla bakamamalarıdır.

Bölge ziraatinde yeter nisbette sermaye birikmemesine sebep olan faktörlerden bir diğerine, arazi sahiplerinin mütaden şehir ve kasabalarda yaşamakta buldukları bölgelerde rastlanmaktadır. Zira absenti arazi mülkiyet sisteminin bir memleket veya mahalde cari olması halinde, zirai gelirin mühim bir kısmı arazi sahipleri tarafından şehir ve kasabalarda lüks masraflar için israf edilmekte, netice itibariyle, hiç bir zaman tekrar ziraat bölgesine dönememekte ve araziye geri gömülememektedir.

Yukarıda verilen izahatı hülâsa etmek icabederse, ferdi istihsalın mahdut miktarda bulunması, şahsi ziraat gelirinin düşük seviyede olması, istihsalı artırma hususunda teşviklerin mevcut olmaması, ve zirai gelirin şehirlere akması Orta Doğu ziraatında sermaye terakkümünün geri kalmasını mucip olmaktadır. Bölge ziraatinin çok düşük bir teknolojik seviyede bulunmasına, mahdut sermaye terakkümü ile birlikte, diğer önemli iki faktörün, ezcümle, mahallî şartlara uydurulmuş, münasip nevi ve şekildeki teknolojik yeniliklerin yokluğu veya kıtlığı ile yeni tekniği çiftçilere nakletmeğe elverişli kanalların mevcut bulunmamasının sebep olduğuna daha evvel yukarıda işaret etmiştik. Şimdi, son olarak zikredilen bu iki faktör üzerinde bir nebze duralım.

Her ne kadar dünyanın ileri memleketlerinde yapılan ve tatbik edilen teknolojik keşiflerin hemen hemen hepsi de Orta Doğu memleketlerinde ziraat ilminin çeşitli branşlarında veya zirai yayım servislerinde çalışan kimselere veya hiç olmazsa bunların bir kısmına malûm bulunmakta ise de, bu yenilikler, her bir memleketin, hattâ belirli bir memlekette farklı bölgelerin özel şartlarına (ekolojik, ekonomik, sosyal ve hattâ politik şartlara) adapte edilmedikleri müddetçe, o mahallin çiftçileri için pratik bir kıymeti haiz değildirler. Bu noktayı izah için basit bir misal vermek icabederse şunu söyleyebiliriz : Mahallî şartlara uygun mahsul neveleri ve çeşitleri ve daha bir çok gerekli şartlar sağlanmadan, başka memleketlerde büyük muvaffakiyetlerle tatbik edilmekte olan en müttekâmil münavebe usullerini Orta Anadolu köylülerinin başarı ile kullanması hiç bir zaman mümkün olmayacaktır. Orta Doğunun muayyen yerlerinde daha şimdiden ümit verici bazı teşebbüsler görünmeğe başlamış olmakla beraber, umumiyetle bu memleketlerin hepsi de tatmin edici neviden ve evsafa, yeter miktarda araştırma ve deneme imkânlarından ve vasıtalarından mahrum bulunmaktadırlar. Şurası muhakkaktır ki ancak mahallî şartlara tamamen intibak ettirilmiş olan teknik metod ve vasıtalar, terakki teşebbüsünün risklerini azaltabilir ve tatbikatını teşvik eder. Orta Doğuda bu gayeye erişildiği ve çok sayıda araştırma, deneme müesseseleri kurulduğu takdirde dahi, bu müesseselerin ortaya çıkaracakları hakikatları çiftçilere nakledecek, onları gerekli adımları atmağa ikna ve teşvik edecek, lüzumlu tavsiyeleri verecek, yardımlar yapacak, iyi teşkilâtlanmış bir zirai yayım veya eğitim servisinin yokluğu, bir mania olarak hâlâ karşımızda duracaktır.

Şu hale nazaran, Orta Doğu memleketlerinde zirai teknoloji seviyesini yükseltme meselesi, esas itibariyle, bu memleketlerin içtimaî ve müessesevi kuruluşlarını kalkınmaya müsait bir hale getirmek ve zirai yeniliklerin kabul edilmesine elverişli bir muhit (milieu) temin etmek noktalarına irca edilebilir. Daha evvel temas ettiğimiz an'aneçilik, yeniliklere karşı şüpheli tavır takınma, cehalet, teşebbüs ve öncülük kabiliyetlerinin mahdutluğu, değişme istek ve arzusunun azlığı veya yokluğu gibi çiftçilerin şahsiyetleri ile ilgili faktörlerin hepsi de teknolojik terakkilerin kabul ve tatbik edilmesi üzerinde şüphesiz az tutulmaları icabeder. Müessesevi kuruluşun ıslahı noktai nazarından arazi reformu, daha başlangıçta işe yarayabilecek

ve aslında da kullanılması zaruri bulunan tesirli silâhlardan birisidir. Filhakika arazi reformu, zirai işletmenin büyüklüğünü artırmak, istihsalin çoğaltılması hususunda teşvikler sağlamak, arazi gelirinin şehir ve kasabalara, ziraatten gayri maksatlara akmasını azaltmak suretiyle Orta Doğu memleketleri ziraatında sermaye terakümüne yardım edebilir ve bu birikmeyi sür'atlendirebilir. Arazi reform hareketlerinin umumiyetle mütemmim cüzü'leri olarak telâkki edilen zirai kredi ve marketing sistemleri islahatı ile daha başka amme hizmetleri ve kalkınma vasıtaları sağlamağa matuf tedbirler de çiftçilerin istihsal ve gelirlerini artırmak suretiyle ziraatteki sermaye terakümünü takviye edebilirler. Böylece, Orta Doğu bölgesinde daha yüksek bir zirai teknoloji seviyesine erişilmesi için lüzumlu bulunan şartların birincisi elde edilmiş olur.

Arazi reformu ile birlikte, ve aynı zamanda, zirai araştırma ve deneme imkân ve vasıtalarının temini, elverişli bir zirai yayım servisinin yaratılması, ve bütün bu müesseselerin verimli bir şekilde hizmete konulması da lüzumludur. Bunlara ilâveten, teknolojik kalkınma hareketini sür'atlendirmek maksadıyla devletin malî yardım ve himayesi de temin edilebilir.

Çiftçi gruplarının şahsi hususiyetlerine veya kusurlarına gelince : Devletin bu maksatla takip edeceği özel bir politika, sarf edeceği gayret ve faaliyetler sayesinde bu kusur ve noksanlar zamanla telâfi edilebilir. Bölgenin zirai topluluklarında çok yayılmış bulunan an'anelere bağlılık temayülü, bu kimselere, her halü-kârda tereddüdsüz olarak ötedenberi kullandıkları metod ve vasıtalara tercih edecekleri, en elverişli ve üstün cinsten teknolojik metod ve vasıtalar sağlamak, ve ayrıca bu çiftçileri umumi kültür ve teknik bilgi sahalarında yetiştirmek suretiyle ortadan kaldırılabilir. En üstün cinsten teknolojik vasıta ve metodların temini hususu keza bir araştırma ve deneme meselesidir. Çiftçiye kabul ve tatbik etmesi için teklif ettiğimiz yenilikler, her türlü şartlar altında, hattâ az müsait veya makûs şartlar altında bile üstün neticeler verecek cinsten ve evsafıta şeyler olmalıdır. Zira, ancak bu suretle hareket edildiği takdirde çiftçinin itimadı tam olarak kazanılabilir. Bu mevzuda yapılacak her hata, derhal çiftçinin yeniliklere karşı olan şüphesini artırır, güvenini kaybettirir, ve onu tekrar eski usullerine avdet ettirir. Bu takdirde aynı çiftçiyi değişiklikler yapmağa yeniden ikna etmek ve durumunu islah hususunda tekrar teşebbüse geçmesini temin etmek fevkalâde zor bir hale gelir. Yeni usul ve vasıtaların kabul ve tatbik edilmesi ne kadar az iktisadî risk ve gayri-muayyenlik ihtiva ederse, bu yenilikler o nisbette kolaylık ve çabuklukla çiftçiler tarafından kabul edilirler. Böylece, geride kalan ve yeniliği ilk hamlede kabul etmiyen çiftçiler arasında bir değişiklik yapma arzusu yavaş yavaş yaratılmış olur. Bu bakımdan, çiftçilerin cehalet derecesini azaltan ve onların görüş ufuklarını genişleten umumi kültür eğitiminin rolünü hiç bir zaman küçümsememelidir.

Orta Doğu memleketleri çiftçilerinin de iktisaden ileri gitmiş memleketlerde yaşayan meslekdaşlarının ötedenberi faydalandıkları teknolojik terakkilerin mey-

valarından tamamiyle istifade etmek arzu ve hevesinde olduklarını, tekzip edilmekten korkmadan iddia etmek mümkündür. Bu çalışkan, dürüst, toprağına âşık ve hemcinslerini seven kimseler, bir çok yeni ve eski medeniyetleri yaratan nesillerin evlâtları, bölgenin umumi yaşama şartlarını ve hayat standardını yükseltme hususunda, teknisyen ve ilim adamlarının olduğu kadar politikacı ve devlet adamlarının da gösterecekleri her türlü alâkaya, yapacakları bilcümle yardımlara şüphesiz lâyıktırlar. Bu bölgeden fakirliği silip yok etmek, Orta Doğu ile daha iieri ve gelişmiş Garp memleketleri arasındaki uçurumu daraltma yolunda atılacak ilk adımı teşkil edecektir.

IV — H Ü L Â S A :

Yukarıdaki sayfalarda verilen izahat, Orta Doğu bölgesine dahil memleketlerin sanayileşmesi, arazi mülklerinin konsolide edilmesi, zirai marketing ve kredi sistemlerinin islahı vesaire gibi çeşitli mevzularda alınması lüzumlu tedbirler yanında, ve bunlara ilâveten, arazi mülkiyet ve tasarruf rejimini islaha hizmet edecek daha iyi bir müessesevî kuruluş sağlamak hususunda plânlı bir şekilde faaliyette bulunmak lüzum ve zaruretini kat'î bir şekilde ortaya koymuş bulunmaktadır. Toprağı işliylene, istikbalde elde etmeği ümit ettiği menfaatler bakımından emniyet sağlayacak, ve aynı zamanda, arazi mülkiyeti ile toprağı işleme arasındaki ayrılığa mani olacak daha iyi bir müessesevî kuruluş, bu bölge çiftçilerinin daha fazla sermaye teraküm ettirmesine yardım edecektir. Orta Doğu ziraatinde teknolojik terakkiyi sür'atlendirmenin ön şartı, bu memleketlerin ziraat sektörlerinde daha büyük nisbette ve sür'atte bir sermaye terakümü sağlamak, ve aynı zamanda, zirai yatırımlar için daha fazla teşvikler temin etmektir. Diğer bir ifade ile, bu bölge ziraatinde halen olduğundan daha sür'atli teknolojik terakkiler kaydolunmasını sağlamak için evvelâ temelden, yani arazi reformundan başlamak mecburiyetindedir.

Hollanda da Arazi Tevhidi

Hazırlayan :

M. Yaşar Yılmaz
Ziraat Yüksek Mühendisi

Ö N S Ö Z

Bu broşür Hollanda'da halen tatbik edilmekte olan Arazi Tevhidi çalışmalarının bütün safhasını bilhassa teknik cephe-den mümkün olduğu kadar teferruatına inerek anlatmak gayesiyle yazılmıştır.

Bunun için, kanun, teknik oluş ve sıra takip etme özelliğinden istifade edilerek, tam metin tercüme edilmiş ve bilhassa teknik hükümlere mütaallik madde ve paragraflarının kanundaki sıraya uygun olarak şerh ve fiiliyattaki tatbik şekilleri izah olunarak muamelelerin anlatılmasına bir tertip verilmek istenmiştir.

Bu durumda broşür birbirine çok sıkı olarak irtibatlı üç kısımdan teşekkül etmiştir. Hollanda'da Arazi Tevhidi politikasının ve muvaffakiyet sırrının ana hatlarını anlatmağa çalışılan umumî izahlar; Hollanda Arazi Tevhidi Kanununun tam metin tercümesi, izahlar ve kanun maddelerinin fiiliyatla tatbik şekli;

Broşürün rapor olmayışı sebebiyle, arazi tevhidi çalışmaları için Hollanda özel şartlarına uygun olarak hazırlanmış metodlar ve kanunun umumî politika ve tekniğinin Türkiye şartlarına adapte imkân ve kabiliyeti üzerinde her hangi bir fikir serdedilmemiş; fakat, broşür bu esaslar dahilinde tertiplenerek ve lüzumlu bütün malûmat vererek, bu fikrin yapılması, Arazi Tevhidi bakımından Türkiye şartlarını bilen okuyucuya bırakılmıştır.

Tarsus - 30 Eylül 1960
M. Yaşar YILMAZ

U M U M İ

Arazi tevhidini Avrupa Memleketleri ziraî politikasının en belli başlı kısmıdır. Bu memleketlerde arazi öylesine parçalanmıştır ki, ziraî nüfusun istenilen gibi yaşama şartlarına yükseltilebilmesi için ziraî sahada yapılan yatırımlar, bu çok küçük parçalar üzerinde teknik olarak, istenilen ekonomik ve sosyal neticeyi alacak gibi tatbik olunamamaktadır. Arazi tevhidine duyulan ihtiyacın bu şekilde basit izahı da açık olarak göstermektedir ki, arazi tevhidini, ziraî nüfusun yaşama standartlarını yükseltmek için yapılan integral çalışmanın unsurlarından birisidir. Daha önce de belirtildiği gibi, arazi tevhidini yapılmaksızın bir integral çalışma düşünülmediği için en mühim unsur olarak kabul olunan arazi tevhidini bu gün için Avrupa memleketlerinde kelime manasının çok daha üzerinde, integral ziraî çalışmalara bir isim olarak kullanılmaktadır.

Arazi tevhidinin bu anlamı ve ziraî nüfusun yaşama standartlarında oynadığı büyük role binaen bu tarz kullanılışı bilhassa Batı Avrupa Devletlerinde daha yaygındır. Arazi tevhidini ismi ile anılan integral çalışmalarda, bu devletlerde, sebep gaye ve vüs'at aynı, sadece metod değişikidir.

Bu geniş anlamlı arazi tevhidini (*) biraz önce de izah edilmek istendiği gibi ziraî istihsal ve ziraî nüfusun yaşama standartlarını geliştirici faktörleri kuvvetlendirmek gayesini taşımaktadır. Bu faktörlerin istenen gibi tahkim olunmasında takip olunacak integral bir çalışmanın unsurları ise ana hatlar olarak şöylece sıralanabilir :

- a) Arazi parçalanmasını bertaraf etmek,
- b) Arazi ıslahı ve toprağın ihyası (toprak yapısının ihyası, arazi kullanılmadığındaki değişiklikler, su idaresinin ihyası),
- c) Standartlaşmış çiftlik bünyesini (o bölgede modelleşmiş çiftlik tipi "ihyası",
- d) Standartlaşmış iskân tipinin (o bölge için modern) ihyası.

İntegral çalışmanın takip ettiği ana hatlar (hizmetler) hemen hemen bütün bu memleketlerde müşterekse de, memlekette memlekete sadece bu ana hizmetlerin nisbî ehemmiyeti değişmektedir.

Arazi tevhidini adı altında yapılan böyle integral bir çalışmanın çok cepheli olması dolayısıyla, bu gibi çalışmalarda kanun finasman ve idare unsurları tabii hâlde oldukça karışıktır. Bu kompleksi anlama bakımından biraz daha basitleştirmek için, bilhassa kanun ve idare unsurları noktaî nazarından, sadece ziraî mülkiyetin yeniden organizasyonu işi bu memleketlerde halen takip edilmekte olan muameleler olarak, üç değişik şekilde takdim olunabilir.

(*) Bundan sonra kullanılacak "Arazi Tevhidi" deyimini aynı geniş manada kullanılmaktadır.

- a) Bir şahsın mülkiyet veya tasarrufundaki dağılmış parsellerin yeniden tahsile bir araya getirilmesi (çiftlik bireyleri "Ünite" genişletmesi istihdaf edilmeksizin, "Muadil değişme")
- b) Çiftlik bireyelerinin (ünitelerin) genişletilmesi,
- c) Yukarıda a ve b işlemlerinin aynı zamanda bir arada uygulanması.

Ziraî mülkiyetin yeniden organizasyonu ile arazi ihyası bir arada düşünüldüğü takdirde bugün için, bu memleketlerde takip edilmekte olan muamelelerin tefriki şu şekilde belirtilebilir :

- a) Parçalanmış mülkiyetin tevhibi (herhangi bir inşaat işi yapılmadan),
- b) Parçalanmış mülkiyetin tevhibi (yol, kanal şebekesi vesair alanda yapılacak ufak tefek ihya işlemile beraber, fakat büyük inşaat işi yapılmaksızın),
- c) Geniş madana arazi tevhibi (mülkiyetin yeniden organizasyonu ile birlikte her türlü islah, ihya ve bunlar için inşaat işleri)

Şimdi bu unsurlar ve takip olunan yollar bakımından, Hollanda'da arazi tevhibinin karakterini genel hatlariyle özetliyecek olursak :

Bilhassa Batı Avrupa Memleketlerinin hemen hemen hepsine müşterek olduğunu, sadece nisbî ehemmiyetlerinin değiştiğini söylediğimiz integral çalışmanın dört unsurundan hangisinin diğerlerine nisbeten, Hollanda'daki tatbikatları bakımından, bu memleket için daha mühim olduğunu belirtmek pek kolay değildir.

Memleket, Avrupa'nın büyük nehirlerinin denize döküldüğü noktaya (delta) yerleşmiştir. Memleket sathı büyük bir ekseriyetle fevkalâde ıslaktır; memleket küçük, arazi dar, nüfus kesafeti fevkalâde yüksektir. (Klm² ye 250-300); Meileketin büyük bir kısmı deniz suyunun hidrostak tesiri altındadır, memleket içine su yollarından seyrisifer dolayısıyla ve med cezir dolayısıyla tuzlanma tehlikesi her zaman varittir; Denizden veya kullanılmayan araziden yeni yeni ziraî arazi kazanmak Hollanda için bir zarurettir; Sanayi oldukça sür'atle gelişmektedir, ziraî nüfus yaşama standartları bakımından günbegün geri kalmaktadır.

Umumî hatlariyle bu şekilde karakterize edilebilecek bir memlekette integral çalışmanın bu dört unsurunun hemen hemen aynı ehemmiyette birer millî dâva olduğunu anlamak pek zor değildir. Bu durum karşısında Hollanda bu dört unsur, memleket çapında olarak birini diğerine tercih etmeksizin aynı zaman ve bir arada mülâhaza ve islah etmek mecburiyetindedir.

Bu millî dâvaların hallinde takip olunan yollar bakımından ise durum hemen hemen Hollanda için aynı hususiyeti arzette muhtelif yollar, bölgevi ihtiyaç ve zaruretlere göre değişik ehemmiyet derecesinde takip olunmaktadır.

İntegral çalışmanın bir unsuru olarak mülkiyetin yeniden organizasyonunun gerçekleştirilmesinin yalnız başına düşünülmesi halinde Avrupa memleketlerinde takip olunmakta olduğu daha önce belirtilen üç ana muamelenin birinci ve ikinci-

si (a ve b) yer yer takip olunmakla beraber, arazi tevhidî adı altında yapılan tam integral bir çalışmada ilk ikisi (a ve b) nin kombinasyonundan ibaret olan üçüncü (c) yolunun gerçekleştirilmesine mümkün olan gayret sarfolunmaktadır. Başka bir deyimle bu üçüncü yol (bir şahsın mülkiyet ve tasarrufundaki dağılmış parsellerin yeniden tahsisle bir araya getirilmesi ve çiftlik bireylerinin "ünitelerin" genişletilmesini bir arada istihdaf eden muamele tarzı) Hollanda millî ziraat politikasında en büyük ve popüler itibarı görmektedir.

Arazi tevhidinin geniş manası tam bir integral çalışma (ziraî mülkiyetin yeniden organizasyonu ile arazi ıslâh ve ihyasının diğer amme karakterli hizmetlerle bir arada yürütülmesi şeklinin düşünülmesi hali) nin gerçekleştirilmesinde, birbirinden tefrik edilen üç ana muamelenin yine her üçü de ,bölgevi ihtiyaç ve zaruretlere muvacehesinde değişik ehemmiyet derecesile Hollanda'da takip olunmaktadır. Bunlardan birinci muamele (herhangi bir inşaat işi yapılmaksızın sadece parçalanmış mülkiyetin tevhidî) ve ikinci muamele (yol, kanal şebekesi vesair alanda yapılacak ufak tefek ihya işlemile beraber "fakat büyük inşaat işi yapılmaksızın" parçalanmış mülkiyetin tevhidî) anlaşmaya müsteniden yapılan (Hollanda arazi tevhidî kanunu Kısım - 2) arazi tevhidî çalışmaları halinde tatbik sahası bulmaktadır. Fakat bu saha çok azdır.

Arazi tevhidî adı altında tam bir integral çalışmayı ifade eden üçüncü yol (mülkiyetin yeniden organizasyonu ile birlikte her türlü ıslah, ihya ve bunlar için büyük inşaat işlerinde manası şumulü içine alan geniş manasında arazi tevhidî) kanunî olarak yürütülen arazi tevhidî (Hollanda Arazi Tevhidî Kanunu Kısım -3) halinde takip olunan yegane muameledir ve Hollanda'da itibar gördüğü tatbik sahası çok geniştir. Hollanda arazi tevhidî kanununun ikinci maddesi (Kanunun ziraî inkişaf politikası olarak) bu hususu gayet sarîh ve basit olarak izah eder.

Hollanda, yukarıda ana hatlarıyla izahına çalışılan integral çalışmasının, memleket sosyal, ekonomik ve ziraî karakterine mutabık prensiplerini, bu broşürde tam tercümesi verilen "Arazi tevhidî kanunu, 1954" le gayet sistemli ve açık olarak karakterize etmiştir.

Arazi tevhidinin anlamını Avrupa memleketleri çapında izah etmek için daha önce maddeler halinde verilen muameleleri Hollanda özel şartlarına adapte eden bu kanunun Hollanda'ya özelleştirilmiş karakterini umumî hatlarla izah etmek, Hollanda'da en son 1954 ten bu tarafa takip olunan ziraî integral çalışma politikasını daha iyi anlama bakımından faydalı olacaktır.

Kanunun tatbikinde, dikkat edilirse bazı zaruri mecburiyetlerden bahsedilmekle beraber, genel hatlarla çalışmanın başlatılması ve çalışma süresinde bazı muameleler ve plânlama doğrudan doğruya çalışmaya mevzu arazinin sakinlerinin rızasına istinat ettirilmektedir. Unutmamak lâzımdır ki, böyle bir çalışmada, çalışmanın gönüllülük veya mecburiyet prensiplerinden birisine istinat ettirilmesinin

kararlaştırılması doğrudan doğruya cemiyetin tarihi zeminine ve geçirdiği tarihi safhalarda kazanabildiği sosyal inkişaf seviyesine bağlıdır. Hollanda bu bapta takip ettiği bu prensibi, yılların verdiği tecrübe ve araştırmalara istinaden kararlaştırmıştır.

Cemiyetin geçirdiği tarihi istihalesinde kazandığı bugünkü sosyal seviyesi, bu kanuna, işi çiftçiye başlatıp, çiftçi tarafından yürütme gibi bir ileri politika çizme imkânını da vermiştir. Yine kanunun tatbikinde görülür ki, bir tek istisnai durum hariç, arazi tevhidini çiftçiden beklenilmekte pratikte, kanunun, hükûmete arazi tevhidini talebi hakkını veren sadece bir maddesi dahi sık müracaat edilen madde olmaktan uzak kalmakta, tevhid talebi ekseriya çiftçiden gelmektedir.

Çalışmanın başlangıcından sonuna kadar (taslak plânlanan tanzimi hariç) bilhassa icraat safhasında devlet hizmeti teknik yardım ve tenvir hudutları haricine çıkmamakta çalışmanın bütün safhaları, devletin idarî ve tenvir hizmeti kontrolü ile çiftçi mümessilleri tarafından salâhiyetle yürütülmektedir. Çalışmada çiftçiye mümkün olduğu kadar çok emek ve para tahmili yapan böyle bir politikanın, cemiyetin bu işi çiftçilere ifa ettirebilecek kadar ileri olmasına rağmen, yapılan işin verdiği neticelerin, sahiplik, idare ve bakımlarıyla muhafazaları babında yaptığı faydalı akisler çok büyüktür.

Hollanda arazi tevhidini kanununda veya diğer kanunlarında tevhid edilmiş araziye tekrar parçalamaktan koruyacak hükümler mevcut değildir. Tevhid edilmiş araziye, tekrar parçalanmaktan koruyan yegâne önleyici unsurun kanuna verilen bu politikanın olduğu, bu politikanın temin ettiği diğer faydalar yanında basit bir misal olarak zikrolunabilir. Kanunun çizdiği bu politikanın çiftçiye verdiği ihtisarla, çiftçi kendi emeği ve parasıyla yaptığı ihya olunmuş ünite bütünlüğünü mümkün olandan daha fazla bir gayretle tekrar parçalanmaktan korumağa çalışmaktadır.

Bu politikanın hükûmete sağladığı zikredilmeğe değer diğer faidesi, böyle kopleks bir çalışmada ortaya çıkacak bir çok anlaşamamazlıkları yine çiftçinin kendisine hallettirme keyfiyetidir. Bilhassa esasen zaman sarfedici karakterli olan bu gibi çalışmaların teknik ve idarî safhasının süra'tlendirilmesinde bu keyfiyetin rolü çok büyüktür. Bu gibi integral çalışmalar esas itibarile iki büyük hakikatın (faktör) tesiri altındadır, Ekonomik ve sosyal.

Bu iki faktörün bir memleket için tercih bakımından analizini yapmak çok zor ve daima zahiri görünüşlüdür. Esas itibarile devlet iş ve iktisadî politikasının önemli bir unsurunu teşkil etmesi hasebile bu iki faktörün ehemmiyet derecesinde yekdiğerine hakimiyeti zamanla değişen bir görüştür. Bu münasebetle bu iki faktörün analizi neticesi, herhangi bir politika kanunda çizilmemiştir.

Sadece, daha ileride anlatılacağı gibi, teknik otoritelerce, plân merkez komisyonu şahsında devlete arz olunurken, bu iki faktörün bölge için, bir koordinat sis-

teminde karşılıklı münasebetini veren bir tablosu arzolanmakta ve karar devlete bırakılmaktadır.

Fakat şimdiye kadar yapılan çalışmalar tetkik olunduğunda Hollanda'da umumî devlet politikasında, bu iki faktörden ikincisinin (sosyal faktörün) birincisine (ekonomik faktöre) hakim olduğu müşahede olunur.

Bu iki tesirli faktör (ekonomik ve sosyal) altında yapılan çalışmaların neticesi olarak yatırım, devletin takip ettiği umumî politikaya uygun olarak (merkez komisyonunun teşekkülünde çiftçi veya çiftçi birlikleri temsilcileri unsurlarının bulunması dolayısıyla) müsavi hak ve salâhiyetle çiftçi ve devlet otoriteleri tarafından memleket parçalarına taksim ve tevzi olunmaktadır.

Yapılan yatırımın nisbeti muhtelif bölgelerde değişmekle beraber \pm % 35 kadarı Hollanda şartlarında ancak çiftçiye tahmil olunabilmektedir, geri kalan kısmı karşılıksız olarak devletce karşılanmaktadır.

Hollanda arazi tevhidini kanununun çizdiği politika ana hatlarının diğer biri ve teknik olarak en mühimmi, çalışmanın yürütülmesini uhdelere tevdi ettiği müesseseler arasında hak, vazife ve salâhiyet hudutları çizerek çok ahenklo bir iş birliği kurmuş olmasıdır.

Hollanda da arazi tevhidini vazifesinin direkt olarak uhdelere tevdi edildiği müesseselerle, yaptıkları araştırma ve çalışmalarla varlıklarına kaçınılmaz olarak ihtiyaç duyulan indirekt olarak vazifeli müesseselerden umumî olarak bahsetmek, bu çok güç işin Hollanda'da ne büyük bir kolaylıkla hallolunmakta olduğunu anlamak bakımından faydalı olacaktır.

Direkt olarak vazifeli organizasyonları iki grup altında toplayabiliriz :

- a) Daimi ve geçici komisyonlar,
- b) Devlet müesseseleri.
- a) **Daimi ve Geçici Komisyonlar :**

Biri diğerinin üzerinde kısmî salâhiyete sahip olmakla beraber, bu sisteme tam merkeziyetçi bir sistem denemez. Her biri müstakil denecek kadar geniş salâhiyetlere sahiptir. Kanunda bünyeleri, salâhiyet ve çalışma hudutları teferruath olarak belirtilmiş olan bu müesseseler, çalışmada mesailerini dağıttıkları alan vüs'atine göre şöylece sıralanabilirler :

- 1 — Merkez komisyonu :
- 2 — Vilâyet komisyonu,
- 3 — Mahalli komisyon,
- 1 — **Merkez Komisyonu :**

Hollanda çapında arazi tevhidini çalışmalarını idare eden daimi ve yarı resmî bir organdır.

2 — Vilâyet Komisyonu :

Merkez komisyonunun tensibine binaen kendi vilâyetinde arazi tevhibi çalışmalarını yürütmekle vazifeli ve salâhiyetlidir. Daimi ve resmî bir organdır.

3 — Mahalli Komisyon :

Arazi tevhibi projesine mevzii her blok için vilâyet komisyonu tarafından seçilerek teşekkül ettirilir. Bloka ait plânların, gerçekleştirilmesi için yegâne ve karar almalarda tek salhiyetli organizasyondur. Devamı, projenin devamı kadardır.

b) Devlet Müesseseleri :

1 — Kültür Teknik Servisi :

Ziraat Vekâleti direktifi altında bir devlet servisidir. Teşkilât olarak bir merkez müdürlüğüne bağlı, Vilâyet Müdürlüklerinden ibarettir. Her vilâyet kültür teknik servisinin çalışma sistemi olarak distrikt'lere ayrılmıştır. Her distrikt'ten bir Ziraat Mühendisi mes'uldür. Bundan başka her vilâyet müdürlüğünün ayrıca bütün bir vilâyet için araştırma ve etüd mühendisliği mevcuttur. Çalışma politikası olarak, bu devlet servisinde sadece idarî mekanizma bakımından bir merkezîyetçilik göze çarpar. Hakikatte müessese merkezîyetçi olmayan prensiplerle çalışır. Merkez Müdürlüğü bütün Hollanda çapında arazi tevhibi çalışma politikasını idare eder. Vilâyetler kendi çalışmalarından merkeze karşı teknik olarak herhangi bir sorumluluk taşımaz, sadece kendi politikasını bütün teşkilât çalışma politikasına ayarlamak mecburiyetindedir.

Plânlama vilâyetlerde her distrikt için araştırma ve etüd mühendisliği ile işbirliği (*) halinde distrikt mühendisliğince yapılır. Bu plân merkezde ancak ihtisas şubelerince umumî arazi tevhibi noktai nazarından tetkik olunduktan sonra, merkez komisyonunca müteakip muameleye konur.

2 — Kadastro :

Kültür teknik servisinde olduğu gibi kadastro servisi de arazi tevhibi çalışmalarında direkt olarak vazifelidir. Esasen, genel olarak arazi surveyer'inin bilhassa icra safhasındaki rolü oldukça ehemmiyetlidir. İcra organı böyle bir mütehassıs olan ihtiyacı bazı memleketlerce serbest şahıslardan temin olunmakta bazı memleketlerce ise resmî şahıslardan karşılanmaktadır. Hollanda da icraî organ olan mahallî komisyona bu mütehassıs kadastro servisi arazi tevhibi dairesi vermektedir.

(*) Kanunda ve kanunun izahı bahsinde görüleceği gibi, ilk taslak plânlama ve bu plânlama için malûmat toplama (araştırma ve etüd) Devlet hizmeti olarak, Merkez Komisyonu adına Kültür Teknik Servisince yapılır. Bu etüd ve araştırma Vilâyet Müdürlüğü Araştırma ve Etüd Mühendisliğince yapıldığı için, plânlamada distrikt mühendisi, Araştırma ve Etüd Mühendisliği ile işbirliği yapar.

Kadastraca temin olunan bu arazi surveyeri kültür teknik mühendislerinin çalıştığı esası takip etmekte, mahalli komisyonu tenvir ve onun direktifile ıslah ve ihya plânı ile yeni parselasyon plânının aplikasyonunu yapmaktadır.

Arazi tevhidinde direkt vazifeli olmadıkları halde mesailerine sık sık ve ehemmiyetle ihtiyaç duyulan bir takım devlet müesseseleri daha vardır ki, bunlar, bu mevzuda çalışan memleketlerce bizzat aynısına veya aynı vazifeyi yapan benzerine sahip olmak zaruretinde olunan organizasyonlardır.

1) Ziraî ekonomik araştırma enstitüsü ve Teknik ekonomik araştırma enstitüsü :

Daha önce de bahsedildiği gibi böyle integral bir çalışmada Hollanda da hükümet politika bakımından sosyal faktörün üzerinde biraz daha durunca, gaye millî ziraî geliri artırma kadar ve hatta biraz daha fazla olarak ziraî nüfusun yaşama standartlarını sanayi nüfusunun sahip olduğu standartlar seviyesine çıkarmak ve her iki nüfus grubundaki sosyal ve ekonomik gelişmedeki muvazenesini bozmamak olmaktadır. Bu durumda her iki sahadaki iş gücü muvazenesini temin etmek için bir takım muhaceret ve iskân problemleri ortaya çıkmakta ve buna bağlı olarak sanayi ile ziraat arasında iyi bir armoni kurmak ve hattâ ziraî integral çalışmalarda bu armoninin oldukça uzak istikbalde alacağı durumun tahmini zarureti hissedilmektedir.

İşte, arazi tevhidî çalışmalarında plânlayıcının kaçınılmaz olarak muhtaç olduğu bu malûmat, bu malûmatı kıymetlendirilmesile istikbal için yapılacak tahminler, bu iki enstitünün bu mevzuda sayanı takdir işbirliği halinde çalışmasıyla temin olunur.

Bu iki enstitü sadece ziraî plânlayıcılarca muhtaç olunan ziraî ve sanayiye ait malûmat toplayıp değerlendirmekle kalmaz, bütün devlet müesseseleri için (talepleri de kabul etmek suretile) her türlü lüzumlu ziraî ve sanayiye ait ekonomik ve sosyal malûmatı araştırır etüd eder, toplar ve kıymetlendirir.

Enstitüler devlet teşkilâtı olmakla beraber, vilâyet teşkilâtı esasında müstakil olarak çalışırlar.

2) Ziraî yayın ve öğretim servisi :

Hollanda da, bu gibi integral ziraî çalışmalarda, bilhassa muhaceret ve yenden iskân bahis mevzuu olduğu takdirde, sık sık çiftçiye branş değiştirmek (meselâ tarla ziraatından hayvancılığa) zarureti hasıl olmaktadır. Bu hallerde muvafakiyetin sırrı, ziraî yayın ve öğretim servisinin normal hizmetleri yanıbaşında, sarfettiği mesaide aranmalıdır. Kaldı ki, plânlama sırasında, bu servisin mevcudiyetine her zaman ihtiyaç duyulmaktadır. Bu servis blok'un ziraî iktisat bakımından plânlamasında müracaat edilecek en salâhiyetli mercidir.

Ziraî yayın ve öğretim servisi distrikt esasında teşkilât kurmuştur. Her distrikt 7000 çiftçiden müteşekkil olup bir teknisyenin mes'uliyeti altındadır. Teknisyenlik, her 400 çiftçi için bir asistana ve her branşta kuvvetli 10 mütehassısa sahiptir. Çiftçi ile asil temasta olan bu asistanlar olup, ancak bunların çözemediği problemlere asistanların talebile mütehassıslar müdahale ederler. Bundan başka distrikt teknisyenliği için distrikteki çiftlik karakterleri değişikliği adedinde çiftlik plânlayıcıları vardır. Bunlardan başka distriklerdeki ziraat okulları öğretmenleri yaz tatillerinde bu teşkilât emrinde çalışmak zorundadırlar.

Arazi Islah ve İhya Cemiyeti :

Bir hükümet müessesesi olmayan fakat arazi tevhidinde her zaman yardımına ihtiyaç duyulan bu cemiyet öyle bir organizasyondur ki : Hollanda halkının kendi işini kendisinin yaptığının en mükemmel delilidir.

Bu gün dünya çapında, tenvir ve teknik yardım şeklinde taahhüt çalışmaları yapan bu mükemmel organizasyon, Hollanda da bütün ıslah ve ihya ameliyelerini plânlar ve bizzat icra eder.

Bir taahhüt müessesesi karakterinde değildir. Çalışmaları karşılığında ancak cüz'î bir çevirme ve işletme masrafı alır.

Hemen hemen bütün kanunî arazi tevhibi çalışmalarının projelenmesini, maliyet tahminlerini ve icraat safhasının bizzat uygulanmasını yapar veya bu safhayı takip (mütâahhitlere yaptırarak) eder.

Anlaşma yolu ile yapılacak arazi tevbidinin plânlanmasını bizzat yapabilir ve eğer varsa ıslah ve ihya fiillerini deruhte eder.

Hollanda teşkilâtı, bir merkez teşkilâtı direktifi altında vilâyet müfettişlikleri arasında kurulmuştur.

İntegral bir ziraî çalışma gibi geniş anlamında arazi tevhibi teknik, idarî ve malî bütün cepheyle zaman harcayıcı bir muameledir. Çalışmanın bu cephesini nisbeten hafifletmek için teknik, idarî ve malî sahada takip olunmakta olan yolların lüzumlu düzenleme ile yapılan ıslahı sırasında, üzerinde önemle durulması lâzım gelen husus, plânlama ve icraat safhasında yapılan çalışmaların kalitesini bozulmaktan korumaktır.

Arazi tevhibi çalışmalarının bu zaman harcayıcı hususiyetini mümkün olduğu kadar haddi aşgariye indirmek için Hollanda da idarî, teknik ve malî sahada alınan tedbirler, bu noktaî nazarla üzerlerinde çalışılmış ve tatbik sahasına konulmuştur.

İdarî ve teknik sahada alınan tedbirler için bir fikir vermek üzere umumî hatlarla şunları zikretmek kabil ve faydalıdır. Şunu da kaydetmek gerekir ki, bu

tedbirlerin zaman israfını haddi aşgariye indirici tesirleri herhangi bir ölçü esasında değerlendirilmediği için zikri sırasında herhangi bir ehemmiyet derecesi manası çıkarmak doğru değildir.

Hollanda da, Devlet hizmeti şeklinde arazi tevhibi çalışmalarını deruhte eden müessese olarak kültür teknik servisi teşkilât ve çalışma tarzını bu tedbirler arasındaki müessir mevki inkâr edilemez. Teşkilât Hollanda memleket vüsa'tine nazaran oldukça geniştir. Memleket teşkilât'ca çok küçük parçalara (distriklere) taksim olunmuş olup, bu ufak parça ile ilgili bir mühendisin tam mes'uliyetine devrolunmakla, mühendise, her şeyile (ziraî iktisadî ve sosyal faktörlerle) bu parçayı gayet yakından tanıma imkânı verilmiştir. Mühendise kendi parçasının plânlanmasının salâhiyet ve mes'uliyeti doğrudan doğruya devrolunmakla, o parça şart ve karakterine en uygun plânlanmanın en kısa zamanda tertiplenmesi imkânı temin olunmuştur.

Fazla olarak kültür teknik tervisi hizmetteki mühendislerine fevkalâde bir hareket kabiliyeti vermiştir. Devlet hizmetinde de kullanılabilecekleri özel vesaiti nakliye tahsisi suretile mühendislerinin mesailerini istenen her an araziye intikal ettirebilmektedir.

Çalışmanın zaman harcıyıcı hususiyetini telâfi edici olarak alınan tedbirler arasında ikinci bir müessir misal olarak, bilhassa anlaşamamazlıklar babında takibi zaruri hukuki muameleler için kanunda vaz olunan tahdit edici hükümleri zikretmek lâzımdır. Esasen kanunun tertip şekli bu kabil tedbirler üzerinde ne derece ehemmiyetle durulduğunu açık olarak göstermektedir. Kanunun tetkikinde dikkat edilirse, maddeler arasında sık sık diğer bazı kanun vecibelerini ilga eden veya bu kanunun tatbikatında hükümsüz kılan ve mahkeme şekil ve duruşma tarz ve sayılarıyla istinaf eyleme haklarını tahdit eden paragraflara tesadüf olunur.

Bilhassa idarî bakımdan misal olarak verilen bu iki basit ve önemli tedbirin yanında, teknik sahada önceden yapılan çalışmaların bu alandaki kullnılışının ehemmiyetini belirtmek icab eder.

Plânlamada kullanılacak bütün ziraî, teknik mühendislik malûmatı, bütün memleket parçaları için büyük bir ekseriyetle muhtelif veçheli ziraî araştırma müesseselerince üzerlerinde çalışılmış aydınlatılmış ve standartlaştırılmıştır. Bu durum, müesseseye, plânlayıcıların (distrikt mühendisi ve araştırma etüd mühendisliği) etüd ve araştırmalar için sarf edebilecekleri vakitlerinin % çok büyük bir kısmını tasarruf imkânını vermektedir.

Daha önce baplarında malûmat verilen iki enstitünün (ziraî ekonomik araştırma enstitüsü ve teknik ekonomik araştırma enstitüsü) mesai ve bu mesainin kıymetli neticeleri, zaman tasarrufu için başvuru hazır malûmatın en kıymetli lerindedir.

Bütün bu önceden yapılmakta olan ziraî, teknik ve ekonomik çalışmalar plânlanmanın tam bir muvaffakiyetini sağlamaya kâfi gelmektedir. Plânın muvaffakiyetindeki önemli sırlardan diğer birisi plâna verilecek karakter veya veçhedir. Bu iki önemli faktörü, blok'un ziraî nüfusunun rantabilitesi tâyin etmektedir. İster rantabiliteye uygun plân ve ister lüzumu halinde önceden arzulan plâna uygun rantabilite hazırlamak için blok'ta çok geniş bir sosyal araştırma kampanyasına ihtiyaç vardır ki; Hollanda bu yolda ilk adımları atmış durumdadır. Plânlamaya istenen karakter ve veçheyi vermek, bunun için de mevzu bahs ziraî nüfusu rantabilite bakımından bu plâni kabule hazırlamak suretile ziraî nüfusun istenen sosyal yaşama seviyesine çıkarılmasına hız verilecektir. Aksi takdirde bütün yatırımlara rağmen ziraî nüfusun istenen sosyal yaşama standartları seviyesine ulaştırılması çok yavaş olmakta ve bundan sonra ziraî nüfusla bu seviyedeki terakkinin takibi, sanayi nüfusu ile takibine nisbeten zor olmaktadır.

Arazi tevhidî çalışmalarında zaman tasarrufu bakımından, arazi ıslah ve ihya cemiyetinin mesaisinden takdirle bahsetmek icab etmektedir. Plânlanmanın icraat safhasını bu cemiyetten daha kolay daha çabuk ve hatta daha ucuz çalışabilecek bir organizasyon tasavvur etmek pek zordur.

Bütün bu çalışma ve tedbirlerle, integral bir ziraî reform manasında arazi tevhidinin zaman harcıyıcı karakteri her ne kadar mümkün olduğu nisbette yumuşatılmağa çalışılmakta ise de yine bu zaman harcıyıcılık hususiyeti arazi tevhidî için yapılacak yatırımda, yatırım salâhiyetlilerini geniş bir teyakkuza zorlamaktadır.

Bilhassa iktisaden inkişaf etmemiş memleketlerde bu tarz (diğerlerine nazaran oldukça geç ve hissettirmeden meyve veren) yatırımlar için, yatırıma karşılık mümkün olduğu kadar çabuk cevap alabilmek gayesile tabiaten kıymetli ve verimli memleket parçaları mevzu olarak seçilir. Haddizatında bu bir devlet politikası olmakla beraber, bu düşünce ile yapılan yatırımlar daima, memleket parçaları arasında esasen ve tabiaten var olan refah seviyeleri arasındaki uçurumu teşvik eder ve açar.

Verimli parçalara yapılan yatırımın hasılâtı ile verimsiz parçaların kalkındırılmasını düşünmek, bu uçurumu zaman bakımından kâfi sür'atle kapamağa yardım edemez. Zira bu yatırımlar için yapılan çalışmalar (arazi tevhidî çalışmaları) ve meyvelerinin istihsali, zaman harcıyıcı karakterli olmaları dolayısıyla çok uzun bir zamana ihtiyaç gösterirler. Dolayısıyla bu görüş tarzında, ekseriyetle tabiaten verimsiz olmaları dolayısıyla geri olan memleket parçalarına çok uzun bir zaman için sabur teklif etmek mecburiyeti vardır.

Hollanda da, bu mevzudaki yatırımın memleket parçalarına tevziinde iki müessir faktöre riayet edilmektedir. (Yatırım faktörü ve sosyal faktör) yatırımın tevziinde bu faktörlerin analizi devlet politikasına bırakılmış olmakla beraber, bu mevzuda plânlayıcılar (Merkez Komisyonu) teklifleri ni (daha doğru bir deyimle

bir blok için yatırım kararlarını) bir koordinat sistemine apsis ve ordinat değerleri olarak yerleştirilmiş yukarıki iki müessir faktör (yatırım ve sosyal) muvacehesinde, blokun durumunu, takdir ederek yaparlar. Bu kabil bir analiz le, maliyet-fayda oranı istenen seviyeyi vermediği halde, çoğu zaman yatırıma devletce devet denmektedir.

MINISTRY of AGRICULTURE, FISHERIES and FOOD
GOVERNMENT SERVICE for LAND and WATER USE
UTRECHT, MALIEBAAN 21, NETHERLANDS
LAND CONSOLIDATION ACT - 1954
(ARAZİ TEVHİDİ KANUNU - 1954)

29/5/1960 ARNHEM

Bu, 3/Kasım/1954, eskisinin ilgasi ile birlikte kabul olunmuş, arazi tevhidine müteallik yeni hükümler vaazeden kanundur. - HOLLANDA.

— Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden'deki yeri; Text 510, 26/November/1954, P. 1297 dir.

K I S I M — I

U M U M İ H Ü K Ü M L E R

1 — I — Bu kanun metni içinde geçecek her "Vekâlet" kelimesiyle "Ziraat Vekâleti" kasedilmektedir.

Diğer terimlerin kanun içindeki açık anlamları aşağıda sıralanmıştır.

"Blok" -Block- bir arazi tevhidî plânının sınırları içine giren bütün gayrimenkuller tüm halinde;

"Mülk sahibi" -the owner- arazinin mülkiyet (ownership), satih (superficies), ekme veya ihya (emphyteusis), müebbet kira kontratı (perpetual lease), intifa hakkı (usufruct), "Blok" içinde bulunan gayrimenkuller üzerinde kullanma (use), veya işgal (occupation) hakkına sahip olan şahıs, "Hak sahibi" -the rightholder-, yukarda "Mülk sahibi" tarifi dışında kalmak şartı ile hakiki bir hakka veya "Blok" içindeki gayrimenkullerin kiracılık hakkına sahip olan şahıs veya "Mülk Sahibi".

"Merkez Komisyonu" -the central comission- Bu kanunun 3. ncü maddesinde işaret edilen komisyon.

"Mahallî Komisyon" -The local comission- Bu kanunun 51. nci maddesinde işaret edilen komisyonudur.

II — Başka suretle ifade, tayin ve tesbit edilmedikçe, bu kanun metnindeki “Vilâyet Komisyonu” (1) -(States commission)- terimi ile madde - 30, paragraf 2. de işaret edilen kurum anlaşılır.

III — Bir önceki paragrafta zikredilen kurum, “Blok” un yer aldığı diğer vilâyet “Province” lerin “Vilâyet Komisyon” ları ile anlaşmak şartı ile, Madde 33, 35 - paragraf I, 36 paragraf 2, 40 paragraf 2, 51 paragraf 1, 54 paragraf 2 ve 79 paragraf 3 de işaret edilen kararları alır.

2 — Arazi tevhidî, bir anlaşma veya kanuna istinaden, ziraat (Agriculture), sebzeçilik, meyvecilik (horticulture), ormancılık (Sylviculture) veya hayvancılığın terakki ettirmek için icra olunur.

3 — I — Arazi tevhidî işinin umumî idaresi;

— Parlamento “Crown” ‘ca tayin olunmuş,

— Bu kanunla kendisine tevdi edilmiş vazifelerin ifası için, Ziraat Vekâleti Teknik Çiftçilik Servisi’nin (1) mesaisini kullanacak ve,

— Merkezi Teknik Çiftçilik Komisyonu (2) olarak tanınan, komisyona tev-

II — İster Vekâletin isteği ile olsun, ister kendi inisiyatifini kullanarak olsun, arazi tevhidî “Land Consolidation” ve buna teallük eden diğer işler (ki daha sonra umumî idare tüzüğünde de tarif ve tayin olunabilir) de, bir istişarî selâhiyetle hizmet görmek te merkez komisyonunun vazifesi olacaktır.

III — Merkez Komisyonunun başkanını ve azalarını “Parlamento” tayin eder, yedekler ile istişare azalarını da tayin etmek hakkını muhafaza eder.

IV — Komisyon en çok on azadan müteşekkil olacaktır. Aza sayısının enaz beşte ikisi ile yine yedek aza sayısının en az beşte ikisi, Vekâletce tesmiye edilmiş ziraat faaliyetinde bulunan bir veya daha fazla organizasyonun merkez teşkilâtınca her bir sandalye için iki şahıs gösterilmek suretiyle tayin olunacaklardır. Vekâletce böyle bir tayin yapılırken, mülk sahibi, kiracı, çiftçi ve ziraat işçisinin temsil edilmesine azami dikkat sarfedilecektir.

V — Merkez Komisyonunun vazifeleri, terkip ve teşkili, fonksyonu ve Teknik Çiftçilik Servisi tarafından verilecek yardım ile ilgili umumî idarî mevzuat hükümleri daha ilerde belirtilecektir.

(1) Hollanda onbir vilâyet “province”e ayrılmıştır. İdarî organlar, the provincial states, Deputed states ve Governors of the province’lerdir. Bunlardan her biri kendi azaları arasından province’in icraî kotimesi olacak olan “the Deputed states”i seçer.

(1) Kültürteknik servisi “Government service for land and Water use”.

(2) Merkez Arazi Tevhidî Komitesi “Central Consolidation Committee”.
di olunmuştur.

K I S I M — I I

ANLAŞMAYA MÜSTENİD ARAZİ TEVHİDİ "TEVHİD ANLAŞMASI"

4 — I — Bir arazi tevhidî anlaşması, öyle bir anlaşmadır ki; bununla üç veya daha fazla mülk sahibi kendilerine ait olan belirli muayyen gayrimenkullerin birleştirilmesini, hasıl olan neticenin, kat'iyetle belirtilmiş bir nizam altında eksiksiz, tam manasiyle taksimini ve böyle taksim edilmiş neticenin kendi aralarında dağıtımını (noterlikçe musaddak olarak) deruhte eder.

II — Yazılı bir arazi tevhidî anlaşması kararlaştırılacak ve tamamlanmış olan bu anlaşma kadastro'ya "Public records" kaydettirilecektir.

III — Eğer bir arazi tevhidî anlaşması, ipotek ve diğer engelleyici tahmiller (Conservatory or executory charges) altında ise, böyle bir anlaşma, ipotek veya tahmil eden şahsın imzasıyla ancak kanunen muteber sayılacaktır.

IV — Yukarıda, birinci paragrafta zikrolunan noterlik tasdiki, **tarafklar** adına, arazi tevhidî anlaşması ile selâhiyetlendirilmiş şahıslar tarafından imzalanacak ve bu noterlik tasdiki kadastroda kaydettirilecektir.

5 — Şayet, "Taraflar" tarafından imza ile tasdik olunmuş arazi tevhidî anlaşması neticesi olarak belirmiş Noterlik tasdikini imza edecek şahıslar, kadastroca mülk sahibi olarak değil de, sadece temsilci olarak gösterilseler dahi, arazi tevhidî anlaşması yine de kanunen muteber addedilecek ve netice olarak husule gelecek haklar, muhtemel yanlış ve haksız tedarikler ve borçlar hakiki mülk sahiplerince teahhüt edilip, hakiki mülk sahipleri yerine anlaşmayı yapan **tarafklar** tarafından kabul olunacaktır.

6 — "Taraf" lar, nakit olarak tevhidî araziye verilmiş hissennin karşılığı olarak bir arazi parçası alma veya bunun aksi, bir arazi parçası veya diğer gayrimenkuller şeklinde olarak tevhidî araziye verilmiş hissennin karşılığı olarak bir nakit yekûn alma gibi durumları zikreden bir arazi tevhidî anlaşmasını da imza ile tasdik edebilirler.

7 — I — Anlaşmada, Kısım — III ün hükümlerini kabili tatbik olarak zikreden bir hüküm, ancak Merkez Komisyonu ile istişare şartile Vekâletin tensibini müteakip ve tensip olunduğu şekilde yürürlüğe girebilir. Böyle bir tensip, ahvale bağlı olarak yapılabilir.

II — KISIM - III, Bölüm - 2'nin hükümleri karşılıklı anlaşmak suretiyle, "Tatbik edilebilir" olarak arazi tevhidî anlaşmasında gösterilemez.

8 — 7. nci maddede işaret edilen tensip olunmuş şart ,kanunda karşılığı olan kanunî hükümlerin kabili tatbik olarak işaret ettiği neticeleri kabul edecektir. Buna binaen, kanunun diğer maddelerinde işaret edilmiş, selâhiyetler, teşekküller ve resmi şahıslar işbirliklerini esirgemiyeceklerdir.

K I S I M — I I I

KANUNİ ARAZİ TEVHİDİ

Bölüm — 1

MÜLK SAHİBİNİN HAKLARINA MÜTEALLİK HÜKÜMLER

9 — I — Aşağıdaki hususlar babında, mülk sahibinin hakları ve kullanma şekilleri üzerinde hiç bir değişiklik yapılmayacaktır.

- a) Defin mahalleri,
- b) Kapalı defin mahalleri (abidemi aile mezarlıkları); “Bu gibi yerlerin kapanışından itibaren otuz yıl içerisinde”
- c) İslâhlarından itibaren, 23 ve 25 inci maddelerde belirtilmiş müddet içerisinde, cenazelerin defni, defin mahalleri ve haklarına müteallik hükümler zikreden 10/Nisan/1869 (Staatsblaad, No. 65) tarihli kanunda belirtildiği şekilde (bu hükümlerin çerçevesine giren) mülk sahibi için bir hatırayı temsil eden abide karakterli büyük taşlar ve mezar taşları ile inşaatı.

II — Zikredildikleri sıra ile, Harp Vekâleti “Ministry of war” ve Deniz Vekâleti “Ministry of Marine” nin muvafakati haricinde mülk sahibinin, askerî gayelere hizmet karakteri arzeden gayri menkulleri üzerindeki kullanma şekil ve hakları ile ilgili hiç bir islâh veya değişiklik yapılmayacaktır.

III — Mülk sahibinin muvafakati haricinde, aşağıdaki hususlar ile ilgili hiç bir değişiklik yapılmayacaktır :

- a) Binalar,
- b) Parklar,
- c) Yerleştirildiği arazi parçası ile birlikte abideler,
- d) Ziraat (tarla), sebzeçilik, küçük meyvecilik, ormancılık, hayvancılık, avlanma ve balıkçılık'tan gayri kullanmalar için kurulmuş gayri menkuller.
- e) Parlamento tarafından tanınmaları ve tanındıkları müddet kadar olmak şartıyla, gayeleri, tabii ilimler yönünden olan kıymetleri dercesinde, tabii manzara, flora ve diğer canlıları korumak ve idame ettirmeği teşvik eden tüzel kişilere ait gayrimenkuller.

IV — Eğer, yukardaki 3. ncü paragraf (9 - III) arzu edilir bir tevhid plânının icrasına ehemmiyetli bir engel arz ediyorsa, bu takdirde, merkez komisyonu, gayri menkul mülkiyetin içinde bulunduğu vilâyetin vilâyet komisyonu ile anlaşma halinde, bu madde hükümlerinde bir istisna yapılmasına müsaade edebilir.

10 — I — Her mülk sahibi, aşağıdaki kayıtlara riayet etmek şartı ile arazi tevhidı projesine verdiği hisse kadar arazi parçasına müsavi bir hakkı geri almak hakkına haizdir.

II — Blok içinde bulunan, Madde 12 - Parağraf - 1'in hükümlerinin tatbik olunduğu parçalar haricindeki bütün diğer gayri menkullerin yekûn kıymetleri, lüzumuna aynı derecede ihtiyaç duyulan âmme müesseseleri "Public Corporations" ve umumî yollar ve kanallara tahsisi arazi tevhidı için zaruri olan mülklerin yekûn kıymet miktarları kadar indirilebilir.

III — Bir mülk sahibine yeniden tahsis olunan parselin veya parsellerin yekûn kıymeti ile, yukarıdaki paragraf - 2 (10 - II) hükümlerinin tatbikiyle elde olunan neticelerin yekûn kıymeti arasındaki nisbet; Blok içinde, tevhid işleminden önce mevcut bulunan gayri menkullerinin, kıymetinin blok içindeki bütün gayri-menkullerin yekûn kıymeti nisbetine müsavi olacaktır.

IV — Eğer tam bir tevhidin muvaffakiyetine mani olma durumunda ise, yukarıdaki paragraf - 3 (10 - III) hükümlerinden feragat mümkün olabilir. Böyle bir feragat, eğer mülk sahibi, veya gayri menkul mülk üzerinde ipotek veya arazi kirası hakkı bulunan kişilerin arzularına uygun değilse, mülk sahibinin, paragraf - 3 - (10 - III) hükümlerine uygun olarak geri almak hakkına haiz olduğu kıymetin % 5'inden fazla olmaz.

11 — I — 10. ncu maddede mevzubahs edilen "Kıymet" terimi ile, Madde 57, Parağraf 1 de tarif edilen ve kıymetlendirme esaslarına istinat ederek tayin olunan kıymet anlaşılacaktır. Bunun dışında, Madde - 54 de işaret olunan işlemler neticesi olarak, eğer bu kıymette bir değişme vaki olursa, mahalli komisyon, yeniden tahsis (tevhid için parselasyon) sırasında bu faktörü de nazarı dikkate alacaktır. Mamafih, kıymette vuku bulacak böyle bir değişme, tevhidin umumi menfaatlerine dokunmamak şartı ile, mülk sahibinin isteği üzerine, nakit bir ödeme ile tazmin olunabilir.

II — Madde - 10, Parağraf. 4'ün tatbikatı neticesi olarak husule gelecek kıymet farklılıkları babında mülk sahibine nakit olarak bir ödeme yapılacaktır.

III — Madde - 10, Parağraf. 2'ye uygun olarak yapılan indirimde mütenasip bir tenzilât tatbiki şartı ile, Madde - 57, Parağraf 1 de tarif olunan kıymetle, Madde - 57, Parağraf. 4 de tarif olunan kıymet arasındaki değişiklik ilgili mülk sahiplerine nakit olarak ödenecektir.

12 — I — Tasvip olunmuş bir inkişaf plânı içerisinde yer alan gayri menkulünü plâna hisse olarak vermiş ve madde - 13'ün hükümlerine göre bu plâna hisse olarak verdiği arazisinin bir kısmını âmme müessesesine tahsis zorunda kalan bir mülk sahibi, kendi isteği tahdında, Madde - 10'nun hükümlerine rağmen tahsis olunan hissesine mukabil yekûn nakit bir tazminat olacaktır.

II — Merkez Komisyonunun tensibini almak şartı ile, mahallî komisyon şartı bağlamakla selâhiyetlendirilecektir ki; bir mülk sahibi, eğer, bloka hisse olarak verdiği gayri menkûlün kıymeti (yüz ölçümü) Madde - 10'un tatbiki neticesi olarak kalan parsel şekliyle kullanmaya elverişlilik imkânını kaybediyor ve bunun neticesi olarak böyle bir parselde sahip olmak için ortada makûl bir kazanç vesilesi kalmıyorsa, Madde - 10'un hükümlerine rağmen, blok içindeki bütün arazisi için yekûn bir nakit tazminat alacaktır.

III — Merkez Komisyonunun tensibini almak şartı ile, mahallî komisyon taahhüt etmekle selâhiyetlendirilecektir ki; bu yolda arzu gösteren bir mal sahibi, bundan önce zikredilen iki paragraftan gayri hallerde dahi, Madde - 10'un hükümlerine rağmen, bütün gayri menkûlleri kıymeti karşılığı yekûn bir nakit tazminat alacaktır.

13 — I — Bu gibi gayeler (umumî hizmet müesseseleri v.s.) tevhid plânında bulunması lüzumlu mütalâa olunan maksatlara cevap verecek kemiyete yükselinece ve Madde - 34 Paragraf 3, Madde - 36 Paragraf 2, Madde - 41 Paragraf 4 ve Madde - 45 hükümleri bahis konusu oluncaya kadar, umumî hizmet müesseseleri için, Madde - 10'da belirtildiği suretle, blok içindeki bütün gayrimenkûller kıymetinin % 5ini geçmeyecek bir kıymeti teşkil eden parseller âmme müesseselerine tahsis olunabilir.

II — Böyle bir tahsis, mahallî komisyonla, ilgili ve merkezi komisyonca ten-sip olunmuş âmme müessesesi arasında varılan anlaşma ile tesbit olunan ve hiç bir zaman arazinin hakiki kıymetinden aşağı bir miktara baliğ olamayacak meblâğın ödenmesine karşılık bahis mevzuu olabilir. Eğer tahsis, üzerinde mülk sahibinin veya müstecirin Madde - 12 Paragraf 1 ve bu paragrafla birlikte Madde - 18 Paragraf hükümlerine müracaat etmek hakları olan araziye müteallikse, tahsis bu hükümler içinde tayin olunan tazminat ödemeleri karşılığı olarak mevzuu bahis olacaktır.

III — Madde - 13 Paragraf I de belirtilen durum haricinde, ilgili âmme müessesesi tarafından ödenen miktar, Madde - 116 ya uygun olarak mülk sahiplerinin taahhüt altına girdiği masrafların tenzili şartına tabi olacaktır.

IV — Hükûmete tahsis olunan parsellerin idaresi, projenin tevdi olunduğu Vekâlet tarafından yapılacak; idare organının tayini parlamento tarafından icra olunacaktır.

14 — Tevhit ekseriyetinin menfaatini ihlâl etmediği hadde kadar, imkân dahilinde, her mülk sahibine, tercihan tevhid projesine verdiği gayri menkûl mülkünün bir parçası veya tamamı şekliyle, alıştığı tatbik gayesi ve verdiği mülkün kalitesine müsavi bir gayri menkûl mülk tahsis olunacaktır.

15 — Her parsel öylece teşkil olunmalıdır ki :

I) Bir yol ve bir kanala açılınsın veya bunlara mümkün olduğu kadar kavuşak olsun.

II) İhtiyaç duyulduğu kadar ve mümkün olduğu nisbette münasip drenaj sistemi kurabilme imkânını verecek yerleşmeye sahip olsun.

16 — I — Vilâyet Komisyonu, blok içindeki umuma ait yol ve kanallarla bunlara ait imalâtı sınıyelerin sahipliğine ve umuma ait yolların bakımı ile idaresini, gaye için ehliyetli kabul ettiği bir âmme müessesesine tevdi edecektir.

II — Vilâyet Komisyonu umuma ait kanalların, üzerindeki su yolu nakliyesine (kayık, gemi, mavna seyriseferi) ait inşaatla bunlara ait imalâtı sınıyelerin idare ve bakımlarına müteallik nizamnameler vazedecektir.

III — Yukarki Parağraf 1'in hükümlerine rağmen, vilâyet komisyonu, yapılanların (kanallar, yollar v.s.) sahiplik, idare ve bakımlarını, bu hususlarda (sahiplik, idare ve bakım) tevhid plânından önce münarese edinmiş olduğuna inandığı âmme müessesesi olmayan bir hükmü şahsiye de tevdi edebilir.

IV — Tevdie karar vermeden önce, vilâyet komisyonu, parağraf - 1 de bahsolunan âmme müessesesi ve parağraf 3 te işaret olunan hükmî şahsi'lerle müşavere bulunacaktır.

V — Sahiplik, idare ve bakım (yol, kanal v.s. nin) devri herhangi bir tahsisat taahhüdüne girmeksizin yapılır.

VI — Mülkiyet, idare ve bakım; Taşıt, Bina ve Yollar Vekâletinin tensibi haricinde, hükûmete tevdi olunmayacak veya hükûmetten geri alınmayacaktır.

VII — Eğer blok birden fazla vilâyet arazisinde yerleşmişse, bu madde de bahsolunan selâhiyetler (mülkiyet, idare, bakım) her vilâyetin içinde bulunan yollar ve kanallar için bu vilâyetin vilâyet komisyonuna tevdi olunacaktır.

17 — Bir işletmeye muharrik güç sağlayan bir kanalda yapılacak değişiklik, işletmenin bu kuvveti kaybetmesine sebep oluyorsa, bu kaybın tazmini mecburidir.

Bölüm — 2

KİRALARA MÜTEALLİK HÜKÜMLER

18 — I — Blok içerisindeki her gayri menkûl kiracısı, parsel hesabıyla madde - 10, Madde 11 Parağraf 1 hükümlerine merbut ve mülkiyet temlikine müteallik olarak, bir kıymetin kontratlı mutasarrıfı kabul olunacaktır. Bu münasebetle Madde - 14 hükümleri tatbik edilecektir.

II — Mevcut kira kontratları mümkün olduğu kadar uzak bir geleceğe kadar yenileneceklerdir. Tevhid plânı ekseriyeti menfaatinin ehemmiyetle icap et-

tirdiği yerlerde, merkez komisyonunun tensibi alınmak şartı ile mahallî komisyon, halen mevcut bir kira kontratını iptâl ederek, mucire, yukarda Parağraf I de işaret olunan kiracılar arasından, yeni bir kiracı tayin ederek yeni bir kira kontratına karar verebilir.

III — Mahallî Komisyon, yeni tesis olunmuş bir kiralamanın neticesi olan kira kontratına mahsus müddet hakkında ve eğer kanunî müddetten daha kısa müddete mahsusa böyle kontratlara da uzatma şartını koymak hakkında karar verecektir. Bütün bu durumlarla ilgili olarak, garanti edilmelidir ki, müstecir ve mucir, kontratın uzatılabilme kabiliyeti ve son tarihine riayet etmeletri şartıyla, iptâl olunan kontratları hükümleriyle sahip oldukları haklarını mümkün olduğu kadar fazla olarak elde bulunduracaklardır.

IV — Müstecire nazaran müşabehetle, Madde - 12 nin hükümlerine müracaat edilebilir.

19 — I — Sadece, kira kontratının kayıt için mahallî komisyona takdimi halinde, müstecir Madde - 18 de işaret olunmuş hakkı talep edebilir.

II — Kira kontratının kayıt için mahallî komisyona takdimi, mahallî komisyonca kararlaştırılan tarihten itibaren en geç 30 gün zarfında veya, eğer kira kontratı bu tarihten sonra yapılmışsa, yine bu durumlar için mahallî komisyonca kararlaştırılan tarihten sonra olmamak şartı ile, kontratın yapıldığı tarihten itibaren en geç 30 gün içerisinde ifa olunması mecburidir. Bu tarih en az iki gazete ve aynı mahallî örf ve adete sahip mıntikalarda (parishes) alenen ilân olunacaktır.

III — Mahallî Komisyonca, kira kontratı kayıt vesikası tanzim olunarak verilecektir.

20 — I — Mahallî Komisyon, taahhütlü mektupla, kaydolunan taraflarca takdim olunmuş kira kontratına mukabil olan tarafa, kayıt için vuku bulan bu takdimi tebliğ edecektir.

II — Kontrata itirazı olan mukabil taraf, böyle bir kayda olan yazılı itirazını, tebelluğ ettiği bundan önceki paragrafta işaret olunan taahhütlü mektubun (ihbar) tarihinden itibaren 14 gün içerisinde takdim edebilir.

21 — I — Eğer, Madde - 20 Parağraf 2 hükümlerine uygun olarak itirazlar takdim olunmuşsa; mahallî komisyon, bu itirazları beyan sırasında, ilgili her iki tarafa da, taahhütlü mektupla mektubun tarihini müteakip 30 gün içinde, ya her iki tarafca imza edilmiş anlaşmaya varıldığını bildiren bir vesikayı veya kontrat kaydından ilk plânda müteessir olmuş tarafca, distirik mahkeme, kiralama dairesi veya kadastro "Land Office" in kararına müracaat ettiğini bildiren yazılı dilekçenin tasdikli bir suretini mahallî komisyona takdim etmeleri lâzım geldiği yolunda ihtarda bulunacaktır. Suret zikrediliş sırasıyla, ya distrik mahkeme kâtipliği veya kadastro sekreterliğince tasdik olunacaktır.

II — Eğer Mahallî Komisyon kayıt için takdim olunmuş kiralama kontratı babında, kiralama talimatının 7, 41 ve 81 nci maddelerinin mülâhaza olunmamış olduğu kanaatine varırsa, lüzumu halinde, her iki tarafa, taahhütlü mektupla, mektup tarihinden itibaren en geç 30 gün içerisinde, bir kararı için kadastroya müracaatları ve müracaatın kadastro sekreterliğince tasdikli bir suretinin takdimi hakkında talimat verecektir.

III — Eğer, kira kontratı durumu bundan önceki maddeler hükümlerinin tatbikine müsait değil ve bir karara bağlanamıyorsa, mahallî komisyon mevcut böyle bir kira kontratını tanımamak için selâhiyetlidir.

IV — Kadastro ve Disriect mahkemesinin kiralama dairesi veya istinaf (dava) daha yüksek bir mahkemeye refeyleme) halinde, kadastro merkez dairesi (Umum Müdürlük) ve Arnhem'deki adalet mahkemesinin kiralama dairesi duruşma ve muamele bakımından bütün diğer işleri meyanında, Parağraf I de zikrolunan müracaatlara öncelik hakkı vereceklerdir.

22 — Kira ile ilgili tarafların isim ve adreslerini, kiraya mevzu olan parselleri ve kararlaştırılmış kira muamelelerinden istihraç olunan kira kontratlarının uzatılabilme kabiliyet ve sürelerine müteallik Madde 18 üzerine esaslandırılmış şartları tesbit sırasında; hangi kira kontratlarının muhafaza olunduğu, hangilerinin iptâl olunduğu, hangilerinin yeniden kararlaştırıldığı hakkında mahallî komisyon, tahsis plânı (tevhid için parselâsyon) nun tesisini müteakip 14 gün içinde kadastroya malûmat verecektir.

23 — I — Kadastro kararlaştırılmış kira anlaşmalarından istihraç olunmuş olarak kira kontratları taslağı hazırlıyacak ve bu taslakda, Madde 18 Parağraf 3 de işaret olunan şartları birleştirecektir.

II — Eğer, kanunî müddetten daha kısa bir periot için muteber bir kontrat, Madde - 18 şartlarına uygun olarak uzatılabilir ise, kadastro bu keyfiyeti kendi tarafından imza ve eklenmiş bir beyanla taslak kontratta işaret edecektir.

III — Kadastro, taslak kira kontratlarını, kontratla ilgili müstakbel taraflara yollayacak; yollamayı müteakip 30 günlük bir zaman, onlara imza edilmiş kontratı tekrar kadastroya iade edebilmek için ihtiyaçları olan imkânı vermeğe kâfi gelecektir. İlgili taraflar kira fiatı ve aralarında anlaşarak varılmış hususî şartları kontrata koyabilirler.

IV — Tevhid plânı altında tesis olunma durumları haricinde, kadastro, kira anlaşmasından istihraç olunmuş kontrat şartları kararlaştırmasına müdahale etmeyeceği anlamına istinaden, bundan önceki paragrafta işaret olunan kira kontratları, şartlarının kararlaştırılması bakımından kiralama talimatının hükümlerine mevzu olacaktır.

24 — Eğer taraflar, imza edilmiş kira kontratını göndermek için, Madde - 23 Parağraf III de belirtilen müddet içinde kadastro ile muhaberede bulunmamışlarsa kadastro daha önce taraflara gönderilmiş taslak kira kontratı ile aynı muhteviyatta üç nüsha mukavele hazırlayacak ve bunun için de kira fiyatını belirtecektir. Kadastro mukaveleyi imzalıyacak ve bundan birer nüsha, taahhütlü mektupla her bir ilgili tarafa yollayacaktır.

25 — I — Madde 24 de işaret olunan mukavele, taraflar arasında kararlaştırılarak "Kiralma talimatının hükümlerine göre" yapılması ve kadastro tarafından tasvip görmesi gereken kira kontratı ile aynı itibara sahip olacaktır.

II — Mukavelenin hazırlanıp imzalanması, kadastro tarafından alınan ve buna karşı tarafların istinaf eyleme hakkına sahip olabileceği bir kararı temsil edecektir. İstinaf (yukarı makamlara müracaat) Madde - 24 de işaret olunan taahhütlü mektubun gönderilmesini müteakip 30 gün içerisinde takdim olunmalıdır.

III — Kadastro Merkez Dairesi, yukarda Parağraf II de işaret olunan gibi bir istinaf hakkında karar verirken, tahsis plânı (tevhid parselasyonu) altında tesis olunmuş kira anlaşmalarından istihraç olunan şartlar müstesna tutularak, mukavele üzerinde bir tadilat, bir islah yapabilir.

26 — I — Eğer tevhid plânı neticesi olarak, mevcut kira kontratlarında tadil olunmak veya yeni birisiyle değiştirilmek mecburiyeti hasıl oluyorsa idame ettirilen bir kiralama kontratının tarafları, tahsis plânının kanunen tesisini müteakip 30 gün içerisinde kadastro tarafından tensip olunmak üzere yeni şekle uygun bir kontrat yollayacaklardır.

II — Yeni kira kontratı, yerini yenisine terk eden kontratın nihayet sınırını teşkil eden aynı tarihte nihayetlenecektir. Eğer, ilk cümlede ikinci olarak zikrolunan kontrat **kanunî müddet** için muteber idi ise, kadastro yeni kontratta bunun uzatılabilir olacağını belirtecektir.

III — Yukardaki parağraf I hükümleri razı olunmadığı için yerine getirilmemiş ise, birinci derecede müteessir olan tarafın isteğine binaen, Madde 24 ve 25'in hükümlerine müracaat olunacaktır.

27 — I — Bu bölümün hükümlerine uygun olarak kararlaştırılmış bütün kira kontratları, Madde - 95 de verilen akt'in kadastroda kaydı ile aynı tarihte kanunî olarak yürürlüğe girecektir. İkinci defa zikrolunan kira kontratları, yer değiştirdikleri ilk zikrolunan kontratlarla aynı tarihte neticeleneceklerdir.

II — Madde - 24 de işaret olunduğu gibi bir mukavele ile nizamlanan kanunî münasebetler babında, yukardaki parağraf I hükümlerine dolayısıyla müracaat olunacaktır.

Bölüm — 3

DİĞER HAKLARA MÜTEALLİK HÜKÜMLER

28 — I — Her tevhit plânında, tevhit için parsellerin yekdiğeriyle değıştirilebilme kabiliyetlerini ihlâl eden ve tasarruf haklariyle haklar ve diğere tahmiller ortakçılık, avlanma ve tevhit kiralarmın, yürürlükteki muvafık hükümlere uygun olarak tekrar satın alınabilmelerine de şumüllendirilecek malî taahhüt ikamesiyle, ödeyerek tasviye veya iptâl olunacaklardır.

II — İpotekle tahmil olunmuş gayri menkûllerin üzerindeki ipotekler bu gibi gayrimenkûllerin yerine tahsis olunan parseller üzerinde muameledeki önceliklerini muhafaza edeceklerdir. Madde - 12 de belirtilen hallerde, ipotekli alacak sahibi ve mülkiyet üzerinde azami kira hakkına sahip olan kimseler, istimlâk kanununun 43. maddesi uyarında bu haklarını harekete geçireceklerdir.

III — Devamlı ve icraî tahmiller, bunlarla borçlandırılmış parseller yerine tahsis olunmuş parseller, parsel parçaları veya satış veya parçalama ile ilgili olarak parsel için kararlaştırılmış nakit meblâğlar üzerine aktarılacaktır.

Bölüm — 4

TEVHİT İÇİN MÜRACAAT

29 — I — Tévhit için bir dileği karşılama gayeleri dolayısıyla, merkez komisyonu bir tarafın arazisine girişi veya hafriyatı lüzumlu mülahaza ederse, surveyleri yapılmış, üzerinde işaretleri yerleştirilmiş bu gibi arazilerin sahip ve mutasarrıfları, bu hafir veya girişe rızalarını mecburen vereceklerdir.

II — Eğer bir önceki paragrafta işaret olunan fiiliyatın ifasına rıza gösterilmezse, emirleriyle, icabında kuvvet kullanarak, mevzuubahs fiiliyatın icrasını mümkün kılacak belediye reisi veya district mahkeme hakiminin müdahalesine müracaat olunacaktır.

III — Yukardaki paragraf I hükümlerinin tatbikiyle sebep olunabilecek her hangi bir hasar, zarar hükümet bütçesinden tazmin olunacaktır. Böyle bir hasarın tazmini miktarı üzerinde çıkacak anlaşamamazlık halinde, birinci derecede zarar gören tarafın müracaatı ile ve karşı tarafın haklarını savunması için münasip zamanı elde etmesinden sonra, böyle bir anlaşamamazlık daha yüksek mercilere müracaat hakkı verilmeksizin district mahkeme hakimliğince karara bağlanacaktır.

30 — I — Tévhit müracaatı, bloku gösteren bir hatirta ilıstirmek suretiyle yazılı olarak yapılacaktır.

II — Müracaat, blok veya blokun en büyük kısmının yerleşmiş bulunduğu vilâyetin vilâyet komisyonuna takdim olunacaktır.

31 — I — Tevhit için sadece;

- a) Kadastro tarafından mülk sahibi olarak tanınan tarafların en az beşte biri,
- b) Umumî ziraat, sebze ve küçük meyvecilik, ormancılık, hayvancılıkla ilgili faaliyetler gösteren ve hükmî şahsî karakterine (statüye) sahip müesseseler ve cemiyetler,
- c) Hükûmet, vilâyet, cemaat (parishes), polder boards, peat boards, peat polder boards veya anayasasının 159 ve 161 inci maddelerinde belirtilen diğer heyetler, müracaatta bulunabilir.

32 — I — Vilâyet Komisyonu müracaatı Merkez Komisyonuna intikâl ettirecek ve bir kısım arazileriyle müracaatın şumulüne giren diğer vilâyetlerin vilâyet komisyonlarına, cemaatler ve polder board'lara müracaat hakkında tebligatta bulunacaktır.

II — Merkez Komisyonu müracaatı mütalâa edecek ve böyle bir müracaatı tensip etme veya etmeme hakkındaki fikrini açık (esbabı mucibesini izahla) olarak vilâyet komisyonuna beyan edecektir.

33 — I — Müracaatla tarif olunan tevhit tertibine bir itirazı olur veya müracaatın kanunî icaplara uygun olmadığını müşahede ederse, vilâyet komisyonu müracaatı, esbabı mucibeli bir karar halinde reddedecektir.

II — Red etme halinde, red kararından bir kopye, Merkez Komisyonuna, birer kopye Madde - 33 paragraf I de belirtilmiş âmm müesseseleri idarî organlarına ve müracaat edene veya müracaatlı sayısının pek fazla olması halinde müracaattaki ilk 5 imza sahibine gönderilecektir.

III — Bu kopyaların gönderilmesini takip eden otuz gün içinde, her müracaatlıya parlamentoya istinaf eyleme haklarını kullanabilmeleri imkânı verilecektir. Parlamento, Şûrâyı Devletin idarî anlaşamamazlıklar dairesiyle müzakeresinden sonra, istinaf üzerinde karar verecektir.

34 — I — Eğer herhangi bir tevhit müracaatı tensip edilirse, merkez komisyonu vilâyet komisyonuna şunları yollayacaktır.

- A) Kadastro tarafından mülk sahibi olarak tanınan şahısların bir listesi,
- B) Aşağıdakileri belirten bir rapor,
 - a — Parsellenecek sahanın blok sınırları,
 - b — Bu blok içindeki umumî ziraat şartları ve durumunun bir tarifi,
 - c — Blok içindeki ziraat şartları babında zaruri olarak müşahede olunan islahat ve bu gaye için yapılacak işlemler,
 - d — Yekûn maliyet hakkında bir tahmin ve bu maliyetin blok içindeki mülk sahipleri tarafından ödenecek kısmı.

C) Üzerinde, sınırlar ve yapılacak işlemlerin mümkün olduğu kadar doğru ve kusursuz olarak işaret edildiği blok haritası.

II — I. nci paragrafta işaret olunan işlemler şunlardan müteşekkil olabilir :

- a) Mevcut yollar, kanallar bunlar üzerindeki nakliye vasıtaları için lüzumlu tesislerle bu üçüne ait imalâtı sınıyeller, (yollar ve kanallar plânı),
- b) Blokun müstakbel ağaçlandırma durumu (ağaçlama plânı),
- c) Âmme müesseselerine tahsis olunan parseller.
- d) Âmme müesseselerinin yerleştirilmesi,
- e) Tevhit plânındaki gayelerin tahakkuku için islâh ve diğer işlerin icra tasarısı (zaman ve sıra bakımından)

III — Eğer rapor âmme müesseselerine parseller tahsisi için bir teklif ihtiva ediyorsa, bu teklifin hangi mülâhazaları esaslandırıldığı ve böyle bir tahsis babında nazarı dikkate alınan şartların ne olduğu da kesin olarak belirtilecektir.

35 — I — Eğer vilâyet komisyonu bu raporu ve ilişigindekileri kendi görüşüne uygun bulursa, bunlardan birer suret, blokun yerleştiği aynı mahallî örf ve adete sahip mntıkaların tahrirat kâtipliği "Town clerk" dairesine "Town hall" serbest tetkik (ilgili mülk sahipleri tarafından) için yollayacaktır.

II — Raporun bu yolla tetkike arz olunduğu, Madde - 34 de belirtilen listedeki kişilere tebliğ olunacak ve aynı adetlere sahip cemaatların mntıkalarında "parishes" intişar eden en az ikişer gazeteye umumî ilân verilecektir.

III — Raporun teşhirinin ihbarının alınmaması sebebiyle daha üst makamlara herhangi bir müracaatta bulunulmayacaktır.

36 — I — İlgili taraflar itirazlarını, bir önceki maddede belirtilen umumî ilândan sonra bir ay içerisinde Vilâyet Komisyonuna beyan edeceklerdir.

II — Vilâyet Komisyonu, muvakkat olarak bloku ve Madde - 34 paragraf 2 a, b, c unsurlarında işaret olunan hükümlerin yapılan kadarlarını, yol ve kanal plânı, ağaçlandırma plânı, âmme müesseselerine tahsisleri muvakkaten tesbit edecek ve bunlarla ilgili itirazları nazarı dikkate alacaktır.

Bölüm — 5

TEVHİT KARARI

37 — I — Vilâyet Komisyonu derhal, kadastroca mülk sahibi olarak tanınan şahısları bir toplantı için celbedecektir.

II — Celp, toplantıya ve oylamaya iştirâki ikmâl için kanunda zikredilmiş kanunî neticeleri işaret eden bir taahhütlü mektupla yapılacaktır.

III — Celp için umumî ilân, Madde - 35 de emrolunan tarzda uygulanacaktır.

IV — Celbin alınmaması sebebiyle daha yüksek makamlara müracaatta bulunulmayacaktır.

V — Toplantı, yukarda parağraf II de belirtilen taahhütlü mektubun yollanması müteakip geçecek en az üç haftaya kadar yapılmayacaktır.

38 — I — Toplantıya iştirâk ve oylamada temsil şahsen veya bir vekil marifetiyle yapılabilir.

II — Bir şahıs ancak bir kişiyi vekil olarak temsil edebilir.

III — Sadece, toplantı başkanına, isteğe müstenit bir yazılı vekâletname veren, vekilliği müvekkili tarafından toplantıdan en az iki gün önce yazılı olarak vilâyet komisyonuna ihbar edilen kimse vekil olarak kabul olunacaktır.

IV — Toplantı başkanı, 21 yaşını henüz tamamlamamış olan veya henüz vasilik altında bulunan şahısların vekil olarak toplantıya kabul isteğini reddedebilir.

39 — I — Toplantı başkanı, vilâyet komisyonu tarafından kendi azaları arasından seçilir.

II — Merkez Komisyonu toplantıda temsil edilir.

40 — I — Geçici olarak tesbit edilmiş bloka, esasında bloka dahil olmayan gayri menkûlü ile katılmak isteyen şahıslar, vilâyet komisyonuna, toplantıdan en az ondört gün önce, kadastro haritaları ve kayıtlarından bu gayri menkûle müteallik uygun parçalar iştirilmiş bir dilekçe takdim edeceklerdir.

II — Eğer müracaat kabul olunursa, bu gibi sonradan katılmak isteyen kişiler de, toplantıya iştirâk ettirilip, tevhit plâni hakkındaki rızaları alınacaktır.

41 — I — Oylamadan önce, toplantı başkanı, vilâyet komisyonunun blok, yollar ve kanallar plâni, ağaçlandırma plâni ve âmme müesseselerine yapılan tahsisi geçici olarak tesbit eden kararını ilân edecektir.

II — Buraya kadar vilâyet komisyonunun yazılı olarak yapmamış olduğu şey olan, 36 - II nci parağrafta belirtilen itirazlar hakkındaki tutumunu başkan ilgili taraflara ilân edecektir.

III — Oylama, ilgili taraflara yukarda bahsedilen ilâvi malûmatı elde etmeleri imkânı (I ve II nci parağraf tarzında) temin olunduktan sonra yapılacaktır.

IV — Gayrimenkûl mülke bir ipotek veya bir arazi kirası hakkı olan bir mülk sahibi veya herhangi bir şahıs ve Madde - 36 da belirtilen tarzda âmme müesseselerine yapılan gayri menkûl mülke veya bu münasebetle mülâhaza olunmuş şartlara itirazda bulunan şahıslar, yukarda parağraf II de belirtildiği gibi vilâyet komisyonunun tutumu ve madde 45'e göre bu tutumu istinaf iznine sahip oldukları hakkında, tevhit kararının alınmasını veya Madde - 44 parağraf III de belirtilen tarihi müteakip 8 gün içerisinde haberdar edileceklerdir.

42 — I — Tevhit kararının alınabilmesi için, kadastroca mülk sahibi olarak tanınan kimselerin adette çoğunluğunun veya kadastroca, blok kadastro sahasının yarısını geçen bir kadastro sahsı terkip eden gayri menküllerin sahibi olarak tanınan kimselerin müsbet yönde oyları şeklinde muvafakatlarının alınması icap eder.

II — Kadastro sahası hesabıyla çoğunluğun tayininde aşağıdaki kurallara riayet edilecektir.

- a) Bir kaç kişinin mülkiyetinde olup da parçalanmamış olan gayrimenküllerin mevcudiyeti durumunda, müşterek mülk sahiplerinin her birisi kendi nisbî parçasının mülk sahibi olarak mülâhaza olunacaklardır.
- b) Arazi satıh tasarrufu, ekme veya ihya, daimî icar, intifa hakkı, kullanma veya işgâl gibi hakların yükümlülüğü altında bulunan gayri menkuller, ancak bu gibi hakların ve "bare title" sahiplerinin mukaveleleri almaları halinde mülâhaza olunacaklardır.

III — Oylamada hazır bulunmayan veya temsil olunmayan şahıslar tevhit plânına müsbet oylarını vermiş olarak mülâhaza olunurlar.

IV — Bu maddenin tatbikatında, kadastroca mülk sahibi olarak tanınan bir şahsın vârisi olduğunu gösteren bir veraset beyannamesi arzeden şahıslar böyle bir mülk sahibiyle aynı durumda olarak mülâhaza olunacaklardır. Sadece, bir noter tarafından veya miras Hollanda'da vasiyet edilmişse selâhiyetli mahalli bir otorite tarafından hazırlanarak imza olunmuş bir beyanname, veraset beyannamesi olarak mülâhaza olunacak ve bunun için şunları belirtecektir :

- a) Murisin soy adı, adı, son bilinen adresi, doğum ve ölüm tarihi, yeri.
- b) Kanunî veya vasiyetnamede bulunan her hissenin beyannamesiyle beraber bu gayrimenkül mülkün varisi olan kimselerin soyadı, adı, adresi, doğum yer ve tarihi.
- c) Mümkün olduğu kadar tamam olarak, b)'de belirtilen şahısların kanunî temsilcilerinin (vasiyeti infaz eden kimse de dahil) soyadı, adı, doğum yer ve tarihi, adresleri.
- d) Vasiyetnamenin veya kanunî tevali halinde, gayrimenkül mülkün varise kadar inmesini sağlayan murisi ile varis arasındaki akrabalığın doğru, sahih olarak belirtilmesi,
- e) Mümkün olduğu kadar teferruat ve doğruluğundan emin olduğu evrakı tanzim eden mahallî otoritenin tanzim ettiği bir beyanname,

43 — Bu kabil muamelelerin toplantıda bir listesi hazırlanacak ve başkan tarafından imza olunacak.

44 — I — Eğer, Madde - 42 de belirtilen şekilde, tevhit için karar alınmamış, fakat âmme menfaati böyle bir tevhidî ehemmiyet ve acele ile zarurî kılıyor, ve oylama neticesi Madde - 42 de belirtilmiş çoğunluklardan birisinin en az 3/4 ünün muvafakati temin olunmuş bulunuyorsa, Vekâlet, merkezi komisyonla müzakereden sonra, sanki bu zaruret (âmme menfaatinin icap ettirdiği) bertaraf edilebilmesi için tevhit kararı alınmış gibi, bu arazi tevhidini nicrasını emredebilir.

II — Yukarıdaki paragraf I'e uygun olarak alınan vekâlet kararı, Resmî Gazetede ve Madde - 35 de belirtilen şekil ve bölgelerde alenen ilân olunacaktır.

III — Resmî Gazetede ve Madde 35 de belirtilen bölgelerde yapılan ilân tarihini müteakip otuz gün içerisinde ilgili taraflara, parlamentoya istinaf eyleme imkânı temin olunacaktır. Taraflara tanınan bu istinaf eyleme hakkının mevcudiyeti bir önceki paragrafta işaret olunan ilânda belirtilecektir.

IV — Parlamento, Şûrayı Devletin İdarî Anlaşmamazlıklar Dairesiyle müzakereden sonra, bu (vekâlet emriyle yer alan) tevhidin icrasına karar verecektir.

45 — I — Tevhid kararının alınmasını takip eden otuz gün veya Madde - 44 paragraf III te belirtilen müddet içerisinde, amme müesseselerine tahsise olan itirazlarının bihakkin hesaba alınmadığını müşahede eden hak sahipleri ve müstecirler veya muvakkaten yapılmış bu gibi bir tahsisi kabule muktedir olmayanlar, isteklerinin Madde — 35 te belirtilen şekilde serbest tetkik için teşhir olunmuş tekliften değişik olduğu derecede, parlamentoya istinaf eyleyebilirler.

II — Parlamento, Şûrayı Devletin İdarî Anlaşmamazlıklar Dairesi'le istişareden sonra, amme müesseselerine olan tahsisin yapılıp yapılamıyacağı ve şartlarda ne gibi bir tadilat yapılacağı hakkında karar verecektir.

46 — Tevhidin yapılamayacağı tesbit olunduktan sonra, vilâyet komisyonu müracaat ve toplantı ile ilgili bütün evrakı Merkez Komisyonuna devredecektir.

47 — Tevhid için karar istihsal olduğu takdirde, vilâyet komisyonu bu durumu Madde — 35 de belirtilen tarz ve bölgelerde alenen ilân edecektir.

48 — I — Tevhid kararının alınmasından sonra, mülk sahipleri, bloka ait gayrimenkuller üzerinde tasarruf hakkı sahipleri, mahallî komisyonun muvafakati olmaksızın, faraza gayrimenkullerinin değerine tesir edecek mealde herhangi bir harekette bulunmayacak veya tevhidin normal idaresi için lüzumlu davranıştan imtina etmeyeceklerdir.

II — Bir önceki paragraf hükümlerine herhangi bir muhalefet 1000 D. G. (Hollanda Guldeni) ni geçmeyen bir para cezasile cezalandırılacaktır.

III — Cezayı müstelzim bir hareket bir ihlâl olarak kabul olunacaktır.

49 — Tevhid kararı alındıktan sonra, gayrimenkul değerinde vukubulacak bir yükselme, bu kabil yükselmeler mahallî komisyonun muvafakatine müstenit fiiliyat neticesi olmaksızın her hangi bir tazminatı icap ettirmeyecektir.

50. — I — Tevhid kararı alındıktan sonra, Vilâyet Komisyonu derhal kardan birer suret, blokun veya en büyük parçasının kazai hakkı sınırları içerisinde yerleştiği district mahkemesine ve Merkez Komisyonuna yollayacaktır.

II — District mahkemesi mümkün olduğu kadar çabuk veya her halü kârda suretin alınmasını müteakip otuz gün içerisinde bir hakem (Judge-Commissioner) tâyin edecek ve Vilâyet Komisyonu ile Merkez Komisyonuna bununla ilgili ihbar yapılacaktır.

III — Vilâyet Komisyonu tevhid plânı ile ilgili bütün dökümanlardan birer sureti hakeme yollayacaktır.

51 — I — Arazi tevhidi, Vilâyet Komisyonu tarafından, Merkez Komisyonu, bölgelerinde blokun yer aldığı cemaatlerin belediye reisleri ve bölgevi veya vilâyet ziraat organizasyonları ile istişareden sonra tâyin olunmuş bir mahalli komisyon tarafından idare ve icra olunacaktır.

II — Bu komisyon, başkan ve başkan vekili dahil, en az bir mülk sahibi ve blok içinde icar altında bulunan arazinin, yekûn blok sathının yüzde yirmisinden fazlaya baliğ olduğu yerlerde en az bir müstecir olmak üzere en fazla 5 azadan mürekkep olacaktır. Komisyona, Maliye Vekâleti ile yapılan bir görüşmeden sonra vekâlet tarafından tâyin olunan kadastradan bir veya daha fazla yardımcıları ile bir surveyer, lüzumlu yerlerde merkez komisyonu tarafından tâyin olunmuş diğer mütehassıslar yardım edeceklerdir.

III — Eğer blok genişliği öyle icap ettiriyorsa, merkez komisyonu, sayılarını zikretmek suretile, mahallî komisyonun beşten fazla azadan teşekkül etmesini sağlayabilir.

IV — Merkez komisyonu, mahallî komisyona bir sekreter tâyin edecek ve talimatını bu sekretere verecektir.

V — Mahallî komisyon, aza sayısının en az 3/5 çoğunluğunun bulunmadığı zamanlar herhangi bir karar alamaz. Bu kararları Başkan ve sekreter icra edeceklerdir. Lüzumu halinde, onları mahkeme huzuruna çıkarmak ve neticelendirmek gibi kanunî fiiliyata da tevessül edebilirler.

VI — Bir önceki paragrafta işaret olunan kanunî fiiliyattan doğacak ihtimalleri "Taahhüt ve Masraflar" karşılamayı hükûmet garanti edecektir. Bu maddede tezahür eden, hükûmetin duçar olduğu masraflar Madde — 116 da belirtilen masraflar meyanında gösterilecektir.

52 — Vilâyet Komisyonu, tevhid plânına müteallik bütün evraktan birer nüsha çıkartarak mahalli komisyona yollayacaktır.

53 — I — Tevhid kararı alındıktan sonra, ilgili mülk sahipleri ile yapılacak bir mukavelenameye istinaden, Merkez Komisyonu blok sınırlarını değiştirmek için salâhiyetlendirilecektir.

II — Eğer, Merkez Komisyonu bu salâhiyetini kullanırsa, bu münacebetle Vilâyet Komisyonu, hakemi, mahallî komisyonu ve ilgili mülk sahiplerini haberdar edecektir.

54 — I — Tevhid kararı alındıktan sonra, geçici plânda mevcut oldukları kadar ve şekilde, yollar, kanallar ve kanallar üzerindeki taşıt vasıtaları için lüzumlu tesislerle, bunlara ait imalâtı sınıyelerin inşa veya ıslahı; tamamlanmış olduğu kadar ağaçlandırma plâni, deruhte edilebilir.

II — Vilâyet Komisyonu, Merkez Komisyonu ile istişareden sonra, idaresi ve bakımı sonradan uhdesine tevdi olunacak işler arasından bilhassa zikredilmiş bazılarının tatbikatının bu idare ve bakımdan sorumlu olacak amme müesseseleri tarafından yapılacağı ve diğer işlerle mümkün olduğu kadar mükemmel elverişli koordinasyonun temin edileceği şartını koyabilir. Amme müesseseleri bu işlerin yapılma tarihi hususunda mahalli komisyonla istişarede bulunacaktır. İdaresi ve bakımının sonradan hükûmete intikali tahmin olunan işlerin yapılması hususunda, merkez komisyonu ile istişareden sonra ilgili bakan karar verecektir.

III — Arazi ve çalıhtan açılmış arazi üzerinde, lüzumlu yerlere, oradan, turf, toprak, çakıl ve benzeri materyalin alınabilir veya oranın üzerine yığın yapılabilir olabileceğine dair işaretler konacak.

IV — Eğer, merkezi komisyon tevhid plânının faydasına alarak mülâhaza ederse, arazi; ıslah, açma veya yeniden açmaya tâbi tutulabilir. Bu maksatla lüzumlu kanallar ve dren sistemleri tesis olunabilir, geçici olarak kullanmak istenebilir veya kullanmak için geçici olarak tahsis olunabilir, fakat daha ilerki durumlarda herhangi bir hak iddia etmek için mer'iyette olan kiriciliğe müteallik kanunî hükümler tatbik edilmeyecektir.

V — Merkez Komisyonunun, tevhid plâni menfaatine olarak mülâhaza ettiği yerlerde binalar yıkılabilir, boşaltılabilir, devredilebilir, inşa veya istenirse yeniden inşa olunabilir.

VI — Parağraf I ve parağraf III, IV, V hükümlerinin ifanın direkt neticesi olarak vuku bulan herhangi bir zarar tazmin olunacaktır.

VII — Mülk sahipleri ve mutasarrıflar (bu aynı maddenin) yukardaki parağraf I, III, IV, V'in hükümlerini yerine getirmeyi ve arazilerinden geçişe müsade etmeyi taahhüt edeceklerdir.

VIII — Lüzumu halinde, emirlerle bir önceki parağrafta işaret olunan işlerin ifasını ve araziden geçişleri (alet, makina, taşıt vs.) icabında kuvvet kullanarak mümkün kulan distrikt mahkeme hakimi veya belediye reisinin tavassutuna müracaat edilecektir. (Mahallî Komisyonca)

Bölüm — 6

HAKLARIN TESİSİ ve KIYMETLENDİRME

55 — Mahallî Komisyon hak sahiplerini (mülk sahibi, kiracı, mutasarrıf vs.) mümkün olduğu kadar tam bir listede toplar ve onların özel haklarının tabiat ve vüsa'tini kesin olarak belirtir.

56 — I — Merkezî Komisyon tarafından yollanan talimat dairesinde, mahalli komisyon, kendi murakabesi altında blok içindeki gayrimenkulleri kıymetlendirecek olan kıymet takdir edicileri seçer.

II — Mahalli Komisyon takdir edicilerin işlerini taksim edecektir. Takdir ediciler iki ile taksimi kabil olmayan sayıda ve değişmeyen azalardan mürekkep gruplar halinde çalışacaklardır.

57 — I — Merkez Komisyonu, blok'a mahsus bir arazi sınıflandırma sistemi hazırlayacak ve her sınıf arazi için hektara kıymet takdir edecektir. Bu kıymetlendirme (daha doğru olarak merkez komisyonunun hazırladığı bu esasa istinaden kıymetlendirme gurubunun yaptığı kıymetlendirme) ilerde yeniden tahsis için esas olarak kullanılacaktır. Merkez Komisyonunun hazırladığı kıymetlendirme esasının tâyininde sadece ziraî faktörler hesaba katılacaktır.

II — Merkez Komisyonu bu işlerin bir sınıflandırma cetvelini hazırlıyacaktır.

III — Kıymetlendiriciler, araziyi bu sınıflandırma cetveli esasında sınıflara ayıracaklardır.

IV — Arazinin hakikî değerini tâyininde, ziraî faktörlerden başka diğer faktörler de mutavassıt rol oynuyorlarsa, bunlar kıymetlendiriciler tarafından ayrıca takdir edileceklerdir.

58 — I — Mahalli Komisyon tarafından hazırlanan hak sahiplerini muhtevi liste, Madde — 57 Paragraf II de işaret olunan cetvel, kıymetlendirme neticelerini muhtevi bir cetvel ve sınıf sınırlarını işaret eden bir haritanın, merkez komisyonunun tasvibinden sonra, serbest tetkik için en az ondört günlük bir periyot ile, blokun yer aldığı bir veya daha fazla aynı örf ve adete sahip mıntıkların tahrirat kâtipliği dairesinde bulundurulması (teşhiri) mahalli komisyonca temin olunacaktır. Bu serbest tetkik için tâyin olunacak gün sayısı, mahalli komisyonca ayrı ayrı hen mıntika için kararaştırılacaktır.

II — Madde — 35 de tâyin olunan tarz ve mıntikalarda bu teşhisin açık ilâmı yapılacak ve taahhütlü mektupla tanınmış ilgili taraflara özel tebliğler yapılacaktır.

III — Bu tebliğin alınmaması halinde herhangi bir istinaf eyleme bahis mevzu olmayacaktır.

IV — Hak sahiplerinin bütün listesi veya bir parçası, listenin veya parçanın bedeli ödenmek suretile temin olunabilir (arzu eden tarafından elde olunabilir.)

59 — Bir önceki madde de işaret olunan teşhirden sonra, artık blok sınırlarında herhangi bir değişiklik kat'iyyen yapılamaz.

60 — I — Madde — 58 de işaret olunan evrakın tetkike arzolanması periyodunun son gününü takip eden on dört gün içinde, ilgili tarafların her birisi, hak sahiplerini gösterir listedeki hakların belirtilmesine, tâyinine ve kıymetlendirmeye olan itirazlarını yazılı olarak mahalli komisyona takdim edebilirler.

II — Bu itiraza izin verildiği (kanunca) açık ilânda bildirilecektir.

III — Yukarıda Parağraf I de belirtilen müddetin hitamından sonra, sadece ismi hak sahipleri listesinde görünen veya bu müddet içerisinde bu listedeki belirtilmelere, (haklara) veya tahsislere karşı itirazda bulunmuş kimseler veya bunların kanunî varisleri hak sahibi olarak tanınabilirler.

61 — Bu müddet içerisinde ve bir önceki madde de belirtilen tarzda teşhir edilen hususlara herhangi bir itiraz vuku bulmamışsa, haklar, hak sahipleri listesinde belirtilmiş ve tayin olunmuş, şekillerile ve kıymetlendirme neticeleri cari olacaktır. Mahalli komisyon onların bir zaptını (kayıt) hazırlıyacaktır.

62 — I — Mahalli Komisyon tâyin olunan periyot içinde verilmiş itirazlar üzerinde duracak ve bunlar üzerinde, itiraz sahipleriyle bir anlaşmaya varmak için gayret edecektir.

II — Eğer herhangi bir anlaşmaya varılmışsa, dolayısıyla bir önceki maddenin hükümleri tatbik olunacaktır.

63 — Eğer, herhangi bir anlaşmaya varılmamış veya mahalli komisyon, itirazın tâyin edilen periyot içinde beyan edilmediği fikrinde ise, bu gibi itirazlar ve bunlara ait muamelelere mütaallik bir zabıt (kayıt) hazırlıyacaktır.

64 — Mahalli Komisyon, hak sahipleri ve Madde — 61, 62, 63'e uygun olarak hazırlanmış zabıtların listelerinden birer suret, mümkün olduğu kadar çabuk olarak, Merkez Komisyonuna ve hakem yollayacaktır.

65 — I — Hakem Madde — 63 te işaret edilen gibi bir rapor alırsa, bir mülâkat için, raporda işaret olunan itirazlar sahibi tarafları huzuruna celbedebileceği zaman ve mekânı derhal kârarlaştıracaktır. Aynı zamanda bununla ilgili bildiriye, zikredildikleri ehemmiyet sırasıyla Merkez Komisyonu ve Mahalli Komisyona yollayacaktır.

II — İtirazda bulunan kimseler ve isimleri hak sahipleri listesinde görünmek şartı ile bu itirazlara tanınan taraflar, hakem tarafından, taahhütlü mektupla,

şahsen veya yazılı itimatnameyi hamil vekillerile mülâkata iştirak etmek üzere celbolunacaklardır.

III — Mülâkata iştiraki ihmal babında hak sahipleri listesinin tesisi ile ilgili kanunun vaz'ettiği neticeler, celpnamede kesin olarak belirtileceklerdir.

IV — Mülkat, celbnamenin gönderilmesini müteakip geçecek en az on dört günden önce yapılmayacaktır.

V — Celbnamenin alınmamasından dolayı herhangi bir istinaf eyleme hakkı verilemez.

66 — I — Mülâkat kararlaştırılan zamanda mahkeme kâtabinin yardımı ile hakemin başkanlığı altında yapılır.

II — Mülâkata Merkez Komisyonundan bir temsilci (kültür teknik servisi distrikt müh.) mahalli komisyondan bir veya bir kaç aza, bu plânlama için tâyin olunmuş surveyer veya yardımcılarında birisi iştirak edeceklerdir.

III — Eğer muamele bir günde tamamlanamazsa, hakem mülâkatı, gelecek celse için herhangi bir celpname gönderilmesine ihtiyaç görmeksizin mülâkatı talik edecektir.

IV — Mülâkatta önce hakların tâyin ve tesisi (Madde — 61 de) işaret olunan liste) sonra kıymetlendirme muamele görecektir. Hakem, bu iki mevzuun herbirine müteallik muameleler için ayrı ayrı iki zabıt (evrak, dosya) hazırlıyacak ve bu iki dosyanın herbirinden birer suret merkez komisyonuna yollayacaktır.

V — İtirazları muameleye konduğu sırada, şahsen veya yazılı itimatname ibraz edebilen vekillerile mülâkata iştirak etmemiş bulunan kimseler itirazlarını geri almış addedileceklerdir.

VI — Mülâkat tarihinden itibaren bir hafta zarfında, hakeme, taahhütlü mektupla, mülâkata iştirak edememiş olmalarını, esbabı mücbire mazereti beyan ederek izah eden ve hakem tarafından tâyin olunmuş müddet içerisinde, mazeretlerinin ehemmiyet ve doğruluğunu hakemi ikna edecek şekilde isbat eden kimselere bir önceki parağraf tatbik olunmaz.

67 — I — Eğer, hakların tâyini, tabiat ve vüs'atlerindeki belirtmeler hususunda anlaşmaya varılmış veya bir önceki maddenin beşinci parağrafında belirtilen durum hasıl olmuşsa, bu haklar birinci halde üzerlerinde anlaşmaya varıldığı ikinci halde buldukları şekilde baki olacaklardır.

II — Kendileriyle herhangi bir anlaşmaya varılmamış olan taraflar eğer, anlaşamamazlık "henüz bir karara bağlanmamışsa hakem tarafından duruşma için dâva ikamesi kendisi tarafından tesis edilmek üzere" bir mahkemeye naklolunacaklardır. Bu nakil celpname yerine de geçecektir.

68 — I — Üzerinde bir anlaşmaya varılmışsa kıymetlendirme yürürlüğe girecektir.

II — Eğer anlaşamamazlık halâ bertaraf edilememişse, hakem, dâva ikamesi kendisi tarafından yapılmak üzere durumu bir mahkemeye nakledecektir. Bu nakil celpname yerine de geçecektir.

69 — Mahkeme tarafından, hakların tâyin ve tesisi ve kıymetlendirmeye müteallik maslahata, istimlâke mütaallik durumlar hariç, diğer bütün işlere nazaran bir öncelik hakkı verilecektir.

70 — I — İşaret edilen tarihte, Madde — 67 Parağraf II şartlarına göre duruşma için durumları mahkemeye naklolunmuş kimseler, iddialarını ve iddialarının doğruluğunu isbat eden delillerini bir hukuk müşaviri tarafından imza olunmuş bir beyanname şeklinde, takdim için kararlaştırılmış tarihte takdim edeceklerdir, Beyannamenin bir sureti mahkemede duruşma için hazırlıklı bulunmaları gayesile karşı tarafın avukatına takdim olunacaktır.

II — Ondört günü tecavüz etmemek şartıyla, mahkeme tarafından kararlaştırılmak üzere daha sonraki bir tarihte taraflar beyanlarını, şifahen avukat tarafından yapılacak bir konuşma şeklinde takdim edebilirler.

71 — I — Bununla ilgili olarak kararlaştırılmış tarih (Parağraf 70 — I) ten veya avukat konuşmasının takdimi için bir tarih vaz olunmuşsa bu tarihten sonra bir ayı tecavüz etmemek şartile mahkeme kararını bildirecektir.

II — Bu karara karşı “fesih mahkemesi” (Court of Annulment) hariç” her hangi bir istinaf eyleme veya diğer herhangi bir şekilde tashih teşebbüsüne müsaade edilemez.

72 — I — Fesih için istinaf (temyiz eyleme) kararın tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içerisinde tesis olunacaktır.

II — İstinaf eyleme, kararın verildiği mahkeme kanalı ile, beyanname (yazılı ifade) şeklinde yapılacaktır.

III — Beyanname, fesih isteme sebeplerini izah eden bir izahname ile birlikte, bir sonraki paragrafta belirtilmiş süreyi müteakip sivil durumlar duruşması için yapılacak ilk mahkeme celsesine olan bir celpnameye ilişik olarak ondört gün içerisinde karşı tarafa gönderilecektir.

IV — Karşı tarafa bir önceki paragrafta işaret olunan göndermeyi müaakip ondört gün içerisinde cevap verme hakkı tanınacaktır.

V — İlgili mahkeme duruşmasında, eğer arzu ediliyorsa, aynı duruşmada yapılacak şifahi takdim şeklinde taraflar bazı ilâvelerle, beyannamelerini inkişaf ettirerek açıklyacaklardır.

VI — Mezkûr duruşmadan sonra ondört günü geçmemek şartı ile Müddei-umumilik kendi beyanını takdim edecektir.

VII — Mahkeme celsesini müaakip altı haftayı geçmemek şartı ile temyiz mahkemesi "Supreme Court" kararını bildirecektir.

73 — Blok'a ait gayrimenkullere mütaallik anlaşamamazlıklar üzerinde, feshedilemez karar alınır alınmaz hak sahipleri listesi mahkemece kesinleştirilecektir.

74 — Tevhid plâni muhtevası parsellere mütaallik bütün hakların tesisinden sonra, kıymetlendirme babında, kendisile anlaşmaya varma imkânı bulunamayan taraflar, merkez komisyonu, beraberinde mahalli komisyon ve komisyonlar için tâyin olunmuş surveyer (kadastradan) veya yardımcısı tesbit olunmuş bir mahkeme duruşmasında bulunmak üzere celp olunacaklardır.

75 — I — Tesbit olunmuş tarihte, kendileriyle anlaşmaya varılamamış kişiler, görüşlerini, şahsen veya yazılı itimatnameyi hamil vekil marifetiyle şifahen takdim edeceklerdir.

II — Mahkeme merkez komisyonunun temsilcilerini ve bu iş için tâyin olunmuş surveyer veya yardımcısını dinleyecektir.

III — Parağraf II de işaret olunan duruşmayı mütaakip otuz günü geçmemek şartile mahkeme kararını bildirecektir.

IV — Eğer bu karar diğer kıymetlendirme neticelerine tesir ediyorsa, mahkeme bu kararı yeniden gözden geçirerek tashih etmekle salâhiyetlendirilecektir.

V — Kıymetlendirme neticelerinin kayıtları mahkemece kesinleştirileceklerdir.

76 — Kanun menfaatine bir fesih istihsal eden temyiz dairesinin en yüksek salâhiyeti "Attorney General" bir yana, mahkeme kararına muarız her hangi bir istinaf veya diğer bir şekilde tashihe izin verilmeyecektir.

77 — Kıymetlendirmeye mütaallik mahkeme muamelelerinin masrafları, "Eğer dâvası reddedilmişse" kendisi ile anlaşmaya varılamayan tarafca ve "eğer dâvası iltizam edilmişse" umumiyet itibarile hak sahiplerince ödenecektir. Eğer hakim dâva şartlarında müdafaası mümkün durum bulursa, masraflar için tam veya kısmî bir tazmine hüküm verebilir.

78 — Hak sahipleri listesi ve kıymetlendirme neticeleri kayıtlarının kesinleştirilmesini hemen mütaakip hakem bununla münasebetli olarak Merkez Komisyonu ve mahalli komisyona malûmat verecektir. Hak sahipleri listesinden birer sureti mahalli komisyona ve ilgili ipotek sicil memurluğuna yollayacaktır.

Bölüm — 7

YOLLAR, KANALLAR ve AĞAÇLANDIRMA PLÂNININ TESİSİ

79 — I — Mahalli Komisyon, yollar kanallar ve kanallar üzerindeki nakil vasıtaları için lüzumlu tesisatla bütün bunlara ait imalâtı sınıyelerin eb'adlarla beraber plânını, üzerinde Madde — 34 Paragraf II deki yeniliklerin gösterildiği bir harita şeklinde arz edecektir. Aynı zamanda ağaçlandırma plânının bir haritasını hazırlıyacaktır.

II — Mahallî Komisyon bu plânları Merkez Komisyonuna yollayacak, Merkez Komisyonu ise bu plânları kısmen veya tamamen, plânla ilgili kendi tavsiyeleri, ve yollar, kanallar, kanallar üzerindeki trafik için lüzumlu tesisler ve bütün bunlara ait imalâtı sınıyelerin sahiplik, idare ve bakımlarına mütaallik bir teklifle Vilâyet Komisyonuna yollayacaktır.

III — Merkez Komisyonu tarafından evrakın gönderilmesini müteakip sekiz hafta içerisinde Vilâyet Komisyonu, planları ve gönderilen kısımlarını kesin olarak tesis edecektir.

IV — Vilâyet Komisyonu, bir önceki paragrafta işaret olunan tesis hususundaki kararlarından birer sureti, eb'adın işaret olunduğu uygun haritalarla birlikte ilgili amme müesseselerine ve merkez komisyonuna yollayacaktır.

V — Bir önceki madde de söylenenlerin gönderilme tarihini müteakip otuz gün içerisinde, bir önceki paragrafta işaret olunan müesseselere parlamentoya istinaf eyleme imkânı verilecektir. Parlamento şurayı devletin idarî anlaşamazlıklar dairesile istişareden sonra durum hakkında karar verecektir.

VI — Daha önce umumî trafiğe açık olan ve şimdi yeni tevhid plânının muhtevası dışında kalan yollar, kendilerine ait imalâtı sınıyelerle birlikte karayolları kanununun 8 ve 9 ncu maddeleri hükümlerine rağmen, bunların blok içinde mevcut olmadıkları keyfiyetine bağlanarak umumî trafikten alınacaklardır. Plânda umumî yol olarak işaret olunan fakat daha önce trafiğe açık olmayan (bloкта mevcut olmayan) yollar, kendilerine ait imalâtı sınıyelerle birlikte, karayolları kanununun 4 ve 5 nci maddeleri hükümlerine rağmen, basit olarak bunların aynı şekilde sıfatlandırılma hakikatine istinaden umumî yollar statüsü çerçevesine alınacaklardır.

Bölüm — 8

YOLLARIN, KANALLARIN, KANALLAR ÜZERİNDEKİ TRAFİK İÇİN LÜZUMLU TESİSLERİN ve İMALÂTI SINAİYELERİN, SAHİPLİK, İDARE ve BAKIMLARI

80 — I — Umumî yolların, kanalların, bunlara ait imalâtı sınıyelerle birlikte sahiplik, idare ve bakımları ile kanallar üzerindeki trafik için lüzumlu tesislerin idare ve bakımını ilgilendiren karar, Vilâyet Komisyonu tarafından alınca-

ya kadar; bunlar, Madde — 79 parağraf IV de işaret olunan karar tarihinden veya parağraf II de işaret olunan tarihten itibaren, yollar ve kanallar olarak, içinde buldukları vilâyetlerin sahiplik idare ve bakımı, kanallar üzerindeki trafik için lüzumlu tesisler olarak içinde buldukları vilâyetlerin idare ve bakımı altında olarak mülâhaza olunacaklardır.

II — Tesisatın emre hazır ve merkez komisyonunca tasdik olunma tarihlerinde, yeni olarak inşa olunmuş veya ıslah olunmuş umumî yolların kanalların ve kanallar üzerindeki trafik için lüzumlu tesislerin bunlara ait imalâtı sınıyellerle birlikte idare ve bakımları vilâyete veya bu vilâyet tarafından bu idare ve bakım ile vazifelendirilen müesseselere devrolunacaklardır.

III — İdare ve bakımları, önceden bunlardan mesul olmayan amme müesseselerine devrolunan yollar, kanallar ve kanallar üzerindeki trafik için lüzumlu tesisler bunlara ait imalâtı sınıyellerle birlikte, binalar ve yollar kanununun 1 ve 2. maddeleri, Karayolları Kanununun 18 a, 19 ve 20 nci maddeleri ve 24 Aralık 1932 (Staadsblad No. 552) günlü kanunun "Single" maddesi hükümlerine rağmen, bu devrin tabiliğine binaen, bu maddenin birinci parağrafında belirtilen tarihte bu müessesenin idare ve bakımı altına gireceklerdir.

IV — Vilâyet Komisyonu, yukarıda parağraf I de belirtilen kararı almasını hemen müteakip, bu karardan birer sureti ilgili amme müessesesine, merkez komisyonu ve kadastrada kaydının yapılması için ilgili ipotek sicil memurluğuna yollayacaktır.

V — Bu yollamayı müteakip otuz gün içerisinde ilgili amme müessesesine parlamentoya istinaf eyleme imkânı sağlanacaktır. Parlamento Şurayı Devletin İdarî Anlaşmamazlıklar Dairesile istişareden sonra durumu karara bağlayacaktır.

VI — Bakan, kadastrada kaydının yapılması için parlamentonun kararından bir sureti ilgili ipotek sicil memurluğuna yollayacaktır.

Bölüm — 9

TAHSİS PLÂNI

81 —

- a) Madde — 61, 62, 63 te işaret olunan kayıtların hazırlanmasını.
- b) Yollar ve kanallar plânının tamamının inşasının sona ermesini.
- c) Madde — 19 parağraf II deki, zikir sırasına göre en son müddetin sona ermesini.

hemen müteakip, mahallî komisyon tahsis plânını hazırlamağa koyulacaktır.

82 — Tahsis plânı şunları ihtiva edecektir :

- a) Blokun parsellere taksimi,
- b) Bu parsellerin tahsisi,

- c) Amme müesseselerine tahsis olunan parseller,
- d) Kira kontratlarının süre ve uzatılabilme kabiliyetlerine mütaallik Madde-18 paragraf III de belirtilen şartların beyanı ile birlikte Madde — 18'e uygun olarak, idame ettirilmiş, iptal olunmuş ve tesis olunmuş kiralar,
- e) Madde — 28 de işaret olunduğu gibi, hakikî hakların, tasarruf haklarının ve gayrimenkullere yükselen tahmillerin, malî taahhüt altına alınması (kararlaştırılması) veya tasviyesi ve;
- f) Mülkiyet kabulüne mütaallik şartlar.

83 — Karar vermeğe salâhiyetli kimselerin muvafakati şartı ile, bloka ait olmyan gayrimenkullere mütaallik sınır düzeltmeleri, komşuluk hakları ve tevârüsü mümkün irtifak hakları babındaki iş ve kararlar tahsis plânı bünyesine alınabilirler.

84 — I — Tahsis plânı için merkez komisyonunun tasvibi lüzumludur.

II — Tasvibin alınmasını hemen mütaakip, parsel sınır hatları arazide tesbit edilecek ve tahsis plânı mahallî komisyon tarafından blokun yerleştiği bir veya daha fazla aynı örf ve adete sahip mntıkların tahrirat kâtipliği dairelerinde, serbest tetkik için, yekûn ondört günlük bir müddetle teşhir olunacaktır. Mahallî Komisyon, tetkik için tâyin olunacak gün sayılarını her mntika için ayrı ayrı kararlarlaştıracaktır. (Ondört gün her mntıkaya müsavi olmayan sayılarda taksim olunuyor.)

III — Bu teşhirin umumî ilânı Madde — 35 de tâyin olunan usulde yapılacak ve taahhütlü mektupla tanınan ilgili taraflara özel ihbarda bulunulacaktır.

IV — Bu ihbarın alınmamasından mütevellit herhangi bir istinafta bulunulamaz.

85 — Madde — 84 de işaret olunan tahsis plânının tetkik için teşhir olunduğu son günden itibaren ondört gün içerisinde ilgili tarafların her biri itirazlarını mahallî komisyona yazılı olarak takdim edebilirler. Bu hususa, tanınan hak, ihbarnamede belirtilecektir.

86 — I — Eğer, bir önceki paragrafta belirtilen müddet içerisinde plâna herhangi bir itiraz vukubulmazsa, tahsis plânı kesinleşecektir.

II — Eğer bu zaman içinde itiraz vuku bulmuşsa mahallî komisyon bunlar üzerinde anlaşmaya varmaya gayret edecek ve muamelelerin (tekâmülün) bir kaydını (zaptını) hazırlıyacaktır.

III — Mahallî Komisyon, mümkün olduğu kadar çabuk olarak, itiraz beyanları kaydından (zabıt) birer suret hakem ve merkez komisyonun ayollayacaktır.

87 — I — Eğer mahallî komisyon bir anlaşmaya varamamışsa, hakem, itiraz beyanlarının kaydında ismi bulunan itirazla ilgili tarafları bir mülâkat için

huzuruna celbedebileceği bir yer ve zaman kararlaştırarak, zikrediliş sırasile merkez komisyonuna ve mahallî komisyona bunun birer bildirisini yollayacaktır.

II — İtiraz sahipleri ve bu itirazlara tanınan taraflar, şahsen veya yazılı vekâletnameyi hamil vekillerile mülâkata iştirak etmek üzere hakem tarafından taahhütlü mektupla celbolunacaktır.

III — Mülâkata iştiraki ihmal etme haline kanunun tahmil ettiği neticeler celpname de belirtilecektir.

IV — Mülâkat celpnamelerin gönderilmesini müteakip geçecek en az on dört gündün önce yapılacaktır.

V — Celpnamelerin alınmamasından mütevellit herhangi bir istinafta bulunulmayacaktır.

88 — I — Mülâkat kararlaştırılan günde, mahkeme kâtibinin yardımı ile hakem başkanlığı altında yapılacaktır.

II — Mülâkata, Merkez Komisyonundan bir temsilci, Mahallî Komisyondan bir veya daha fazla aza ve bu tevhid plânına tâyin olunmuş surveyer veya yardımcılarından birisi iştirak edeceklerdir.

III — Eğer, muameleler (mülâkatın tekâmülü) bi rgünde bitmezse, hakem ilerde herhangi bir celpname yollamaya ihtiyaç bırakmaksızın mülâkatı diğer bir güne talik edecektir.

IV — Kendi itirazları muamelede (mülâkat esnasında) iken, şahsen veya yazılı vekâletnameyi hamil vekilleri ile mülâkata iştirak etmeyen kimseler, itirazlarını geri almış kabul olunacaklardır.

V — Mülâkatta bulunmayışlarının sebeplerini "esbabı mücbire" mazereti ile, mülâkat tarihinde nitibaren bir hafta zarfında, adli vekile "Juridical trustee" hitaben taahhütlü mektupla izah ve mazeretlerinin doğruluğunu hakemin tâyin edeceği müddet zarfında, hakemi ikna edebilecek şekilde isbat eden kimselere bir evvelki parağraf hükmü tatbik edilmez.

VI — "Eğer bir anlaşmaya varılmış ve icab ediyorsa" hakem buna göre parsel bölümlerini tesbit edecektir.

VIII — Hakem muamelelerin bir kaydını (zabıt, dosya) hazırlıyacak ve bundan bir suret merkez komisyonuna yollayacaktır.

89 — Eğer anlaşmamazlık halâ baki ise, hakem, durumu, kendisi tarafından ikame edilecek bir mahkeme duruşmasına havale edecektir. Böyle bir havale celpname yerine de geçecektir.

90 — Mahkeme tarafından, tevhid plânına mütaallik maslahata, istimlâke mütaallik durumlar hariç, diğer bütün işlere nazaran bir öncelik hakkı verilecektir.

91 — I — Kararlaştırılmış tarihte, durumları mahkeme duruşmasına havale olunmuş kimseler, şahsen veya yazılı vekâletnameyi hamil vekilleri marifetile görüşlerini sıfahen takdim edeceklerdir.

II — Mahkeme merkez komisyonunun temsilcisini, mahallî komisyonun bir veya daha fazla azasını ve bu plâna tâyin olunmuş surveyer veya yardımcılarında birisini dinleyecektir.

III — Duruşmadan sonra otuz günü geçmemek şartı ile mahkeme kararını bildirecektir.

IV — Eğer karar tahsis plânına tesir ediyorsa, lüzumlu tashihten müteessir olan taraflarla görüşmeyi müteakip, plânın parsellere bölünme keyfiyetini bozmadan, plân üzerinde karara uygun tashihler yapmaya mahkeme salâhiyetlidir.

V — Muamele masrafları (itirazların) hususunda, ilgili Madde — 77 nin hükümleri tatbik olunacaktır.

92 — Mahkeme kararına karşı, kanun menfaatine bir fesih istihsal eden temyiz dairesi salâhiyetlisi bir tarafa, herhangi bir istinaf veya diğer herhangi bir şekildeki tashihe müsaade edilmeyecektir.

93 — Hak sahipleri listesine olan itirazları muamele eden dâva neticesi olarak, hakim tarafından listede tadilât yapılma ve Madde — 21 hükümlerine uygun olarak, Madde — 19 da işaret olunan kayıta tadilât yapılma keyfiyeti mevcudiyeti halinde, hakim her iki durum için zikrolunan tadilâtıda tahsis plânında birleştirilecektir.

94 — Eğer merkez komisyonu öyle isterse, tahsis plânı icabı bir parselin sahiplik veya tasarrufunu almış olan kimse o parselin (icabında kuvvet kullanarak) hakemin yazılı emrile muvakkat mülk sahipliğine tâyin olunabilir.

Bölüm — 10

TAHSİS AKT'İ

95 — I — Mahkeme tarafından tahsis plânının tesisi ve hak sahipleri listesinin kararlaştırılmasını hemen mütaakip, mahallî komisyonca tâyin olunmuş bir noter tahsisin akt'ini hazırlıyacaktır.

II — Akt'e, parselleri, yolları ve kanalları işaret eden bir de blok haritası iliştilirilecektir.

III — Akt, hakiki hakların kararlaştırılma veya tasviyesini ve finansman tahsisleri haricinde Madde — 28 de işaret olunduğu gibi gayrimenkullere yüklenen diğer tahmilleri de belirtecektir.

IV — Noterlik dairesine mütaallik 1 Temmuz 1842 tarihli kanun (Staatsblad No. 20) un Madde — 37 Parağraf II hükümlerine rağmen, yeni parseller, yollar ve kanallar, tadil ve tashih edildikten sonraki şekillerile, yukardaki parağraf II de işaret olunan harita üzerinde işlenmiş numaralar ile, bu akt'te tasrih olunacaktır.

96 — I — Tahsis akt'i hakem ve mahallî komisyonun başkanı ile sekreteri tarafından imza olunacaktır.

II — Akt, kendisinde belirtilen haklar için tapu vazifesini de görecektir.

III — İpotek sicil memurluğu, ipoteklerin bundan böyle akt'de işaret olunan parseller veya parsel parçalarına yüklenmesini temin edecek her yeni mülkiyetle ilgili kaydı ipotek siciline, akt esaslarında işliyecektir.

IV — Akt'in daha fazla yürürlükte olmayacağını işaret ettiği ipotek, ve diğer engelleyici tahmiller kayıtları resmen iptal olunacaklardır.

V — Akt'in kaydını hemen mütaakip, ipotek sicil memurluğu, akt'de belirtilmiş mülklerin sahiplerine, tevhid plânı için yapılmış surveyin neticelerini işaret ederek, parsellerin tahsisini bildiren bir beyanname yollayacaktır. 26 Mayıs 1870 tarihli (Staatsblad No. 82) arazi vergisi kanununun 15, 16, 17 nci maddeleri hükümleri tadil edildikten sonraki şekillerile, bu survey'e kabili tatbik olamayacaktır.

97 — Madde — 95 de işaret olunan akt'in kaydından sonra, akt icabı kendisine bir parselin sahiplik veya tasarrufu tahsis olunmuş şahıs, ehli vukufun yazılı emrile onun mülk sahibi olarak atanacak, icabı halinde hükmün infazı için kuvvet kullanılacaktır.

Bölüm — 11

İKİNCİ KIYMETLENDİRME ve FİNANSMAN TAHSİS LİSTESİ

98 — I — Kendisi tarafından kararlaştırılan bir tarihte mahallî komisyon;

- a) Madde — 48 ve 49 da işaret olunan kıymetteki, bu ana kadar bu kıymetler babında yapıp da, Madde — 57 de ki kıymetlendirme sırasında hesaba alınmayan ıslahattan mütevellit değişmelerin,
- b) Tevhid neticesi olarak zuhur eden, Madde — 57 parağraf I e uygun şekilde tesbit olunan kıymetteki değişmelerin ve
- c) Lüzumu halinde binalar, tesisler ve nebatların takdiri için, Madde — 56 da işaret olunan kıymetlendiricilere talimat verecektir.

II — Kıymetlendiriciler, bu kıymetlendirmeyi, mahallî komisyon tarafından gönderilen talimat esasları mucibince yapacak ve bir kayıtla (zabıt) belirtecektir.

99 — Bundan böyle mümkün olduğu kadar kısa bir zamanda mahallî komisyon finansman tahsis listesini hazırlamağa koyulacaktır.

100 — Finansman tahsis listesi şunları ihtiva edecektir :

- a) Madde — 98 e göre kıymetlendirme neticeleri (kendisinden, finansman tahsisine mevzu her mülk sahibi namına finansman tahsisi zuhur edecek kadar teferruatlı)
- b) Madde — 10, 11, 12 tatbikatından zuhur eden finansman tahsisi,
- c) Madde — 18 in tatbikatından zuhur eden finansman tahsisi,
- d) Madde — 28 de işaret olunan malî taahhütler (borçlar) ın beyanı,
- e) Parseli, ortakçılık, avlanma ve tevhid kiraların (Madde — 28'e göre) dan kurtaran ödemeler,
- f) Madde — 17 ve 54 e uygun olarak ödenecek hesap için tazminat,
- g) Hükmolunacak diğer tazminler,
- h) Parsellerin (ferahı) terki ile ilgili olarak yapılmak zaruretinde olan tahsisleri icab ettiren hususlar için zaruri ödemeler.

101 — I — Bundan önceki madde de işaret olunduğu şekilde finansman tahsis listesi Merkez Komisyonunca tasvip olunmalıdır. Madde - 98 de işaret olunan liste ve kayıt (zabıt), mahallî komisyon tarafından blokun yer aldığı bir veya daha fazla aynı örf ve adete sahip mıntıkların tahrirat kâtipliği dairelerinde, serbest tetkik için yekûn ondört gün müddetle teşhir olunacaktır. Bu tetkik için tayin olunacak gün sayısını, her bir mıntika için ayrı ayrı olmak üzere mahallî komisyon kararlaştıracaktır.

II — Madde - 35 de belirtilen usulde, bu teşhirin aleni ilânı yapılacak ve tanınan ilgili taraflara taahhütlü mektupla özel tebliğde bulunulacaktır.

III — Tebliğin alınmamasından mütevellit her hangi bir istinafta bulunulmayacaktır.

IV — Finansman listesinin tamamı veya bir parçası, tam listenin veya parçanın maliyeti ödenmek suretiyle temin olunabilir.

102 — Madde - 101 de belirtilen finansman tahsisinin tetkiki için teşhirin son gününü müteakip otuz gün içerisinde, her ilgili taraf finansman tahsisine olan itirazını yazılı olarak mahallî komisyona takdim edebilir .Bu hususta tanınan hak tebliğde belirtilecektir.

103 — Eğer, finansman tahsisine bu müddet içinde ve bir önceki madde de belirtilen tarzda herhangi bir itirazda bulunulmamışsa finansman tahsis listesi kesinleşecektir.

104 — I — Mahallî Komisyon ve bu zaman içinde yapılmış itirazları nazarı dikkate alacak ve onlar üzerinde bir anlaşmaya varmak için gayret sarfedecektir.

II — Eğer bir anlaşmaya varılmışsa uygun olması dolayısıyla bir önceki madde hükümleri tatbik olunacaktır.

105 — Eğer, herhangi bir anlaşmaya varılamamışsa, mahallî komisyon itirazların ve bunlar üzerinde yürütülen muamelelerin bir kaydını (zabit, dosya) hazırlıyacaktır.

106 — Mahallî komisyon, mümkün olduğu kadar kısa bir müddet içerisinde finansman tahsis listesi ile Madde - 103, 104 ve 105 de işaret olunan kayıtların birer suretlerini hakeme yollayacaktır.

107 — I — Eğer hakem Madde - 105 de işaret olunan gibi bir kayıt alırsa, mülâkat için hemen, kayıt da belirtilen itirazların kendi huzurunda münakaşa edileceği yer ve zamanı tesbit edecektir.

II — İtiraz sahibi kimseler ve itiraza tanınan ilgili taraflar mülâkata şahsen veya yazılı vekâletnameyi hamil vekilleriyle iştirak etmeleri için taahhütlü mektupla celbolunacaklardır.

III — Mülâkata iştiraki ihmal etme haline kanunun tahmil ettiği neticeler celpnamede belirtilecektir.

IV — Mülâkat, celpnamelerin gönderilmesini müteakip geçecek en az on-dört günden önce yapılmıyacaktır.

V — Celpnamelerin alınmamasından mütevellit her hangi bir istinafta bulunulmayacaktır.

108 — I — Mülâkat kararlaştırılan günde mahkeme kâtibinin yardımı ile hakem başkanlığı altında yapılacaktır.

II — Mülâkata, Merkez Komisyonundan bir temsilci, mahallî komisyondan bir veya daha fazla aza ve bu tevhit plânına tayin olunmuş, surveyer veya yardımcılarından birisi iştirak edeceklerdir.

III — Eğer, muameleler (mülâkatın tekâmülü) bir günde bitmezse, hakem ilerde herhangi bir celpname yollamaya ihtiyaç bırakmaksızın mülâkatı diğer bir güne talik edecektir.

IV — Kendi itirazları muamelede (mülâkat esnasında) iken, şahsen veya yazılı vekâletnameyi hamil vekilleri ile mülâkata iştirak etmeyen kimseler, itirazlarını geri almış kabul olunacaklardır.

V — Mülâkat tarihinden itibaren bir hafta zarfında, hakeme taahhütlü mektupla, mülâkata iştirak edememiş olmalarını, esbabı mücbire mazereti beyan ederek izah eden ve hakem tarafından tayin olunmuş müddet içerisinde, mazeretlerinin ehemmiyet ve doğruluğunu hakem ikna edecek şekilde ispat eden kimselere bir önceki paragraf hükmü tatbik olunmaz.

VI — Hakem muamelelerin bir kaydını (dosya, zabıt) hazırlıyacak ve bir suretini Merkez Komisyonuna takdim edecektir.

109 — Eğer finansman tahsisi listesi hususunda anlaşmaya varılmış veya bir önceki maddenin IV. ncü paragrafında işaret olunan durum hasıl olmuşsa, liste kesinleşecektir.

II — Eğer anlaşamamazlık baki ise, hakem, durumu kendi tarafından ikame olunacak bir mahkeme duruşmasına intikal ettirecektir. Bu ikame celp-name yerine de geçecektir.

110 — Mahkeme tarafından finansman tahsisine müteallik maslahata, istimlâke müteallik durumlar hariç, diğer bütün işlere nazaran bir öncelik hakkı verilecektir.

111 — I — Kararlaştırılmış tarihte, durumları mahkeme duruşmasına intikal ettirilmiş kimseler, şahsen veya yazılı vekâletnameyi hamil vekilleri marifetiy-le görüşlerini şifahi olarak ileri süreceklerdir.

II — Mahkeme, Merkez Komisyonunun temsilcisini, mahallî komisyonun bir veya daha fazla azasını ve bu işe tayin olunmuş surveyer veya yardımcılardan birisini dinleyecektir.

III — Paragraf II de işaret olunan duruşmayı müteakip otuz günü geçmemek şartı ile mahkeme kararını bildirecektir.

IV — Finansman tahsis listesi mahkeme tarafından karara bağlanacaktır.

V — Muamele masrafları hususunda, uygunluğu dolayısıyla Madde - 77 hükümlerine müracaat olunacaktır.

112 — Mahkeme kararına karşı, kanun menfaatine bir fesih istihsâl eden temyiz dairesi selâhiyetlisi bir tarafa, herhangi bir istinaf veya diğer herhangi bir şekilde tashihe müsaade edilemez.

113 — Mahkeme tarafından karara bağlanmış olarak finansman tahsis listesi, içinde belirtilen alacaklar için bir borç senedi olarak da vazife görecekler.

114 — Merkez Komisyonu, tahsis plânı ile finansman tahsis listesinin aynı zamanda hazırlanması ve tetkik için teşhiri şartını koyabilir. Bu takdirde, tahsis plânına olan itirazlar ve finansman tahsisine olan itirazlar bu usule göre muamele göreceklerdir. (Beraber muamele görecekler).

II — Finansman tahsis listesi, tahsis plânına olan itirazlara müteallik muamelelerden husule gelen malî neticeleri belirtecektir.

Bölüm — 12

M A S R A F L A R

115 — I — Merkez Komisyonu, kadastro, celpler ve toplantılar ve aleni ilânlar masrafları ile, tevhidin neticeye erdirilemediği hallerde o ana kadar yapılan masraflar hükümet tarafından ödenecektir.

116 — Millî yatırımın kapsamadığı diğer bütün masraflar mülk sahipleri tarafından ödenecek ve parlamentonun vazettiği bir nizam dahilinde hükümet bütçesinden avans edileceklerdir. (kredi esasında).

117 — Bir önceki paragrafta işaret olunan masraflar, tevhit plânından mülk sahibinin sağladığı fayda (avantaj) derecesine göre parseller arasında taksim olunacaktır. Bu faydanın tayini Madde - 98. de işaret olunan kıymetlendirme üzerine esaslandırılacaktır.

118 — Parsellere, “tevhit kirası olarak tanınan” hükümete karşı bir taahhüt (borç) tahmil olunacaktır.

119 — Bu tevhit kirası, Madde - 117 emrinde ödenecek miktarın yüzde beşine baliğ olacaktır.

120 — 26 Mayıs 1870 (Staatsblad No : 82) günlük Arazi Vergi Kanununun Madde - 48 paragraf I hükümleri bu kiraya tatbik olunmayacaktır.

121 — Tevhit kirası, kiranın kadastroda kaydını müteakip başlanarak mütevali otuz yıllık bir peryot içerisinde ödenecektir.

122 — I — Parselin parçalanma durumunda, henüz geçmemiş yılların kirası parçaların kadastro sathıyla mütenasip olarak parçalara taksim olunacaktır.

II — Parsel, veya parçalanma halinde parsel parçasının diğer bir arazi ile birleştirilmesi durumunda, henüz geçmemiş yılların kirası böyle bir birleştirme ile teşkil olunmuş yeni parselde tahmil olunacaktır.

123 — I — Kira, mülkiyet haklarına veya herhangi diğer bir hakiki hakka istinaden, parseli kullanarak menfaat temin eden “taraf” tarafından ödenecektir.

II — İntifa hakkı durumunda, mülk sahibi, intifa hakkının feshi vukuunda, Madde - 127 esasında hesaplanmış olan kira kıymetinin indirimi hesaba alınarak, itfa yolu ile ödenmesi lâzım geldiği mülâhaza olunan arta kalan miktarı tazmin edecektir.

124 — I — Kira taahhüdü altında bulunan parsellerden temin olunan kira miktarları, Maliye Vekâleti daireleri kanalı ile kadastroda kaydolunacaklardır.

II — Mahsus olduğu her yıl için, tevhit kirası (arazi kirası) defteri kebirine maledilecektir. (işlenecektir).

125 — I — Kira alacaklarına karşı olan itirazlar, yazılı olarak, parselin içinde bulunduğu vilâyetin vilâyet komisyonuna arazi vergisi şartlarında vukubulan itirazlar için belirtilmiş müddet içerisinde takdim olunabilir.

II — Parağraf I de belirtilen vilâyet komisyonu, tadil edildikten sonraki haliyle 26 Mayıs 1870 (staatsblad No : 82) günlü Arazi Vergisi Kanununda mevcut kararları da nazarı itibare alarak kararını bildirecektir.

126 — Kirası, arazi vergisi tahsiline müteallik mer'iyetteki kanunî hükümlere uygun olarak tahsil olunacaktır.

127 — I — Henüz geçmemiş olan yılların kirası, her yılın 1 Temmuzunda veya evvel, bahis mevzuu tarihteki kıymeti üzerinden ödenebilir.

II — Her yılın 1 Temmuzundaki, ödenmesi vacip, kalan meblâğ değeri, o yıl için kira kıymeti hesaplanmasında vazife görecektir. Hesaplama, % 2 $\frac{8}{7}$ faiz fiatı esasında yapılacaktır.

III — Bundan sonra tediye müteallik ilâvi hükümler Maliye Vekâleti tarafından tesis olunacaktır.

128 — I — Bu kısım (kısım III) altında hazırlanan bütün evrak pul resmi ve nisbi kayıt vergisinden muaf tutulacaklardır.

II — İpotek sicil memurunun bu kısım hükümleri mucibince olan yardımları herhangi bir malî tahmile mevzu olmayacaktır.

129 — Eğer, tevhit kararı alındığı halde, tevhit plânı muhtevası olan parsellere müteallik kanunî anlaşamamazlıklar halâ muallakta ise, bu gibi durumların halline devam edilecek ve istimlak durumları hariç, diğer bütün işlere nazaran bunlara öncelik hakkı verilecektir.

130 — Faaliyetlerinin hitamı üzerine Mahallî Komisyon tevhide müteallik bütün evrakı Merkez Komisyonuna devredecektir.

NIHAİ ve İNTİKAL HÜKÜMLERİ "MUVAKKAT MADDELER"

131 — I — 1955 Malî yılı başlangıcından itibaren müteakip ikinci parağraf 26 Mayıs 1870 tarihli (Staadtsblad No : 82) Arazi Vergisi Kanununun 47 nci maddesine eklenecektir.

II — Mülkiyet mevzuunda, "Mamur olsun veya olmasın", tevhit ile birleştirilmiş veya tevhidden istihraç olunan akt'lerin neticeleri bir önceki parağrafın tatbiki gayesiyle, tevzi veya tahsis için tertiplenen noterlik akt'inin kadastroda kayıt yılına kadar (kayıt yılı da dahil) hesaba alınmayacaktır.

132 — Kanunun, (arazi vergisi) ziraî arazinin temlikine müteallik 31 nci maddesi müteakip şekilde anlaşılacaktır. Şayet kanunda, bu arazi tevhid kanununun III ncü kısmının hükümlerinin kabili tatbik olduğu beyan edilse dahi, bu kanun tevhit anlaşmasına (anlaşma yolu ile tevhit de) tatbik edilmeyecektir.

133 — I — 1938 tarihli (Staadsblad No : 618) Arazi Tevhidi Kanunu fesholunmuştur.

II — 5 Eylül 1945 tarihli (Staadsblad No : 162) "Kıraliyet Önergesinin" Madde - 1 paragraf XIII hükümleri fesholunmuştur.

III — 19 Temmuz 1941 Tarih ve 7184 sayılı Ziraat Vekâleti Genel Sekreterliği Talimatı ve Teşkilât Kanunundan diğer bazı maddeler yürürlükten kaldırılmıştır.

134 — I — Bu kanun Arazi Tevhidi Kanunu namı ile anılabilir ve içinde yer aldığı "Staadsblad" neşriyatının yılı ile tarihlendirilebilir.

II — Parlamentonun sonradan tayin edeceği bir tarihte yürürlüğe girecektir.

III — Parlamento, paragraf II de işaret olunan tarihten önce, yürürlükte bulunan hükümlere uygun olarak hakkında karar alınan bir tevhit plânının 1938 tarihli Arazi Tevhidi Kanunu ve madde - 133 paragraf III de işaret olunan talimata uygun olarak deruhte edileceğini tahhüt etme haklarını muhafaza eder.

İZAHLAR VE KANUN MADDELERİNİN FİİLİYATDA TATBİK ŞEKLİ

3 — I — Merkez Komisyonunun Başkan hariç, Ziraat, Maliye, Harp, Hariciye ve Maarif Vekâletleri temsilcileriyle, 4 adet çiftçi veya çiftçi birlikleri temsilcilerinden ibaret olmak üzere 9 asil ve çiftçi veya çiftçi birliklerinden olmak üzere 4 yedek üyesi vardır. Toplantılara bu 4 yedek üye de iştirak eder. Bundan başka diğer Vekâletlerden temsilci olarak 13 müşavir azada diğer Vekâletlerden temsilci olarak 13 müşavir azada toplantılara katılmaktadır. Kültür teknik müessesenin Umum Müdürü Merkez Komisyonunun tabii sekreteridir. Aza olmadığı için oy hakkına sahip değildir.

Bu vazifeyi yalnız şahsi varlığı ile değil bütün servisi ile birlikte yapar. Bu hale göre kanunda da bahsedildiği gibi (Madde 3 - 1) Kültürteknik servisi bütün teknik imkânları ile bu komisyonun arazide faal organıdır ve kanunda arazi tevhidinin merkez komisyonu tarafından yapılacaktır diye tasrih olunan safahatı merkez komisyonu adına bu teşkilât tarafından fiilen ifa olunmaktadır.

Teşkilât, arazi tevhidini dışında olarak, münferit diğer teknik hizmetlerde görmektedir. Su idaresi bu işin başlıcalarından sayılır.

3 — II — Bütün işlerinde, kültürteknik servisi işlerin umumî idaresini sadece bir istişari, öğretici, istikamet verici unsur olarak yapmaktadır. Salâhiyet, diğer devlet azaları veya halktan teşkil olunmuş kurumlara verilmekte, işlerin umumî idaresi ve bu kurumların, teknik olarak aydınlatılması ve teknik fiiliyat (Etüd keşif, araştırma üzerinde çalışılacak ilk plânlama vs.) için safahatının kontrol ve takibi bir Devlet hizmeti olarak bu teşkilât tarafından yapılmaktadır.

4 — I — Bu kanunla, 2 nci maddede bahsolunduğu gibi, iki umumî arazi tevhidî imkânı verilmektedir. Birisi bu (Kısım - II) kısımda belirtilmeğe çalışıldığı tarzda bir anlaşmaya istinad eder, ikincisi kanuna istinad eden (Kısım - III) imkândır. Bu ikincisinde kanun sınırları dahilinde işi daha şumullü olarak Devlet ele almış sayılır. Zira, ziraî ve sosyal şartları nazarı itibare alarak, arazi tevhidî için çiftçiden gelen teklifler üzerinde Devletin (Merkez komisyonunun) seçme hakkı vardır.

Bu durumda kendi aralarında anlaşmaya varıpta, her hangi bir sebeple tercihte geri kalmış çiftçileri bekletmemek için, Kısım - II onlara bir imkân olarak hazırlanmıştır.

Kısım — II şartları altında, devlet hiç bir şeye karışmaz, komisyonlar, ve sahiyetleri bahis mevzuu değildir. Çiftçi isterse teknik çiftçilik servisinden yardım ister, isterse teknik işlerini başka bir şahıs veya teşkilâta yaptırabilir. İşî nidaresi tamamen çiftçinin elindedir. Kısım — III te belirtilen maddî yardımı aynı şekil ve şartlar altında devlet bu durum içinde göstermektedir. Yalnız bu yardımı yapmak için devletin, çiftçilerce hazırlanan noterce musaddak mukavele ve plânı teknik çiftçilik servisi marifetiyle kontrol ederek tasdik etmesi icap etmektedir.

Hollandad'a, mülkiyet kadastro ile en ince teferruatına kadar kayıtlı olmakla beraber çiftçiye mülkiyet tescili (Tapu) tapu idaresince değil noterlikce verilir. Arazi tevhidî neticesi olarak yeniden tahsisin, kadastroca kat'î kayda tâbi tutulabilmesi için, noterlikce tasdiki bu bakımdan lüzumludur.

Bu şekil bir anlaşmaya istinaden yapılacak bir arazi tevhidinde her ne kadar anlaşmış çiftçiler tevhid için lüzumlu teknik hizmeti gördürmek için tercih yapmada serbest iseler de, pratikte bu hizmet daima teknik çiftçilik servisinden beklenmekte ve istenmektedir. Çiftçiler bu hizmet için merci olarak bu servisi tanırlar. Buna müessir en büyük faktör, bu servisin bir Hükümet servisi olması dolayısıyla maliyetin bazı hallerde sadece kırtasiye masrafına kadar inmesidir.

Pratikte muamele şöylece cereyan etmektedir. (*)

a) Aralarında sözlü olarak anlaşmaya varmış çiftçiler, tasarılarının kuvveden fiile çıkarılması için teknik çiftçilik servisinden yardım isterler.

b) Teknik çiftçilik servisinin her vilâyetteki Müdürlüğünde umumiyetle pratik olarak bir teknisyen sadece anlaşma ile yapılacak arazi tevhidî işi için tefrik olunmuştur. Bu teknisyenle, vilâyet Müdürlüğünün etüd araştırma kısmı, mevzu arzide ilk etüdları yaparlar. Bu etüdlar neticesi tevhidin mümkün olabileceğini ıştır ediyor;

c) Müteakiben yazılı arazi tevhidî anlaşması yapılmaktadır;

(*) Teknik çalışma tatbik şekilleri Kısım — III le aynı mealde ve hususlar Kısım — III maddelerinde yeri geldikçe anlatılacağı için burada zikredilmeyecektir.

d) Artık teferruatlı etüd ve araştırmalarla teker teker çiftçilerle konuşup, aralarında münakaşa ederek hazırlık ve plânlama safhası başlamıştır. Mevzu arazi içindeki çiftçi sayısı az ise, teknisyen bunlarla teker, teker görüşerek, fikirlerini alarak, tam bir rıza ve anlaşmaya istinat eden plâni hazırlıyabilir.

Aksi durumda arazi içindeki çiftçi sayısı fazla ise, bu durumda sonradan noter tasdikine imza koyacak temsilciler seçilerek bunlardan mürekkep, mahallî komisyon benzeri, kanunda lüzum görülmeyen ve fakat pratikte bazı hallerde çok büyük yardım ve muvaffakiyet sağlıyan bir kurum teşkil olunur. Hollanda da bilhassa din ayrılığı ve diğer sosyal faktörlerden mütevellit halk grupları teşekkül etmiş bulunmakta ve bu grupların âdet ve an'anelerine Hükümet büyük bir itina ve saygı göstermektedir. Arazi tevhidine mevzu sahada böyle değişik grupların bulunma ihtimaline karşı, kanun, her grup kendi âdet ve an'anelerini sosyal olarak arazi tevhidile birlikte gerçekleştirsün ve kendi haklarını korusun diye, "Taraf"lar temsilcisi şeklinde, temsilciliği bu gruplar arasında dağıtmak, her grubu noterlik tasdikinde temsil ettirmek istemektedir. Bu temsilciler, grup fertleri tarafından çok sevilen ve inanılan kimselerdir. Teknisyen çiftlik adedi bakımından kalabalık bir sahada bu temsilcilerden müteşekkil bir aktif kurum temin edebildiği takdirde halkla temas ve onları ikna işi ehemmiyetli derecede kolaylaşmaktadır.

e) Plân hazırlandıktan sonra, eğer ıslah ve diğer amme hizmetleri sahasında bir iş var ise bunların kaba bir keşif hülâsası ile, teknik çiftçilik servisi kanalı ile, Vekâletten yatırım ve yardım istenmektedir.

Umumiyetle bu tarz arazi tevhidinde ıslah ve diğer amme hizmetleri mevzu bahis edilmemekte (Çiftçilerce istenmemektedir) Böylece iş ucuz ve Kısım — III te anlatılacak olan mecburiyetlerin hiçbirisi bahis mevzuu olmadığı için bekleme zarureti olmamakta ve iş süra'tle neticelenmektedir.

f) ıslah ve amme hizmetleri mevzubahis olmadığı takdirde plân sadece parselasyonla yeniden tahsise (sadece arazi tevhidine) mevzu olmakta, noterlik tasdiki alındıktan ve kadastro da kaydettilirdikten sonra, kadastro surveyer'i marifetiyle yeni sınırlar çizilmektedir.

g) Bu şekil arazi tevhidinde Hükümet ve Teknik elemanlarca hiç bir zorlama yoktur. Tamamen anlaşma ve rızaya istinat eder, saha çiftçilerinden herhangi birisi plâna itiraz edecek ve itirazında ısrar edecek olsa, teknik olarak o çiftçiyi anlaşma dışı bırakma imkânı yoksa, bütün faaliyet durmakta ve arazi tevhidi yapılamamaktadır.

6 — Bu paragrafta bahsolunan hisse, blok ismi altında bir bütün olarak mütalâa okunan tevhidi arazi sahasına, karşılığı bilhassa nakit değeri üzerinden arazi tevhidi neticesi olarak geri alınacak olan asıl manada bir arazi parçası veya diğer gayrimenkul mülkleri zikrediliş sırasile ifade etmektedir.

Bu paragrafla, para alarak verilen hissenin arazi parçası olarak geri alınması ibaresile, satın alma, her hangi bir gayrimenkul olarak verilen hisseye karşılık, nakit yekûn alma ibaresile satma keyfiyeti kastedilmektedir.

Arazi tevhidinde bazı çiftçiler herhangi bir sebeple arazilerini satmak isterse bunların arazisi alınıp satın almak isteyene verilerek, blok içerisinde çiftlik genişletilmesine imkân verilmektedir. Hollanda ziraat politikası bu gün bu yolda ilerlemektedir. Bu başlıca gaye ittihaz olunmuştur. Bu şekil genişletme işi Kısım — II muvacehesi altında çiftçiler arasında anlaşma ile yapılmaktadır. Kısım — III şartlarında ise, doğrudan doğruya araziye mahallî komite satın almakta (Bu iş için teknik çiftçilik servisi Umum Müdürlüğü altında ihdas olunmuş özel bir fon ve bu fonu idare eden bir servis var.) ve arazisini genişletmek isteyen çiftçiye satmaktadır.

Arazi tevhidinde ikinci ana istikamette, çiftçiyi köyden alıp tarlası başında ikamete götürmektir, bu durumda da eski ev ve diğer gayrimenkuller aynı fonca satın alınmakta ve eğer kullanılacak gibi ise bunu başka bir şahsa satmakta, aksi halde yıkmaktadır.

Bu madde modernleşme yolunda fiiliyata hareket imkânı vermek için konmuştur.

9 — III — Hollandada nüfus kesafeti çok yüksek ve yıldan yıla da bu rakam yükselmektedir. Ziraate elverişli olmayan tabii rezervasyon sahasının, ıslahı ile gıda istihsaline arzı, Hollanda sosyal ve iktisadî şartları bakımından zaruridir. Bu zaruret, tabii canlı varlığın günden güne inkirazını teşvik etmekte, bunun yanında memleket genişleyen sun'î bir kisve altında tabiat'ını kaybetmektedir. Orman işlerinin başlıca gayesi buna mani olmaktadır denebilir. Her teşkilât bu husus üzerinde büyük bir titizlikle durmaktadır.

10 — I — Dikkat edilirse bu hükümde, "Arazi tevhidine verdiği parça yüz ölçümünde bir arazi parçasını geri almak hakkına haizdir" denmemekte geri alınacak sadece arazi tevhidine verilen parçaya (Hisse) müsavi bir hak olarak tavsiye olunmaktadır. Pratikte, aynı blok içindeki parseller toprak kıymeti bakımından değişik karakterler arz etmektedir. Ekseri ahvalde, tevhid neticesi olarak, aynı şahsa ilk mülkünün aynı kıymette karakter arzeden diğer bir parça verilmeye gayret ediliyorsa da, bazı istisnaî ahvalde bu mümkün olmamaktadır. Bu takdirde, aynı şahsa, verdiği parça yüz ölçümünde bir mülk iadesi gayrikabildir. Ancak verdiği arazi parçasının yekûn toprak değerini karşılayabilecek daha büyük veya küçük yüz ölçümlü bir parça iadesi icap etmektedir.

10 — II — Bu maddenin manası aşikârdır, müşterek kullanma için yapılacak tesislere, tevhid arazi içindeki her mülk sahibi tevhid araziye verdiği parçalar kıymetinden (Hisseden) birazını (Paragraf III te belirtildiği gibi) hissesinin kıymetinin yekûn blok kıymetine olan nisbeti dahilinde verecektir.

Bu hüküm tatbikatta ekseriya tersine çalışmaktadır. Blokun ilk durumunda, mülkiyet pek fazla parçalanmış olduğu için, her parçayı drene etmek, sınırlayabilmek ve bunlara ulaşabilmek için, ihtiva ettiği yollar (Gayri müsait) kanallar halile pek fazladır. Tevhid neticesinde parçalar daha büyüyeceği için, duyulan ihtiyaç nisbetinde, yol ve kanalların kapladığı satuh eskiye nazaran daha az olmaktadır, bu durumda eski durumda mevcut yol ve kanalların bir çoğu iptal edilmekte ve böylece blok içinde ekseriya bir arazi kaybı değil kazancı vuku bulmakta ve bu yolla kazanılan arazi, genişletme gayesiyle isteyen çiftçiye satılmaktadır.

Belirtmek lâzımkı, bu maddedeki gayrimenkuller terimi ile, işin seyri icabı, taibî olarak, üzerinde ziraat yapılan gayrimenkuller (Arazi parçaları) kastedilmektedir. Pratikte gaye, tevhid işlemiyle, çiftçinin istihsal gücünü arttırmak olduğu için, bilhassa kıymetlendirme işlerinde arazi unsuru üzerinde dikkatle durulmakta, diğer gayrimenkuller ayrı safhada mütalâa edilip haklarında işlem yürütülmektedir.

Meselâ, köyden tarlası başına getirilecek çiftçinin eski binaları satın alınmakta, yenisi yaptırılarak, eskisi arasındaki fiat farkı, hükûmetin iştirak nisbeti (Yatırım payı) düştükten sonra, arazi şeklindeki gayrimenkullerin ıslah ve ihyası için yapılan masraflardan mütevellit borç hesaplamalarına karıştırılmadan, ayrı bir muamel eile bulunan borç ıslah ve ihya borçlarına eklenmekte ve aynı şartlara tâbi olarak ödenmektedir. (Parağraf — III gayrimenkuller terimile, neyin kastedildiğini, parsel terimini kullanarak açıkca ifade etmekte ve madde — II drekt olarak açıklamaktadır.)

10 — III — Maddedeki zikrediliş sırasile kıymetleri A. B. C. D. rumuzları ile gösterirsek maddeyi matematiki olarak şöylece formüle edebiliriz. $A/B = C/D$.

10 — IV — Tatbik imkânlarının kolaylaşmasını temin maksadile kanuna verilen politik istikamet icabı, ıslah ve ihya işlemlerile şumulandırılmış kanunî bir tevhid işleminde ilk önce ıslah ve ihya için plânlama yapılmakta, bu plân üzerinde çiftçinin tam bir malûmat edinmesi sağlandıktan sonra, plân çiftçinin oy'una sunulurak muvafakati alınmakta ve plân icra olunmaktadır. Yani arazide yollar, kanallar ve ve ıslah, ihya için bütün işler yapılmaktadır. Bunu mütaakip parseller yeni durumlara göre kıymetlendirilmekte, bu kıymetler üzerinden mülk sahiplerine yeni arazileri tahsis olunmaktadır. Yani, yeniden tahsis için yapılacak parselasyon en son iştir, yolları, kanalları önceden geçirilerek sınırlandırılmış parçalar üzerinde, parağraf — 3 (10 — III) ün hükümlerini % 100 tatbik bazan imkânsız olmakta bu durumda teknisyene yeniden tahsis için parselasyon sırasında, 10 - III'ün tatbiki neticesi husule gelen kıymetin % 5 fazla veya eksigini tahsis imkânı verilmektedir. Eğer mülk sahibi razı ise bu defa da fazla olabilir ve her iki halde de, ödeme bahis mevzuudur.

11 — II — Bu kabil ödemeler drekt olarak yapılmamakta, ıslah, ihya ve tevhid masraflarından mütevellit mülk sahibinin borçlarından tenzil veya borçlarına ilâve şeklinde nakit hesaplama yolu ile ifa olunmaktadır.

12 — I — Hollanda'da arazi mülkiyeti ünite olarak ortalama 15 - 20 hektar olmak üzere çok küçüktür. Bunun yanında oldukça gelişmiş, bazı hallerde men-suplarını daha müreffeh yaşatabilen bir sanayi mevcuttur. Ekonomik bir makinalı ziraate elverişli olmayan bu vüsattaki ünitelerde, sanayiın çekiliciği dolayısıyla maliyeti düşürücü mutedil ücretli işçi sıkıntısı çekilmekte, ziraat mahsullerinin maliyetini düşürebilmek için makinalı ziraat zaruri olmaktadır. Gerek bu faktörün ve gerekse, ziraat nüfusunun sosyal ve ekonomik yaşama seviyesini sanayi nüfusu ayarına yükseltebilmek isteginin tesirile Hollanda ziraatı bu gün için mümkün olduğu kadar üniteleri genişletme politikasını takip etmektedir. Ziraat mahsullerinde vuku bulacak, her hangi bir, maliyet dolayısıyla fiyat yükselmesi Avrupa pazarında Hollanda'nın avantajını tamamen sarsacaktır.

Bu madde, bilhassa geçim kaynağı olamayacak kadar küçük ünite sahiplerinin, çiftçilikten feragat ederek arazilerini proje idaresine satmalarını teşvik etmektedir. Daha sonra satın alınan bu parçalar diğer ünitelerin genişletilmesinde kullanılacaktır.

Bu ve bu gibi maddeler, öte taraftan kanunun icbar edici hükümlerini de mülayimleştirmektedir.

13 — III — Bir ihya ve ıslah plânında, Hükümet işlerin yüzde muayyen bir nisbetine karşılık beklemeden (Yatırım olarak) iştirak ettiği gibi bazı işlemleri (İlerde bahsedilecek) tamamen çiftçinin kendisine bırakmakta bunları sadece kredi şeklinde yardıma tâbi tutmaktadır. Bu hüküm ile, mülk sahibinin bu borcu karşılığı olan miktarı amme müessesesinden almamakla bu gibi müesseselerin hizmet kapasitesini, madde — 13 paragraf I. i istisnaî tutarak (Çiftçiye bu gibi borçlarının kesmeden, arazisinin hali hazır tam kıymetini ödeyerek), blokta bazı çiftçileri blok harici ederek ünite genişletmesini bir kere daha teşvik etmektedir.

14 — Yeniden tahsiste, mülk sahibinin blok içindeki bütün gayrimenkul (Tarla olarak) kıymeti karşılığı yeniden tahsis olunurken, yeni parçanın eskisinin kalitesinde olmasına bilhassa dikkat edilmektedir. Çoğu zaman bu tercih, eğer bir mülk sahibinin blok içinde 2 - 3 kalitede bir çok parselleri mevcutsa, bu parsellerin 2 - 3 kalite toprağı temsil edecek şekilde tevhid olunarak tahsisine itina edecek kadar ileri götürülmektedir. Bu yolda çiftçi kendi görüşü ile verdiği genişlik ve kıymette arazi aldığına inanmakta daha mühim olarak alıştığı çiftlik karakterini idame ettirebilmek imkânını bulmaktadır.

Bilindiği gibi değişik karakter ve kaliteli toprak üzerinde, ziraat karakteri de değişiktir. Çiftçi belli bir ziraat şekli üzerine tecrübe edmiş, alet ve ekipmanını bu sistem esaslarında tedarikleyerek yatırım yapmıştır. Bu çiftçiye değişik karakterde (Meselâ, hayvancılıktan sebzeçiliğe) ziraat yapmak zorunda kalacağı kalitede bir arazi tahsisinden mümkün olduğundan fazla kaçınılmaktadır.

16 — II — Hollanda'da, geliştirme ile birlikte mütalâa olunan, tevhid plânlaşması içinde umuma ait yapılacak işler olarak akla ilk gelen yollar (Ziraî trafik) ve kanallardır. Blok içerisindeki mülk sahiplerinin oyuna sunulmak için hazırlanmış böyle bir plânlamada daima bu ikisinin mülâhaza olunduğu görülür. Arazi küçük nüfus kalabalıktır. Üniteler küçük, muayyen blok içindeki ünite sayısı (Kesâfet) dolayısıyla nüfus fazladır. Bu meyanda çiftçinin köyden ayrılıp arazisinde oturmasını kolaylaştıracak seri vasıtaların miktarı, ihtiyaca cevap verecek kemiyette değildir. Halkın ve çiftçinin büyük bir ekseriyeti taşıt vasıtası olarak bisiklet kullanmaktadır. Bu şartlar altında, çiftçiyi köyden tarlaya ikamet için nakil keyfiyetini teşvik hususunda, ulaşma vasıtası olan yollar çok büyük ehemmiyet arz etmektedir. Bu husus yol probleminin sosyal cephesidir. Ve iktisadî ehemmiyet arzeden ziraî trafik şartı kadar ehemmiyetle üzerinde durulmaktadır.

Kışın bütün Hollanda'nın ve yazın sadece bir kısmının drenaja ihtiyacı vardır. İklim çok rutubetli, yıllık ortalama yağış 700 mm. civarında ve iyi bir rejime sahip, topraklar büyük bir kısmı ile yılın uzun bir periyodunda ıslak, taban suyu yüksektir ve bilhassa bütün profilde kum ve kum üstünde pit topraklar için bu bir zarurettir.

İslah yolu ile kazanılmış ve kazanılmakta olan toprakların ekseriyeti derin pit ve kum topraklardır. Bu gibi topraklarda fizikî olarak derin profilde ıslah imkânsızlığı dolayısıyla 10 - 15 cm. lik profilde sadece bünye ıslahı yapılmakta ve az derin köklü nebatlar (Kesin olarak çayır) ziraatına arz edilmektedir. Memleket ziraatı umumî hatları ile bu tabii ve ıslahla kazanılmış şartlara uyacak şekilde gayet güzel ayarlanmıştır. Hayvancılık için çayır başta gelir ve genel karakter olarak yüksek taban suyundan müteessir olmayan ve ıslah edilmiş sığ kök mıntikasında yetişebilen sathi köklü su seven nebatlardır. (Müstesna durumlar daima zikrolunabilir.) Bu tabii şartlara intibak ettirilmiş ziraat sistemi, yazın kurak zamanlarından (Çok kurak yıllar bazan muhacerete kadar sebep olmaktadır.) Büyük bir hassasiyetle müteessir olmaktadır. Bu faktör tesiri altında, yaz ve kış durumuna göre yeraltı su seviyesinin regülasyonu Hollanda da ehemmiyetle üzerinde durulacak bir mevzuudur. Kanunda bahsedilen kanallar yalnız drenaj değil, kışın drenaj, yazın toprak suyunu toprakta muhafaza edebilmek yani taban suyunu mümkün olduğu kadar istenen seviyede tutabilmek, mümkünse yazın su eksikliği günlerinde bu kanallara tamamlayıcı su vererek bu işi görebilmek için kullanılmaktadır.

Bu tam manasile sızdırma sulama (Subirrigation) dir ve sadece ünite çapında olmayıp plânlama altındaki blok çapındadır. Henüz belli başlı bir çiftlik sulaması Hollanda da bahis mevzuu değildir. Sadece, taban suyunun yazın arzu edilen seviyede tutulabilmesi imkânı olmayan biraz yüksek (Deniz seviyesinden) ve kumsal arazide yeni, yeni yağmurlama ve subirrigation metodları ile çiftlik sulama teşebbüslerine girişilmektedir. Bu da henüz başlangıç deneme safhasında sayılır. Başlıca ziraî maksatlı olan bu kanalların, Hollanda da ekonomik nakliyat bakımın-

dan da ehemmiyeti büyüktür. İcap eden kesimlerde bu kanallara lüzumlu çap verildiği ve seyri sefer imkânını sağlayacak bazı tesisat yapıldığı takdirde bu hususta temin olunmuş olmaktadır. Kanunda bahsedilen "Su nakliyesine ait inşaat"la bunlar kastedilip, mülâhaza olunmaktadır.

16 — 5 — Plân mucibi ortaya çıkan yol, kanal, vs. nin sahiplik, idare ve bakımını Hükümet mahallî amme müesseselerine devrederken idare ve bakımdan mütevellit masrafar için bu müesseselere her hangi bir tahsisat ayırmaz. Bu gibi amme müesseselerinin ayrı bir bütçeleri vardır ve bu bütçelerin gelir kaynağı halktan alınan vergilerdir.

18 — II — Blok içerisinde millî ziraatın çok uzak istikbaline muzaaf elverişli bir tevhidî başarılabilmek, kiracı ve mülk sahibini ihtiva etme durumunda fevkalâde güç olmakta uzun bir mesaiyi icap ettirmektedir. Problem, tevhid, blok içerisindeki mülk sahiplerini mülâhaza ederek mi yoksa kiracılara uygun olarak mı yapılmıştır. Zira blok içerisinde bir mülk sahibinin bir çok parseli bulunacağı gibi, bir kiracının tasarrufunda bulunan ve değişik mülk sahiplerine ait bir çok parseller olabilir ve Hollanda'da kira kontratları daima uzun müddetlidir. Tevhidde durumu düşünülmesi icap eden çiftçidir ve çiftçi kiracıdır; fakat aynı zamanda geçicidir. Bu gibi durumlarda mümkün olduğu kadar her iki taraf müsavi avantajlar görecektir şekilde mülâhaza olunmakta ve tevhid plânlamasından her iki tarafın en yüksek avantajı sağlayabilmeleri (Mülk sahibinde, kiracısında parsellerini birleştirebilme) ni temin için bu madde mahallî komisyona zaruri olan kiracı değiştirme imkânını vermektedir. Bu mümkün olmadığı takdirde pratikte; kiralamanın uzun süreli olması, mülk sahibinin çiftçi olmadığı için kira kontratını yenileme ihtimalinin çok kuvvetli olması, bazı tesisleri dolayısıyla kiracının aynı araziye kiralamak istemesi ve nihayet, hepsinden mühim olarak tevhidle çiftçinin yani kiracının işinin kolaylaştırılması gaye olmalıdır mülâhazalarile mülk sahibinden ziyade kiracının parsellerinin birleştirilmesi ön plânda tutulmalıdır.

18 — IV — Madde — 12 hükümlerinin tatbikatı için mülk sahibinin durumu iyi bir şey ifade etmeyecektir. Zira mülk sahibinin haricden başka kaynaklardan geliri vardır. Umumî maksatlar için Madde — 10 un tatbikinden sonra kalacak küçük arazinin geliri ile geçimlerini veya bu gibi arazide ekonomik ziraat tatbiki mülk sahibi için değil müstecir için bir mana ifade edecektir. Bu paragrafla bu husus nazar dikkate alınmış ve ünite genişletmesi imkânlarının daralmasına mani olunmak istenmiştir.

19 — I — Bu madde mahallî komisyonu kiracıların peşinden koşturmamak ve işin hitamında unutulma ihtimali olan bir kiracı ile yeniden bir problem zuhuru mani olmak için konmuştur.

26 — II — Bu paragrafta bahsolunan kanunî müddet, bina veya binalarla beraber arazi için 12 yıl, sadece arazi için 6 yıldır. Bunlar uyulması lâzım gelen

mecburi müddetler olmayıp tarafların anlaşmasile aşağı yukarı sınırlanabilir. Kontratta böyle bir kayıt mevcut değilse eğer, kontratın yürürlük müddeti yukarıki kanunî müddetlerdir.

30 — I — Hollanda'da ilk arazi tevhidini 1924 de başlamıştır ve bu gün halk nazarında tevhid (Kanunun ismi ve münderecatının mukayesesinden de anlaşılacağı gibi) kelimesi hukukî manasından daha geniş, ıslah ve ihya manasını taşımaktadır. Gerek eskiliği ve gerek taşıdığı bu geniş anlam yüzünden tevhide teşebbüs Hükûmetten değil halktan gelmekte, Hükûmet çoğu zaman tercih zorunda kalmaktadır. Anlaşmaya müstenit arazi tevhidini, bu zaruret dolayısıyla kanun münderecatına alınmıştır.

31 — C — Bazı zaruretlere tahtında bu maddede sayılan müesseselere de kanun, tevhid arazi için müracaat hakkı tanımaktadır. Bu maddede hükûmet karakteri arzeden müesseselerin bir bölge için, bölge sakinleri adına tevhid müracaatında bulunmalarına tanınan hak, ilk bakışta kanunun esaslandırılmak istendiği politika ruhuna pek uygun görünmüyorsa da, aşağıda verilen karakteristik durum bu müsaadenin lüzumunu gayet güzel izah etmektedir.

Daimi drenaj zarureti ve arazinin çok kıymetli olması dolayısıyla tali yollardan mümkün olduğu kadar kaçınmak mecburiyeti, parsellerin (1) bir drenaj kanalına ve yan yana parsellerin aynı yola açılma keyfiyetini teşvik etmiş ve mülk (2) tevarüs için daima, birbirine paralel kanal ile yol arasında, bu iki unsura dik hatlarla parçalanmıştır. Ve yine drenaj zarureti dolayısıyla, parçalanmış mülk kanallarla sınırlandırılmıştır. Netice olarak, büyük bir sahada, tevhide tâbi tutulmuş parsel şekilleri bazan 50 m. x 1000 m. bazan 7 m. x 400 m. dikdörtgen şeritleri teşkil etmiştir. Böyle bir arazide, bu şeritlere dik istikamette geçirilme zarureti hasil olan bir kara yolu, drenaj zarureti dolayısıyla güzergâh boyunca kanallar doldurulamayacağı için sayısız köprü inşaatına mevzu olmakta, bu durumda bazan, bütün ıslah ve ihya masrafları da dahil hudut tashihi için yapılacak tevhid masrafları, yapılması icap eden köprüler masraflarından ekonomik olmaktadır.

Burada geçen "Polder boards" "Peat boards" "Peat polder boards" tâbirlerine gelince, Hollanda'da peat topraklar geniş bir yayılım alanına sahiptirler, Hollanda'lılar zaman zaman bu sahaları ıslah ederek ve denizden arazi kazanarak "Polder" yeni yeni ziraî arazi yapıp iskân etmektedirler. Daha öncede bahsedildiği gibi idarî teşkilât bakımından Hollanda 11 province'e bölünmüştür. Denizden kazanılan polderlerle ıslah edilen peat sahalar idarî bakımdan halen her hangi bir province'e bağlanmamış olup boards "İdarî meclisleri" tarafından mahallen idare olunmaktadırlar.

(1) Mülk sahibinin, parçalanmış mülkünün, parçalarından birisi.

(2) Ünite.

32 — II — Merkez komisyonu, işi ve yatırımı yapacak müessese olması dolayısıyla, Vilâyet Komisyonu tarafından ilk defa fikrine müracaat edilen müessese olmaktadır. Fakat merkez komisyonu müracaatı, kendi zaviyesinden sadece müzakere etmekte, ve vilâyet komisyonuna sadece fikrini beyan ederek, müracaatı kabul veya ret salâhiyetini, blokun yerleştiği bölge şartlarını daha iyi bilen vilâyet komisyonuna bırakmaktadır. Merkez komisyonu, bu maddede bahsolunan, müracaat üzerindeki müzakeresinin teknik cihetini yine, kendi teknik teşekkülü sayılan kültür teknik (Teknik çiftçilik servisi) servisi marifetile yapmaktadır.

33 — I — Merkez komisyonunda fikrinden istifade ile, müracaatı kabul veya red edebilmektedir.

34 — I — Daha önceki muameleler neticesi bir müracaatın kabul ve red edildiğini vilâyet komisyonu, merkez komisyonuna bildirmekte, bu madde ile merkez komisyonu, yani teknik çiftçilik servisi tam manasile teknik faaliyete geçmekte ve plânlama bundan böyle başlamış bulunmaktadır.

34 — I — A. B. C.

Kültürteknik servisinin her vilâyet'de merkeze sadece merkezin politik yönden tedvir edici hususiyeti ile bağlı olan vilâyet müdürlükleri vardır. Bu müdürlükler teşkilât olarak gayet sade, idarî organ, araştırma (Etüd, survey, vs.) Mühendisliği ve vilâyet'in büyüklüğüne göre sayıları değişen distrikt mühendislikleri şeklinde çalışmaktadırlar. Distrikt Mühendislik teşkilâtları her cepheden müsavi kudrette teşkil olunmuşlardır, sadece iş hacmine göre distrikt satıh büyüklükleri değişmektedir.

Esas prensip olarak bu maddede sayılı işleri (Araştırma ve plânlama) vilâyet müdürlüğünün araştırma mühendisliğinin yapması icap etmektedir. Distrik mühendislikleri birer icrai organdır, fakat bu icraat kelimesinden plânın arazide tatbiki anlamı çıkarılmamalıdır. Bu manada icraat salâhiyeti sadece mahalli komisyondadır. Distrik mühendislerinin vazifesi olarak zikredilen icraat sadece, hakikî icrai organ olan mahallî komisyona teknik yardım, tedvidir.

Pratikte vaziyet biraz değişmektedir. Blok içinde etüd ve survey her türlü malûmat toplama araştırma mühendisliğince yapılmakta, plânlama daha sonra zikredileceği gibi, araştırma mühendisliği ve ilgili distrik mühendisliğince müştereken hazırlanmaktadır. Çoğu zaman plânlamada araştırma mühendisliğinin hiç bir rolü olmamaktadır. Fakat bu plân kat'i değildir, kanunda zikrolunduğu safhaya kadar değiştirilebilir. Tatabikatta plânlama bilhassa şu ana unsurlar üzerinde esaslandırılmaktadır.

- a) Blok çapında arazi ıslahı (Bilhassa drenaj ve toprak profilinde tâbi drenaj kabiliyeti inkişafı ile üst toprak bünye ıslahı vs.)
- b) Blok çapında ziraî imkânların geliştirilmesi (Ziraî trafik imkânı, ziraî servis, vs.)

- c) Blok içinde sosyal imkânların geliştirilmesi (Amme hizmetleri, servis merkezleri vs.)
- d) Ünite büyüklükleri.

Ünite büyüklükleri üzerinde Hükümetin tâyin edici kanunî herhangi bir salâhiyeti yoktur. Bu husus gayet iyi tâyin edilmiş olarak bilinmekle beraber, teşkilât plânlama faaliyetinde, salhiyetsizlik dolayısıyla pek göze batar bir faktör olarak tezahür etmemektedir. Genel gaye mümkün olduğu kadar çiftçi rızasına istinaden, bazı çiftçileri muhtelif yollardan (1) blok dışı ederek kalanları genişletmektedir. Fakat bazan ünite büyüklükleri ehemmiyetli derecede frenleyici rol oynamaktadır. Vasati olarak arzu edilen büyüklüklerin (Yapılan masrafı geri ödemesine imkân görülmeyen büyüklükler) bulunduğu bir sahada lüzumlu plânlama yapılmakta, vasati ünite büyüklüğünü istenen seviyeye çıkarmak için, ünite sayısını lüzumlu seviyeye indirinceye kadar beklenilmektedir. Projenin harekete geçebilmesi için, ünite büyüklüğünün minimum ekonomik seviyeye (Bir aileyi borçları ödedikten sonra besliyebilme kabiliyeti) ulaşması şart görülmektedir. Buraya kadar sayılan faktörler plânlamada minimum istekler olarak mülâhaza olunmaktadır. İnkişaf ettirilmeye çalışılan diğer ana faktörler :

- a) Çiftlik ekipman ve binaları :

Bilhassa binalar üzerinde çok durulmakta, medeni hayat şartlarını temin edici karakter verilmeğe çalışılmakta ve konsantr olmuş bir iskân merkezinden iş saatları mülâhazasıyla çiftlik arazisine nakline uğraşmaktadır. Ekipman bahsine gelince, mevcut vasati ünite büyüklükleri (12 - 15 Hektar) dolayısıyla, Hollanda'da çiftçilik normal olarak aile karakterli olup bütün işlemler büyük bir ekseriyetle insan iş gücü kullanmak suretile yapılmaktadır. Diğer taraftan kalite yanında maliyet düşüklüğü esasında yabancı pazarlarda itibar gören Hollanda ziraat mahsullerinin itibarını aynı seviyede tutabilmek için makinalaşma zaruri görülmekte ve kısmen müteakabil birlikler ve kısmende hususî teşebbüs karakterli makina merkezleri ihdasına çalışılmakta, bunları teşvik için blokta lüzumlu tahsisler yapılmaktadır.

- b) Genel işçi durumu :

Bütün çiftlik ekonomik hesaplamaları, ziraat nüfusunun her bir ferdiin sanayi nüfusu ile aynı refah seviyesine çıkarmak gayesile işçi ünitesi durumu ve bilhassa bu üniteye isabet eden gelir kantitesi üzerine esaslandırılmaktadır. Bu husustaki istikbale muzaaf malûmat tahminleri Teknik Eko-

(1) Bu yollar başlıca, denizden kazanılmış veya ziraate gayri müsait arazinin (Hazine malı) islahile elde olunmuş yeni sahalara iskân ve tali derecede, çiftçiliği terketmek isteyen çiftçinin arazisini satın almak şeklindedir.

nomik Araştırma Enstitüsü ve Ziraî Ekonomi Araştırma Enstitüsü (2) -ünden alınmaktadır.

Bu malûmata istinaden blokta genel işçi durumu yukarıda bahsolunan gayeye itibar edilerek ayarlanmakta, lüzum görülürse Devlet veya hususî teşebbüs karakterli sanayi merkezleri tesisine çalışılmakta ve bunları teşvik kastı ile blok içinde lüzumlu tahsisler yapılmaktadır.

- c) Ünitelerin ziraî faktörler bakımından geliştirilmesi (İslah ve toprak muhafaza),

Bu husus çiftçi arzusuna tâbi olarak yapılmaktadır. Drenaj, toprak bünyesi veya profil ıslahı, hayvancılık çiftliklerinde çayır ıslahı, sebzeçilik ser'a tesisleri gibi verim artırıcı ziraî faktörler bu mevzuda mülâhaza olunmaktadır.

- d) Yeniden tahsis (tevhid) sırasında parsellere verilecek şekil, kanal ve yol güzergâhlarının tâyinine tesirli olması bakımından plânlamada mülâhaza olunan bir mevzudur. Devletin yatırım mevzuuna giren bu faktörler mülâhaza olunarak blok için bir kaç alternatif plânlama yapılmakta, hazırlanan bu plânlardan birisi, fayda maliyet nisbeti esası ve diğer sosyal ve politik faktörlere riayet edilerek seçilmektedir. Seçmede esas olan fayda maliyet nisbetinin unsurlarından maliyet salâhiyetli organlarca (1) tahmin edilmekte, (2) fayda hesaplaması için bir takım metodlar kullanılmaktadır. Her hangi bir metotta fayda tâyini için iki esas ele alınmaktadır.

- 1) Ünite büyüklüğü
- 2) Çiftlik tipi

(2) Hollanda ekonomisine istikamet verici kararların alınması ve yatırımların isabetliliğinin istinat ettiği hakiki malûmatın toplanmasında bu iki müessesenin çok büyük bir hissesi vardır. Bunlar istatistiki karakterli fakat çalışmalarını biraz daha detaylayıp istatistiki gayelerden çık daha ileri götüren iki müessesedir.

Normal olarak, Hollanda üzerinde en küçük aile (Bilhassa çiftçi) unsurlarına kadar inmekte onları ve hareketlerini daimi olarak takip etmekte her an sosyal ve ekonomik malûmatı, istikbale muazaaf inkişaf ve hareketlerin tahminlerini emre hazır bulundurmaktadırlar. Akla gelecek her türlü sosyal ve iktisadî malûmatı bunlardan almak veya özel gayeler için bu müesseseleri faaliyete geçirmek mümkündür. Her vilâyet'de teşkilâtları vardır ve iyi bir işbirliği için birincisinden bir eleman daima ikincisi ile birlikte çalışır.

(1) İşin inşaat repheşile meşgul olmadığı için, kültürteknik servisi, plânın maliyet tahminini, bu hususta günün rayiç ve teknik malûmatına daha iyi vakıf olan inşaat müesseselerine bırakılmaktadır. Bunlardan başında bilhassa "Hollanda arazi ıslah ve ihya cemiyeti", "Hollanda kültür cemiyeti" gelmektedir.

(2) Maliyet tahmini ile birlikte, ünitelerin ödeme gücü nazarı itibare alınarak devletin yatırım olarak genel masrafa iştirak edeceği kısım belirtilmektedir.

Bu ikinci faktör, Hollanda şartlarında daha öncede bahsolunduğu gibi çok sınırlıdır ve bilhassa toprağın isteğine göre ziraat tipi her hangi bir çiftlikte gayet iyi olarak tâyin edilmiş durumdadır. Dolayısıyla plânlama esnasında çiftlik tipi üzerinde pek durulmaz, bu husus olduğu gibi çiftçiye bırakılır. Daha ilerde de bahsedileceği gibi blokta parsel tipi tâyininde bu husus büyük rol oynar.

Bu iki faktörün mülâhazasıyla standart büyüklük ve tipteki üniteler için tutulan defter veya çizilen nomograflardan fayda hesaplaması için istifade olunmaktadır. Alternatif plânlar arasından seçimde, fayda-maliyet nisbeti ile daha minimum istekler olarak belirtilen faktörler aynı derecede ehemmiyeti haizdir, hatta bazan sosyal şartlar düşünülerek minimum isteklerin temini için fayda-maliyet unsurunun muhalefetine rağmen plân realize olunmaktadır.

Fayda - Maliyet unsuru uygun bulunan, fakat minimum isteklerle minimum ekonomik ünite ortalamasını temin edemiyen plânlarla, minimum isteklerle, minimum ekonomik ünite ortalamasını temin edebildiği halde asgarî fayda-maliyet nisbetinden düşük plânlar normal olarak realize olunmamaktadır.

34 — II — b — Hollanda'da arazi monotonisini değiştiren yegane unsur ağaçlandırmadır. Cenup'ta ve merkezde bir iki hafif arıza bir taraf edilirse diğer kısım tamamen düzlük (Gayet az bir meyille bazan hiç yok) ovadır. Bu durum kısım drenajda kullanılan aynı kanalların çok yerde, çok düşük meyil dolayısıyla, bir kaç noktaya yerleştirilen pompaj marifetile suyun aynı sistemde geriye akıtılarak, yaz mevsiminde taban suyunu istenen seviyede tutucu sızdırma metodu sulama gayesiyle kullanılmasını mümkün kılmaktadır. Sosyal varlığı böyle düz bir arazinin monoton, istihsale arzolanmış maddi tesirinden kurtararak, halka biraz tabii şartların dinlendirici tesirini vermek için Hollanda'da ağaçlandırma büyük bir problem olarak tezahür etmektedir. Bu gün için memleketin % 7 sini orman haline getirebilmişlerdir. Her ıslah ve ihya projesinde mutlaka tabiiyet yaratmak ve tabiatı muhafaza etmek önemli bir mevzudur. Orman işlerinin bütün meşgalesi bu denebilir. Plânda bu hususu gerçekleştirmek ve blokta mevcut değiştirilmesi icap eden orman ve tabii arazinin değiştirilme tasarısı hakkında müsaadesini almak için plân (Tabii tasdikten önce) orman işlerine gönderilir.

35 — I — Bu maddede belirtildiği gibi kanunda rapor diye sıfatlandırılan plânlama vilâyet komisyonuna gelmeden önce, Merkez Komisyonu azalarının mensup olduğu daireler tarafından, memleket çapında (Memleketin diğer parçaları ile) iyi bir münasebetin tesisi için, tetkik edilmek üzere bu dairelere yollanır. (Yolların diğer kara yolları ile münasebeti ilgili dairece, askerî ehemmiyet arzeden mıntıkların tetkiki için ilgili daire vs.) plânla ilgili bütün devlet daireleri ile temas temin edilip plân onların süzgecinden geçirildikten sonra, vilâyet komisyonuna yollanır. Bu tetkik safhasını da gayet tabii yine kültürteknik servisi ifa eder. Bundan sonra vilâyet komisyonu ikinci salâhiyetini (Tasvip edip etmeme hakkında) kul-

lanarak plânı mülk sahiplerinin tetkikine arzeder. Fakat bu zamana kadar, plân-lama sırasında, bundan sonra da vaki olacağı gibi kültürteknik servisinin teknisyenleri ilgili çiftçilerle veya temsilcileri müteaddit defalar (İlerde de bahsolunacaktır) temas etmiş, toplantılar yapmış, bu toplantılarda onlara durumu izah etmiş, plân hakkında fikirlerini almış ve bilhassa plânlama esnasında, ilerde yeni parselasyonu yapacak teknisyene verilmek üzere çiftçilerin sosyal, ekonomik durumlarını çiftlik hakkında lüzumlu bütün teferruatlı malûmatı toplamak ve kadastrodan alınan mülk ve mülkiyet durumlarını yeniden kontrol etmek üzere teker, teker blok mülk sahiplerini ziyaret etmek üzere kültürteknik servisinde teşkil olunan grubun yaptıkları ziyaretler esnasında her çiftçiye plân ayrı ayrı izah olunmuş ve çiftçiler, bu tetkik gününe hazırlıklı olacakları için plân hakkında önceden iyice teçhiz olunmuşlardır.

36 — II — Daha öncede belirtildiği gibi plân henüz değişmez karakterini almadığı için bu maddede muvakkat kelamı kullanılmış ve itirazlar hakkında herhangi bir muamele zikredilmemiştir. Zira, bu teşhir esnasında, çiftçinin fikrini ve itirazlarını öğrenmek için değil, plânın ilerde vukubulacak oylama safhasına çiftçiyi hazırlamak, ona oyunu kullanacağı şeyi tanıtmak içindir. Fakat bu itirazlar saklanmakta, uygun olanlar ilerde plânda vukubulacak değişiklik esnasında kullanılmaktadır. Bu itirazlar ilerde mevzubahs olunacaktır.

41 — I — Bu paragrafla, mülk sahiplerine, esasında bir tekrardan ibaret olmakla beraber, plân hakkında vilâyet komisyonunun son kararı izah olunmaktadır.

41 — II — Dikkat edilirse buraya kadar mülk sahiplerine herhangi bir kanunî bir icbarda bulunulmamakla beraber, herhangi bir itiraz hakkı verilmemesi, verilse bile istinaf eyleme hakkı tanınmaması hali kanunun temel politikalarından bir diğerini açıklamaktadır. Bu suretle oylamaya mümkün olduğu kadar sakin, dâvasız pürüzsüz girilmekte, itirazı olan bir kaç kişinin itirazının şuyunu bularak yayılmasına mani olunmaktadır. Dolayısıyla oylama ve neticesi olarak tevhit kararı mümkün olduğu kadar çabuk ve % 90 çoğunlukla müsbet yöne sevk edilmektedir. Mesele kararın bir an önce alınmasıdır. Zira karar alınmadan icraat başlamaz, karar alındıktan sonra itiraz ve istinaf eyleme hakkı tanınması icraatın seyirine, başlamasına mani olması kadar tesir edemez. Bir taraftan itirazlar halledilmeğe çalışılırken diğer taraftan işler yürütülür.

42 — I — Bu maddenin tatbikinden sonra tevhid kararı alınmış demektir. Bu kararın alınmasını temin eden oylama buraya kadar bahsolunan toplantı içinde toplantı gündeminin son maddesi olarak uygulanır, bu madde de dikkat edilirse aynı politikayı takip etmekte müsbet karar için iki imkân vermektedir. Bu yolla alınan tevhid kararı, plânın son şeklini alması kesinleşmesi manasına gelmez; zira bu plân ana hatları ve mahiyeti itibarile çiftçinin tasarlanan ıslah ve geliştirme işlemlerine olan tutumunu öğrenmek ve tevhid için karar almak için yapılmıştır, geçicidir; çiftçi bu plâna oy verirken tevhide tâbi tutulacak arazilerine takdir edi-

len kıymeti ve yeni mülkleri hakkında herhangi bir şey bilmemektedir. Buradaki tutum hem emrivaki hem değil olarak mütalâa olunabilir, değildir zira, tevhid arzusu çiftçiden gelmiştir. Esas politika, tevhid kararı oylamasına, yeniden tas-hihi de katarak, şahsi mülk endişe ve menfaat teşvikleriyle kararın müsbet olma-sını ihlâl etmeğe meydan vermemektir. Oylamayı mütaakip, icraat safhası için teşkil olunacak icraî organ, mahallî komisyon (Buradan itibaren kültürteknik ser-visinin teknik sahada bizzat müdahale ve icraatı son bulmuştur.) dur.

Distrikt Mühendisleri sadece icraat için bu komisyonu tenvir etmek, teknik yardım yapmak ve icraatı devlet hizmeti olarak, kontrol ve malî idarî bakımdan takip etmekle görevlidirler, karar salâhiyeti mahallî komisyondadır. İsterse plânda bazı değişiklikler yapabilir. Zira asıl itiraz ve istinaf eylemeler bundan sonra baş-lamıştır. Mahallî Komisyon bunları haklı bulursa istekleri gerçekleştirir, bulmadığı takdirde dahi, muterizlerin mahkemede kazanma hakları mevcuttur. Yine plân değiştirilme mecburiyetindedir. Fakat gerçekleşecektir.

44 — I — Bu madde ile de daha önce belirtildiği gibi mülk sahiplerinin re-yine müsteniden tevhid kararı istihsal etme imkânları genişletilmekte, blok mülk sahibi sayısı veya yekûn sathı esasında çoğunluk şartını % 51 den % 38 e indire-rek tevhid kararı üzerindeki vekâlet salâhiyet sınırlarını biraz daha genişletmek-tedir.

48 — I — Bu madde esas olarak ihtiyati bir maddedir. Tatbikatı hiç bir zaman hissedilmez. İlerde de görüleceği gibi esasen çiftçiye lüzumlu itiraz ve isti-naf hakları tanınmıştır. Bundan başka, mahallî komisyon esasen çiftçinin temsil-cisidir, daha sonraki paragraflarda izah edileceği gibi bir kaç istisnai hal ihmâl edilirse, Hollanda çiftçisi böyle bir komisyona yardım etmekten başka bir tavır takınmaz. Kanuna, çiftçi sosyal karakterine fevkalâde geniş bir vukufla, ana hat-lar itibarile gayet iyi bir politika verilmiştir.

49 — Bu maddedeki tazminat nakten ödenen bir tazminat değildir ve tev-hid kararından sonra, böyle bir kıymet yükselmesine mahallî komisyonun rızası ols adahi, bahis mevzu arazinin satın alınması hali hariç, tazminat nakit olarak ödenmez. Sadece bu kıymet yükselmesi, ilgili maddenin şerhi sırasında daha açık anlatılacak olan, tevhid için yeniden parselleme sırasında arazinin değişme (Müba-dele) kıymetine eklenir. Yükselmeyi icap ettiren işlem için mahallî komisyonun muvafakatı alınmamışsa, yeniden parselleme için kıymet takdiri sırasında, o arazinin tevhid kararı alınmadan önceki hali nazarı dikkata alınır.

50 — II — Hakem (Judge - comissioner) bir hukukcu (Hakim) dir. Her hangi bir blokun dâvaları daha toplu alınarak takip olunsun (Zira diğer madde-lerde geçeceği gibi, hakem halledemediği Anlaşamamazlıkların mahkemeye in-tikali için dâva ikamesini kendisi yapar) ve anlaşamamazlıkların bazılarını mah-kemeye müracaattan önce halledebileceği için mahkemeye az iş kalsın gayesile distrikt mahkemesi tarafından tâyin olunur.

50 — I — Görülüyor ki bu madde hükmünce, asıl icraî (Tatbikatçı) organ olan mahallî komisyon, tevhid kararı alındıktan sonra vücut bulmakta ve sahneye çıkmaktadır. Bu, mahallî komisyonun kanunî teşekkülüdür.

Tatbikatta, bu komisyon, kültürteknik servisi tarafından, vilâyet komisyonu ve kanunun bu maddesinde işaret olunan teşekküllerle istişare olunarak, daha önceden plânlamanın (Kanunî ismi ile Merkez Komisyonunun Vilâyet Komisyonuna, tensip edilip oylamaya konmak üzere sunduğu rapor) başlaması ile beraber kanunen tanınmayan sembolik mahiyette ve hazırlama (plân) komisyonu ismi ile tâyin olunarak teşekkül ettirilmektedir. Kanunen sembolik olan değişik isim altındaki bu komisyon pratikte kültürteknik servisi için büyük bir mana taşımaktadır. Bu komisyonun ilerde kanunî olarak teşekkül edecek mahallî komisyonun kendisi olduğu söylenirse ehemmiyeti daha iyi anlaşılır. Arazi tevhidinin Devlet idarecisi ve hizmeti olarak iş gören kültürteknik servisi cephesinden bu komisyonun (Hazırlama komisyonu) teşkili ile temin olunan fayda ve kolaylıkları şöylece sıralayabiliriz.

- a) Plânlama sırasında distrik Mühendisliğinin en büyük yardımcısıdır. Plânlama safhasında, çiftçiyi plâna aşına kılmak, sonradan vukubulacak itirazları önlemek için, mümkün mertebe onun fikirlerinden istifade etmek vs. gayeleriyle çiftçilerle yapılacak temasları daha büyük bir başarı ile bu komisyon âzaları sağlar.
- b) Kültür teknik servisinin çalışma politikasının ana prensiplerinden birisi, plâna vukubulacak itirazları plânlama safhasında mümkün olduğu kadar fazla olarak çiftçi ile anlaşarak, onları ikna ederek bertaraf etmek, oylamada vukubulacak menfi reyleri mümkün olduğu kadar azaltmak, oylamadan sonra plânın aplikasyon safhasında fazla bir anlaşamamazlık, pürüzlü ve mahkemelik iş bırakmamak ve dolayısıyla oylamadan sonra, tatbikat safhasında plânlamada vukubulacak değişikliği mümkün olduğu kadar önlemektir; bunları temin için çiftçilere bu kadar muazzam tesiri kültür teknik servisinin tek başına yapmasına imkân yoktur.

Hollanda çok küçük bir memleket olmasına rağmen, bu ufak sathıta, fevkalâde fazla sayıda, değişik (Din, v.s.) örf ve âdetlere sahip cemaatlar vardır. Bu durum o kadar ileri gitmiştir ki, Hollanda kanunları dahi bu örf ve âdet değişikliğine saygı göstermektedir. Halkın sosyal karakteri icabı bu cemaatlar çoğu yerde, hiçbir resmi sıfatı olmayan sosyal lider karakterli bazı popüler şahıslar tarafından, devlet nizamından çok daha güzel idare olunmaktadır. Bu popüler liderlere halkın saygı, sevgi ve inancı çok kuvvetlidir. Hiçbir kuvvet, bunlar kadar halk üzerinde fikri ve ruhi tesirde bulunamaz. İşte kültür teknik servisi, ilerde mahallî komisyon olacak, hazırlama komisyonunu cemaatlerin bu gibi temsilcilerinden hazırlamaktadır. Bu şahıslar çoğu zaman daha açık fikirli, geniş düşünceli, tekniğe inanan, kapasiteli kimselerdir. Distrik Mühendisliği, bütün

bir blokun mülk sahipleri yerine bunları tedvir ederek plânlamaya, çiftçi menfaatine olduğu halde çiftçinin itimat edemediği karakteri kolayca verebilmekte, çiftçiyi bu şartlar babında, bu gibi temsilciler vasıtası ile daha muvaffakiyetle tedvir edebilmektedir. Böylece yukarda belirtilen çalışma politikasının temel prensiplerinden birisi muvaffakiyetle hallolunmaktadır.

Plânlama sırasında, yer, yer bahsedildiği gibi, ferden ziyaretlerden başka, müteaddit defalar malûmat verme toplantıları yapılmakta ve çiftçilerin tutumu öğrenilmekte, onlar iknaa çalışılmaktadır. Bu gibi toplantılarda, çiftçinin, yukarda anlatılan temsilcisini plânı hazırlayan kimse tavrında distrik Mühendisinin yanında ikna edilmiş olarak bulunduğunu görmesi veya izahatı bizzat bu gibi temsilcisinin ağzından dinlemesi daha başlangıçtan plâna % 50 den fazla inanması mânasına gelmektedir.

- c) Bu gibi bir komisyon âzası cemaat temsilcileri, blok hakkında çok daha iyi ve detaylı malûmata sahiptirler. Bunlarla hazırlanan plân çok daha isabetli ve muvaffakiyetli olmaktadır.
- d) İlerde icrai organ, mahalli komisyonu teşkil edecek olan bu kimseler, ilerde yapacakları işler hakkında şimdiden geniş bir vükuf peyda etmekte ve icraatı daha kolay ve muvaffakiyetli idare etmektedirler.
- e) En büyük fayda olarak zikrolunabilir ki, bu yolla kendisi için yapılan işler hakkında çiftçiye psikolojik olarak daha geniş bir sorumluluk hissi verilmektedir. Çiftçi kendisinin plânlayıp, kendisinin yaptığı işin, emeği ve mesaisi nisbetinde daha fazla sahibidir. Dikkati çekmek icap eder ki, Hollanda'nın, tevhid edilmiş bu araziye tekrar parçalanmaktan koruyacak kanuni müeyyideleri yoktur. Araziye tekrar parçalanmaktan koruyacak yegâne kuvvet, kültür teknik servisi tarafından çiftçiye aşılacak istenen bu mes'uliyet ve işin kendi eseri olma duygusudur.

Blok içinde âmme hizmeti olarak yapılan işlerin bakım ve onarılması yine Devletin vazifesidir.

Çiftçi kendi emeği ve kendi parası ile vücuda gelen :

- Amme karakterli tesisatı (yollar, esas drenaj şebekesi, kanallar v.s.)
- Devletin yatırım olarak iştirak ettiği ve için, bu yatırıma karşılık temin ettiği faydadan bir gelir beklediği çiftlik ıslah ve geliştirme tesislerini.
- Ve nihayet elde ettiği yekpare ünitesinin bütünlüğünü gösterebildiği en büyük itina ile (Hakikatte böyledir) muhafazaya çalışmaktadır.

51 — II — Hollanda'da teknik, idarî ve malî bakımdan kanunî arazi tevhidini yürüten müessese kültürteknik servisi olmakla beraber ilgili diğer müesseselerde ifa ve icraat safhasında yerleri geldikçe vazifeye katılıp kendi zaviyelerinden

yardım etmek kendilerini ilgilendiren hususları idare etmektedirler. Bunlardan birisi de Maliye Vekâletinin kadastro dairesidir. Zira Hollanda'da mülkiyeti ve mülkiyet tahavvüllerini ve mülkiyetle ilgili değişiklikleri en ince teferruatile takip eden müessese kadastrudur. Ve bu teşkilâtın arazi tevhid mevzuunda çalışacak özel bir şubesi vardır. Kadastro surveyeri bu münasebetle bu noktadan kanunî olarak işe girmiştir. Fakat tatbikatta, ilerde yol ve kanal plânının realize edilmesini (Yol ve kanal şebekesinin arazide kurulmasını) mütaakip aynı mülk sahibine ait olan parselleri tevhid ederek yekpare parsel halinde tahsis edecek, yani hakikî tevhid yapacak (Tabii mahallî komisyonun direktifi ile) teknisyen olması dolayısıyla, surveyer bu noktadan önce, plânlama başlangıcında hazırlama komisyonunun teşkilile beraber kültürteknik servisince vazifeye davet olunmaktadır. Böylece ilerde yapacağı parsellemedeki isabeti garantilemek kastı ile surveyer plâna ve şartlarına en az kendileri kadar aşına kılınmaktadır.

Maddede adı geçen diğer mütehasısların başında kültür teknik servisi distrik mühendisi gelmektedir. Oylamayı mütaakip kültür teknik servisinin işi bitmiştir. Fakat pratikte merkez komisyonu daima distrik mühendisini mahallî komisyona yardımcı tâyin eder. Ve böylece işler yine bu servisin tedviri ile yürür. Bundan başka, tatbikatta karşılaşılan ziraî problemleri tedvir etmek üzere icabına göre diğer ziraat mütehasısları yardımcı olarak tâyin olunur. Bilhassa ziraî yayım ve öğretim servisi elemanları bu çalışma için çok lüzumludur.

51 — IV — Aynı politika bu parağrafta da tezahür etmektedir. Merkez komisyonu talimatını mahallî komisyona değil kendi tâyin ettiği sekretere vermekle, mahallî komisyonun salâhiyetleri zahiren gölgelenmemiş olmakta, komisyon azalarında, insiyatiflerin tam dolu olarak kullandıkları inancı tam olarak yerleşmektedir.

54 — I — 62 nci madde ile kararlaştırılan tevhidin, sadece ıslah ve geliştirme yönünden esaslandırılan muvakkat plân icapları burada tatbikat için muamele görmeğe başlanmıştır, fakat plân hala kesinleşmiş değildir, üzerinde değişiklik yapılabilir. Kısa bir müddet içinde yapılan plânlamada bazı şeyler unutulabilir veya üzerinde işleme ile bazı hususlar sonradan sonraya daha mükemmel şekle tasarlanabilir. Plânı derhal değişmez halde kanunî stabilizasyona duçar edip bu imkânlardan mahrum etmemek için bu kadar uzun bir değişebilme periodu verilmiş ve bu suretle bazı kısımların bile bile yanlış veya daha mükemmel şekilden aşağı kantite ve kabiliyette az tatminkr olarak tatbik mecburiyetine mani olunmuştur. plânlayıcılar veya adalet kararı ile haklı görülen itiraz ve anlaşmazlıkların icap ettirdiği değişikliklerin tatbiki bu şekilde temin olunarak, bu tevhid kararını geciktirici ve müsbet kararı ihlâl edici itiraz ve anlaşmazlıkların, oylamadan sonraya bırakılabilme imkânı da sağlanmış olmaktadır.

54 — II — İlgili maddede teferruatla anlatılacağı gibi, icrası tamamlanan işlerin (Yol, kanal, vs.) her birisinin sahiplik, bakım ve idaresi ilgili teşekküle verilmektedir. Bu arada, blok sınırlarına taşan ehemmiyetleri dolayısıyla bazılarının

sahiplik bakım ve idaresi de devlete tevdi olunmaktadır ki, bu durumda devletin ilgili dairesinin bu işlere kendi görüş ve kullanış gayesine göre çap ve vasıf vermesi icap etmektedir. Dolayısıyla bu işlerin ifası sırasında ilgili Vekâletin kararı istenmektedir. Kanunun çizdiği mana ve gayelerile arazi tevhidini bir elden idare olunmakla beraber, devlet idaresinin hemen hemen bütün hizmet kollarıyla ilgilidir. Dikkat edilirse kanun, hem tek elden idareyi, hemde devletin diğer hizmetleriyle iyi bir koordinasyonu temin edecek hükümleri üzerinde bilhassa titizlikle durmakta ve bu gayeyi gayet kabiliyetli olarak tatbikata intikal ettirebilmiştir.

54 — III — Bu gibi araziler için daha sonraki paragraflarda (6 ncı paragraf) işaret edilen gibi tazminat pratikte yer almaz. Bu araziler umumiyetle yeniden eski kıymetine getirilerek tahsiste kullanılır, yahut arazi eski kıymetine çıkarılmıyorsa, tahsis sırasında bu eksiklik nazarı itibare alınarak mülk sahibinin zarar görmesine meydan verilmez. Kıymeti düşmüş olan arazi düşük kıymetle tahsis olunacağı için, iki kıymet arasındaki fark halile tevhid masraflarına intikal edecek ve bunun için blok içindeki bütün mülk sahipleri müşterek ödemede bulunacaklardır. Zira alınan materyal blok içindeki inşaatta kullanılmıştır.

54 — IV — Kanunî bir tevhid projesinin bütün işlemleri dahil en son basamağı olan yeniden parselleme ve tahsis ameliyesi sona erip, mülk sahiplerinin yeni mülklerine yerleşebilmeleri, blokun sathı ve iş konsantrasyonuna (Mali faktör bakımından sırası gelmiş ise) bağlı olarak muayyen bir peryoda ihtiyaç gösterir. Bu durumda bu paragraf hükmünce kullanılışlı hale getirilen sahipsiz veya mahallî komisyonca tevhid plânı için satın alınmış vs. (Şahıs malı olmayan) araziler böyle uzun bir peryot için boş bırakılmaz. Fakat geçici olarak kullanmağa arzedilir, zira sonradan bu gibi parçalar ünite genişletmesinde kullanılacaktır. Henüz sahipleri belli değildir. Onun için kiracılığa ait yürürlükte olan hükümler bu hallere tatbik olunamaz hale getirilmektedir.

54 — V — Bu paragraf muhtelif hallerde tatbik olunur.

- a) Blokun ortalarında meskûn merkezlerden uzak olarak teşkil olunacak parsellere iskân gayesile.
- b) İçinde oturulması tehlikeli olma durumunda.
- c) Her hangi bir imkân dahilinde bazı mülk sahiplerini ünite genişletmesi gayesile blok harici etme halinde.
- d) Ünite genişletmelerinde bina kifayetsizliği zuhurunda.
- e) Ünite ziraat şekli değişmesi veya yeni bir şeklin eklenmesi veya çıkarılması halinde, mevcut binaların kifayetsiz oluşu takviye veya ilâve ihtiyacı halinde. Ve bu ana hatlara ilâve olunabilecek daha bir çok alternatif durumlarda.

Bunlardan sadece (b) durumunda mahallî otoritelerin gördüğü lüzum üzerine, mülk sahibinin rızası dışında hareket edilir, diğer durumlarda çiftçinin müstakbel ödeme gücü hesaba katılarak ancak anlaşma ve çiftçiyi ikna etme yolu ile bu madde tatbik olunabilir.

Bütün durumlarda, maddenin tatbikinde (a) daki gayenin tahakkuku bilhas- sa ön plânda tutulmaktadır. Çiftçilerin büyük ekseriyeti (Sosyal cepheden da- ha geniş görüşlü, muhitine pek bağlı olmayan) bu maddenin tatbikatına büyük bir memnuniyetle rıza gösterirler.

Zira bina inşaatı da, devletin yatırım olarak iştirak ettiği mevzular arasında- dır. Çoğu zaman meskûn yerlerden blok içine transfer olunmaya razı olanların sayısı bunlar arasından seçimi dahi icap ettirecek kadar fazla olarak tezahür et- mektedir. Tercihle, ilk plânda çiftçinin, verilen modern imkânlardan istifade kapa- sitesi, ikinci plânda ödeme gücünü temin edecek muadil arazi varlığı üzerinde duru- lan anat hatlardır. (Her tarafta umumiyetle "hayvancılık çiftliklerinde" 15 hektar- lık genişlik bu ikinci için esas kabul olunur.) Birinci vasıf bakımından üstün olan bir çiftçiye tahsis yapmak için ikinci şık bakımından takviyesi daima terch olu- nan yoldur.

Son kademe olan yeniden tahsis (Tevhid için parselleme) i mütaakip hemen ikinci bir değerlendirme ile her mülk sahibinin borçları ayrı, ayrı hesap edileceği için, binalar hakkındaki bu maddenin tatbikası plânlamanın realizesi süresinde yeniden tahsise kadar bitirilmek zorundadır. Onun için maddenin tatbikatına duçar olan mülk sahiplerinin tevhid edilmiş üniteleri, binaların inşaat ile beraber, blok içlerine (Tarlası başına) transfer edilenlerin çoğu zaman tamamen, diğer durum- larda kısmen veya tamamen, blok çapında yeniden tahsis (Parselleme) işleminden önce belli olmuş ve bunlar için kısmen veya tamamen yeniden tahsis yapılmıştır. Kısmen veya tamamen tâbiri kullanılabilir zira, blok içindeki bütün mülk sahiple- rine parçalanmış arazilerini yekpare bir bütünlük halinde tevhid ederek vermek imkânı bulunmamaktadır. Bazan birden fazla fakat azami hadde az sayıda olma- sına çalışılarak tahsis yapılabilmektedir.

Blok harici edilme durumları hariç, bu maddenin tatbik ile pratikte (Parağraf 6 da işaret olunduğu gibi) mülk sahibine nakit para ödenmez, eski bina ile yeni bina kıymetleri ve Hükûmetin yatırım olarak iştiraki unsurları ile yapılan hesap muhasalası, Hükûmetin kredi olarak finanse ettiği kısma mülk sahibinin şahsi borcu olarak eklenir, yani binalar için harcanan kısım, umumî tevhid masraflarına eklenmez.

56 — Bu iş esas olarak, kültür teknik servisince kadastrodan temin olunmak- ta, bir kere plânlamaya esas olacak, blok hakkındaki teferuatlı malûmatın Araş- tırma Mühendisliğince toplanması sırasında mülk ve mülk sahibi esasında mülk sahipleri ve bilen kimselerle temas ederek kontrol edilmekte, ikinci defa oylamaya

hazırlık safhasında (Plânlama safhasında) 35 - I paragrafın şerhinde zikredilen, yeni parselasyonu yapacak teknisyene (Kadastrodan surveyer) lüzumlu malûmatı toplamak için teker teker blok mülk sahiplerini evlerinde ziyaret sırasında yine hassas olarak kontrol edilerek yapılmaktadır. Zira bazı hallerde kanun hükümlerinin emrettiği gibi değişiklikler kadastroya bildirilmemektedir. Görülüyor ki kültür teknik servisi, tesisini müteakip mahallî komisyonunda teknik hizmetine girmiştir. Kanunda "Mahallî Komisyon icra eder" şeklinde zikrolunan her teknik hizmet birinci derecede kültür teknik servisi, mütaakiben kadastro ve diğer devlet ziraî teşekküllerince yapılır. Fakat bu servislerin tedvir ve tenviri ile insiyatif mahallî komisyondadır. Arazinin, tabiatı, kullanılış gayesi, vüsa'ti gibi karakterler ikinci olarak zikrolunan ziyaretler sırasında esasen tesbit olunmaktadır.

56 — II — Paragrafta bahsolunduğu gibi takdir ediciler gruplar halinde çalışır, blokun büyüklüğüne göre lüzumu kadar adette grup teşkil olunur. Her grupta aza sayısı dört çiftçi (Her gün değişik birisi yedek olmak şartıyla üçü işbaşında) dır. Bunlara kadastrodan bir resmî şahıs yardımcıdır.

Bir parselin hektara kıymeti her aza tarafından diğerinin haberi olmayacak gibi şahsen tâyin olunur. Mütaakiben takdir olunan kıymetler açıklanır. Takdir olunan kıymetler çok yakınsa anlaşarak veya ortalama olunarak tek kıymete icra olunur. Kıymetler arasında çok fark çıkarsa o zaman birbirine en yakın kıymetlerin ekseriyet teşkil etmesi durumuna riayet olunur ve ekseriyeti teşkil eden bu yakın kıymetlerin anlaşılması şekli veya ortalaması tek kıymet olarak kabul olunur. Onun için her kıymetlendirme grubu iki ile kabili taksim olmayan sayıda azadan teşekkül ettirilir. Bu kanunda tasarlanan yoldur. Tatbikatta bu gibi durumlarda, yedek olan dördüncü ve icap ederse diğer gruplarında iştirakinde istifade olunarak bu husus konuşma ve ikna ile neticeye bağlanır.

57 — I — II — Merkez komisyonunun hazırlaması lâzım gelen bu işler tabiatıyla yardımcısı olan kültür teknik servisi tarafından, plânlama için lüzumlu toprak etüdlerini ifa etmiş olması hasebile tatbikatta bilhassa blokun ait bulunduğu vilâyet direktörlüğü araştırma mühendisliğince yürütülmektedir. Daha önce de bahsedildiği gibi pratikte azami derecede, tevhid plânına hisse olarak parçalı gayrimenkullere mukabil satıl olarak bu gayrimenkullerin yekûnuna müsavi, aynı kıymet, aynı tabiat, aynı kulanıma yönü tevhid edimiş yekpare bir parçanın yeniden tahsisine çalışılmakta ise de bazan, enderde olsa bu durum temin olunamamakta ve bilhassa ziraî faaliyet bakımından aynı veçheye (Meselâ hayvancılık veçheli) sahip olma durumunda, bir hisseye mukabil, daha az veya çok satıhta arazi tahsisi yapma cihetine gidilmektedir. Her iki halde de muvaffakiyetli, adaletli bir tatbikat için arazi kıymetlendirmesi şarttır. O halde bu kinci durumunda temini için, yeniden tahsis arazi sathına göre değil de produktivite esasına göre yapılmalıdır. Yani, tevhid plânına verilen hisseye mukabil, bu hissenin mülk sahibine verdiği produktiviteyi (Produktivitenin nakit değeri düşünülerek) aynen verecek (Yük-

sek prodüktivitede az arazi, düşük prodüktivitede geniş arazi) bir parçanın yeniden tahsisi icap etmektedir. İşte kıymetlendirme bu esas (Prodüktivite) temin eden ziraat faktörleri nazarı itibare alınmaktadır ki, blokun küçük sahasında iklim değişikliği pek bahis mevzuu olmayacağı için bu faktörler sadece toprak unsurunu ilgilendiren faktörlerdir. Hollanda'nın özel durumuna göre bu faktörlerin tesbitinde hemen hemen daima 120 cm. lik bir profil esas olarak müşahede altına alınır. Zira vasatı olarak 120 cm. den sonra daima denebilecek ekseriyetle profil derinlere kadar kumdur. Dolayısıyla 120 cm. den sonraki profilde drenaj, subirrigation ve nebat veçhesinden mülhaza olunabilecek diğer faktörler bakımından şartlar müsavidir. 120 cm. lik profilde şu hususlar genel olarak dikkate alınır.

a) Toprak bünyesi :

Su tutma kapasitesi bakımından bilhassa ehemmiyet arzeder ve Hollanda için manalıdır. Zira Hollanda'da sulama yoktur. Taban suyunun bilhassa kurak yıllarda yazın 100 cm. in altına düştüğü yerler buğdaygiller hariç ekseriyet temin eden kültür çeşitleri için kurak topraklardır.

b) Organik madde muhtevası ve organik maddeyi muhtevi üst toprak derinliği :

Üst toprağın veya bütün profilin kum olduğu yerlerde bilhassa üzerinde durulan faktördür. Bu gibi yerlerde bilhassa hümöslü üst toprak derinliği toprak kıymetini tâyin eden, yegane faktör rolünü oynar. Fakir kumlu toprakların gübrelenme zarureti, fakat bu gübrelerin bu toraklarda tutunabilmeleri bu faktöre bağlıdır.

c) Toprak yapısı ve permeabilite :

Kışın drenaj ve yazın subirrigation bakımından çok önemlidir.

d) Taban suyu derinliği :

Hollandada su idaresi (Water management) tâbiri ile akla bu taban suyu derinliği faktörü gelir. Hollanda'nın bütün toprak tiplerine ve kültür çeşitlerine göre bu unsur gayet hassas, olarak tesbit olunmuştur. Memleketin taban suyu derinliği aylara göre, bütün memleket sahasında, tâyin edilmiş noktalardan aynı günde alınmak şartile muntazaman takip olunur. Ziraat sahasının su istihlâkını karşılayan yegane sulama kaynağıdır. Bir su idaresi projesi bu esas (Taban suyu seviyesi) üzerine inşa edilir. Bu faktör altında toprak sathı tesviye durumunda mülhaza olunur. Zira, yalnız başına taban suyu seviyesi subirrigation bakımından bir şey ifade etmez, arazinin bütün sahasında kapiller yükselmeden aynı derecede istifade edebilmek için (Sath itibarile mütecanis bir sulamanın temini için) sathın gayet hassas olarak tesviye edilmiş olması şarttır.

e) Eğer çayır arazisi ise üzerindeki çayırın kalite ve kantitesi;

Bütün bu genel hususlar her yerde toprak kıymetlendirmesi için nazarı dikkate alınan hususlardır. Fakat değişik mntıkaların değişik toprak tiplerine göre yu-

karda misâl olarak anlatıldığından daha değişik mana ifade edebilirler. İfade ettikleri bu mananın bölgevi ehemmiyetine nisbetle değerlendirmede rol oynar ve müşahede olunurlar.

İşt produktiviteye tesir eden yukarki unsurları nazarı itibare alarak, araştırma mühendisliği blokta bulunan en iyi ve en kötü profil tesbit eder. Mütaakiben bütün blokdaki değişik profilleri tesbit ederek, yukarıdaki unsurları müsbet veya menfi ihtiva etme derecelerine göre bunları en iyi ile en kötü arasına yerleştirir. Daha sonra ilgili distrik mühendisinde iştirakile bu toprakları değerlendirir. Bu değerlendirme nisbidir. En iyi profile 100 puan verilir. Buna göre en kötü profilin alacağı puan takdir edilir. Meselâ 35 olsun bunun manası en iyi profil 100 produktivite veriyorsa en kötüsü 35 veriyor demektir. Bir an için bu iki tipin transfer halini düşünelim. Birinci (A) Profilin satıh olarak transfer karşılığı ikinciye B denirse $A = B (100/35)$ tir. Mütaakiben bu iki ekstrem arasındaki profillere de puanlar takdir olunur.

Bu kıymetlendirme ilerde yeniden tahsiste kullanılacağı ve yeniden tahsiste, ıslah plânının icrasından sonra, yani blok içindeki bütün parsellerin ideal kıymetlerini aldıktan sonra uygulanacağına göre, bu kıymetlendirme profillerin temsil ettiği parsellerin ıslah plânının tatbikinden sonraki ideal (Taban suyu seviyesi ayarlanmış, yolu gelmiş) durumu düşünülerek yapılır.

Bu kıymetlendirme ikinci defa mahallî komisyon azaları ile birlikte tarlada profilleri bilfiil tetkikle yeniden gözden geçirilir. Bu defa, teknisyenlerce nisbî olarak yapılan kıymet takdiri para esasına intikal ettirilir. (Bunun sebebi kıymetlendirmeyi yapacak olacak çiftçinin para unsuru ile daha iyi kıymet takdir etmeğe çalışmış olmasıdır, başkaca gayesi yoktur. Takdir edilen bu kıymetler yeniden tahsis ve borçların hesabını mütaakip unutulur. "Kadastronun kayıt defteri hariç" hiç bir zaman arazinin hakikî kıymeti olarak mütalâa olunmaz) bu safhada iki güçlük tezahür eder, birisi toprağın para değerinde, produktivite esasına göre kıymetindeki nisbiligi tutturalbilmek ve ikincisi birer çiftçi olan mahallî komisyon azalarına toprağın (Hazırlanmış profilin) ıslah plânının tatbikinden sonra alacağı durumu tasavvur ettirmek; Bütün profilleri mukayese ettirmek, defalarca profilleri kontrol ettirmek ve icap ediyorsa aynı profilleri havi, tevhid işlemi sona ermiş diğer bloklara götürerek profillerin temsil ettiği parsellerin alacağı durumu bizzat göstermek vs. gibi yollardan bu hususta hallolunduktan sonra, blokta mevcut bütün profiller nisbî olarak, para değeri üzerinden, ıslah plânından sonra olacağı şekli ile kat'î olarak değerlendirilmiş olur.

57 — III — Kadastrodan bir resmî şahsın daimi iştiraki ve aynı müesseseve kültür teknik servisinden birer teknisyenin devamlı kontrolü, hava fotoğrafı, merkez komisyonunun gönderdiği (Yukarda anlatılan) Hektara/Kıymet esasından yapılan arazi kıymeti sınıflandırma cetveli, ıslah ve inkişaf plânı (1) (Yol

(1) Yukardan beri anlatıldandan da anlaşılacağı gibi konunda bahsölündüğü sıraya uymak gayesiyle, kıymetlendirme için ıslah plânı tatbikatının neticesi beklenilemez, tevhid kararı alınır alınmaz bu işe başlanır, faka oylamadan önce yapılmaz.

ve kanal plânı) bu plânın üzerinde, plânda gösterilen kanalların inşaatı ile parselere temin edilecek taban suyu seviyesi ve bu seviyenin yaz ve kış şartlarına göre ayarlanma kabiliyetini gösterir işaretler, (2) mahallî komisyonun profil ıslahını lüzumlu gördüğü (Madde — 54) parsellerde yapılacak ıslah ve ihya işlemini gösterir plân (Bu plâna bakarak kıymetlendiriciler bu parsellerin ilerde alacağı durumu tasarlayıp kıymetlerini ona göre takdir edecekler), bu işlemlere göre parselin kıymetindeki yükseliş (ilerde bahsedilecek olan redüksiyon rakamı) ın derecesini gösterir işaretleri muhtevi harita ve bu işaretlerin tekabül ettiği para değerlerini muhtevi liste (3) (Bunlar mahallî komisyon, yani kültür teknik servisi tarafından hazırlanmıştır.) ile teşhiz olunan kıymetlendirme grupları bloktaki parselleri kıymetlendirmeğe başlarlar. Bunların yaptığı iş parsellerin icabına göre bir kaç noktada lüzumlu derinliğe kadar yaptıkları profil tetkikleriyle parselleri ellerindeki arazi kıymet sınıflarından birine sokmaktır. Sadece bu kıymetlendirme daha önce söylendiği gibi ıslah plânının tatbikatından sonraki duruma göre yapılmıştır. Yani arazi plânının tatbikinden önceki kıymetinde bir yükselme olmaktadır. (Arazinin ilk kıymetini bulmak için ıslahı müteakip kıymetinden düşürülecek redüksiyon rakamı) ellerindeki ıslah plânına göre kıymetlendirme grupları bu kıymet artışında tesbit ederler.

Ana hatlarla plân iki faktörle parsellerin kıymetini artırmaktadır. Yol ve kanallar, yol ve kanalların (1) parsellerin daha önce bunlara sahip olma derecelerine göre parsel kıymetindeki yapacağı kıymet yükselmesi her bölgeye göre standartlaştırılmıştır. Bu standartlarda kıymetlendirme gruplarına verilir. Bir parsel daha önce hiç yola sahip değil idi ise yola sahip olacağı için kıymet artışından tam, toprak veya kum bir yola sahip idise, yani yol kaplama (Kaplamanın çeşidine göre kıymet artışı değişir) olacağı için tam değil fakat bir nisbet dahilinde yoldan mütevellit kıymet artışından istifade edecektir. Eskiden kaplama yola sahip olan parseller plânın tatbikinden sonra yoldan mütevellit hiç kıymet artışı olmamış demektir. Bütün parseller eskiden mutlaka aynı ayar kanala sahip olduğu halde, kanalların inşasile parsellere temin olunacak taban suyu seviyesi ve bu seviyenin mevsimlere göre ayarlanma imkânına tâbi olarak parsellerde kanallardan mütevellit kıymet artışında değişiktir. Bütün bu kıymet artışları standart olarak tesbit olunup plânla beraber kıymetlendiricilere verilir.

-
- (2) Plânlama, her birim parsel düşünülmeyerek sadece blok çapında yapıldığı ve arazi reliefi bütün blokta aynı olmadığı için her parsel için her seviyede taban suyu verilememekte ve ana kanallara yakın olan parsellerin taban suyu seviyelerinin ayarlanma "Bilhassa kurak mevsimler babında" imkânları daha geniş olmaktadır.
- (3) Mahallî Komisyonun lüzum görmediği ve fakat çiftçi tarafından talep olunan profil ıslahından mütevellit kıymet artışları ikinci kıymetlendirme anında nazarı itibare alınır.
- (1) Bütün kıymet artışları şimdiye kadar edinilen, "daha önce hükümetin bu bölgeye yatırım olarak iştirak nisbetleri de gözönünde bulundurularak" tecrübeye istinaden standartlaştırılmıştır.

Bu esaslar dahilinde kıymet yükselmesi takdir eden gruplar bu yükselmeleri arazi kıymetlerinin sağına nakis işaretle yazarlar. Bu arada parselin çayır durumu da takdir olunur. Zira çayır sabittir ve toprak kıymetine tesir eden topraktan bir parça gibi kabul olunur. Çayırı kötü olan bir parsel varsa yeni çayır tesisinden (Bu zaruridir, zira çayırı kötü olan bu parsel çayırı iyi olan birisine verilebilir ve böyle bir tahsis için bu parselin çayırının ıslahı şarttır veya bu fark yeni tahsis yapılan şahsa para olarak ödenmelidir.) mütevellit kıymet artışıda parsel kıymetinin sağına nakis işaretle yazılır. Aynı zamanda mahallî komisyonun lüzum görmesile profil ıslahına tâbi tutulacak parselleri gösterir harita ile, ıslah işlemlerinin tatbikinden sonra husule gelen kıymet artışı derecelerini işaretleyen harita bu işaretlerin mütekabili para kıymetlerini gösterir cetvelde kullanılarak; tasarlanan ıslah işlemini mütaakip parsel profil kıymeti tahmin ve redüksiyon rakamı tesbit olunur.

Arazi kıymeti	=	A
Yoldan mütevellit kıymet artışı	=	B
Kanaldan mütevellit kıymet artışı	=	C
Çayır ıslahından mütevellit kıymet artışı	=	D
Profil ıslahından mütevellit kıymet artışı	=	E

Listede bu parselin karşısına A-B-C-D- (Eğer bahis mevzu ise E) işareti yazılır, bu arazinin bu günkü hakikî kıymetidir ve çiftçi yeniden tahsis sırasında AX bütün arazisinin sathı kıymetinde bir parça olacaktır. (BxCxD) x bütün arazisinin sathı kadar bir meblâğı ilerde bahsedilecek kredi esaslarında ödeyecektir.

Mahallî Komisyonun lüzum görme durumları haricinde münferiden üniteye tatbik olunacak kıymet artırıcı ıslah ameliyeleri çiftçi isteğiyle yapılacağı için, şimdiden bilinmemektedir. Bunların sebep olacağı kıymet artışları ikinci (Bölüm-11) kıymetlendirmede takdir olunacaklardır. Bu kabil işlerde devletin yatırım mevzuuna girer ve çiftçinin ödeyeceği kısım aynı şartlarla kredi olarak verilir.

Gerek profile göre parsel kıymetlerini, ellerindeki klasifikasyon cetvelindeki en uygun sınıfa uydurarak en hakikî şekilde tâyin etmelerini ve profil ıslahı yapılacak parsellerin alacağı durumu iyi tasarlayarak yine aynı klasifikasyonun en uygun sınıfına uydurabilmelerini temin gayesile ilgili teknisyen mutlaka her gün bu bloktadır. ve mütemadi işi kontrol eder. Her gurubun, kıymetlendirme bakımından aynı görüşe sahip olması icap eder. Yani, başka başka gruplar tarafından kıymetlendirilen aynı profildeki 2 parsel aynı değeri almalıdır. Bunuda bu teknisyenler temin ederler.

57 — IV — Bu faktörler muhtelif olabilir, sadece bir fikir edinmek üzere karakteristik şu misaller verilebilir.

- a) Eğer bu parsel şehrin yakınında ise ve amme müesseselerine tahsis olunmuşsa bu takdirde parsel arsa kıymeti görecektir. Tabii ki ziraî değerinin

den daha kıymetli olacaktır. Aradaki fark ziraî faktör dışında faktör olarak parselin ziraî faktörler bakımından kıymetlendirilmesi sırasında ayrıca kıymetlendirilir. Ve eğer imkânı varsa (Ünite genişletmesi için mahallî komisyonun elinde) blok içinde her hangi bir yolla temin olunmuş fazla arazi va^rsa) ve çiftçi de arzu ediyorsa bu farka mukabil çiftçiye ünitesini genişletecek arazi verilir. Aksi hallerde bu fark nakit olarak ödenir.

- b) Çok ender olmakla beraber farzedelim ki bir parsel içinde çiftlik binaları haricinde bir bina (faraza sanayi gayeli) ve mahallî komisyon yeniden tahsis sırasında tevhid plânı faydasına bu binanın yıkılmasında fayda mü-lâhaza etmekte, o takdirde, yine bu bina ayrıca değerlendirilir, yıkılır ve sahibine, parası nakten veya, başka yere yenisi yapılarak ödenir. Bu masraf tevhid plânı umumî masraflarına katılır, yani bir kısmı hükümet tarafından, bir kısmı diğer çiftçiler tarafından ödenir.

60 — I — Buradaki "Hak sahipleri listesi" ile madde - 55 de zikrolunan liste, "Hakların tâyini" terimile madde - 55 teki aynı listenin münderecatı, (Bu listenin münderecatı her ne kadar müteaddid defalar, daha önce anlatıldığı gibi muhtelif suretlerle kontrol ve tashih edilmişse de yine de bilinmeyen hususların bulunması muhtemeldir. Onun için bu listenin münderecatına da itiraz beklenebilir) "Hakların belirtilmesi" terimi ile yine aynı maddede (Madde - 55) emrolunan hakların tabiat ve vüsa'tinin belirtilmesi kasdolunmaktadır.

65 — I — Bu hakem daha önce de belirtildiği gibi mahkeme tarafından tâyin olunur. Böylece vukubulan tirazların büyük bir kısmı bu kademedeki halolunur ve mahkemeye fazlaca dâva gelmez, mahkeme böyle hareketle normal işlerini aksatmamak istemektedir, zira kanun arazi tevhidinden gelen dâvalara, diğer normal dâvalar meyanında duruşma önceliğe hakkı tanınmıştır.

79 — I — Burada mevzubahis olan plân, daha önceki muhtelif maddelerle tanınmış haklara istinaden, anlamaya esas olan plân münderecatına ve bu plânla amme müessesesine yapılan tahsislere vs. vukubulan itiraz ve anlaşmazlıkların bir karara bağlanmasını mütaakip ortaya çıkan plândır. Bu maddedeki şartların tatbikile plân tatbikat için resmen tesis olunmaktadır.

79 — II — Burada plânların merkez komisyonlarına gitmesi demek, kültür teknik servisi merkez teşkilâtının süzgecinden geçmesi demektir. Merkez teşkilâtından olarak bahsedilen tavsiyelerin esasları da kolayca anlaşılabilir ki bu müesseseden çıkmaktadır.

79 — IV Vilâyet Komisyonunun bu kararını müteakip inşaat başlamıştır.

79 — VI — Bu madde de eskiden mevcut olupta yeni plânlamaya alınmayan yolların iptal edileceği, yeni inşa olanların kanunen yürürlüğe gireceği anlaşılmak istenmektedir.

Bütün plân münderecatının inşaatı mahallî komisyonun alacağı karar çerçevesinde yapılır. Tabîî halile inşaat müteahhitler marifetile uygulanmaktadır, Hollanda'da çok karakteristik ve işlerin arzu edilenden fazla muntazam yürümesini temin ettiği için faydalı müesseseden bahsetmek icap eder.

Devletle ilişiği olmayan tamamen halk organizasyonu iki cemiyet vardır :

- a) Hollanda arazi ıslah ve ihya cemiyeti,
- b) Hollanda kültür cemiyeti.

Çok karakteristlik olması bakımından birincisini belirtmek kifayet edecektir. Bu müessese Danimarka'dan adapte edilmiş olarak ilk 1888 de teessüs etmişti*. Ve ilk teessüsü sırasında sadece tenvir çalışması yapabilmiş ve daha sonra bizzat işlerin tatbikini deruhte etmeğe başlamıştır. 2 nci Cihan Harbinden sonra sadece tenvir çalışması çerçevesi içinde beynelmilel sahaya çıkmıştır. Ve iki yıl öncesine kadar Hollanda'da sadece ortakları için iş yapıyordu, şimdi bütün Hollanda çapında çalışmaktadır.

Bu günkü kuruluşu itibarile vilâyet'lerden başlar. Her vilâyet'de ortaklar tarafından seçilmiş bir idare meclisi vardır. Bunlar 2 şer aza ile merkez idare meclisine iştirak ederler. Bunlar arasından Umum Müdür ve icrai yardımcılarını seçebilir. Cemiyetin her vilâyet de 3 - Ünite icrai unsuru vardır.

Bunların birisi plânlamayı yapar, diğer ikisi tatbikatı yapar. Bu gün cemiyet vazifelerile ilgili her türlü eleman, hafif ve ağır teçhizatla teçhiz edilmiş olarak çok muktedir ve salâhiyetli bir teknik teşkilâttir. Vazifeleri arasında kısaca,

- a) Her türlü inşaat (arazi ıslahı mevzuunda)
- b) Orman, nesire ve millî parklar
- c) Teknik sahaya yeni makinalar takdimi
- d) Büyük çiftlik orman amenajmanı plânlamaları
- e) Ağaçlandırma
- f) Balıkçılık
- g) Tevhidi arazi

Ticarî bir müessese olmadığı için sadece idarî teşkilâtın masrafını karşılayan ortaklar aidatına destek olmak üzere yaptıkları işlerden gayet cüz'î bir taahhüt hissesi alırlar. Mütaahhid olmadıkları için ihalelere iştirak etmezler, sadece işini yaptıkları müessesenin adına çalışır ve masrafı o müesseseden alırlar. Bu vasıfları itibarile her mahallî komite işlerin icrası için bu cemiyeti tercih eder. Planın ilk keşfini bunlar yapar, tatbikatını da mahallî komisyon adına tam bir salâhiyetle yürütürler, işlerin hepsini kendileri yapamazsa bir kısmını mütaahhide verir kontro-

lunu daruhta ederler. Böylece tevhid işleri gayet emin, güvenilir ve en iktisadi, ucuz olarak tamamlanır. Bu cemiyet, anlaşmaya dayanan arazi tevhidini de işleri arasına almıştır, böylece kültür teknik servisinin en büyük yardımcısıdır.

80 — II — Bu maddeden emre hazır kelimesile inşaatın hemen hitamı kasdediliyor manası çıkıyorsa da, pratikte bu tâbirle sınırlanan zaman, inşaatın hitamını müteakip icabına göre 1 - 2 yıllık bekleme müddetini de ihtiva etmektedir. Bu bekleme zamanla zuhur edecek inşaat hatalarının devirden önce giderilmesi gayesi içindir. Buradaki organizasyon bir sonraki paragrafta görüleceği gibi amme müesseseleridir ve dikkat edilirse yolların ve kanalların sahipliği vilâyet hükûmetinde bırakılmakla hepsinin sadece idare ve bakımı ile müesseseler görevlendirilmektedir ki bu tabiidir.

80 — III — Amme hizmeti olarak yapılan işler (Bilhassa yol ve kanallar) ın idare ve bakımları, vilâyet hükûmetinin ilgili amme müesseselerine verilir. Meselâ kanalların idare ve bakımı vilâyet hükûmeti sular idaresine devrolunur.

81 — Burada mahallî komisyonun hazırladığından bahsedilen tahsis plânı mahallî komisyonun direktifi altında kadastro (1) surveyeri (Mühendis) tarafından yapılır.

Daha öncede bahsedildiği gibi, kanun, kadastroyu tevhid kararının alınmasını müteakip mahallî komisyona yardımcı olarak bilfiil işe sokar. Fakat tatbikatte kültür teknik servisi, kadastroyu, hazırlama komisyonu adı altında mahallî komisyonu gayri resmî olarak teşekkül ettirdiği anda, yani plânlamanın başlangıcında vazifeye davet eder, zira, kültür teknik servisinden sonra arazi tevhidine en mühim hükûmet servisi olarak iştirak eden müessesedir ve surveyer, arazi tevhidinin en önemli ve zor kısmını "Yeniden tahsisi" yapmakla mükelleftir. Plân'a, blok'a ve blok şartlarına, gayeye, en az kendileri kadar vukuf peyda etmelidir. Yeniden tahsisi bizzat yapmakla mükellef olması ve mahallî komisyonun bilfiil (Resmen) yardımcısı olması, hasebile kıymetlendirme guruplarına, bu guruplara yardımcı birer resmî şahısla iştirak ederek, kıymetlendirmeyi resmen ve en yakın olarak takip eder ve mahallî komisyon adına kayıtlarını tutar.

Tevhid kararını müteakip, kurulan mahallî komisyonun plânı bizzat blok içinde arazide kontrolü ve yeniden tahsiste kullanılacak, oylanmış plânın araziye tatbikinden sonra bu araziden yeniden elde olunacak hakikî plânı elde etmek için, kültür teknik servisinde hazırlanmış ve oylanmış plânın blokta aplikasyonu kadastro surveyesi ve yardımcılarınca yapılır. Bu aplikasyon blok arazisinde, kanal-

(1) Hollanda'da kadastro teşkilâtı 1825 te Napolyon tarafından ilk olarak kurulmuştur. Teşkilât, zamana kadar bir kaç defa tekamül istihalesi göstermiş olmakla beraber 1924 yılına kadar vergi tahakkuku gayesiyle sadece mülkiyeteki değişiklikleri takip emekle yetinmiştir. Arazi tevhid çalışmaları kanunen başladığı ilk tarih olan 1924 te teşkilât bu işlerle meşgul olacak özel bir bölüm kurmağa mecbur olmuştur.

ların, yolların lüzumlu noktaları için yerleştirilecek işaretlerle uygulanır. Bu işaretlerin yerleştirilmesini müteakip mahallî komisyon plânı araziye tatbik edilmiş şekli ile bizzat kontrol eder. (İnşaat muhtelif tashihlerden sonra bu aplikasyona göre yapılacaktır.) Plânın kesin şeklini (Kanunî olarak değil mahallî komisyonun görüşünce) almasını müteakip kadastro surveyeri bu işaretlenmiş noktaların koordinasyon (1) değerlerini (apsis ordinat) hesap eder. Bunu müteakip ya bütün noktaları veya bir kaç noktayı arazide işaretledikten sonra blokun hava fotoğrafı alınır. Eğer bütün noktalar fotoğrafta görülmemişse, diğer noktaların surveyerce hesaplanan koordinasyon değerleri ilgili servise gönderilerek diğer noktalarda işaretlenir. Bu fotoğraflardan, blokun yeni plânlamağa göre hakikî ve hassas plânı çıkarılır.

Daha önce Madde — 35 te de bahsedildiği gibi plânlama sırasında teker, teker blok çiftçilerini ziyaret ederek, ilgili sualleri havi bir form doldurma şeklinde, çiftçilerin en ince teferruatına kadar sosyal, ekonomik, mülk, sermaye ve iş varlığı vs. ile ilgili olarak toplanan bütün malûmat kadastro surveyerine devrolunur. Bununla beraber yeniden plânlamaya yardım edecek blokla ilgili olarak toplanmış bütün diğer malûmat ve materyalle, kanunda bahsedilen temaslar haricinde pratikte her çiftçi ile özel olarak defalarca temas (Bu zamanda surveyerin kapısı bütün çiftçiler için açıktır) etmek suretiyle surveyer, mahallî komisyonun direktifi altında ve kültür teknik servisi ilgili mühendislerinin özel fikri yardımlarıyla yeniden tahsise başlar ve tamamlar.

84 — I — Bu paragrafla tahsis kanunî ve bilhassa teknik olarak parsel şekilleri bakımından kültür teknik servisi merkez teşkilâtının tetkikinden geçirilmektedir. Arazi kullanmakta, çiftlik veçhe ve tipine göre parsel şekilleri oldukça ehemmiyetlidir. Parsellerin şekli, bölge ve arazi kullanma şartlarına mütaallik oldukça çok sayıda faktörlerin tesirinde bulunan bir husustur. Hollanda'nın özel şartlarına göre bu hususta takip olunan yol genel bir fikir verebilir.

- a) Dairevî sınırları ve üçgen veya 4 kenardan fazla poligon şekil ve zaviyelerden mümkün olduğu kadar kaçınılmaktadır. İki ana unsur kare ve dikdörtgendir.
- b) Arazi kullanma şekli rol oynayan en büyük faktördür. Bu iki faktörün vecibelerini ancak bir kanal ve bir yola sahip olma mecburiyeti bozabilmektedir. Umumiyetle monokültür hayvancılık çiftliklerinde, otlama rotasyonunda fazla bir yola ihtiyaç olmadığı için kanallarla yollar arasındaki

(1) Hollanda'da arazi üzerindeki her şey, her esas nokta, bir tek koordinasyon sistemine göre, apsis ve ordinat boyutlarıyla belirtilmiştir. Koordinasyon sisteminin merkezi Hollanda'nın merkezindedir. Kadastro, şehir kasaba köy, tarla, resmi, gayri resmi bütün mülkleri ve hususiyetleri bu sisteme göre belirtir ve kaydeder. Bundan böyle sınır kaymalarının imkânı yoktur. Kadastroya müracaat, bu gibi durumların gayet kolay ve basit olarak tashihiine kâfi gelir.

mesafeyi uzatarak, bu iki yüksek maliyet unsurunun tesirlerini halledici uzun dikdörtgen şekiller tercih olunmaktadır. Arazi kullanma şeklinde nebat rotasyonu yer alacaksa dikdörtgenin boyu kısalmakta eni genişlemektedir. Böylece nebat rotasyonunda ihtiyaç duyulan çiftlik yolları işgal sahası daraltılmaktadır, zira Hollanda'da arazi çok kıymetlidir. Buna mümasil daha bir çok tesirli faktörler sayılabilir. Netice olarak, bütün faktörlerin mülâhazasına rağmen ehemmiyetle üzerinde durulan husus, çiftçinin istikbale muzaaf ziraat şekli değiştirme teşebbüslerini tahdit etmemek gayesiyle parsel şekline müessir faktörler tesir dereceleri yumşatılarak tatbik olunmakta, ve günün şartlarının çizdiği kesin parsel şeklinden mümkün olduğu kadar kaçınılmakta şekiller her hangi bir değişikliğe kayacak kabiliyette vasata yakın olarak tâyin olunmaktadırlar.

84 — II — Bu paragrafta, merkez komisyonunun tasvibini hemen müteakip, parsel sınırlarının arazide tesbit ve sonradan plânın serbest tetkik için teşhir edileceği zikrediliyorsa da, tatbikatta parsel sınırlarını muhtevi yeniden tahsis plânının serbest tetkik için teşhirini müteakip bu sınırlar araziye aplike olunur.

95 — Hollanda da kadastronun resmî ismi sadece kadastro ve vazifesi ise sadece gayrimenkul müklerin kesin olarak tesbiti, bunlardaki tahavvülâtın takibidir. Gayrimenkul mülklere ait tapu noterlikçe verilmekte ve adeta bir noterlik senedi halindedir. Bunun için tahsisin akt'ini noterlik yapmaktadır.

98 — Bu ikinci kıymetlendirme, işlerin bilfiil tarlada ikmalinden sonra, maliyet hesaplarını kesin olarak çıkarılabilmesi için birinci kıymetlendirmenin bir kontrolüdür.

98 — I — a) Burada, daha önce madde - 57 - III ün şerhinde anlatılan gibi, mahallî komisyonun madde - 54 deki kanunî salâhiyetlerine dayanarak yapılan parsel profil ıslahı dışında çiftçinin arzusu ile yapılan münferit parsellerdeki ıslah ameliyeleri kastedilmektedir. Zira bu işlemlerde hükûmetin yatırım veya kredi şeklindeki finansmanına mevzudur.

98 — I — b) Anlaşıldığı gibi blok çapında ıslah muamelesi olarak tatbik olunan âmme karakterli (Umumî) işler ve madde - 54 deki salâhiyetin dayanarak mahallî komisyonun lüzum gördüğü münferit parsellerdeki bünye ıslah muameleleri.

98 — I — c) Binalarla, 54 - V paragrafın şerhinde anlatılan hususlar, kastedilmekte, tesislerle drenaj, sulama tesisleri, seralar, vs. nebatlar'la ise daha ziyade demirbaş gibi tezahür eden uzun ömürlü nebatlar, meyvelikler, çayırlar (98 — I — b esasında çayırları ihtiva etmektedir, buradaki çayırlar inşaat sırasın-

ua hasara uğrama durumunun tesbiti kasdolunmaktadır) vs. kasedilmektedir.

Son ikisinin mevcudiyeti halinde, pratikte bunları daima ihtiva eden parsel yeniden tahsis sırasında tekrar eski sahibine tahsis olunmaktadır. Bu gibi parsellerde bir değıştirme şim-diye kadar vaki olmamıştır. Onun için bu gibi gayrimenkul-lerin kıymetleri takdir olunmakla beraber, bu kıymetler tev-hid hesap bilânçosuna girmezler çiftlik binaları tevhid umu-mî maliyet hesaplamasına girmemekle beraber yatırım bün-yesine alınmaktadırlar. Çiftlik binalarına yapılacak yatırıma çiftçinin ve devletin iştirak nisbeti standartlaştırılmış bir lis-teden takip olunur. Bu liste ünite arazi genişliği üzerine esas-landırılmıştır. Genel olarak 15 Hektardan başlayıp daha bü-yük işletmelere bina yatırımı yapılmaktadır. Listede (15 hek-tardan büyük olmak şartile) üniteler yüz ölçümü esasında guruplandırılmış olup, her gurup için ne kadar bina yatırımı yapılacağı ve buna devletin iştirak nisbeti tesbit olunmuştur. (Kendi parseli içinde ikamet etmek şartile) Çiftlik binasını yenilemek isteyen her blok çiftçisine bu imkân açıktır. Bu tak-dirde çiftçinin eski binaları, bir heyet tarafından takdir olu-nan fiat üzerinden mahallî komitece satın alınır ve bu mik-tar çiftçinin yeni binaya yapılan yatırımdan hissesine düşen miktardan tenzil edilerek, kalan kısım, bu çiftçinin, tevhidin umumî maliyet hesaplanmasından hissesine düşen miktar üze-rine eklenerek çiftçinin umumî borcu belirtilir.

99 — Burada en büyük yardımcılık rolü, tabii olarak Kültürteknik Servisi Distrik Mühendisliğince oynanmaktadır.

100 — I — h) Bu hükümlerle ıslah ve ihya işlemlerinden önce sınırların bertaraf edilmesile yeniden tanzimi için yapılan zaruri ödemeler kadar, ünite ge-nişletmesi kastı ile blok içinde Mahallî Komisyonca, tevhid plânı adına satın alı-nan parsellerde kasedilmektedir. Bunlar alındıkları fiata, tevhidî mütaakip kıy-met yükselmesi eklenerek elde olunacak fiatla arzu eden ve mahallî komisyonun uygun gördüğü (zira, pratikte talep pek fazladır) blok içindeki mülk sahiplerine satılır.

116 — Bu masraflar, birinci kıymetlendirme (Bölüm - 6) sırasında (redük-siyon rakamı) adı altında takdir olunan ve ikinci kıymetlendirme (Madde - 98) sırasında her bir parsel için ayrı ayrı kesin olarak tesbit olunan kıymet artışlarıdır. Bunlar hiç bir zaman tevhid için blok'un hektarına yapılan yekûn masraflar (tev-hidin hektara tam maliyeti) değildir. Sadece tevhidin tatbikile parselde (ıslah ve bütünleştirme ameliyelerinden mütevellit) vuku bulan kıymet artışlarıdır. Esas

maliyet bölgeye göre (tâyininde bölgenin ödeme gücünü büyük bir rol oynadığı) redüksiyon rakamının 2 - 3 katı kadardır. Binalar için yapılan yatırımın çiftçi hissesine düşen kısmı, ünite genişletmeleri için verilen fazla arazi gibi, maddelerde yeri geldikçe zikrolunan, yatırımın karşılıksız hükümet hissesine düşen kısmının sumulü dışında kalan vs. masraflardır.

117 — Esasen Madde — 98 deki kıymetlendirme (kıymet artışı tâyini) birinci kıymetlendirme (Bölüm - 6) nin şerhinde de anlatıldığı gibi, mülk sahibinin tevhid plânından sağladığı faydaya göre uygulanmıştır. Bütün masrafların, bütün blok'a müsavi olarak taksimi adilâne kabul olunmamaktadır.

Bu madde bahsolunan "Masrafların parsellere taksimi" daha önceden yapılmıştır. Zira muhtelif faktörlerden mütevellit kıymet artışları (redüksiyon rakamları) kıymetlendirmeler (Bölüm - 6 ve madde - 98) sırasında her bir parsel için ayrı ayrı tesbit olunmuştur. Blokun yekûn kıymet artışı (redüksiyon rakamı) bunların yekûnudur. Yani takdirde metod olarak "tüme gelim" kullanılmıştır. Kanun maddesinin (117) dediği gibi tümünden gelim usulile bütün masrafın kıymet yükselişindeki bu rakamların toplanması ile elde olunan, yekûn blok kıymet yükselmesi, mutlak rakam ve esasen bilinen tevhid yekûn maliyetinin yüzdesi olarak belirtilir. Böylece ortaya çıkan millî yatırım ve avans (kredi tertibi) olarak hükümet iştirakleri hükümete bölge teklifi olarak arz olunur. Hükümet bölge ödeme gücü hakkındaki kendi görüşüyle bu teklifi bazan kabul eder, bazan değiştirir. Fakat bu rakamların takdiri eskiden edinilmiş tecrübelerle göre yapıldığı için, çoğu zaman teşkilâtın (bölgenin) takdiri hükümetin görüşüne uyar.

Suriye Bölgesinde Toprak Reformu Kanunu

NO: 161

Birleşik Arap Cumhuriyeti Cumhurreisinin Suriye Bölgesine ait 1958 tarihli ve 161 No. lu Toprak Reformu kanunu hakkındaki Kararı

İşbu kanun Muvakkat Ana Yasa hükümleri mucibince Millet adına Cumhuriyeti tarafından tastik olunur.

K I S I M I

Ziraî Arazi Mülkiyetinin tahdidi ve bazı arazilerin Küçük Çiftçilere dağıtılmak üzere kamulaştırılması

M a d d e 1

1. Hiç bir kimse :

A. 80 hektardan fazla sulanan arazi ve bahçe arazisine,

B. 300 hektardan fazla sulanmayan araziye, veya her iki nevi araziye eşit araziye sahip olamaz.

Azamî miktardan fazla olan arazilerin kamulaştırılması halinde arazi sahibi her iki nevi araziden kendine ayıracağı sahayı seçme hakkını haizdir.

2. Sulanan arazi tabîî su akımı veya pompaj yoluyla kaynak ve nehir sularından istifade ile sulanan arazidir.

Sulanan sahalarda (bu kanunda tarif edildiği veçhile) yaz mahsulü yetiştirecek bir hektarı bir seviyede yarım litre ile sulayacak kapasitede normal su mevcudiyeti esasına göre tahmin edilir.

M a d d e 2

Madde 1 mucibince müsaade edilen azamî miktardan fazla araziye sahip olma halinde mal sahibi :

1. 10 hektarlık sulanan arazisinin,

2. 40 hektarlık sulanmayan arazisinin veya her iki nev'i araziye eşit arazisinin mülkiyetini çocuklarına veya eşine devredebilir, Ancak çocukları ve eşine devre-deceği arazi yekûnunun 40 hektarlık sulanan 100 hektarlık sulanmayan araziden veya her iki nev'i araziye eşit araziden fazla olmaması lâzımdır.

M a d d e 3

Yukardaki maddede zikredilen çocuklar şunlardır.

1. Kanunun neşir tarihinde hayatta bulunan çocuklar,
2. Bu kanunun tatbik tarihinden itibaren azamî 300 gün içinde mal sahibinin doğacak çocukları.
3. Arazi kamulaştırma kararının mer'iyete girmesinden evvel ölen oğulların-
dan doğan çocuklar, bu gibi çocuklar anne veya babalarının hissesine eşit bir sa-
hanın mülkiyet hakkını haizdirler.

M a d d e 4

Bu kanuna muhalif hükümleri ihtiva eden herhangi bir mukavele muteber sayılmaz ve hukuken tescil ettirilemez.

M a d d e 5

Kanunun yürürlüğe girmesini takip eden beş sene zarfında işbu kanunun bir ve ikinci maddelerinde izah edilen azami miktardan fazla araziler Devlet tarafın-
dan kamulaştırılacaktır.

Mal sahibi ekili mahsulüve meyveleri arazinin kamulaştırıldığı senenin zi-
raat yılı sonuna kadar elinde tutabilecektir.

Mal sahibi kamulaştırma tarihine kadar arazinin en iyi bir şekilde kullanıl-
ması için gerekli tedbiri almakla mükelleftir.

M a d d e 6

Bu kanunun tatbikiyle aşağıdaki hususlar hükümsüz kalır :

- a) Bu kanunun tatbik tarihinden evvel kanunen tasdik edilmedikçe mal sahi-
bi tarafından malın elden çıkarılması veya ipotek edilmesi,
- b) Mal sahibi tarafından kendi çocukları, eşi, veya çocuklarının eşleri; veya
bunların çocukları, eşi veya çocuklarının eşleri lehine malın elden çıkarıl-
ması.
- c) Bu kanunun tatbik tarihinden sonra veraset veya vasiyetname mucibince
bir şahsın mülkiyetinde bulunan ziraat arazisinin parçalanması, vasi ve
varisler veraset vergisi ödedikten sonra mala iktisap edebilirler; ancak bun-
ların kanunda tayin edilen miktardan fazla malları da kamulaştırılır.

M a d d e 7

Aşağıdaki hususlar birinci madde hükümlerinden muaftır :

- a) Kanun ve nizamnamelere uygun olmak şartıyla Şirketler ve Kooperatif Birlikleri, satış maksadiyle islâh edilmekte olan arazilerde, kanunun tanıdığı azami miktardan fazla araziye sahip olabilirler.
- b) Bu kanunun meriyete girme tarihinden evvel mevcut sınaî şirketler sınaî inkişafı için kanunda tayin edilen azamî miktarlardan fazla araziye sahip olabilirler.
- c) Araştırmalar icabı olarak ziraatle ilgili ilmî birlikler azami miktardan fazla araziye sahip olabilirler.
- d) Bu kanunun mer'iyete girme tarihinden evvel mevcut hayır dernekleri azami miktardan fazla ziraî araziye sahip olabilirler. Devlet 10 yıllık bir devre zarfında azami miktardan fazla araziye kamulaştırma hakkına sahiptir; ancak kanunun 10 ncu maddesi mucibince takdir edilecek tazminatın derneklere ödenmesi şarttır.
- e) Alacaklılar kanunun tatbik tarihinden sonra azamî miktardan fazla ziraî araziye sahip olabilirler; ancak bahis konusu fazla arazinin borçtan dolayı istimlâk edilmiş olması ve müzayedede alacaklı teklifinin kabul edilmiş olması halleriyle husule gelmesi lâzımdır. Müzayede tarihinden itibaren bir yıl geçtikten sonra Devlet fazla araziye kamulaştırabilir; ancak Devletin ya müzayedeye göre ödenen fiatı veya 1 Ouncu maddede belirtilen tazminatı ödemesi gerekir (Daha az olan miktar ödenir).

Bu hükme rağmen, daha evvel Toprak Reformu Kanununun 8'inci maddesine göre elden çıkarılan arazinin alacaklıdan Devletçe talep edilmesi, halinde Hükümet arazisinin kıymeti olarak tesbit edilen kıymeti veya kanunun 9'uncu maddesince sağlanan tazminatı ödeyecektir (daha az olan miktar ödenir).

M a d d e 8

1959 Ocak ayının birinden başlamak üzere ziraî arazi sahipleri tesbit edilen miktardan fazla araziye kullanma mukabili olarak müteakip madde hükümleri mucibince tayin edilen ortalama kira bedelinin dörtte üçünü hazineye ödemek mecburiyetindedir. (Bu ödeme talebi tabi araziden feragat edilme tarihine kadar devam edecektir.)

Bu ödemeler statülerle tesbit edilen tarihe kadar tamamlanmalıdır. Bu ödemeler yeniden tediye bakımından doğrudan doğruya alınan vergilere tanınan rüçhanî hakkını haizdir. Bunlar idarî usullere uygun olarak tesbit edilir.

Birinci maddede zikredilen her mal sahibinin statülerde izah edilen makamlara bu kanunun tetkik tarihinden itibaren üç ay zarfında ve her yılın Ocak ayı içinde sahip olduğu veya ortak olarak kullandığı ziraat arazisi hakkında bilgi vermesi gerekir. Bu bildiri zamanı gelince verilmediği veya ödemediği kaçmak maksadiyle yanlış malûmat verildiği takdirde mal sahibinden Hazineye ödemesi icabeden veya ödeyecek olduğu meblâğın beş misline eşit bir para cezası alınır.

Bu para cezasından başka araziden faydalanma mukabili olarak ödenmesi icabeden miktarları da ödeyecektir. Bu gibi para cezaları 19'uncu madde de bildirilen komite tarafından tesbit edilecektir.

M a d d e 9

İnci madde mucibince arazisi Hükûmetçe talep edilen herhangi bir kimse azami üç sene müddetle bu gibi arazinin ziraî münavebe maksadiyle kiralanabileceği ortalama meblâğın on misline eşit bir tazminata veya münavebede mal sahibinin hissesine hak kazanır.

Bu gibi tazminat Ziraat Vekilinin emriyle her Vilâyette Adliye Vekâletinin bir hâkimi, Ziraat Vekâletinden bir agronomist ve Nafia Vekâletinden bir İnşaat Mühendisinden müteşekkil bir esas komite tarafından tesbit edilecektir. Bu maddede zikredilmiş olan mal sahibi hissesi her ahvalde 1958 tarih ve 134 no. lu Ziraî Münasebetler Kanununca tesbit edilen nisbeti aşmamalıdır.

Mal sahibi kanunun 18'inci maddesinde zikredilen komitelere tazminat hususunda itirazda bulunabilir.

M a d d e 10

Tazminat Devlet tahvilleri şeklinde yılda % 1.5 faizli ve 40 sene vadeli olacaktır. Bu tahviller kayıtlı tahviller olup Birleşik Arap Cumhuriyetleri tabiyetinde olmayan kimselere devredilemeyecektir.

Bu tahviller Suriye Bölgesinde bizzat ilk sahipleri veya onun varisleri tarafından devletten satın alınan ziraat arazisi ücreti olarak ve ziraat arazisinden alınan arazi vergisini ve veraset VERGİSİNİ KARŞILAMAK üzere kullanabilir.

Bu gibi tahvillerin tarihleri, itfa şartları ve sirkülasyonu Cumhurreisi kararıyla tesbit edilecektir.

Talep edilen arazinin vasatı kirasına eşit ve yukarıda zikredilen madde hükümlerine göre tahmin edilen bir miktar bu gibi tazminattan tevzil edilecektir. Bu Toprak Reformu Kanununun mer'iyet tarihini takip eden ziraat yılının başlangıcından arazinin talep edileceği ziraat yılının sonuna kadar ve kullanıldığı müddet için şümulüdür.

M a d d e 17

Toprak Reformu Teşkilâtı İdare Heyeti, Cumhurreisi kararıyle tasdik edilecek bu kanunun hükümlerini izahla mükelleftir. Bu gibi izahat Kanunun Mer'iyetiyle hükümlü hale girecek ve Resmî Gazetede neşredilecektir.

M a d d e 18

Arazinin talep etme ve el konulan arazinin sınırlandırılması, guruplandırılması ve lüzumu halinde yeniden faiz işlerinin ifası için tali komiteler teşkil edilecektir. Bu tali komitelerin kimlerden müteşekkil olacağı Tarım Bakanı emriyle tayin edilecektir. Bu komitelerle İcra Komitesi arasındaki münasebetlerin tanzimi, talep etme işlerinde tatbik edilecek metodlar ve takip edilecek formaliteler; bina seyyar ve sabit makina tesisleri ve ağaç kıymetlerinin taktiri; ve yeni ve eski mal sahipleri arasında ve bunlardan yatırım yapanlar arasında vuku bulabilecek anlaşmazlıkların halline Tarım Bakanlığı tavassut edecektir. Bunlardan başka devir ve tevzi devresinin icaplarını yerine getirmek için gerekli tedbirlerin alınması hususunu da bu Bakanlık deruhte edecektir.

M a d d e 19

Bir veya daha fazla sayıda hakem Heyetleri kurulacak ve bu heyetin başkanlığını bir hakim yapacaktır. Heyette Adliye Bakanlığı emriyle mallarla ilgili hususların mütalâası için âmme idaresinden bir temsilci ve Tarım Bakanlığının emriyle de Toprak Reformu Teşkilâtından bir temsilci bulunacaktır.

Bu heyetler kanunun tatbikatında ortaya çıkacak müşkülleri halletmek ve bilhassa azami mülkiyet miktarını tayin, Hükûmetçe talep olunan arazilerin tekrar tevzi malûmatların temini ve mülk borçlarının ödenmesi gibi hususlarda karşılaşılabilecek zorlukları yenmekle görevlendirilecektir.

Bu heyetlerin kararları Toprak Reformu teşkilâtınca onaylandıkca nihai olmayacaktır.

Mahkemeler, Hükûmetçe talep olunan arazilerle ilgili veya şahısların Toprak Reformu Kanunu gereğince verdikleri beyannamelerine dayanarak talep edilecek olan araziler hakkında zuhur edecek her hangi bir anlaşmazlığı halletmekten men edilecektir. Aynı şekilde talep olunan arazinin tekrar dağıtılmasıyla ilgili olarak ortaya çıkacak her hangi bir anlaşmazlığın hallinde selâhiyetli olmayacaklardır.

Hükûmet ilk talep tarihinden itibaren nihai karara kadar talep edilen araziye tefrik edilmiş farzedecektir. Böylece arazi her türlü mülkiyet hakkında ayrı kalacaktır. (droits siels) Her hangi bir hak talebi hükûmetçe el konan arazi için tazminat olarak teminatlardan karşılanabilecektir. Ve selâhiyetle makamlık bu gibi hususları halledeceklerdir.

M a d d e 20

Arazi, borçsuz ve mülk sahibinin taleplerinden âri çiftçilere ifrağ edilecektir. Bedava olarak isimleri kaydolunacaktır.

Mal sahibi araziye dikkatle ve en iyi bir şekilde işleyecektir. Eğer kanunun veya kontratının icap ettirdiği hususları yerine getirmezse Toprak Reformu teşkilâtı İcra Komitesi durumu tali komiteler vasıtasıyla tetkik ettirmeye karar verebilir.

Komiteler ilgil şahsı dinledikten sonra arazinin o şahsa verilmesine dair olan kararı iptal edip araziye elinden geri alabilirler. Kendisi araziye aldığı tarihten beri mal sahibi olarak nazarı itibare alınacak ve ona göre muamele görecektir.

Karar Toprak Reform Teşkilâtı İcra Komitesine verilmeden evvel kendisi idarî yoldan haberdar edilecektir. İdare Heyeti onayından evvel karar kat'iyet kesbetmeyecektir. İdare Heyeti kararı tasdik vey aiptal etmek selâhiyetine haiz olacaktır. Böyle bir karar iptal veya talik edilmediği gibi bundan dolayı bir tazminat talebinde de bulunulamıyacaktır.

M a d d e 21

İşbu Kanunun takibinden sonra bir kısım araziye daha veraset yoluyla aynı şahsa intikâl ederse, bu şahıs kanunun tanıdığı azami miktardaki sahadan daha fazla araziye sahip olabilir.

Azami miktardan daha fazla araziye sahip olan bir kimse mal sahibi olduğu tarihten itibaren veya işbu Kanunun 9 ve 14'üncü maddeleri gereğince muamele gördüğü tarihten itibaren (hangisi uzunsa) bir sene zarfında fazla arazisini elden çıkarmamışsa Hükûmet bu fazla araziye teminat karşılığı olarak talep eder.

M a d d e 22

Mal sahibi sulanmayan arazisine ağaç dikmiş ise, şimdiki kanunun tatbikinden sonra, kendisi veya veraset yoluyla o araziye sahip olan kimse sulanmayan arazileri için tanınmış olan azami miktardaki sahayı muhafaza etmek hakkına haiz olacaktır.

Mal sahibi sulanmayan arazisini yeraltı sulariyle sulanan bir duruma getirmişse sulanmayan sahalardan için tanınmış olan azami miktardaki araziye elinde tutmak hakkına haiz olacaktır.

Mal sahibi sulanmayan arazisini sulanabilir hale getirirse ve bunun için nehir suyundan veya devlet tarafından tesis edilmiş olan sulama tesislerinden faydalanacak olursa bu takdirde sulanan araziler için tanınmış olan azami miktardaki sahayı muhafaza etmek hakkına haiz olacaktır; Yalnız arazisine ağaç dikmiş ise o takdirde sulanmayan sahalardan için tanınmış olan azami sahayı muhafaza edebilecektir.

Arazinin ağaçlandırılıp ağaçlandırılmadığını Toprak Reformu Teşkilâtı İdare Heyeti tâyin edecektir. Onun kararı nihaî olacak ve değiştirilmeyecektir.

Evvelce sulanmakta olan arazilerde yeni kanunun tatbikinden sonra kanunun esaslarından kaçınmak gayesiyle mal sahibi tarafından yapılacak her hangi bir değişiklik hükümsüz sayılacak ve tesirsiz addedilecektir.

M a d d e 23

İşbu Kanunun tatbikinden sonra her mal sahibi üç ay zarfında aşağıdaki hususları ihtiva eden bir beyanname hazırlayıp imzalayarak selâhiyetli kimselerede onaylattırdıktan sonra vermek mecburiyetindedir.

1 — Noterlikçe veya diğer her hangi bir mülkiyet vesikası veren makamca sahip olduğu tasdik edilen ziraat arazisi.

2 — Veraset yoluyla kendisine intikâl etmiş olup da henüz noterlikçe kendi ismine kaydolunmuş olan arazi.

3 — Hakimlikçe verilen nihai karar gereğince kendisine verilmesi kararlaştırılmış fakat henüz Noterlikçe tasdik edilmemiş olan veya nihai karara varılmamış olan arazi.

4 — Kendine ait olduğunu iddia ettiği fakat kayıtsız diğer araziler.

Beyanname her bir parselin numarası, yeri, yetiştirilen mahsul ve her bir parselin sahasına belirtilmelidir.

Tali Komiteler mal sahibinden bu gibi beyanları doğrudan doğruya kendilerine vermelerini talep edebilirler. Mal sahipleri tebellüğ tarihinden itibaren 2 ay içinde bu beyannameleri vermek mecburiyetindedirler.

Yukarıda bahsolunan beyanname bildirimeyen herhangi bir arazi mal sahibi tarafından terkedilmiş addedilecektir.

Bu gibi araziler devlet mal olarak nazarı itibare alınarak ve tazminata tâbi tutulmayacaktır.

M a d d e 24

İşbu Kanun maddeleri başlangıçta muhtelif noterlik ve mülkiyet kayıt yerlerine kaydedilmiş olan arazilere tatbik olacaktır.

Hakimlerce alınan veya alınacak olan nihai bir karar gereğince tasdik işleri yapılmış olan araziler ise şu kaidelere uyacaktır.

A) Henüz tasdik olunmamış arazilere dair şimdiki kanun çıkmadan evvel alınan kararlarla ilgili olarak mal sahibi bu kanunun çıkış tarihinden itibaren 2 ay zarfında arazisinin tasdik edilmesi için lâzım olan tedbirleri almalıdır.

B) İşbu kanun çıktıkdan sonra alınan kararlarla ilgili olarak ise arazi, nihai karar tarihinden sonra bir ay zarfında tasdik ettirilmiş olacaktır.

Yukarıdaki maddenin A ve B fıkralarında bahsedilen kararların noterlikte tasdikinde hakkında karar verilen mal sahibi şimdiki kanun gereğince malik olduğu araziye dair bir beyanname vermek ve diğer mülklerine de şimdiki kanun esaslarının tatbik edilip edilmediğini izah etmek mecburiyetindedir. Noterlik bu beyannamenin verilmesinden sonra bir hafta zarfında Kanunun 19'uncu maddesi gereğince kurulan Tali Komiteye haber vermek mecburiyetindedir.

M a d d e 25

14'üncü maddenin esasları dahilinde yeniden tevzi edilen arazilere sahip olan kimse veya onun mirasçıları fiatı tamamen ödemedikçe araziye elden çıkaramazlar, böyle bir ödemeden evvel bu arazi Hükûmete veya Ziraat Bankasına bir borca karşılık istimplâke tabi tutulamaz.

Bununla beraber Hükûmet arazisinin herhangi bir kısmını kanun gereğince halkın istifadesine bırakmak hakkına haizdir.

M a d d e 26

Toprak Reformu Teşkilâtı İdare Heyeti, Hükûmetçe talep olunan arazilerin bir kısmını Hükûmet Teşkilâtınca veya Halk teşekküllerince yapılacak talep üzerine muayyen bir plânın tatbiki veya umumî tesislerin kurulması gayesiyle halkın istifadesine terketmek kararını verebilir.

Eğer muayyen bölgelerde, Millî İstihşal namına yeniden tevziatın temini gerekiyorsa idare heyeti tevzi işini tedvir edebilir.

Yine idare heyeti Millî Ekonomi ve halkın refahı namına yeniden tevzi taleplerini karşılayabilmek için icap ederse Hükûmetçe talep edilmiş olan arazinin bir kısmını uygun fiat ve şartlarda şahıslara satabilir.

Eğer arazi iki eşit kıymette personel olarak idare edilmemişse Toprak Reformu teşkilâtı icra komitesi muvazaneyi temin için talep olunan arazilerden birini yine bir diğeriyle para veya benzeri şey karşılığı değiştirebilir.

M a d d e 27

Aşağıdaki şahıslar 10 günden 3 seneye kadar hapis cezasına çaptırılır.

A) İşbu kanunun 1. maddesinin tatbikine mani olan herhangi bir kimse kendisi aynı zamanda Hükûmetçe elkonmuş arazisinin parasında ceza olarak verecektir.

B) Bu kanuna tabi olan herhangi bir arazinin sahibi araziye Hükümetçe el konulduğu zaman onu istihşala yaramaz bir hale getirmek gayesile bilerek verimliliğini bozacak ve toprağı fakirleştirecek hareketlerde bulunur veya mevcut imkânlar takip ederse.

Aynı zamanda 5. maddenin son parağrafını bilerek ihlâl eden herhangi bir kimse de arazinin tutarını ceza olarak verecektir.

C) Madde 7 yi bilerek ihlâl eden herhangi bir kimse de bu kanunun hükümlerinin tatbikatına mani olmak gayesile idare heyeti, İcra Komitesi veya herhangi bir Tali Komite istenilen malûmatı kanunî müddetler zarfında vermekten imtina eden herhangi bir kimse.

E) Madde 24 de belirtilen kanunî kararların tatbikatını belirtilen zaman zarfında yerine getirmeyip geciktiren herhangi bir kimse.

F) Bu kanunun esaslarının tatbik olmasından kaçınılmak gayesile arazisinin ziraî durumunu değıştiren herhangi bir şahıs.

Herhangi bir alıcı veya ortak kanunu ihlâl gayesile yapılan bir hareketi selâhiyetli makamlara ihbar ederse gerek cezadan ve gerekse arazinin tutarı parayı ceza olarak ödemekten affedilecektir.

K I S I M I I

Ziraî Kooperatif Birlikleri

M a d d e 28

Kanunun gereğince bir köyde talep olunan ARAZİYİ KAZANAN ve aynı köyde 8 haftadan fazla sulu veya ormanlık arazisi yahutta 30 hektardan fazla sullanmayan arazisi bulunmayan çiftçilerden bir Arazi Kooperatif birliğı kurulacaktır. Bu birlik şayet lüzumluysa Toprak Reformu Teşkilâtının müsaadesi ile birden fazla köye hizmet edecektir.

Kooperatif birliğı aşağıdaki maddelerde belirtilen şartlara olduğu kadar kooperatifler birliğinin şartlarında uymakla mükellef olacaktır.

M a d d e 29

Kooperatif Birlikleri şu hususları yerine getirecektir.

A) Her çeşit ziraî kredileri birlik azalarına arazilerinin ihtiyaçlarına göre tevziî etmek.

B) Çiftçiye arazinin işlenmesi için lüzumlu olan tohum, gübre, hayvan, ziraî makina mahsüllerin depolama ve nakliye işleri için lüzumlu vasıtaları temin etmek,

- C) Tohumların seçilmesi, mahsul çeşitleri hasarelerle mücadele ve kanalların ve drenajların açılmasında dahil arazinin iyi bir şekilde kullanılması ve işlenmesini sağlamak.
- D) Arazi tesis masrafları, Hükümet vergileri, Ziraî ve diğer ödünç paralar çıkarıldıktan sonra belli başlı mahsülleri azaların namı hesabına satmak,
- E) Azalar tarafından talep olunan her türlü ziraî ve sosyal hizmetleri yerine getirmek.

M a d d e 30

Kooperatif birlikleri vazifelerini Reform teşkilâtına seçeceği resmî bir şahsın nezaretinde yürütürler. Bu şahıs birden fazla birliğin faaliyetlerine nezaret edebilir.

M a d d e 31

Ziraî kooperatif birlikleri umumi kooperatif dernekleri ve kooperatif federasyonlarının teşkilinde kooperatif birlikleriyle alâkalı kanunî şartlara uygun olarak rol alabilirler.

M a d d e 32

Toprak Reformu teşkilâtı kooperatif birliklerinin çalışmalarını yukarıdaki şartlar dahilinde tanzim için lüzumlu her türlü kararları alacaktır.

M a d d e 33

Bu kanun Resmî Gazetede ilân edilecektir. Neşredildiği tarihten itibaren Suriye bölgesinde mer'iyete girecektir.

27 Eylül tarihinde (1958) Cumhurbaşkanlığında çıkarılmıştır.

Gamal Abd El Nasır

Toprak Reformu teşkilâtı hakkında Birleşik Arap Cumhuriyeti Reiscumhurunun 1958 tarih ve 1181 sayılı kararı,:

Reiscumhur, Muvakkat Anayasa ve Mısır ve Suriye bölgelerindeki halihazır kanunlara bazı değişiklikler ilâve edecek olan 1958 tarih ve 1 sayılı kanun ile Suriye bölgesinde Toprak Reformu ilgili 1958 tarih ve 161 sayılı kanunla alâkalı olarak aşağıdaki hususları ilân eder.

M a d d e 1

Toprak Reformu teşkilâtı 1958 tarih ve 161 sayılı kanunla belirtilmiş olan vazifelerden başka devlet mülklerinin hudut tesbiti, tescil, haritalar üzerinde işaretleme, bakım ve herhangi bir müşkülün önlenmesi gibi hususlarda da faaliyet gösterecektir.

Toprak Reformu teşkilâtı devlet arazilerinin idaresi ve ıslahı işlerini yürütecektir. Bu gibi arazilerin ıslahı gayesiyle projeler hazırlanacak ve devlet mülklerine doğrudan doğruya veya şubeleri vasıtasıyla yatırım yapacaktır. Bu şekilde hazırlanmış arazileri teşkilâta şirketlere ve şahıslara satacak, kiraya verecek veya dağıtacaktır. Suriye bölgesinde devlet mülkü ile alâkalı her türlü çalışmalarla meşgul olacaktır.

M a d d e 2

Teşkilât bir idare heyeti tarafından idare edilecektir. Heyet Toprak Reformu Bakanının başkanlığında Tarım Ekonomi ve Ticaret, Maliye, Sosyal Yardım ve İşçi Plânlama Bayındırlık ve Adliye Bakanlarından müteşekkil olacaktır. İdare heyeti Reiscumhurun emriyle toplanacaktır.

M a d d e 3

İdare heyti şu hususları yerine getirecektir.

- 1) Teşkilâtın gayelerini tahakkuk ettirecek siyaseti tesbit eder.
- 2) Teşkilâtın gayeleriyle ilgili teklif ve gayeleri sunar.
- 3) Teşkilâtın statüsüne dair bir tasarı hazırlar ve bilhassa devlet mülklerinin dağıtılması ve yatırım kaidelerinin izahını tesbit eder. Statü teşkilâtındaki iş sahasını, malî sistemi, işletmede takip olunacak prensipleri, satın almaları ve hesap işlerini de ihtiva edecektir.

Umum Müdürle yardımcılarının ve teftiş şubesi müdürünün vazifelerini tesbit ve tarif eder, onlarla diğer personellerin haklarının ödenmesi metodunu tesbit eder. İdare heyeti, Teşkilâtın işlerini yürütebilmek için lüzumlu şubeleri tesis edebilir.

Statü Reiscumhurun emriyle çıkarılacaktır.

4) Teşkilât namına mahkemelerde dava açmak veya bu gibi halleri Hükûmet Hukuk Müşavirliğine tevdi etmekle görevli hususî avukatın tâyini ile ilgili talimatnameleri tesbit eder.

5) Mahallî ve icap ederse yabancı teknisyenlerle görüşmek ve onların maaşlarını tesbit etmek selâhiyetine haiz olacaktır.

6) Her sene Teşkilât için lüzumlu olan kaynakları ve imkânları tesbit ve garanti eder.

Millî Evrak Dairesi

7) Evvelce yetkisi altında bulunan ve Toprak Reformu Kanununun yürütülmesiyle ilgili olan bütün hususlarla ilgilenecektir.

8) Senelik tahmini bütçe ve sarfolunmayan miktarlar cetvelini onaylamakla mükelleftir.

9) Mükellefiyete tâbi tutulan arazilerde veya ufak çiftçilere dağıtılan devlet arazilerinde ziraî istihsalı arttırmak için lüzumlu olan parayı tahakkuk eden safi kârdan ayırıp bütçede gösterecektir.

Ekonomik, sosyal, sıhhat ve kültürel sahalarda çiftçilerin durumlarını ıslah gayesile diğer bakanlıklarca ele alınacak her türlü proje ve faaliyetlerde de icap eden yardımda bulunaçaktır.

M a d d e 4

Teşkilât hesaplarını tutma, idare, personellerin tâyini ve maaşların tesbiti hususlarında hükûmet usûl ve nizamlarına riayet etmek mecburiyetinde değildir.

M a d d e 5

Teşkilât bütün varidat ve masraflarını içine alan bir müstahsil senelik bütçeye sahip olacaktır. Teşkilâtın Malî yılı Hükûmetin mali yılını takip edecektir. Senelik geliri eyalet bütçesinde teşkilâta ayrılan parayla kredi ve ödünç paralardan müteşekkil olacaktır.

M a d d e 6

Toprak Reformu Bakanı her malî sene sonunda teşkilâtın çalışmaları hakkında Reiscumhura bir rapor vermek mecburiyetindedir.

M a d d e 7

Cumhurbaşkanı teşkilâtın genel müdürünün tayini maaşının ve ücretinin tesbiti ile alâkalı bir emir çıkarır.

İdare Meclisi İcra Komitesi başkanın teklifine uygun olarak şube müdürleri ve Teftiş Dairesi Müdürünü tayin eder.

M a d d e 8

Teftiş dairesi, teşkilâtın idare meclisi başkanından sonra gelir. Teşkilât şubelerinin kontrolü ve teftişini üzerine alır.

M a d d e 9

Umum müdür mahkemelerde teşkilâtı temsil etmek yetkisine haizdir. Kendisini temsil etmek üzere arkadaşlarından birini veya teşkilâtın herhangi bir diğer azasını temsilci olarak gönderebilir.

M a d d e 10

Toprak Reformu Teşkilâtı İcra Komitesi Toprak Reform Umum Bakanının Başkanlığında, Tarım Bakanı Toprak Reform Teşkilâtı Müdürü, Tarım Bakanlığı, Umum Müdürü ve Toprak Reform Teşkilâtı Şube Müdürlerinden müteşekkil olacaktır.

İcra Komitesinin toplantıları Toprak Reform Bakanının talebi üzerine kararlaştırılacaktır.

M a d d e 11

İcra Komitesi idare heyetinin tesbit ettiği hususlarda çalışıp etüd ve irra edecektir.

M a d d e 12

Teşkilât idare heyeti hesapları için bir veya daha fazla hesap müfettişi tayin edecektir. Bu müfettiş her senenin sonunda baki kalan para durumlarını gösteren cetvelleri komiteye sunacaktır.

M a d d e 13

Teşkilâtın çalışmaları bu yazılardaki kararlar ve statülere uygun olarak Devlet Murakabe Dairesinin nezareti altında olacaktır.

M a d d e 14

Toprak Reformu Teşkilâtı Suriye eyaletindeki devlete ait bütün toprakların ve mülklerin ıslahı, yatırım yapılması ve halka dağıtılmasıyla ilgili işlerle meşgul olacaktır; Yalnız diğer bakanlık ve teşkilâtlar vasıtasıyla hazırlanan kanunlar gereğince ele alınmış olan devlet arazileri bunun dışında kalacaktır.

M a d d e 15

Millî Emlâk Dairesinde işlerin başında bulunan memurlar teşkilâtta vazifeye tayin olunacak ve devletteki evvelki haklarını muhafaza edeceklerdir.

M a d d e 16

Halihazırdaki Millî Emlâk Dairesine ait olan bütün enval Toprak Reformu Teşkilâtına devredilecektir.

M a d d e 17

Bukarar Resmî Gazetede ilân edilecektir. Neşir tarihinden itibaren Suriye bölgesinde yürürlüğe girecektir.

30 Eylül 1958 tarihinde Cumhurbaşkanlığında çıkarılmıştır.

Gamal Abd Nasser

Birleşik Arap Cumhuriyetinin Başkanının 1958 tarih ve 193 sayılı kanunla ilgili kararı :

Suriye Bölgesinde Toprak Reformuna ait 1958 tarih ve 161 sayılı kanunda yapılan bazı değişiklikler :

Cumhurbaşkanı Millet namına; Muvakkat Anayasa ve Suriye Bölgesinde Toprak Reformuna ait 1958 tarih ve 161 sayılı kanunla ilgili olarak şu kararları almıştır :

M a d d e 1

1958 tarih ve 161 sayılı kanunun 9, 18 ve 19 uncu maddelerin de "Tarım Bakanı" Tabiri "Toprak Reformu Bakanı" olacaktır.

M a d d e 2

Bu kanun Resmî Gazetede ilân olunacak ve Suriye bölgesinde 1958 tarih ve 161 sayılı kanunu yürürlüğe girdiği tarihten itibaren muteber olacaktır.

8 Kasım 1958 tarihinde Cumhurbaşkanlığında çıkarılmıştır.

Gamal Abd El Nasır

Birleşik Arap Cumhuriyeti Başkanının Suriye bölgesinde Toprak Reformuna ait 1958 tarih ve 161 sayılı kanunun statüsüyle ilgili 1958 tarih ve 1417 sayılı kararı :

Cumhurbaşkanı :

Muvakkat Anayasa ve Suriye bölgesinde Toprak Reformuna Ait 1958 tarih ve 161 sayılı kanunla ilgili olarak şu aşağıdaki kararları almıştır.

M a d d e 1

Bu kararda mütevi olan statü cari olacak; Kabul edilen esaslara uymayan herhangi bir şart kanunî addedilmeyecektir.

M a d d e 2

Bu karar Resmî Gazetede ilân tarihinden itibaren yürürlükte olacaktır. 8 Kasım 1958 tarihinde Cumhurbaşkanlığında çıkarılmıştır.

Gamal Abd El Nasır

Suriye bölgesinde Toprak Reformuna dair 1958 tarih ve 161 sayılı kanunun statüsü :

K I S I M I

Talep Etme Usulü

M a d d e 1

Sulanabilen, meyvelik veya sulanamayan ziraat arazisine malik olan her mal sahibi veya şahıs eğer arazisinin yekûnu 80 hektar sulanabilir veya meyvelik yahutta 300 hektar sulanamıyan araziden fazla ise yazılı bir beyanname hazırlayıp imza ederek muhtara ve idare amirinede tasdik ettirdikten sonra vermek mecburiyetindedir.

Bu gibi beyannamelerde sahip olduğu veya işlettiği arazinin sahasını ilâve tesislerini, ağaçlarını, seyyar ve sabit makinalarını izah etmek mecburiyetindedir. Böyle beyanlar için Suriye bölgesinde Toprak Reform Teşkilâtı tarafından hazırlanmış matbu fişler kullanılmalıdır. Beynamede statüde sağlanan hususların bildirileceği ve yazışmaların yapılacağı yerde bildirilmelidir.

Mevzubahis şahıs Toprak Reformuna dair 1958 tarih ve 161 sayılı kanunun 2 nci maddesi gereğince arazisinin azami miktardan fazla kısmını zatın elden çıkarılmış olsa bile yine böyle bir beyanname vermek mecburiyetindedir.

Bu muamele aynı zamanda şu şahıslarada tatbik olunur :

- A) Sulanan, meyvelik veya sulanamayan ziraat arazisine sahip olan şahıslar veya mal sahipleri eğer bu mülkiyetleri tasarruf senetsiz veya senetli olupta devrine imkân olmiyan tasarruf şeklinde ise yahutta henüz kaydı yapılmamış senetli ise malik olunan arazi bu maddenin birinci pparagrafında belirtilen azami hudutları aşılırsa;
- B) Kanunun 7 nci maddesi gereğince kanundan muaf tutulan ziraat arazisine sahip olan şahıslar veya mal sahipleri.

M a d d e 2

Herhangi bir şahsın sahip olduğu veya işlettiği arazi miras veya herhangi bir sebeple kanunda belirtilen azami hududu aştığı takdirde bu şahıs mülkiyet durumunu öğrendiği tarihten sonra 2 ay zarfında yukarıda bahsedilen beyannameyi vermek mecburiyetindedir.

M a d d e 3

Yukarıda bahsedilen beyanname Toprak Reformu Teşkilâtına verilecek, karı veya kocaya ve çocuklara intikal eden arazilerde ayrı bir listede bildirilecektir.

Beyannameler 26 Aralık 1958 tarihinden evvel bildirilecek aslı veya kopyaları kontrol edilmek ve tasdik olunmak üzere Toprak Reformu Teşkilâtı vasıtasıyla noterliğe gönderilecektir.

M a d d e 4

Devlet tarafından talep edilen topraklardan feragatta bu gibi arazi sahipleri muhafaza edecekleri, karılarına ve çocuklarına vermeyi arzuladıkları arazileri hudutlandırabilirler. Bunuda temin edilen hususi bir fişe doldurmak vasıtasıyla bildirmek mecburiyetindedir.

M a d d e 5

Mal sahibi karısına ve çocuklarına devrettiği araziler için resmî kayıtlar çıkarıp bunun kopyalarını devletçe yapılan talepten sonra 60 gün zarfında Hükûmet Noterliğine vermelidirki noterlikteki kayıtlarının yapılabilmesi mümkün olur.

M a d d e 6

Eğer beyanname verilmesse veya hakikat hilâfına yahutta tamam olmayan beyanname verilirse teşkilât arazi sahibi tarafından muhafaza edilecek sahayı tahdit edebilir; Aynı şekilde mal sahibinin istediği miktar arazinin iyi bir şekilde kıymenlendirilmesine mani teşkil edecek olursa arazi tahdit olunur.

Teşkilât aynı zamanda istenilen araziden iyi bir şekilde faydalanılabilmesi için bitişikteki sabit tesisler, binalar ve seyyar ekipmanlarla makinalardan da istifade etmek selâhiyetine haiz olacaktır.

Fakat böyle hallerde mevzuubahis arazi sahibi teşkilâtın kararından dolayı kanunun 19 uncu maddesinde şarta bağlandığı veçhile hakimler komitesine müracaat edebilir.

M a d d e 7

Toprak Reform Bakanı beyannamelere dayanarak kanunda belirtilen hudutları aşan topraklar için bir ilk talepname emri çıkarır. Bu statülerde belirtilen muameleler tamamlanmadıkça bu emir nihai değildir.

M a d d e 8

161 numaralı kanunun 8 inci maddesinde belirtildiği şekilde araziden faydalanma ücreti ziraî senenin sonunda toplanacaktır. Bu toplanmada umumi vergilerin tahsil usulü tatbik olunacaktır.

M a d d e 9

İcap ederse Toprak Reformu Bakanının emriyle talep hudutlandırma tekrar guruplandırma talî komiteleri tesis olunacaktır. Ve istenilen topraklarla tekrar tevziî edilecek topraklar işi halledilecektir. Emir Organizasyon usulleri ve resmî talep muamelesinin devamınca takip olunacak metodlardan başka inşaatlar seyyar ve sabit makinalar ve ağaçların değerlerinin tahminleri ile arazinin eski sahibi ile yeni sahibi arasındaki anlaşmazlıkların hallinide ihtiva edecektir. Aynı zamanda arazinin yeniden taksiminde olduğu gibi geçici devrede karşılaşılabilecek meselelerin halli için lüzumlu şartlarda ihtiva edecektir.

M a d d e 10

“Devletçe istenen fazla topraklarla ilgili “Talî Komiteler” ’resmen istenen arazileri ele alarak ek binaları, ağaçları seyyar ve sabit makinalar ve diğer müstemilâtı tesbit ederler. Bunların değerlerini tayin eder ve bu hususta ilgili makamların yardımlarını sağlarlar. Ondan sonra Talî Komiteler raporlarını İcra Komitesinin tasdikine sunarlar ve ilgili şahıslara tayin olunan değerler iadeli taahhütlü olarak bildirilir.

M a d d e 11

Talî Komiteler Hükûmetçe istenen arazilere yapacakları ziyaretin tarihini tesbit ederek o arazinin sahibine veya temsilcisine en az bir hafta evvelden gelecekleri tarihi bildirirler.

M a d d e 12

İlgili Şahıslar binalar, ağaçlar, sabit ve seyyar makinalar ve diğer müstemilât hakkında tayin olunan değerler hususunda haberi tebellü ettikleri tarihten itibaren 30 gün zarfında itirazda bulunabilirler. Bu gibi hususlarla ilgilenmek üzere Toprak Reformu Bakanının emriyle bir komite kurulur. Toprak Reform Teşkilâtı temsilcisi ve bir mütahassıstan müteşekkil olan bu komiteye Devlet Şûrasından bir aza başkanlık eder. Komitenin kararı mihai olmayacak ancak idare heyetinin tasdikinden sonra katilesecektir. İdare heyeti komitenin kararını değiştirebilmek veya iptal etmek selâhiyetine haizdir.

M a d d e 13

Talî Komiteden bir mazbataya istinaden araziye teslim almak için teşkilât bir temsilci tayin edecektir. Bu temsilci Toprak Reform Bakanının emriyle tayin edilecektir.

M a d d e 14

İcra Komitesi şu hususları yerine getirecektir.

- 1) Talep harici tutulacak arazilerin çıkarılması gayesile verilen beyannamelerin doğruluk derecelerini tahlil edecek.
- 2) Müştereken sahip olunan mülklerde teşkilâtın hissesini aşağıdaki esaslar dahilinde tahdit edecektir.

M a d d e 15

Talep edilmesi kararlaştırılan arazi müştereken sahip olunan bir sahaya çıkıntı (teşkil ederse Bakanın emriyle tayin olunacak bir komite bunun hudutlandırıcaktır.) Herhangi bir ilgili şahıs idarî muamele yoluyla haberdar kılındığı tarihten itibaren 15 gün zarfında itiraz etme hakkına sahip olacaktır.

M a d d e 16

Arazinin kıymetinin tayininde yukarıda bahsolunan komite kanunun 9 uncu maddesinde belirtilen esaslar dahilinde hareket edecektir.

Teşkilâtın hissesini hudutlandırırken yeniden tevziden mütevellit faizde nazarı itibara alınacaktır. Diğer müşterek mal sahipleride zarar görmesin.

Müşterek mal sahiplerine komitenin kararı idarî yoldan bildirilecektir. Böyle bir karara itirazda bulunabilirler.

M a d d e 17

Bir evvelki maddede belirtilen itirazları incelenmek üzere Bakanın emriyle bir komite kurulacaktır. Bu Komite Toprak Reform teşkilâtı temsilcisi ve bir mütehasstan müteşekkil olacak ve Devlet Konseyinden bir aza başkanlığında çalışacaktır. İdare heyetinde tasdik olunmadıkça komitenin kararı nihai olmayacaktır. Karar tasdikten sonra ilgili şahıs malûmattar bulunacaktır.

M a d d e 18

Kanunun 19 uncu maddesinde belirtilen Komiteler Adalet Bakanı Komite başkanının ve noterlikten bir aza seçtikten sonra Toprak Reform Bakanının emriyle teşekkül edecektir.

M a d d e 19

Toprak Reform Teşkilâtı Resmî Gazetede Devletçe yapılan Toprak Taleplerine dair ilk kararı neşreder; Bu beyanda arazileri istenilen şahısların isimleri, talep edilen araziler, her biri için tanzim edilen mazbata numaraları, mülkler ve hudutları eğer icap ederse sahanın bulunduğu köy mahal ve Vilâyette belirtilir.

M a d d e 20

İlgili herhangi bir kimse kanunun 19 uncu maddesi gereğince sağlanan Hakimler Komitesine karar Resmî Gazetede yayınlandıktan sonra 15 gün zarfında istenen arazinin mülkiyeti ipotek, harç, veya imtiyaz durumu hakkında itirazda bulunabilir.

M a d d e 21

İlgili şahıslar itirazlarını Toprak Reform Teşkilâtı Hakimler Komitesine 5 kopya halinde iadeli taahhütlü olarak göndereceklerdir. Böyle bir evrakta itiraz eden şahsın adı İkâmetgâhı itiraz sebepleri ve iddialarını doğruluyacak evrakı müsbitede bulunacaktır.

Anlaşmazlık anında Hakimler heyeti beyannamelerin mülkiyet hakları ve araziyle ilgili borçları tayin ve tesbit işini üzerine alacaktır. Böyle muamelelerde dökümanları gözden geçirmek ve icap eden şahısları dinlemek salâhiyetine haizdir. Arazileri resmen istenilen şahıslar ve bu işle ilgili diğer şahısları hazır bulunarak icap eden malûmatlarda dökümanları vermeleri ve mütalâalarını beyan etmeleri için haberdar eder. Bu şahıslar en az toplantıdan 2 hafta evvel iadeli tahhütlü mektupla haberdar edilirler.

İlgili şahıs komitenin huzuruna bizzat çıkar veya bir yahutta daha fazla avukatla kendisini temsil ettirebilir. Komite teknik elemanların idarî ve sair müteassıs elemanların yardımlarını isteyebilir. Komite Suriye bölgesinde kanunla ilgili muhakemeleri yürütmekle mükellef değildir. Toplantıda taraflardan nisap temin edilememişse bu toplantı kararları muteber değildir. Kararlar için ekseriyetin reyî şarttır. Komitenin kararları Toprak Reform Teşkilâtı İdare Heyetinin tasdikinden geçmedikçe nihaî değildir.

M a d d e 22

Kanunun 7 nci maddesi mucibince istisnaî durum arzeden hallerin tetkiki için Toprak Reform Bakanının emriyle bir veya daha fazla komite kurulabilir.

M a d d e 23

Şahıslar yukarıda bahsi geçen komitenin kararlarından dolayı hakimler komitesine itirazda bulunabilirler.

Statünün 21 nci maddesinde belirtilen muamele bu gibi hallerde tatbik olacaktır.

K I S I M 2**TEVZİ USULÜ****M a d d e 24**

Arazi tevzi kararları Resmî Gazetede ilân edilecektir. Toprak dağıtılan şahısların isimleri ve tevziyatla ilgili teferruatlı malûmatta bildirilecektir.

Böyle bir karardan dolayı herhangi bir şahıs Resmî Gazetede ilân tarihinden sonra 30 gün içinde hakimler heyetine itirazda bulunabilir. Bu gibi hallerde Statünün 21 nci maddesinde belirtilen muamele yürütülür.

M a d d e 25

Toprak Reform Bakanının emriyle Devlet Şûrasından bir azanın başkanlık yapacağı 2 agronomist azadan müteşekkil bir komite teşkil edilecektir. Arazi dağıtılan şahıslardan istenilen şekilde ziraat yapmayan veya toprak tevzii kontratı yahutta kanunun icap ettirdiği şartları yerine getirmeyenler teşkilât tarafından bu komiteye bildirilir ve komite bu işle uğraşır.

K I S I M III**Nihaî Talep ve Tazminatların Ödenme Usulleri****M a d d e 26**

Toprak Reformu İdare Heyeti Devletçe Toprak isteme nihaî kararlarını birinci kararı aynen tasdik ederek veya bir evvelki maddede belirtilen hususları tetkik ettikten sonra Toprak Reform Teşkilâtın verdiği kararların ışığı altında şartlara uyduarak çıkaracaktır.

M a d d e 27

Teşkilât bir evvelki maddede mevzu bahis edilen nihaî kararı icap eden kanunî hususların yerine getirilmesi için noterliğe gönderir.

M a d d e 28

Toprak Reform Bakanı kanunun 9 uncu maddesi gereğince kurulan komitelerin takip edecekleri muamele usulleri ve nizamları bildiren bir emir çıkarır.

M a d d e 29

Her şahıs bu komitelerin kararlarından dolayı hakimler heyetine müracaat etmek hakkına haizdir. Bu müracaat mevcut statünün 21 nci maddesinde bildirilen nizamlar dahilinde yapılacaktır.

M a d d e 30

İlgili herhangi bir kimse Toprak Reform Teşkilâtınca istenmiş bulunan bir araziye tazminat ödemiyecek kadar yalnız şahsi borçtan dolayı ihtiyatî haciz koydurabilir. Teşkilât mal sahibine verilecek tazminattan kanunen kabul edilmiş miktarını buna ayırabilir.

M a d d e 31

Tazminat, kanun ve halihazır statü tarafından belirtilen bütün hususlar yerine getirildikten sonra ödenir.

Küba Cumhuriyeti Toprak Reformu Kanunu

FASIL I

Umumî Olarak Topraklar

M a d d e 1

“Laf ifu nd ium \Rightarrow geniş mülk” men edilmiştir. Hakikî ve hükmi bir şahıs azamî otuz “Caballeria” dan fazla bir toprağa tesahür edemez. Hakikî ve hükmi bir şahsa ait bulunupta bu haddi tecavüz eden topraklar topraksız köylüler ve ziraat işçilerine tevzi edilmek üzere istimlak edilir.

Ma d d e 2

Aşağıdaki topraklar yukarıdaki madde hükümlerinden istisna edilmiştir.

- a) Şeker kamışı ile örtülü bulunup randuman millî vasatinin % 50 fazlasının dununda olmayan topraklar;
- b) Irk, neşvünema zamanı doğum yüzdesi, beslenme rejimi, kasaplık hayvanlarda gerekli ağırlık veya süt hayvanlarında süt randımanı yüzdeleri nazarı itibara alınmak suretile Millî Toprak Reformu Enstitüsü tarafından beher “Caballeria” ya isabet edecek asgarî hayvan miktarı tesbit edilen topraklar mevzubahis istihsal sahasının imkânları, Toprağın fiziko-şimik analizi, rutubetli ve yağmur üzerine göre incelenecektir.
- c) Millî Toprak Reformu Enstitüsünün mütalâası gereğince normal randımanı Millî istihsal vasabisinin asgarî % 50 üstünde olan prinç ekili topraklar;
- d) İş bu Kanunun birinci maddesinde azamî olarak tesbit edilen miktarın fevkindeki bir sahayı zarurî kılan ve sınai faaliyeteki mütefarık bulunsun veyabulunmasın rasyonel iktisadî randıman ve müessir işletme faaliyeti için bir veya birkaç kültüre veya ziraat veya hayvancılık faaliyetlerine tahsis edilen topraktır.

Yukarıdaki hükümler ihlâl edilmemek kaydıyla hakikî ve hükmi bir şahıs, hiçbir halde, yüz “Caballeria” nın fevkinde bir araziye sahip olamaz. Hakikî ve hükmi bir şahıs yüz “Caballeria” dan fazla bir araziye sahip bulunduğu ve bu arazide iş bu maddenin a, b, ve c fıkralarında zikredilen istihsallerden bir

veya bir kaçını ifa ettiği takdirde azamî had olan yüz "Caballeria" ya kadar derpiş edilen istisnai miktar arazinin fazlası iş bu kanundaki maksatlara tahsisi edilmek suretiyle, Millî Toprak Reformu Enstitüsü tarafından tâyin edilecek şekil dahilinde tanzim edilir.

a ve c Fıkralarında zikredilen kültürlerde, elde edilen son rekolte göz önünde tutulmak suretiyle mevzubahis randımanlar ölçülür. İstisna miktarları bu prodüktive seviyeleri elde edildiği müddetçe idame edilir.

(d) Bendinde istihdaf edilen istisnaya gelince, Millî Toprak Reformu Enstitüsü istihsalin ekonomik ünitesini ve çeşitli kültür halinde, bu kültürler arasındaki koordinasyonu idame ettirmeğe dikkat etmek suretiyle, azamî had olan 100 "Caballeria" yı tecavüz eden ve iş bu kanundaki gayelere tahsis edilmesi gereken araziye tâyin eder.

M a d d e 3

Devlete, Eyaletlere ve beldelere ait topraklar aynı şekilde tevzie tâbi tutulur.

M a d d e 4

Aşağıdaki topraklar iş bu kanunun 1 inci ve 3 üncü maddelerinin hükümlerinden istisna edilir.

- a) Devlet topraklarının veya iş bu kanun gereğince istimlâk edilen toprakların işletilmesi maksadıyla Millî Toprak Reformu Enstitüsü tarafından organize edilerek ziraî istihsal kooperatiflerine mülk olarak verilen müş-terek topraklar.
- b) Âmme müesseselerinde veya topluluğun umumî hizmetlerinde kullanılacak veya kullanılması muhtemel olan Devlete, Eyaletlere, ve Beldelere ait topraklar.
- c) Kıymetlendirme, âmme menfaati veya kanun hükümleri dairesinde işletmek maksadıyla Devletin orman ihtiyatlarına dahil bulunduğu beyan edilmiş bulunan tepeler;
- d) Millî Toprak Reformu Enstitüsü tarafından karakterleri beyan edildikten sonra, sosyal, terbiyevi, sıhhi ve mümasil yardım maksatlarının ifasına mahsus ziraî topluluklara ait topraklar.

Birinci maddede mevzubahis azami otuz "Caballeria"yı tesbit etmek için aşağıdaki topraklar nazari itibare alınmaz. Ziraî mülkler içinde kâin sımai müesseseler ve bu meyanda ek bina büro ve meskenler için lüzumlu olan topraklar; ziraî mülkler dahilinde şehir haline gelmiş bölgeler veya Millî Toprak Reformu Enstitüsünün muaffakati mucibince, mesken ildasına veya bir ziraî kalkınma Bölgesi

dahilinde Ziraatçıların iskânına topraklar veya Millî Toprak Enstitüsünün mü-talâası mucibince, memleketin müstakbel inkişafı bakımından işletilmeğe müsait sair tabii kaynakların mevcut olduğu topraktır.

M a d d e 5

Her Ziraî Kalkınma Bölgesinde aşağıdaki sıra dahilinde topraklar gerekirse istimlâk veya yeniden tevzie tâbi tutulur.

1) İçinde, Çiftçi tâli-Çiftçi, kolan Tâli-kolon, ortakçı veya yarıcı ve geçici zilyet sıfatıyla yerleşmiş zürram bulunduğu devlete ait topraklarla hususî mülkiyet mevzuuna dahil topraklar.

2) İş bu Kanunun 2 nci maddesinde munderiç istisnalara dahil olmayan toprak fazlaları,

3) Kabilî tahsis diğer topraklar.

Millî Toprak Reformu Enstitüsünce hilâfı tasrih edilmedikçe ikinci halde istihdaf edilen toprakların istimlâk ve tevziine ancak birinci halde istihdaf edilen toprakların tevzii projesi icra edildiği ve iş kanunda mevzuubahis hukuk dışı mükellefiyetler için depozitolar yatırıldığı takdirde tevessül edilecektir.

M a d d e 6

Hususî mülkiyete ait topraklardan kalan, tabi-kolon çiftçi, tabi-çiftçi veya geçici zilyetlerle yapılan mukavelelere istinaden tahsis edilenler hariç olmak üzere bu gibi hallerde mezkûr topraklar işbu kanunun hükümleri gereğince istimlâke mevzuu teşkil ederler. İnsan veya varlık başına otuz "Caballeria" lık bir hadde kadar istimlâke mevzu teşkil etmezler.

M a d d e 7

Kabilî tahsis toprakların sahipleri ve ziraî mülklerde yerleşmiş bulunan çiftçi, tabi-çiftçi, kolon, tabii-kolon ve geçici zilyetlere yapılan istimlâk, ihale ve satışların tahakkukunu müteakip, kanunla müsaade edilen azamî sahayı tecavüz etmediği nisbette mülkün fazlasını ellerinde tutabilirler.

M a d d e 8

10 Ekim 1958 tarihinden evvel tapu sicilinde kayıtlı bulunmayan topraklar devlete ait topraklar addolunacaktır.

M a d d e 9

Devlet namına veya hazine envanterlerinde kayıtlı bulunan veya rüçhan hakkı ile iktisap edilen veya diğer herhangi bir nam altındaki topraklar bu namlar tapu sicilinde kaydedilmemiş dahi olsa Devlete ait topraklardır.

Maliye Bakanlığı yukarıdaki hükümler gereğince devlete ait bulunan bütün toprakların hudutların tâyin ve tesciline tevessül edecektir.

M a d d e 10

Kraliyet toprakları ve Cumhuriyetin teşkili sırasında mamelikine mütemmim cüz-i olarak intikal eden Devlet topraklarına dair istihkak dâvaları müruru zamanâ tâbi değildir.

M a d d e 11

Mahsullere mütenasiben iştirak suretiyle yarıcılık mukavelesi veya ziraî teşebbüslerde kira tediyesini Tazannum eden sair mukaveleleri nakdi iş bu kanunun neşrinden itibaren menedilmiştir. Şeker kamışı öğütme mukaveleleri bu hükümlere tâbi değildir.

M a d d e 12

İş bu kanunun neşrinden bir sene sonra aşağıdaki şartları haiz olmayan anonim şirketlerin şeker kamışı plantasyonu faaliyetinde bulunmaları menedilmiştir.

- a) Nama Muharrer bütün hisse senetleri
- b) Bu hisse senetleri sahiplerinin Küba vatandaşı bulunması
- c) Hisse senetleri sahiplerinin, şeker imali ile iştigal eden teşebbüslerin sahibi, hissedarı veya memurlarından bulunmaması.

Bildirilen mühletin hitamında yukarıda istihdaf edilen şartları haiz bulunmayan Anonim şirketlere ait topraklar işbu kanunun hükümleri gereğince istimlâk edilecektir. Keza, adı geçen anonim şirketler bu kanunun neşri sırasında hakları bulunan öğütme hisselerini kaybederler.

M a d d e 13

Şeker Kamışı plantasyonu faaliyeti, şeker imali ile iştigal eden teşebbüslerin sahipleri, Hissedarları veya memurları olan hakikî şahıslarada aynı şekilde menedilmiştir. Bu şahıslara ait bulunupta üzerlerinde şeker kamışı ziraati yapılan topraklar işbu kanunun hükümleri gereğince istimlâk edilir.

Şeker imali ile iştigal eden teşebbüslerin sahip, hissedar ve memurları hali hazır bu durumlarından evvel beş seneden az olmamak üzere şeker kamışı yetiştiricisi olarak çalışmış buldukları takdirde bu keyfiyeti kesin olarak isbat etmek ve otuz "Caballeria" dan fazla bir araziye sahip bulunmamak şartıyla, gayri kabili telif bu durumlarına nihayet vermek üzere kendilerine bir senelik bir mühlet verilebilir.

İş bu hal ile istihdaf edilen şeker kamışı kolonilerinin satışları Millî Toprak Reformu Enstitüsünün mütalâası gereğince kanunun maksatlarına aykırı bir vaziyet mevzubahis olmamak şartıyla mezkûr Enstitünün tasvibini müteakip tahakkuk ettirilir.

Millî Toprak Reformu Enstitüsü istihsalin normal olarak idamesini garanti etmek maksadiyle, iş bu maddeyi zamanında ve gerektiği gibi tatbik edecektir.

Hisse senetleri nama muharrer olmayan anonim şirketler tarafından ziraat topraklarının tasarruf ve temellükü aynı şekilde menedilmiştir.

Bununla beraber, şeker kamışı ziraatinin yapılmadığı topraklara sahip bulunan ve iş bu kanunun neşri sırasında ta teşekkül eden Anonim şirketler bu devre zarfında adı geçen toprakları herhangi bir nam altında diğer anonim şirketlere terk veya intikal ettirmeksizin kendilerine ait iş bu kanun hükümleri gereğince fazla sayılan topraklarının istimlâk ve tevzii sırasında bunları işlemeğe devam edebilecektir.

M a d d e 14

İşbu kanunun hükümleri gereğince mezkûr toprak fazlalarının istimlâk ve tevziini müteakip adı geçen anonim şirketler kendilerine ait bulunan toprakları ancak nama muharrer hisse senetli anonim şirketler haline tahavvül ettikleri ve hissedarları 13 cü maddelerde tesbit edilen şartları haiz buldukları takdirde işletmeğe devam edebilirler. Mevzuubahis anonim şirketler beyan edilen şekilde tahavvül etmedikleri takdirde bunlara ait bulunan ziraî teşebbüsler iş bu kanun gereğince istimlâke tâbi tutulurlar.

M a d d e 15

Ziraî Mülkler ileride ancak Kübalı vatandaşlar veya Kübalı vatandaşlardan müteşekkil cemiyetler tarafından iktisa edilebilir.

Otuz "Caballeria" dan fazla olmayan ve Millî ekonominin gelişmesine yardım edecek ziraî ve sınaî faaliyetler dolayısıyla teşebbüslere veya yabancı varlıklara terkinde Millî Toprak Reformu Enstitüsü tarafından fayda mülâhaza edilen ziraî mülkler yukarıdaki hükümlerden istisna edilir.

Küba vatandaşı olmayan mirasçılara miras yolu ile intikal edecek ziraî mülkler, vüs'atleri ne olursa olsun toprak reformu gereğince istimlâk olunur.

FASIL II

Toprakların yeniden tevzii ve mülk sahiplerine verilecek tazminat

M a d d e 16

Beş kişiden müteşekkil bir köylü ailesi için, şehir dışında ve vasatı ekonomik randımanlı köylülere hasredilen iki "Caballeria" vüs'atinde münbit bir saha asgarî hayat sahası" olarak kabul edilmiştir.

Millî Toprak Reformu Enstitüsü yukarıdaki esasa göre hareket ederek ve her aile için gereken vasatı yıllık gelir seviyesini nazarı itibare alarak bütün hallerde lüzumlu asgarî hayat sahasının miktarını tanzim ve ilân edecektir.

Asgarî hayat sahasına dahil bulunan topraklar Cumhuriyet Anayasasının 91 inci maddesinde mevzuubahis haciz ve ferağ edilememe keyfiyetinden faydalanırlar.

M a d d e 17

İş bu Kanunun hükümleri gereğince kabili istimlâk hususî topraklarla Devlete ait topraklar şayi topraklar hakkında işbu kanunla tanınan kooperatiflere tahsis edilir veya Millî Toprak Reformu Enstitüsü tarafından asgarî hayat sahasını tâyin hususunda yapılacak ayarlamalara hâle gelmeksizin müstefikler arasında iki "Caballeria" yı tecavüz etmeyen parseller halinde tevzii edilir.

Müstefikleri kim olursa olsun bütün topraklar dolayısıyla Millet ve Beldelerin umumî masraflarına yardım namıyla kanunlar tarafından tesbit edilen vergilerin ödenmesi mecburidir.

M a d d e 18

Kolon, Tâbi-kolon Çiftçi, Tâbi-Çiftçi, yarıcı veya geçici zilyetler tarafından zer'edilen hususî mülkiyete ait topraklar asgarî hayat sahasını tecavüz etmediği zaman bu toprakları zer'eden kimselere meccanen verilir. Adı geçen ziraatçılar bu asgarî hayat sahasının dışındaki bir sahayı zer'ettikleri takdirde bunu tamamlamak için gereken topraklar bu topraklar kabili istifade olmak ve bölgenin ekonomik ve sosyal şartları buna müsait bulunmak şartıyla kendilerine meccanen verilir.

Yukarıda paragrafta istihdaf edilen hallerde zer'edilen topraklar beşi tecavüz etmeksizin asgarî hayat sahasına tecavüz ettiği takdirde Çiftçi, Tâbi-Çiftçi, Kolon tâbi-kolon yarıcı veya geçici zilyetlere Millî Toprak Reformu Enstitüsünün mukaddem istimlâkini müteakip meccanen iki "Caballeria" verilir. Ve bunlar meccanen verilen sahayı tecavüz eden tasarruf mevzuu kısımlarını, mecburi satış yolu ile azami beş "Caballeria" ya kadar mal sahibinden iktisap edebilirler.

M a d d e 19

Asgarî hayat sahasının dunundaki toprakları şahsen zereden mal sahiplerine bu farkı tamamlamak için gerekli topraklar toprakların kabili istifade olması ve bölgenin ekonomik ve sosyal şartları buna müsait bulunması şartıyla aynı şekilde meccanen verilir.

M a d d e 20

Tahsis edilen toprakların herhangi bir şekilde ağır mükellefiyetlere tâbi tutulması hallerinde ne şekilde hareket edilmesi gerektiği bu kanuna ait nizamname ile tâyin edilir.

M a d d e 21

Devletçe ait olup Çiftçi, Tâbi--çiftçi, kolon, tâbi-kolon yarıcı veya geçici zilyetler tarafından zer'edilen topraklar vüs'atleri asgarî hayat sahasını tecavüz etmediği takdirde; bunların mutasarrıflarına meccanen verilir.

Yukarıdaki pragrafta istihdaf edilen hallerde zer'edilen topraklar beşi tecavüz etmeksizin iki "caballeria"yı tecavüz ettiği takdirde Çiftçi, Tâbi--çiftçi, kolon, tabi-kolon yarıcı veya geçici zilyetlere meccanen asgarî hayat sahasına muaddil toprak verilir. Ve meccanen verilen asgarî hayat sahasının ötesindeki kısmı devletten iktisap edilir.

Adı geçen Çiftçi, Tâbi--çiftçi, kolon, tâbi-kolon, yarıcı veya geçici zilyetler asgarî hayat sahasından dun bir sahadaki toprakları zer'ettikleri takdirde bunu tamamlamak için gerekli topraklar meccanen verilir.

M a d d e 22

İşbu kanun gereğince tevzie tâbi tutulacak kabili istifade topraklar, aşağıdaki tercih sırasına göre tevzii edilir.

- a) Zer ettikleri topraklardan çıkarılan köylüler
- b) Tevzie mevzuu teşkil eden toprakların bulunduğu bölgelerde ikamet eden ve bu topraklara ihtiyacı bulunan veya ancak asgarî hayat sahasından dun bir sahayı zer eden köylüler
- c) Tevzie mevzu teşkil eden topraklarda mutad olarak çalışan ve ikamet eden ziraat işçileri
- d) Elllerinde toprakları bulunmayan veya asgarî hayat sahasından dun bir sahaya sahip bulunan diğer bölgelerdeki ve tercihan civar bölgelerdeki köylüler

- e) Diğer bölgelerdeki ve tercihan civar bölgelerdeki ziraat işçileri
- f) Ziraî mevzularda tecrübe ve bilgisi olduğunu isbat eden kimseye tercih hakkı tanınmak suretiyle bu sahada talepte bulunan herhangi bir kimseye

M a d d e 23

Yukarıdaki maddede zikredilen gruplardan aşağıdakilere tercih hakkı tanınacaktır.

- a) İhtilâl Ordusu askerlerine veya bakmakla mükellef buldukları aile efradına
- b) İhtilâl Ordusunun yardımcı azalarına
- c) Harp veya zulüm tedbirleri mağdurlarına
- d) Zulme karşı açılan ihtilâl mücadelesine iştirakleri neticesi ölen kimselerin bakmakla mükellef buldukları aile efradına.

Her türlü karada aile reislerine priorite verilecektir.

M a d d e 24

Toprak müsaadesi ile ilgili talepler Millî Toprak Reformu Enstitüsü tarafından neşredilen nizamname ve talimatnamelerde derpiş edilen unsur veya halleri ihtiva eden resmî formüllerle yapılmalıdır.

M a d d e 25

Vüs'atı iş bu kanunun birinci maddesiyle tesbit edilen azamî otuz "Caballeria" yı tecavüz eden ziraî mülkler ile kısmen veya tamamen çiftçilere kolonlara, yarıcı veya ortakçılara terkedilen veya geçici zilyetler tarafından işgal edilen daha küçük Vüs'attaki ziraî mülklerin sahibi bulunan malik ve zilyetler direkt olarak veya bu hususta salâhiyetli teşekküllerin tavassutu ile iş bu kanunun neşri tarihinden itibaren azamî üç aylık bir mühlet zarfında aşağıdaki vesaiki Millî Toprak Reformu Enstitüsüne tevdi edecektir.

- a) Tapu sicilindeki kayıtlarla birlikte tasaruf senetlerinin bir sureti ile aynı hak veya intikal vergisinin kaidesinin basit bir sureti.
- b) Şayet varsa mükellefiyet ve vecibelerin tesis mukavelesine ait basit bir suret.
- c) Mülk veya mülklerin plânları veya bunların mevcut olmadığına dair bir beyenname;

- d) Binaların, inşaatın, tesislerin, hayvan parklarının makinelerin çift sürme aletlerinin sınıfları ile birlikte izahı;
- e) Müddet, şart ve fiyatlar ve mümkün olduğu takdirde kültürlür veya ekimler mevzuubahis mülk veya mülklerde ilk beş sene zarfında her şekilde elde edilen gelirleri gösteren izahname ile birlikte mevzuubahis mülk veya mülkleri tahsis eden fermaaj, kolanaaj yarıcılık ve bu meyanda geçici zilyetlik mukavelelerine ait beyan edenin ikametgahına yakın sulh mahkemesi veya noter huzurunda alınmış mufassal ve yeminli bir beyanname;
- f) Ziraî mülk veya mülklere ait nadaslı veya yarı nadaslı topraklarla ilgili senetler, hudutların ve bunlara isnat edilen kıymetlerin işarı ile birlikte tesbit edilen nisbetin fevkinde tasarruf olunan toprak fazlası;
- g) İcabı halinde plânları iliştilmek suretiyle işbu kanunun 2 inci maddesinden istifade etmiş addolunan ve üzerlerinde kesif ziraat yapılan topraklardan tasrihi ve bu meyanda istisna teşkil eden topraklarla toprak reformuna tahsisi edilmek üzere terk edilen topraklar.

Bu madde hükümlerine rağmen toprak reformu Enstitüsü hususî mülkiyet mevzuuna dahil olup tesbit edilen hudutları tecavüz eden topraklardan tasarrufu altında bulunanlara istinat etmek suretiyle bu kanunun neşinden itibaren kanunun toprakların istimlak ve tecavüz hakkındaki hükümlerinin tatbikini tanzim edecektir.

M a d d e 26

26 ncı maddede mevzuubahis vesikalara gelince, işbu kanunu tatbikle mükellef makamlar beyannamelerin doğru olup olmadığını tesbit maksadiyle, vesikalının tanziminden itibaren doksan gün zarfında derhal gerekli araştırmalara tevessül edecekler ve toprak tevziini yapmak ve müstefit köylülere tasarruf senetlerini vermek için lüzumlu tedbirleri alacaklardır.

M a d d e 27

Yukarıdaki maddede mevzuubahis vesikaları ibraz etmeyen veya yeminli beyannameye hakikate aykırı bir beyanda bulunan veya herhangi bir şekilde meskür vesikaları tahrip eden mülk sahibi maruz bulunduğu cezai mesuliyet mahfuz kalmak kaydıyla işbu kanunda derpiş edilen tazminat hakkını kaybeder.

M a d d e 28

Müstefiklere tevzii edilen parsellerin ihalesini tanzim eden kararlar katiyet kesbedince, işbu kanunla ihdas edilen tapu sicilindeki Ziraî mülkiyet bölümüne kaydedilecektir. Her mülk sahibine, işbu kanunun nizamnamesi ile tesbit edilen

formalitelere uygun tasarruf senetleri verilecektir. Hipotek kanununun 3 ncü maddesi hükümlerince yukarıdaki paragrafta istihdaf edilen ve Millî Toprak Reformu Enstitüsü tarafından verilen kararlar tescile müsait addolunur.

M a d d e 29

İşbu kanundan zarara uğrayan mülk sahiplerine istimlak edilen mallar dolayısıyla tazminat ödenmesi hususunda Anayasa ile bir hak tanınmıştır. Bu kıymet 10 Ekim 1958 tarihinde Belediye Kadastroasına tevdi olunan beyannamelerde gösterildiği gibi mülkün satış kıymeti gözönünde tutulmak suretiyle tesbit edilecektir. Mülkte mevcut olupta, zarara uğrayan inşaat ve tesisler, İşbu kanunun tatbik ile mükellef makamlarca ayrı bir kıymet takdirine mevzuu teşkil eder. Keza, mülk sahiplerinin tazmini için kültür suçlarında ayrıca takdir edilecektir.

M a d d e 30

Kıymet takdirinin yukarıdaki paragraf hükümleri gereğince tesbitinin mümkün olmaması halinde zarar gören malların takdiri işbu kanunun nizamnamesi ile tesbit edilen tarz ve şekilde Millî Toprak Reformu Enstitüsü tarafından yapılacaktır.

Anayasanın 224 ncü maddesi hükümleri gereğince, kıymet takdiri sırasında çalışma veya hususî sermayeden mütevellit olmayıp, mülkün son intikalinden itibaren münhasıran Devletin, Eyaletin, Beldenin veya muhtar teşekküllerin fiil ve hareketinden tevellüt eden ve işbu kanunun yürürlüğe girmesinden evvel husule gelen tezayül hesaplanacak ve tesbit edilen kıymetten tenzil edilecektir. Anayasadaki mezkûr hüküm mucibince Devlete verilecek olan % 45 kıymet fazlası Millî Toprak Reformu Enstitüsüne terkedilecek ve ilgili eyalet, Belde, ve muhtar teşekküller hisselerine düşen nisbi payı alacaklardır.

Millî Toprak Reformu Enstitüsü lehine yapılan tenziller muadil nisbetler dahilinde, kendilerine meccanen toprak verilen köylüler menfaatine bırakılır. Ve arızî fazlalık kanun gereğince kullanılmak üzere Toprak Reformu Fonuna tevdi olunur.

Bu hükümler işbu kanunun nizamnamesi ile tesbit edilen tarzda tescile müsait ziraî mülklerin her türlü hale veya mecburi satışlar sırasında keza tatbik edilir.

M a d d e 31

Tazminat, satın alınabilir bonolarla ödenecektir. Bu maksatla hüküm ve şartları munasip zamanda tesbit edilmek üzere Küba Cumhuriyeti tarafından bono emisyonu yapılacaktır. Bu bonolar "Toprak Reformu BONOLARI" tesmiye edilecek ve kıymetli evraktan addedilecektir.

Emisyon veya emisyonlar senevî yüzde dört buçuk (% 4 1/2) faizle yirmi sene müddetle yapılacaktır. Faiz servislerini amortismanı ve emisyon masraflarını karşılamak için gereken meblâğ her sene Cumhuriyet Bütçesine konulacaktır.

M a d d e 32

Tazminat olarak kazbedilen meblâğlar yeni sanayice yapılan investismandan neş'et ettiği nisbette Toprak Reformu Bonoları veya bunların tutarlarının müstefitleri şahsi gelir vergisinden 10 sene müddetle muaf tutulacaktır. Maliye Vekâleti Bankalar Kuruluna bu muafiyeti tanzim eden bir kanun projesi sunmakla mükelleftir.

Investisman tazminat istihkak kesbeden hissenin varisleri tarafından yapıldığı takdirde aynı hak bunlara da tanınacaktır.

FASIL III

Yeniden tevzie tâbi tutulan ziraî mülkler

M a d d e 33

İş bu kanun hükümleri gereğince meccanen ahzolunan mülkler iş bu kanunun V nci faslında mevzu bahis evlilik şirketi ile ziraatçı kooperatifleri hariç olmak üzere sivil veya Ticarî şirketlerin patrimuanına dahil olamazlar.

M a d d e 34

İş bu kanunun hükümleri gereğince yukarıdaki maddede istihdaf edilen mülkler kanunu tatbik ile mükellef makamların müsaadesiyle yapılan miras, Devlete satış veya mübadelelerden gayri bir surette intikal ettirilemeyeceği gibi fermaaj, yarıcılık, intifa hakkı ve hipotek mukavelelerinde mevzuu teşkil edemezler.

Bununla beraber, Devlete veya muadil resmî teşekküller bu mülklerin sahiplerine hipotekle müemmen ikrazat ile yardım veya gâranti ikrazlarında bulunabilirler.

M a d d e 35

Yeni mülkler taksimi mümkün olmayan gayrimenkul üniteler olarak idame olunacak ve miras sureti ile intikal halinde malların taksimi sırasında tek bir varise intikal edecektir. Böyle bir muamele Medenî kanun tarafından tesbit edilen miras taksimi kaidelerini ihlâl etmeksizin yapılmadığı takdirde medeni kanunun 1067 nci maddeleri ile tesbit edilen kanunî şufa hakkına istinaden köylü veya ziraat işçisi olan alıcılara aleni olarak satılacaktır.

M a d d e 36

İşbu kanun hükümleri gereğince ihale edilen toprakların mülkiyet ve tasarrufu asgarî bir sene müddetle toprakta yaşamış olan ve kanunen evlenme akdi yapılmamış bulunan şahısların müstakar mahiyetteki evlilik dışı birliği halinde iktisap ettikleri mallara mütedair kanunî şirket normlarına tâbi olurlar.

FASIL IV**Zirai Kalkınma Bölgeleri****M a d d e 37**

Zirai kalkınma bölgeleri ıslah işleri nin kolayca tahakkuk etmesi için Millî Toprak Reformu Enstitüsünün muvaffakâtı ile Millî Toprağın muayyen ve mahdud parçalara ayrılması suretiyle teşkil edilir.

M a d d e 38

Aynı teşekkülün muvaffakâtı ile her zirai kalkınma bölgesi, hibe ve tevziler ile ilgili tahdit ve idari faaliyetleri kolaylaştırmak maksadı ile bunların tahakkukuna mahsus çalışmalar ilerledikçe - tali seksiyonlara ayrılacaktır.

M a d d e 39

Millî Toprak Reformu Enstitüsü her zirai kalkınma bölgesini bulunduğu eyaletin baş harfine iliştilmiş bir seri numarası ile tefrik ve tesbit edecektir.

M a d d e 40

Bir zirai kalkınma bölgesi teşkilemek ve toprakların yeniden tevzî veya ihalesini tahakkuk ettirmek için Millî Toprak Reformu Enstitüsü Aşağıdaki hususları nazarı itibare alacaktır.

- 1) Kadastro işlerini nüfus sayımını agronomik etüdüleri ve hudut tayinini kolaylaştırmak için en mütebariz bir saha;
- 2) İşletmeleri, depolamayı muhafaza ve satışı ıslah hususundaki kolaylıklar, agronomik karakteristikler tavsiye edilecek istihsâl;
- 3) Nüfus merkezleri veya mahalli işeyi kolaylaştırmak için her bölgede kaim ev gurupları, köylü cemiyetleri, kooperatifler ve köy zabıta vazifelerinin teşkil ve faaliyeti için devlet yardım merkezleri ile irtibat;
- 4) İş ortaklığı veya su irtifak rejimi altında beldevi sulama hisleri ve su temini için hidrolojik kaynaklar;

5) Müttemmim küçük ziraat sanayiinin teşviki, veya ibdidai madde kaynakları yakınında sanayi merkezleri ve mahsul tevziî merkezlerinin tesisi sayesinde iktisadî kalkınma ve teknolojik tatbikat kolaylıkları;

6) Mevcut muhabere kolaylıkları ve enfarmasyon ve umumi olarak fikirlerin yayımı imkânları ve icap halinde bunları ihdas etmek imkânları.

M a d d e 41

Her ziraî kalkınma bölgesinde Devlet tarafından aile tesisleri, veya tesis edilmiş ziraî kooperatiflerle iş birliği yapmak suretiyle ziraat makinaları, ziraat aletleri, hububat siloları mağazalar, depolar, nakil vasıtaları, deneme tarlaları, su bentleri enerji tesisleri ve ziraî ve sınaî kalkınma plânlarının gerektirdiği imkânlarla mücehhez Devlet yardımı merkezleri ihdas ve bu meyanda umumî ve ziraî eğitim için leyli merkezler, doğum merkezleri yardım sandıkları, tıbbi tedavi ve dış tedavisi için dispanserler eğlence ve istirahat salonları, kütüphaneler, spor sahaları, ve istihsâle yardım eden bütün imkânlarla kültürel yayım imkânları tesis etmek.

M a d d e 42

Toprak tahsis maksatlarının nazara alınmaları ve Toprak Reformu tarafından tahsis edilen veya hariç bırakılan toprakların tesbiti ve bütün evveliyatın zikri suretiyle alakalı deftere tescil edilmiş olan her ziraî kalkınma bölgesi Toprak Reformunun neticelerini periodik olarak tetkik ve mukayese güçlükleri bertaraf ve umumî terakkiyi kolaylaştıracak en münasip tedbirleri tatbik etmek maksadiyle istatistik ve beş senelik ziraî sayım servisleri, ziraî kalkınma bölgeleri tarafından temsil edilen istihsâl ve idare ünitelerini analiz için nazari itibare alacaklardır.

F A S I L IV

Ziraî İş Birliği

M a d d e 43

Millî Toprak Reformu Enstitüsü imkân nisbetinde, ziraî kooperatifler ihdas edecektir. İş bu kanunun Millî Toprak Reformu Enstitüsü tarafından kendisine ait topraklar üzerinde organize edilen ziraî kooperatifler mezkûr enstitü tarafından idare edilir ve başlangıç safhasında ekonomik ve sosyal bir organizasyon tipi olan bu kooperatifler kanun tarafından daha büyük bir muhtariyet bahşedilinceye kadar daha iyi bir kalkınma imkânı sağlamak maksadiyle mezkûr kooperatiflerin idarecilerini tayin etmek hakkı Millî Toprak Reformu Enstitüsüne ait bulunur.

M a d d e 44

Millî Toprak Reformu Enstitüsü Kendisi tarafından tanzim edilen dahili nizamname gereğince —Köylü veya ziraat işçilerinin şahsi çalışmaları sayesinde toprağın işlenmesi ve semeresinin alınmasını mümkün kılmak maksadiyle— münhasıran bu azalardan müteşekkil ziraî kooperatiflere yardımda bulunacaklar. Millî Toprak Reformu Enstitüsü bu kooperatiflerin takip edilen maksada uygun topraklar üzerinde kurulması ve mezkûr enstitünün yardım ve organizasyonu kabul ve değerlendirecek durumda bulunmaları hususlarına dikkat ve nezaret edecektir.

M a d d e 45

Diğer kooperasyon şekilleri, Millî Toprak Reformu Enstitüsünden sadır olan kaide, anlaşma ve talimat gereğince maddi kaynaklar, çalışma vasıtaları, kredi, satış, mahsullerin muhafazası, inşaat, tesisat, rezervuar, sulama, tâli mahsul ve bakiyelerin işlenmesi ve kooperatiflerin ıslahına hadim olacak faydalı bütün imkânlar tedarikini istihdaf eden maksatların bir veya bir kaçını takip edebileceklerdir.

M a d d e 46

Millî Toprak Reformu Enstitüsü Kooperatiflerin ihdası için gereken bütün fonları cüz-i bir faizle amorti edilebilen uzun vadeli krediler vermek suretiyle seferber edecektir. Enstitü aynı zamanda finansman sistemini teşebbüslerin ekonomik perspektiflerine adapte etmek ve bidayeten itibaren münasip bir aile geliri sağlamak, suretiyle, bu kooperatiflerin işlenmeleri için kısa vadeli krediler temin edecektir.

M a d d e 47

Millî Toprak Reformu Enstitüsü her ziraî kalkınma bölgesine kaynaklardan isabet edecek hisseyi her sene tesbit edecektir.

F A S I L VI**Millî Toprak Reformu Enstitüsü****M a d d e 48**

İş bu kanunun tatbik ve icrası maksadiyle muhtar ve hükmi şahsiyeti haiz bir "Millî Toprak Reformu Enstitüsü" (I N R A) ihdas edilmiştir.

Millî Toprak Reformu Enstitüsü Bakanlar Kurulunca tayin edilen bir reis ve Bir İcra Müdürü tarafından idare edilecektir.

Millî Toprak Reformu Enstitüsünün salâhiyet ve vazifeleri şunlardır :

1) Etütleri tahakkuk ettirmek, anketleri tahkim etmek, kanunun maksatlarını tahakkuk ettirecek bütün tedbirleri tayin ve tatbik etmek, ve bu maksatla umumî ve hususi nizamât ve talimat neşretmek.

2) Menşei ziraî ve hayvanî olan maddelerin, istihsâlinin inkişafını daha faydalı kılmak için münasip görülen istihlâk ve tasarrufu teşvike mütedair malî tedbirleri Maliye Vekâletine teklif etmek;

3) Ziraatın ve hayvancılığın daha iyi bir tarzda inkişafını sağlamak hususunda her halükarda lüzumlu gümrük muhafaza marjını teklif etmek;

4) Ziraî nüfusun iskân sağlık ve eğitim şartlarının ıslahı hususundaki kampanyaları koordine etmek;

5) Tertip ve ihdasına karar verdiği Ziraî Kalkınma Bölgelerinin mesaha ve hudutlarını tayin etmek;

6) Kabilî tahsis toprakların hibe ve tevzii, Devlet yardım tesisleri her bölgenin idarî rejimini ve toprakların müstefitlere tevdi ve tasarruf senetlerinin verilmesi ile ilgili ihzari mahiyetteki etütleri sevk ve idare etmek;

7) Ziraî kalkınma plânlarının her bölgenin dahili rejimi ve kanun hükümleri ile alâkası bulunan toprak hibe ve tevziinin icrasına lüzumlu tedbir ve kararları itihaz etmek suretiyle, nezaret etmek;

8) Organize ettiği ziraî kooperatiflerin nizamnamelerini kaleme almak ve 43 ncü madde gereğince bu Kooperatiflere idareciler tayin etmek, bunların sicilini tutmak ve azalar arasında zuhur edebilecek ihtilâfları halletmek, kabul edilen karar ve tedbirlere mübâyet sebebiyle açılacak davaları nizamet gereğince riayet etmek ve bu davaları halletmek;

9) Kooperatif Tedrisat Okulunu organize etmek;

10) Kolonizasyon, hibe, tevzi, reformun rejimi, ve diğer safhaları ile ilgili olarak kendisine gönderilen bütün talep veya istidaları kanun gereğince tetkik ve muamele etmek, menfaat elde etmek için talipler tarafından haiz olunması gereken, şartları tayin etmek;

11) Toprak Reformunun tahakkukuna tahsis edilenlerde dahil olduğu halde kendisine ait bütçeleri hazırlamak ve fonlarını idare etmek;

12) Kendi istatistik servislerine ve beş senelik ziraî sayımları organize etmek, umumun bilgisine arz edilmek üzere neticeleri toplamak ve neşretmek;

13) Kendisine ait büroları organize etmek ve lüzumlu dahili nizamâtı neşretmek, ve Devlet daireleri, Eyalet, Belde, Muhtar Teşekküller, Ziraî Komisyonlar Ziraî ve umumiyetle sınaî Delegasyon ve Cemiyetlerle münasebetler tesis etmek;

14 İlgili Milletlerarası Cemiyetlerle devamlı münasebetlerini tesis ve idare etmek.

M a d d e 49

Toprak Reformu Enstitüsü ziraî istihsâl için bir kredi Dairesi ihdas edecektir. B A N F A I C'in Ziraat şubesi Millî Toprak Reformu Enstitüsünün kararlarına kendi politikasını adapte edecektir.

M a d d e 50

Memleketin bütün bölgelerinde ziraî istihsâl ve hayvancılığa mütedair görüşme ünitelerinin tesbiti maksadiyle Devlet tarafından Millî Toprak Reformu Enstitüsüne kaynaklar temin edilecektir.

- a) Bir alet ve makine merkezi. Asgari bir aidat mukabilinde adı geçen merkez bu alât ve makinelerden faydalanılmasını sağlayacak ve aynı zamanda bunları ufak bir fiat mukabilinde ziraatçılara kiraya verecek, veya onların bu alet ve makineleri iktisap etmelerini kolaylaştıracaktır.
- b) Agronomik veya zooteknik mahiyetteki denemelere mahsus bir tahkik ve araştırma merkezi;
- c) Ziraatçılara tavsiyede bulunacak teknik bir enformasyon merkezi.

M a d d e 51

İşbu kanunun neşri tarihinde mevcut olup ziraî istihsâlin istikrarı, tanzimi, propagandası ve korunması ile iştigâl eden bütün muhtar teşekküller Toprak Reformu Enstitüsünün İstihsâl ve Dış ticaret dairesi kısmı olarak mezkûr enstitü ile birleşecektir.

M a d d e 52

Millî Toprak Reformu Enstitüsünün kendilerine tahsis edilen arazide bu kanunu tatbikle vazifeli mahalli delegasyonları olacaktır.

Millî Toprak Reformu Enstitüsü Mahalli Komitelerin vazifelerini tanzim edecektir.

M a d d e 53

Millî Toprak Reformu Enstitüsü teşekkül tarihinden itibaren azami altmış günlük bir mühlet zarfında iş bu kanuna ait Nizamname projesini Bakanlar Kuruluna sunacaktır.

F A S I L VII

Toprak Mahkemeleri

M a d d e 54

İş bu kanunun tatbikinden doğan adli davalarla ziraat mukaveleler ve umumiyetle ziraat mülk ile adli davaları rüyet etmek ve bunları bir karara bağlamak maksadiyle Toprak Muhakemeleri kurulmuştur.

Millî Toprak Reformu Enstitüsü iş bu kanunun neşrinden itibaren üç ay bir müddet zarfında mezkûr muhakemelerin teşkilât kanunu projesini tanzim edecektir.

F A S I L VIII

Ormanların ve Toprakların Muhafazası

M a d d e 55

Orman servetlerini idame ve inkişaf ettirmek maksadiyle Devlet kendisine ait bulunan topraklarda ormanlık sahalarla millî topraklar için lüzumlu olan tepeleri tefrik ve muhafaza edecektir.

İş bu kanunun tatbikatı dolayısıyla mülkiyetine sahip olacak şahıslar orman mevzuatına harfiyyen riayet edecekler ve bu topraklarda ziraat yaparken toprağın muhafazasına dikkat edeceklerdir. Bu hükümlerin ihlali, yapılan ıslah ve kaidelerden sebebiyet verilen zarara tekâbül eden meblağın tenzil edilmesi suretiyle bulunacak tazminat hakkında halel gelmeksizin Devletten meccanen iktisap edilen mülkiyet hakkının sukubunu istilzam edecektir.

F A S I L IX

Umumî Hükümler

M a d d e 56

Çiftçi, Tabi çiftçi, kolon, Tabi - kolon yarıcı veya geçici zilyetler tarafından tasarruf olunan ve beş "Caballeria" yı recavüz eden Devlet toprakları toprak fazlasında yapılan tadil veya ıslahlar dolayısıyla sahip veya zilyetlerin tazminini müteakkip iş bu kanunun hükümleri gereğince tevzie tabi tutulur.

M a d d e 57

Gayri menkul mülkiyeti veya bunu temsil eden kıymetletri tercihan iktisap etmek hususunda Cumhuriyet Anayasasınının 89 uncu maddesiyle Devlete Tanınan

Şufa hakkı Ziraî mülkiyetlerle ilgili bütün hususlarda Millî Toprak Reformu Enstitüsü tarafından istimâl edilecektir.

Enstitü bu hakkı Ziraî mülklerin Satış veya cebri ihalelerini yapacak olan mahkeme memur veya makamdan sadir olan ilgili kararı tbellüğ ettiği tarihten itibaren altmış gün zarfında istimâl edecektir.

Bu maksatla ziraî mülk veya bunu temsil eden kıymetin ihale veya cebri in-tikaline müdahale eden hakim muhakeme ve sair memurlar bunların ihalesini ta-lik edecekler ve Millî Toprak Reformu Enstitüsünün zikredilen mühlet zarfında Devlet namına şufa hakkı kullanabilmesini temin maksadiyle mevzuubahis mülk ve takip edilen usul hakkında izahati havi bir tebliğname ile Enstitü keyfiyetten haberdar edilecektir.

Şayet Enstitü bu hakkını kullanmaksızın mezkür mühlet hitam bulursa veya Enstitünün bu hakkı kullanmayacağından memur haberdar edilirse usulü muha-keme ilgili bulunan kanunî neticeyi tevhit edecektir.

İş bu kanunun hükmü altına girebilecek ziraî mülklerin ihale veya mecburi satış halinde Millî Toprak Reformu Enstitüsü 41 inci madde hükümleri gereğince tediyei âmme istikraz senetleri ile yapacaktır.

M a d d e 58

Münhasıran sūs veya ikamete tahsis edilen ziraî teşebbüslerde çiftçi, tali - çift-çi veya geçici zilyetler iş bu kanunun şumulünün dışında kalacaklardır.

M a d d e 59

İş bu kanunla tahsis edilen mülkiyetin durumu ne olursa olsun şeker kırmışı öğütmesi ile ilgili mukaveleler ve teşebbüslere öğütmeden isabet edecek hisseler ta-mamiyle yürürlükte kalacak ve tevzii sırasında kendisine ayrılan payla mütenasip olarak yeni sahiplere tevzii edilecektir.

Yukarıdaki paragrafta mevzuubahis öğütme kotalarının tevziinde yürürlükte bulunan kanunların kolonlara bahsettiği himayeyi bütün haklarda garanti etmek için gerekli ayarlamalar yapılacaktır.

M a d d e 60

Yardım plânlarının veya ipotekli ikraz mukavelelerinin ademi ifası sebebiyle ziraî mülklerin satıcısı halinde, borçlarının satışı arzedilen teşebbüste çalışan oğul-ları ilgili sicildeki kayıt tarihinden itibaren bir ay zarfında istimâl edebilecekleri bir iştirak hakkına sahip olacaklardır.

M a d d e 61

Herhangibir müstefit iş bu kanunla tanınan istimali sırasında veya istimalinden evvel vefat ettiği halde, mevzu bahis tasarruf, Medeni Kanununun 440 ncı maddesi gereğince intikaa uğramaksızın vasilere intikal etmiş addolunacak ve ihlâl ve mahrumiyet keyfiyeti idari bir makamın kararında tevellüt etmiş olsa dahi, mezkûr tasarruf hakkı 1900 tarih ve 562 sayılı kanunla tanzim edilen himaye davası usulü muhakemesiyle korunabilecektir.

M a d d e 62

İş bu kanunundan faydalanacak müstefiklerin Toprak Reformu yolu ile tahsili mümkün toprakların tevzii sırasında istifade ettikleri topraklardan tahliyeleri menedilmiştir.

M a d d e 63

Kanunu Miras veya vasiyet yolu ile miras halinde terkeden 1 Ocak 1959 tarihinde taksimi kabil olmayan bir veya birçok ziraat mülk bulunduğu taktirde bu mülkler tek bir hükmi şahsın memaliki imiş gibi iş bu kanuna tabi olmuş addolunur.

M a d d e 64

Tereddüt halinde iş bu kanunun toprağı işleyen çiftçi lehine tefsir edilmesi esastır. Bu esas toprağı işleyen çiftçinin mülk sahibi veya mütasarrıfı ile devamlı olması veya köylülük sıfatından tefriki mümkün olmayan haklarda teşmil olunur.

M a d d e 65

Terk, İntikal, taksim veya haklı bir sebep olmaksızın veya suni olarak, tevhit suretiyle iş bu kanunun hükümlerini bozmağa matuf her muamele veya mukavele batıl, gayri muteber ve hükümsüz addolunacaktır.

Dördüncü dereceye kadar olan kan kısımları veya ikinci dereceye kadar olan sıhi kısımlar lehine bu seneki Ocak ayının birinci gününden sonra yapılan satışlar taksimler veya herhangi bir mahiyetteki temlikler ve bu meyanda bu kan kısımları veya sıhi kısımlar tarafından icra edilen mülkiyet taksimleri iş bu kanunun tatbikatında hükümsüz ve gayri muteber addolunur.

Keza, dördüncü dereceye kadar aralarında kan kısmı veya ikinci dereceye kadar sıhi kısım olan bilumum şirket hissedar veya şerikleri lehine yukarıda zikredilen tarihten itibaren yapılan ihaleler iş bu kanunun tatbikatında hükümsüz veya gayri muteber addolunur.

Yukarıdaki Paragrafta mevzu bahis intikâl taksim veya ifraz mezkûr kan kısımları ve sihi kısımlar arasında yapılmasa dahi iş bu kanunun tatbikatında hükümsüz ve gayri muteber addolunur.

M a d d e 66

İş bu kanunun gayesine muhalif hertürlü ameliyeler veya himayesi altına verilen toprakların terk veya ihmâlkâr surette değerlendirilmeleri Millî Toprak Reformu Enstitüsü tarafından bu toprakların meccanen intikalinin fesitleri ve bunların toprak rezervi fonuna rücu ettikleri beyan edilmek suretiyle müeyyide altına alınmış olacaktır. İş bu kanunun nizamnamesi ile mezkûr maddelerin tatbiki tanzim edilecektir.

M a d d e 67

İstiklâke tabi mahallerde bulunan veya beş "aCballeria" nın fevkinde bu sahada ziraat yapan Çiftçi, Tabi —Çiftçi, Kolon Tabi— kolon ve geçici zilyetler, iş bu kanunun nizamnamesine göre tesbit edilen şekil dahilindeki cebri satış yolu ile ve 1 Ocak 1959 tarihinden evvel mevzu bahis toprakların sahibi bulduklarını ve bu topraklarda ziraat yaptıklarını tereddütsüz olarak isbat etmek şartı ile Millî Toprak Reformu Enstitüsü tarafından yapılan kıymet takdirini müteakip bu toprakları azami 30 "Caballeria" ya kadar iktisap edebilir.

30 "Caballeria" nın fevkindeki sahalara sahip bulunan ve bu sahalarda ziraat yapan Çiftçi, Tali - Çiftçi, kolon tali - kolon ve geçici zilyetler hakkında iş bu kanunun birinci ve ikinci maddelerindeki hükümler tatbik edilecektir.

Geçici Hükümler

1) Millî Toprak Reformu Enstitüsü ile İhlâl kanunlarının Etüd ve projeleriyle Vazifeli Vekâlet iş bu kanunun neşri tarihinden altı ay zarfında Bakanlar Kuruluna Tapu Sicili Ziraat Mülkiye Seksiyonunu tanzim etmek maksadiyle bir kanun projesi sunacaklardır. Adı geçen seksiyon kuruluncaya kadar ziraati mülklerle ilgili kayıtlar yürürlükte bulunan mevzuat depreş edilen tarzda defterlere işlenecektir. Toprak Reformu Müstefikleri lehine yapılan kayıtlar meccanen ifa edilir.

2) Ziraî mülklerin tahliyesini istihdaf eden davalar veya sair usuli muhakemeler bir hüküm verilmiş olsa dahi, Talik edilecek ve iş bu kanunun zilyetlere tanıdığı haklara dair kararlara intizaren usulü muameleleri tatbik eden adlî makamlar tarafından Millî Toprak Reformu Enstitüsüne bu hususta tebligat yapılacaktır.

Davalı ve zilyetler lehine tanınan haklar usulü muhakemelerde tesbit edilince davayı rüyet eden makam hiçbir muameleye tevessül etmeksizin dosyaları tasnif eder. Şayet enstitü davalı ile zilyetlerin işbu kanundan faydalanmaya hakları olmadığını bildirirse muallâkta kalan davaya kanun gereğince devam edilir.

3) Toprak Reformu ile ilgili hizmetlerin ifası için yapılan memur tayinleri batıl ve hükümsüzdür.

4) İşbu kanunun 54, ncü maddesinde mevzu bahis Toprak Mahkemeleri kuruluncaya kadar adî mahkemeler kendilerine sunulan davaları rüyet etmeğe devam edecektir.

5) İşbu kanunun nizamnamesinin neşrine intizaren, mezkûr kanun Millî Toprak Reformu Enstitüsünce ittihaz olunacak kararlar yolu ile tatbik edilecektir.

6) İşbu kanunun neşrini takip eden altı ay zarfında Millî Toprak Reformu Enstitüsü, mezkûr kanunun 51 nci maddesinde mevzu bahis Muhtar teşekküllerin Enstitüye ilhakını tanzim eden bir kanun projesini Bakanlar Kuruluna sunacaktır.

7) İşbu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren iki sene zarfında hususi mülk halindeki bütün toprakların vüs'atleri ne olursa olsun işletilmesine başlanacaktır. Bu mühletin hitamında istihşâle tahsis edilmeyen hususî mülk mahiyetindeki topraklar, işbu kanun hükümleri gereğince, Toprak Reformu maksatlarına tâbi olacaktır.

Nihai Hükümler

1) "Pico Turcino" ile bu tepenin batısında kâim binbeşyüz metre uzunluğundaki arazi, devlet lehine olarak İhtilâl Ordusunun emrine tahsis edilmiştir. Bu mahalde İhtilalcilerin Evleri bir Nebatat Bahçesi ve zülme karşı mukavemeti hatırlatan ve İhtilâl Ordusunda çarpışanların prensip ve bağlılıklarına olan sadakatlerini canlandırmaya yarayan küçük bir müze inşa edilecektir.

2) İşbu kanun hükümleri, geniş ziraat sahalarının organizasyonu, devletin ekonomik kalkınmasını, kesif ziraat ve sanayii faaliyetlerini temin etmek dolayısıyla, sosyal umumî ve millî menfaat-uygun olduğu beyan edilmiştir.

3) Halihazır Tapu Sicillerinde bir ziraî mülkiyet seksiyonu ihdas edilmiştir. Ziraî mülklerle ilgili bütün tescil muameleleri, bu seksiyonunun nasıl çalışacağını tanzim eden kanunla bildirilecek tarihten, itibaren bu seksiyondaki defterlere icra edilecektir.

4) Millî Toprak Reformu Enstitüsü İhtilâl Ordusu ile koordinasyon halinde olarak vazifelerini icra edecektir.

Munzam Nihai Hüküm

Bakanlar Kuruluna ait Kurucu Salâhiyet gereğince, işbu kanun bu suretle genişleyen Cumhuriyet Anayasasının bir mütemmim cüz'ü olarak beyan edilmiştir.

Bu itibarla, işbu kanunun tatbikini ve bütün kısımlarının icrasını emrediyorum.

“Kurtuluş Yılı” olan onyedinci Mayıs bindokuzyüz elli dokuz yılında La Plata Sierra Maestra'ya verilmiştir.

Küba Reiscumhuru
Dr. Manuel Urrutia Lleo

Toprak Reformu Kanun Tasarısı

B Ö L Ü M : I

PRENSİPLER VE TARİFLER

Toprak Reformu Konusu ve Amacı :

Madde : 1 — Bu kanunun uygulanması bakımından Toprak reformu, yurt ziraatının geliştirilmesi, toprak varlığının korunması ve özellikle ziraatle uğraşanların refahının sağlanması için arazi mülkiyeti, tasarruf ve işletmesine ait toprak statüsünü ve bu kanunun uygulanmasının gerektirdiği tarımsal yerleşim meselelerini yeniden düzenlemektir.

Buna göre :

a) Bu kanun gereğince topraklandırılmaları kabul edilenlerin aileleriyle birlikte Genel yaşama seviyesini yükseltecek şekilde geçimlerini sağlayacak ve aile iş güçlerini değerlendirebilecek genişlikte araziye sahip kılmak; memlekette düzenli aile İşletmeleri kurmak, çoğaltmak ve idamelerini sağlamak;

b) Ziraatte kiracılık ve ortaklığı düzenleyen özel hükümleri tesbit etmek ve mal sahibi, kiracı ve ortakının karşılıklı hak ve menfaatlerini korumak;

c) Ekonomik bir istihsale imkân vermeyecek şekilde parçalanmış olan arazinin mümkün mertebe birleştirilmesi ve icabında genişletilmesi suretiyle toplulaştırılmasını sağlamak ve ziraî mülklerin çiftçi ailesinin geçimini sağlamaya ve aile iş gücünü layikiyle değerlendirmeye yetmiyecek derecede parçalanmasını ve küçülmesini önlemek;

d) Bu kanunun kapsamına giren çiftçilerden muhtaç olanları kuruluş, onarma ve çevirme kredisi, canlı ve cansız demirbaş ile donatmak;

e) Örnek köyler ve çiftlikler kurmak, mevcut köy, kasaba ve şehirlere eklemeler yapmak;

f) Yurt topraklarından, kullanılma kabiliyetlerine göre sürekli olarak faydalanmayı ve ziraî istihsalin iyileştirilerek artırılmasını sağlamak;

Toprak reformunun güttüğü başlıca amaçlardır.

Tarımsal Toprağın İşletilmesi Esasları :

Madde : 2 — Gerçek kişilerle özel hukuk tüzel kişilerinin mülkiyeti altındaki tarımsal toprakların işletilmesinde aşağıdaki esaslara uyulması şarttır :

a) Tarımsal toprakların, özel vasıflarına ve bulunduğu yerin imkân ve şartlarına uygun ve verimli bir şekilde işletilme ve kullanılması;

b) Bu kanunda belirtilen özel hallerde kiracılık ve ortaklıkla işletme haric, mülkün sahibi tarafından veya kendisinin mesuliyeti altında işletilmesi ve idaresi;

c) Toprak, su ve toprak verimliliğinin muhafazası bakımından mümkün ve zaruri olan tedbirlerin alınması.

Reform Bölgesinin Belirtilmesi :

Madde : 3 — Toprak reformunun uygulanacağı bölgeler Tarım Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla belli edilir.

Devletce arazi ıslahı ve geliştirilmesi programı içersine alınan yerlerde bu kanun hükümleri öncelikle uygulanır.

Reformun Uygulanma Şekli :

Madde : 4 — Toprak reformu bölgesi olarak ilân edilen yerlerin arazi kadastro su tamamlanır ve arazi kullanma kabiliyeti haritaları yapılır; bunlara göre toprak dağıtımı, arazinin toplulaştırılması ve tarımsal yerleşim işleri bu kanun dairesinde birlikte yürütülür.

Uygulamada arazi kabiliyet sınıfları iklim bölgeleri ve arazi kullanma şekilleri esas tutulur.

Çiftçi Kütükleri :

Madde : 5 — Toprak Reformu uygulanan bölgelerde çiftçiler, o yerde tutulacak çiftçi kütüklerine kendilerini yazdırmakla, gerekli bilgileri gerçeğe uygun bir şekilde vermekle ve çiftçilikten vaz geçtiklerinde kayıtlarını sildirmekle yükümlüdürler.

Çiftçi kütüklerinin kimler tarafından, ne şekilde tutulacağı ve hangi hususları kapsayacağı tüzükte gösterilir.

Arazi Kullanma Kabiliyeti ve Sınıfları :

Madde : 6 — Arazi kullanma kabiliyeti; iklim toprak, topoğrafya ve direnç şartlarına göre arazinin tarıma elverişlilik derecesidir.

Bu kanunun uygulanmasında arazi 8 kabiliyet sınıfına ayrılır.

Her sınıfın özelliği, arazi kullanma şekli, iklim bölgeleri ile bütün bunların değerlendirme emsalleri gibi hususlar tüzükte belli edilir.

Arazinin İşletilmesi :

Madde : 7 — Arazinin işletilmesinden veya toprağın işlenmesinden maksat, arazi veya toprak üzerinde çiftçilik yapılmasıdır.

Teknik icaplarla, askerlik ve belgelendirilmiş uzun süreli hastalık gibi makbul bir özür olmaksızın işletilmeyerek veya işlenmeyerek değerlendirilmeyen arazi işlenmiyor sayılır.

Arazi Toplulaştırılması :

Madde : 8 — Arazi toplulaştırılmasından maksat; çeşitli sebeplerle ekonomik bir istihsale imkân vermeyecek derecede ve şekilde parçalara bölünmüş ve dağılmış olan araziye, gerektiği takdirde lüzumlu ıslâhat da yapılmak suretiyle, mümkün mertebe az sayıda parçalar veya tek bir parça halinde ve kabil olan yerlerde bu kanunla bir aile işletmesi için tesbit edilen ölçülere uydurmak suretiyle birleştirmektir.

Çiftçi, Kiracı, Ortakçı ve Tarım İşçileri :

Madde : 9 — Bu kanunun uygulanması bakımından arazide ekim, dikim, bakım ve yetiştirme yollarıyla bitki, hayvan veya bunların ürünlerinin elde edilmesine "çiftçilik" ve bu işleri sürekli olarak yapanlara "çiftçi" denir.

Bu ürünlerin yetiştiricileri tarafından işlenip değerlendirilmesi, muhafaza ve pazarlanması da çiftçilik sayılır.

Sahibi olduğu araziye bizzat veya kendi sorumluluğu altında işletenlere "Mal sahibi çiftçi", başkalarına kiraya veren veya ortaklaşa işletenlere "Arazi sahibi", başkasının arazisini belli bir bedel karşılığında işletenlere "Kiracı", arazi sahibi ile birlikte ortaklaşa çiftçilik yapanlara "ortakçı" ve çiftçilik işlerinde aynı ve nakdi bir ücret karşılığında bedenlen çalışanlara "Tarım işçisi" denir.

Bu kanuna bağlı 3 nolu cedvelde gösterilen arazi birimine sahip olan tarımsal işletmeye "Aile işletmesi", aile işletmesi arazi biriminin yarısına kadar araziye sahip olan tarımsal işletmeye "küçük çiftçi işletmesi" ve buna sahip olanlara "küçük çiftçi" denir

Arazi kabiliyet sınıflarına göre 7 nci sınıfa kadar (7 dahil) olan araziye "Tarıma elverişli arazi", arazi kabiliyet sınıflarına göre 4 ncü sınıfa kadar (4 dahil) olan ve üzerinde bir sürüm veya işleme vasıtasının kullanılmasında herhangi bir teknik mahzur bulunmayan araziye "işlenmeye elverişli arazi" denir.

Tarımsal Yerleşim :

Madde : 10 — Tarımsal yerleşimden maksat; Göçmen, göçebe ve göçürülenlerden bu kanun dairesinde topraklandırılan çiftçileri, ev ve tarımsal işletmenin lüzumlu kıldığı yapı ve tesisleri sağlamak suretile, yerleştirmektir.

Yüz Ölçüsü :

Madde : 11 — Bu kanunun uygulanmasında yüz ölçüsü olarak dönüm kullanılır. Dönüm 1000 M² lik yerdir.

B Ö L Ü M II**REFORMA GİRİŞ****İlân Yapılması ve Beyan Kâğıdı Verilmesi :**

Madde : 12 — Toprak Reformu bölgesi olarak belli edilen yerler, varsa o yerin bağlı olduğu ilde çıkan gazetelerden birisinde bir defa ve mahallinde diğer münasip ve mutad vasıtalarla ilân olunur. Mahallinde ilân yapıldığı da Resmî Gazetede ve Ankara, İstanbul, İzmir'de çıkan yüksek tirajlı gazetelerden birinde birer def'a yayınlanır. Bu gazetelerde yapılacak ilân, Resmî Gazete ile yapılacak ilândan sonraya bırakılamaz.

Resmî Gazete ile yayınlama tarihinden başlayarak 3 ay içinde Özel İdareler, Belediyeler, her çeşit vakıflar, köyler ve gerçek kişilerle, Özel Hukuk Tüzel kişilerinin tasarruflarındaki her parça arazi ile üzerindeki yapı ve tesislere ait beyan kâğıtlarını doldurup tasarruf belgeleri veya Resmî Merciler, Noterler yahut Muhtarca onanmış örnekleri ile birlikte Tarım Bakanlığınca yetkilendirilecek yerlere vermekle ödevlidirler.

Müsterek mülkiyet halinde tasarruf edilen arazide bu ödevi her hisse sahibi yapar. Hisse sahiplerinden orada bulunmayanlara küçükler ve kısıtlılara ait arazinin belli edilmesi ve beyan kâğıtlarının verilmesi işi ile kanunî temsilcileri ödevlidir.

Tasarruf belgeleri olmayanlara tasarruflarının dayandığı sebepleri beyan kâğıtlarına yazarlar; Beyan kâğıtlarında tapuda yazılı miktarlar gösterilmekle beraber arazinin gerçek yüz ölçüsü, bu bilinmiyorsa gerçeğe en yakın olarak tahmin edilen miktar yazılır.

Beyan kâğıtlarının (kendilerince bilinebilen) gerçeğe uygunluğu beyanın verildiği mahallin muhtarı tarafından onanır.

Bölge dışında oturan arazi sahipleri beyan kâğıtlarıyla eklerini oturdukları yerin en büyük mülkiye üstüne verirler. Mülkiye üstleri verildiği tarihi belli ederek bunları vakit geçirmeksizin kanunun uygulanmasına başlanmış olan yerdeki yetkili mercie vermek üzere o İlin Valiliğine gönderirler.

Beyanların İncelenmesi :

Madde : 13 — Toprak Reformunun uygulandığı yerlerde arazi sahipleri tarafından verilen arazi varlık beyan kâğıtları, uygulamayı yapacak idarece ilgili dairelerden temin edilen Tapu, vergi kayıtları ve sair tasarruf belgelerine göre arazi sahibinin uygulama bölgesi dışında kalan yerlerdeki arazi varlıkları tüzükte gösterilecek usuller dairesinde yerinde incelenir.

Toprak Reformu bölgesi olarak ilân edilen yerlerde bu bölge içinde kalan ve sınıır kâğıdı olmayan köylerin sınırları, ilân tarihinden itibaren en çok altı ay içinde, 442 sayılı Köy Kanunu ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu hükümlerine göre çizilir.

Temlik Tasarrufların Durdurulması :

Madde : 14 — Toprak Reformu bölgesi ilân edilen yerlerde ilân tarihinden itibaren üç yıl gerçek kişilerle Özel Hukuk Tüzel Kişilerine ait arazi ile bu kişilerin arazi varlık beyan kâğıtlarına dahil ve bölge dışındaki diğer araziden tapuda kayıtlı olanlar temlik edilemez, ve kayıtlı olmayanların zilliyetliği devredilemez.

Tapulaması tamamlanmış olan yerler de bu süre bir yıldır.

Uygulama sırasında kamulaştırma ve dağıtma konusuna girmediği anlaşılacak yerler bu hükmün dışındadır.

Toprak Reformu komisyonları temlik tasarrufları durdurulacak taşınmaz malların listesini mümkün olan en kısa zamanda Tapu İdarelerine bildirir.

BÖLÜM : III

DAĞITILACAK ARAZİYE AİT HÜKÜMLER

Dağıtılacak Arazi :

Madde : 15 — Bu kanun hükümlerine göre dağıtılabilecek arazi; işlenmeye elverişliliği Tarım Bakanlığınca belirtilen ve aşağıda gösterilen arazidir.

- a) Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan arazi,
- b) Devletin özel mülkiyetinde bulunan kamu hizmetinde kullanılmayan arazi,

- c) Bir veya birkaç köy, Kasaba veya Şehrin orta malı olan veya çeşitli kanunlarla hazinece bedelsiz olarak belediyelere devredilen araziden müstakbel ihtiyaçtan fazla olduğu Tarım, İç İşleri, İmar ve İskân Bakanlıklarınca belirtilen parçaları,
- d) Sahibi bulunamayan arazi,
- e) Göllerin kuruması ve nehirlerin doldurması ile meydana gelecek arazi,
- f) Devletçe kurutulan sahipsiz bataklıklardan kazanılacak arazi,
- g) e ve f bendlerindeki araziden veya bunların dışında kalan tuzlu, alkali, taşlık ve benzeri topraklardan devletçe ıslah suretiyle elde edilecek arazi,
- h) Bu kanun hükümlerine göre kamulaştırılacak arazi,

Arazinin Tarım Bakanlığının Tasarrufuna Geçmesi ve Kiralanması :

Madde : 16 — 12 nci madde gereğince dağıtılacak araziden aynı maddenin a ve b bendinde yazılı olanlar bu kanunun yürürlüğe girmesi, c bendinde yazılı arazi Tarım, İmar ve İskân, İç İşleri Bakanlıklarınca ayrılması, d ve h bendlerindeki arazi hazine adına tapuya tescil edilmesi, e, f ve g bendlerindeki arazi meydana gelmesi ve elde olunması üzerine, bu kanunun tanıdığı yetkilerle sınırlı olarak tasarruf edilmek üzere Tarım Bakanlığı emrine geçer.

Tarım Bakanlığı emrine geçen arazi dağıtılınca kadar henüz topraklandırılmamış olan çiftçilere bu kanundaki ölçüler dahilinde kısmen veya tamamen Hazinece kiraya verilebilir.

Kira işlemlerinin ne şekilde yapılacağı Maliye ve Tarım Bakanlıklarınca müştereken hazırlanacak bir Yönetmelik ile tesbit olunur.

Bu suretle kiraya verilen arazinin dağıtılması halinde mevcut mahsulün kiracı tarafından kaldırılacağı tarih göz önünde tutularak arazinin tahliyesi kiracıya tebliğ edilir. Tahliye etmeyenler hakkında İstimlâk Kanununun 20 nci maddesi hükmü uygulanır.

SatışYasağı ve İstisnaları :

Madde : 17 — Bu kanun gereğince Tarım Bakanlığının emrine geçen arazi satılamaz. Ancak :

- a) Tarım Bakanlığınca usulüne uygun olarak yapılan inceleme sonunda dağıtılmasında fayda olmadığı belirtilip Maliye Bakanlığına bildirilen,
- b) Millî Savunma ihtiyacı ve memleketin Ekonomik, sosyal gelişmesi için lüzumlu olduğu Bakanlar Kurulu kararıyla belirtilen arazi,

Hazinenin serbest tasarrufuna terkedilir.

Köy içinde olup mesken inşasına elverişli arsa durumunda bulunan yerler, Köy İntiyar Kurulunun ev yerine muhtaç olduğunu bildirdiği o köye yerleşmiş olan şahıslara Hazinece pazarlık suretiyle satılabilir.

7457 sayılı kanununun 10, 17 ve 19 ncu maddeleri hükümleri mahfuzdur.

Arazi Fazlalıkları Hakkında Yapılacak İşlem :

Madde : 18 — Hazinece özel kanunlar hükümlerine göre, miktar üzerine satılan, tefviz veya tahsis edilen, paralı veya parasız dağıtılan araziden kadastro ölçüsü neticesinde çıkan ve hazine adına kaydedilen fazlalık bitişiğinde devlet arazisi yoksa ve başlı başına dağıtılamayacak bir şekilde 10 dönüme kadar küçük parçalardan ibaret ise Tapu sahiplerine veya mirasçılara evvelki satış veya borçlandırma, parasız verilmiş ise, dağıtım tarihindeki emsaline nazaran bulunacak bedelleri üzerinden temlik edilebilir. Eğer fazlalık ilk iskânlarında mevcut aile nüfusu adedine göre iskân haddinden noksan verilmiş göçmen ve emsaline ait topraklarda çıkarsa iskân haddi içinde bulunan miktarı parasız olarak hak sahiplerine temlik edilir.

Arazi Mübadelesi :

Madde : 19 — Hakikî veya hükûmî bir şahsın tapulu arazisi içinde olup da, geçit yeri olmayan veya geçidi dar veya ihtilâflı olan ve bu sebeple bu kanun gereğince dağıtılmasına imkân görülemeyen devlet toprakları, içinde bulunduğu arazinin dağıtım elverişli aynı kıymet ve vasıftaki parçaları ile mübadele edilebilir.

Devletin tapulu arazisiyle çevrili bulunan ve aynı durumda olan hakikî ve hükûmî şahıslara ait olan topraklar hakkında da aynı muamele yapılır.

Mübadele işlemi Toprak Komisyonlarınca aşağıda yazılı şekilde ifa olunur:

- a) Değer ve vasıfta fark bulunmadığı takdirde eşit ölçüde arazi değiştirilir;
- b) Değer ve vasıfta fark bulunursa bu fark mübadele edilen arazinin ölçülerinde değişiklik yapılmak suretiyle kapatılır;
- c) Değerlerin eşitliği, mübadelenin yapıldığı yıldaki gerçek değerler karşılaştırılmak suretiyle sağlanır.

Bırakılacak Arazide Azami Büyüklük :

Madde : 20 — Gerçek kişilerle Özel Hukuk Tüzel kişilerine bırakılacak tarımsal arazinin azami büyüklüğü 1 No. lu ilişik cetvelde gösterilmiştir.

B Ö L Ü M : IV

KAMULAŞTIRMA HÜKÜMLERİ

Madde : 21 — Toprak Reformu bölgesi olarak belirtilip ilân edilen yerlerde yapılacak kamulaştırmalar için ayrıca kamu yararı kararı alınması ve tasdikine lüzum yoktur.

Kamulaştırma Kararı :

Madde : 22 — Bu kanun hükümlerine göre kamulaştırma kararını vermek Tarım Bakanlığına aittir.

Kamulaştırılacak Arazi :

Madde : 23 — Arazisi olmayan veya yetmeyen çiftçilere ve bu kanun gereğince topraklandırılmaları kabul edilenlere dağıtılmak üzere aşağıda yazılı arazi, üzerindeki ziraî işletme ile ilgili yapı ve tesisleri ile birlikte kamulaştırılır :

- a) Mülhak ve mazbut vakıfların Tüzel Kişilikleri namına Vakıflar Genel Müdürlüğü veya Mütevellileri tarafından tasarruf edilmekte bulunan bütün vakıf arazisinin tamamı,
- b) Özel İdare ve Belediyelerin Özel mülkiyetinde olupda kamu hizmetlerinde kullanılmayan veya bu hizmetlere tahsisi İç İşleri, İmar ve İskân Bakanlıklarınca uygun görülmeyen arazi,
- c) Gerçek kişilerle Özel Hukuk Tüzel kişilerine ait araziden kanuna bağlı 1 Numaralı cetvelde gösterilen miktarları geçen parçaları,
- d) Bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra özel vasıflarına ve bulunduğu yerin imkân ve şartlarına uygun ve verimli bir şekilde, kanunun 20 nci maddesinde gösterilen esaslara göre, işletilmeyen ve kullanılmayan arazinin tamamı;
- e) İskân kanunlarına göre başka yere nakledilen kimselere ait arazinin tamamı,
- f) 442 sayılı Köy Kanununun 87 nci maddesinde bahsi geçen şahıslarla cemiyet ve şirketlerin arazisi (Özel kanun hükümleri saklıdır.)

Kamulaştırılan arazideki yapı ve tesislerden kahve, han, dükkân, değirmen ve fabrika gibi ziraî işletme ile ilgili olmayanlar ile bağ ve meyve bahçeleri, zeytinlikler, fıstık çamlıkları, palamut meşelikleri, okalüptüs ve kavaklık gibi ağaçlıklarla örtülü yerler, orman sayılan ve orman rejimine giren yerler kamulaştırma dışında bırakılır. Ancak bu maddenin d, e ve f bendlerindeki araziler bu fıkra hükmüne tabi değildir.

Kamulaştırmada Mal Sahibinin Hakları :

Madde : 24 — Gerçek kişilerle Özel Hukuk Tüzel kişilerine ait araziden kamulaştırma dışında bırakılacak parçaları; Kültür çeşitlerini içine alacak şekilde ve mümkün olduğu kadar toplu bir halde arazi sahibi seçer. Kamulaştırılan arazideki yapı ve tesislerden kahve, han, dükkân, değirmen ve fabrika gibi Tarımsal işletme ile ilgisi bulunmayan taşınmaz mallar hariç, diğer kamulaştırma konusu olmayan yerler müstakilen istifadesi kabil olmayacak durumda ise veya kamulaştırma sebebiyle bunlardan faydalanmak önemli şekilde azalmakta ise, sahibinin kamulaştırma kararının tebliğinden itibaren bir ay içinde yazılı müracaatı üzerine o kısmın dahi kamulaştırılması mecburidir.

İhtilaf bu kanundaki esaslara göre çözümlür.

Arazinin İşletilmesini Takip :

Madde : 25 — Özel Tarımsal arazinin bu kanunun 2 nci maddesinde yazılı esaslara göre işlenip işlenmediğini Tarım Bakanlığı belli eder.

Makbul bir özür olmadığı ve icabı hale göre kendisine işletme için teknik yardım yapıldığı, gerekli kredi sağlandığı ve işin yapılmasına yetecek mehil verildiği halde bu esasları yerine getirmeyen kimse arazisini korumamış ve verimli şekilde işletmiyor sayılır.

Bu maddenin uygulanma şekli tüzükte gösterilir.

Bırakılacak Arazinin Hesaplanması :

Madde : 26 — 23 üncü maddenin c bendine göre kamulaştırılacak olan arazilerden sahibine bırakılacak miktarın hesaplanmasında, kamulaştırma dışında bırakılan araziden Orman hariç her çeşit Tarıma elverişli arazinin tümü göz önünde tutulur.

Arazinin ayrılışında nerede olursa olsun bir kişiye ait bütün arazinin tutarı hesaplanır. Müşterek arazi mülkiyetinde her kişiye ait hisse ayrı ayrı hesap edilir.

İştirak halinde tasarruf edilen arazi 12 nci maddede yazılı ilânın yapılmasından itibaren bir aylık süre içinde iştirakçiler tarafından müşterek mülkiyete çevrilmişse, yalnız o arazi üzerindeki iştirak halindeki mülkiyet kendiliğinden kalkar. Ve bulunacak hisse miktarlarına göre müşterek mülkiyet teessüs eder. İlgililerin bu suretle bulunacak hisse miktarları hakkında itiraz hakları saklıdır.

Bu suretle müşterek mülkiyete inkılâp eden taşınmaz mallar için bildirişe göre tapu kayıtları düzeltilir.

Köy Yerlerinin Kamulaştırılması :

Madde : 27 — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce Köy Kanunu hükümlerine göre sahipli arazi üzerinde köy olarak topluluk vücuda getiren çiftçilerin işgal ettikleri ev, ahır, samanlık ve avlu gibi tarımsal işletme ile ilgili yerlerin tarımsal yerleşim icabı kamulaştırılmasında kanuna bağlı cetveldeki hadlere bağlı kalınmaz.

Ev, avlu, ahır ve samanlık gibi yapılar arsa sahibi tarafından vücuda getirilmişse bunlar arsa ile birlikte, yapılar şagilleri tarafından inşa edilmiş ise yalnız kapladıkları arsa, kamulaştırılarak bu kanun hükümleri dairesinde şagilerine temlik ve tescil edilir.

Hisseli Arazide Kamulaştırma ve Taksim :

Madde : 28 — Tamamı kamulaştırılmıyan müşterek arazide kamulaştırma hisse esası üzerinden yapılır.

Hazinenin müşterek hissedar olduğu taşınmaz malların bölünerek hazineye düşen yerin ayrılmasında reform komisyonunca lüzum görülen hallerde bir ay içinde aynen taksim yapmaları için ilgililere yazılı tebligat yapılır. Taraflar buna uymazsa komisyon doğrudan doğruya gerekli taksimi yapar. Taksime rıza göstermiyen taraf kendisine taksim haritasının tebliği gününden başlamak üzere 15 gün içinde yetkili mahkemede itiraz ve taksim davası açabilir.

Mahkeme taksimi kanuna aykırı bulursa yeni bir taksim kararı verir. Mahkeme itiraz davası açıldığı tarihten itibaren 3 ay zarfında bu konuda karar vermekle yükümlüdür.

Haksız Kamulaştırma :

Madde : 29 — Kamulaştırmanın haksız olduğuna karar verilen arazi henüz dağıtılmamış ise kamulaştırma işlemi bozularak arazi, sahibine geri verilir.

Dağıtma işi tamamlanmışsa malikin hakkı bedele taallük eder. Talebi ve arazi bulunması takdirinde kamulaştırılan araziye muaddil arazi de verilebilir.

Davacı haklı çıkarsa verilen karar hiç bir harç ve resim istenilmeksizin hemen ilgililere tebliğ olunur. Bu takdirde karar kesinleşinceye kadar dağıtma işlemi durur.

İstimlak Kanunu Hükümlerinin Uygulanması :

Madde : 30 — Toprak Reformunun uygulanması için yapılacak kamulaştırmalar istimlak kanununun bu kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

B Ö L Ü M : V
ARAZİ DAĞITILMASI

Arazi Verilecekler :

Madde : 31 — Bu kanun hükümlerine göre dağıtılacak arazi aile reisine verilir. Arazi verilmesinde aşağıdaki sıra gözetilir.

- a) Kendisinin veya ailesinin hiç arazisi olmayıp başkalarının arazisine ortaklık yapanlar,
- b) Kendisinin veya ailesinin arazisi yetmiyen çiftçiler,
- c) Tarım ve Veteriner Fakülteleri ile her derecede Tarım Okullarını bitirenlerden arazisi olmayanlar veya yetmiyenler,
- d) Tarım İşçiliği ile geçinenlerden o bölgede 3 yıldan beri devamlı oturanlar,
- e) Aile dışında kalmayı tercih eden Reşit Fürular,
- f) 51 nci madde hükmüne göre miras şirketinden ayrılanlar,

Bu kanuna göre aile; karı koca ve birlikte oturan füruudur.

Bu madde kapsamına giren kimselerden bağımsız bir işletme kuracak durumda bulunanlara, aile sahibi olmasalar dahi arazi verilir.

Aynı Madde İçinde Gözetilecek Sıralar :

Madde : 32 — Arazi verilmesinde yukarıdaki maddenin her bendi içinde de aşağıda sıra gözetilir :

- a) Tarım ve Veteriner Fakülteleri ile Tarım Okullarını bitirmiş olanlar,
- b) Arazide teknik esaslara uygun şekilde ıslahat yapanlarla Toprak Muhafaza tedbirleri alanlar,
- c) Çocuk sahibi olanlar,
- d) Evi ve yeter miktarda istihsal araçları bulunanlar,
- e) Evi olup yeter istihsal araçları bulunmayanlar,
- f) Yeter istihsal aracı bulunup ta evi olmayanlar.

Göçürülen, Göçmen ve Göçebelerin Topraklandırılması :

Madde : 33 — Göçürülenler, göçmen ve göçebelerden çiftçi olanlara arazi verilmesinde 31 ve 32 nci maddedeki sıra gözetilmez. Arazi verilmesinin şekli ve bunlarla ilgili tarımsal yerleşim esasları tüzükte gösterilir.

Arazi Verileceklerde Aranacak Nitelikler :

Madde : 34 — Arazi verileceklerin Türk olmaları, Mümeyyiz bulunmaları, çiftçi olmaları veya çiftçilik yapmayı yüklenmeleri ve her iki haldede verilecek araziye bu kanun hükümleri dairesinde işletmeleri şarttır.

Arazi İstemi :

Madde : 35 — Arazi, bu kanunun hükümlerine uygun olarak yapılan istem üzerine Tarım Bakanlığınca verilir.

Arazi İstek Beyan Kâğıdı :

Madde : 36 — Arazi isteyenler :

- a) Kimliklerini ve medeni durumlarını,
- b) Arazileri olup olmadığını, varsa çeşitlerini ve gerçek yüz ölçülerini,
- c) Arazi üzerindeki yapı ve tesislerle Tarım alet ve araçlarının,
- d) Arazi istedikleri yeri, gösteren ve bulunduğu yerin ihtiyar kurulundan onanmış bir beyan kâğıdını Tarım Bakanlığınca yetkilendirilecek yerlere verirler.

Lüzum görülen yerlerde İhtiyar Kurulu önünde Toprak Reformu Komisyonu memurlarınca düzenlenecek bir tutanakla da yukarıdaki bilgiler ve istemler tesbit edilebilir.

Verilecek Arazinin Miktarı

Madde : 37 — Hiç arazisi olmayanlara, bir çiftçi ailesinin geçinmesine ve aile fertlerinin iş kuvvetlerinin değerlendirilmesine yetecek genişlikte olmak üzere ve imkân nisbetinde toplu olarak arazi verilir. Ancak ailenin sebze ve meyve ihtiyacını karşılamak için her aileye bir dönüme kadar sulanabilir arazi ayrı olarak verilebilir.

Toprağı yetmiyenlerin arazileri de yukarıdaki fıkra hükümleri dairesinde yeter miktara çıkarılır.

Hak sahibi olanlara verilecek arazi normu kanuna bağlı norm cetvelinde gösterilmiştir.

Dağıtımda İstihsal Bölümünü Gözetme :

Madde : 38 — Arazi dağıtımını, bölgenin tabii ve ekonomik şartlarına göre çeşitli istihsal bölümlerini içine alan işletmeler halinde veya bağcılık, meyvecilik, sebzeçilik, fidancılık, tarla ziraatı ve hayvancılık gibi bir istihsal bölümünde toplanan ihtisas işletmeleri kurulabilecek şekilde yapılabilir.

Bölge Dışında Arazi Verilmesi :

Madde : 39 — Arazi isteyen kimseye oturduğu yerde verilecek arazi bulunmadığı veya kalmadığı takdirde önce o bölge içinde başka bir yerde ve burada da verilecek arazi bulunmadığı veya kalmadığı halde yakın ve alıştığı iklim şartlarına uygun başka bir bölgede arazi verilir.

Lüzum görülen bölgelerde topraksız veya yeter derecede toprağı bulunmayanlarla topraksız duruma düşecek olan çiftçi ailelerine, 1 nci fıkra hükümleri dışında ve uygun görülecek yerlerde istekleri üzerine norm içinde toprak verilebilir.

Bu suretle başka bir mahalde topraklandırılanların veya kurulacak örnek köylere yerleştirileceklerin eski yerlerinde terk ettikleri tapulu ve tapusuz toprakları devletin özel mülkiyetine geçer. Bu arazinin bulunacak kıymetleri verilecek arazinin borçlanma bedellerinden mahsup edilir.

Borçlandırma :

Madde : 40 — Arazi ve üzerindeki yapı ve tesisler bedeli karşılığında borçlandırma yolu ile verilir.

Arazisini Elden Çıkaranlar :

Madde : 41 — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra sahip olduğu Tarımsal arazinin tümünü veya bir kısmını her hangi bir suretle elden çıkaranlar bu kanunun tanıdığı haklardan faydalanamazlar.

Ancak elden çıkarılan toprak geçimi sağlamıyacak miktarda olduğu ve elden çıkarma keyfiyeti zaruri ve mücbir sebeplerden ileri geldiği takdirde bunlara da toprak verilir. Zaruri ve mücbir sebepler tüzükte belirtilir.

Arazisi Kamulaştırılanlar Veya Geri Alınanlar :

Madde : 42 — Arazisi işlenmemek yüzünden kamulaştırılanlara veya bu kanun hükümleri dairesinde geri alınanlara yeniden arazi verilmez.

Mer'a ve Yaylak İhtiyaçlarının Belirtilmesi :

Madde : 43 — Bu kanunun uygulandığı bölgelerde, köy, kasaba ve şehirlerin Ziraat ve Ekonomi şartları ile hayvan varlıkları ve bu yönde gelecekteki gelişmeleri göz önünde tutularak tarla, bağ, bahçe gibi kültür arazisi ayrıldıktan sonra mer'a ve yaylak ihtiyaçları Tarım Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca kabul edilen normlara göre hesaplanır. Belirtilen ihtiyaçlara göre, haritaları düzenlenmek suretile bu yerler sınırlandırılır ve tutanakla tevsik edilir.

Mer'a ve Yaylak Fazlalıkları ve Tahsisi :

Madde : 44 — 43 ncü madde gereğince yapılan tesbit ve tahdit neticesinde ihtiyaç fazlası olduğu anlaşılan mer'a ve yaylakların işlenmeğe elverişli parçalar bu kanun hükümlerine göre dağıtılabilir.

Kabul edilen normlarına göre yapılan hesaplama sonunda, mer'a ve yaylak ihtiyacı bulunduğu anlaşılan köy, kasaba ve şehirler halkının müşterek istifadesine, bu kanun gereğince Tarım Bakanlığı emrine geçen veya kamulaştırılan topraklardan lüzumu kadarı mer'a veya yaylak olarak tahsis olunabilir.

Müşterek Mer'a ve Yaylaklardan Faydalanma :

Madde : 45 — Köy, kasaba ve şehir halkı tarafından teamül gereğince müştereken faydalanılan mer'a ve yaylaklarda :

- a) Faydalananlar mer'a veya yaylağın çevresinde bulunuyorlarsa her birinin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak bu kanunun 43 ve 44 üncü maddeleri hükümleri uygulanır.
- b) Faydalananlar mer'a veya yaylağın çevresinde olmayıp ayrı yerlerde bulunuyorlarsa bu gibi mer'a ve yaylaklar dağıtım dışı bırakılır ve bunlardan teamül gereğince eskisi gibi faydalanırlar. Köy, kasaba veya şehir sınırlarında yapılan veya yapılacak değişikliklerin teamüle dayanan müşterek faydalanmaya tesiri olmaz, ve bu sebeple faydalanma ücret veya karşılığı istenmez.

Ancak, bu kanunun 43 ncü maddesi gereğince yapılacak incelemeler sonucunda müşterek faydalanma hususunda kesin bir zaruret görülmezse bu gibi mer'a ve yaylaklarda 43 ve 44 ncü madde hükümleri uygulanabilir.

Köy ve Çiftlik Kurma :

Madde : 46 — Tarım Bakanlığı gerekli gördüğü yerlerde ve bu kanunun 12 nci maddesinde yazılı arazide çevresine örnek olmak üzere köyler ve çiftlik halinde ziraat işletmeleri kurabilir. Bu maksatla lüzumlu yapı ve tesisler vücuda getirmek için yeter derecede kuruluş ve onarma kredisi Tarım Bakanlığı emrine verilir.

Bu kanun gereğince topraklandırılacaklardan istekli olanlar bu köylere ve çiftliklere yerleştirilerek topraklandırılırlar. Verilecek yapı ve tesisler arazi verilenlere açılacak kuruluş ve onarma kredisi şartlarına göre temlik olunur. Bu suretle verilecek araziye; yapı ve tesisler de bu bölümdeki kayıtlamalara bağlıdır.

Kurulan köylere veya mevcut köylere eklenen evlere ve çiftliklere yerleştirilen aileler 2510 sayılı kanunun, 3683 sayılı kanunun 2 nci ve 5098 sayılı kanunun 8 inci maddesi ile değiştirilen 37nci maddesi ile 38 nci maddesinin g fıkrasındaki muaffiyetten faydalanırlar.

B Ö L Ü M : VI

VERİLEN ARAZİYE AİT HÜKÜMLER

Verilen Arazinin Tescili, İpotek ve Tahliye Edilmesi :

Madde : 47 — Bu kanun hükümlerine göre verilen taşınmaz malların 40 ve 41 nci maddeler gereğince borçlandırılacak miktarile maddeye göre Ziraat Bankasında kurulacak özel fondan verilecek kredinin ulaşabileceği miktarın tamamı için borçlandırma senedinde yazılı şartlar dairesinde Ziraat Bankası lehine ipotek edilmek suretile arazi verilen adına tapuya tescil edilir.

Tescili yapılan taşınmaz malların tahliyeleri o yerin en büyük Mülkiye amiri tarafından arazide mevcut mahsulün sağillerine kaldırılacağı tarih göz önünde tutulmak suretile icra memurundan istenir. İcra Dairesince sağilleri hakkında İstimlâk Kanununun 20 nci maddesi hükmü uygulanır.

Verilen Arazide Kayıtlamalar :

Madde : 48 — Verilen taşınmaz malların bedelleri ile ci maddeye göre Ziraat Bankasında kurulacak özel fondan açılan kredilerden doğan borçlar tamamile ödenmedikçe bu taşınmaz mallar üzerinde temlikî hiç bir tasarrufta bulunulamaz ve başkaları lehine ayniveya şahsî bir hak ihdas edilemez. Bu taşınmaz mallar gerçek ve tüzel kişilerin alacakları için haciz olunamaz. Verilen işletme araçları hakkında da aynı hükümler uygulanır.

Arazinin Geri Alınması :

Madde : 49 — Verilen taşınmaz malların sahipleri tarafından bu kanun hükümleri dairesinde işletilmeleri halinde bunların geri alınmasını ve tapu kayıtlarının silinerek Hazine adına değiştirilmesini mahkemeden istemeğe Tarım Bakanlığı yetkilidir.

Borcu Ödenen Arazide Kayıtlama :

Madde : 50 — Dağıtılan arazinin borcu vaktinden önce ödenmiş olsa bile borçlanma tarihinden başlayarak 25 yıl geçmedikçe arazi, yapı ve tesislerle işletme araçları bu bölümdeki hükümlere bağlı kalırlar

Verilen Araziye Mirasçılarn Tasarrufu :

Madde : 51 — Bu kanun hükümlerine göre kendilerine arazi, yapı ve tesis verilen şahısların ölümü halinde işbu taşınmaz mallar 50 nci maddede yazılı süre içinde mirasçılar arasında taksim edilemez.

Mirasçılar ittifak ederlerse araziyi birlikte işletirler.

Mirasçılardan biri, yahut bir kaç arazinin tamamının kendilerine tahsisi isteğinde bulunurlarsa Medeni Kanununun 597 - 600 ncü maddelerine göre işlem yapılır. Ancak mahkeme, bu kanunun 50 nci maddesindeki süre içinde Medeni Kanunun 598 inci maddesinin 1 inci fıkrası gereğince taksime veya mirasçıların araziyi birlikte işlemeleri hususunda ittifak etmemeleri halinde aynı fıkraya göre satışa karar veremez.

Mirasçılar araziyi birlikte işletmek için anlaşamadıkları ve tereke temsilcisi marifetile de işletemedikleri veya bu tarz işletme bir kısım mirasçıların haklarını ihlâl ettiği takdirde veya istekliler araziyi işletmeye muktedir görülmediği takdirde, mirasçılar arazinin satılması suretile şuyunun izalesini mahkemeden isteyebilirler.

Ancak ekli (1) Numaralı cetvelde gösterilen miktardan fazla arazisi bulunmayan çiftçiler bu satışa iştirak edebilirler.

B Ö L Ü M : VII

KİRACILIK VE ORTAKÇILIK ESASLARI

Arazinin Bizzat İşlenmesi ve İstismaları :

Madde : 52 — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra tarımsal arazide çiftçilik mülk sahibi tarafından bizzat, veya kendisinin kuracağı düzen ve sorumluluğu altında yapılır.

Ancak, veraset yolu ile mülke hak kazanmış reşit olmayan çocuklarla bizzat çiftçilik yapamıyacak kadın eşler ve askerlik, uzun süren hastalık, sakatlık ve çalışmıyacak derecede ihtiyarlık gibi sebeplerle bizzat çiftçilik yapamıyacak durumda olanlar, bu durumlarını usulü dairesinde belgelendirmek şartile bu kanun hükümleri dairesinde arazisini kiraya verebilir veya ortakçılıkla çiftçilik yapabilirler.

Arazinin Kiraya Verilmesi ve Ortakçılıkla İşletilmesi :

Madde : 53 — Arazi, ancak bir şahsa ve o şahsın çiftçi olması ve araziyi bizzat işletmesi şartile kiraya verilebilir. Kiracı, arazi sahibinin muvafakatı olsa dahi bu araziyi kısmen veya tamamen başkasına kiraya veremez ve ortakçılıkla işletemez.

Arazi sahibi birden fazla çiftçi ile ortakçılık sözleşmesi yapamaz.

Bir şahsın bütünlük göstermeyen ve ayrı yerlerde bulunan birden çok tarımsal taşınmaz mala sahip olması halinde TarımMa kanlığının muvafakatı ile birden fazla çiftçi ile kira veya ortakçılık sözleşmesi yapması mümkündür.

Sözleşme Süresi :

Madde : 54 — Arazi kiralanmasına ait sözleşmelerde kira süresi 3 yıldan kısa olamaz. Arazi sahibi henüz çiftçilik yapacak durumda olmadığı ve bu kanunla Borçlar Kanununda yazılı akdin feshini gerektirir bir hal meydana gelmediği takdirde sözleşme yukarıda yazılı kira akdi süresile yazılı olmaksızın bu bölümdeki hükümler dairesinde yenilenir.

Kira Bedelinin Tayini :

Madde : 55 — Taraflar kira bedelini aralarında serbest olarak tayin ederler. Ancak, kira bedeli hiçbir zaman o yerden sağlanacak yıllık ortalama gayri safi gelirin 1/3 ünden fazla olamaz.

Kiralamadan sonra arazide yapılan ıslâhat masrafları, bu ıslâhattan kiracı faydalandığı nisbette ve yıllık amortisman üzerinden kiraya zam edilir.

Kiranın Ödenmesi :

Madde : 56 — Kiracı kirayı, mahalli örf ve adete göre nakden veya aynen öder. Hiç bir halde yıllık kira bedelinin 1/4 ünden fazlası peşin olarak istenemez.

Kiracının Şüf'a Hakkı :

Madde : 57 — Kira veya ortakçılık sözleşmelerinde arazi sahibi kiracılık veya ortakçılık süresi içinde arazisini satmak isterse mevcut kiracı veya ortakçının arazi üzerinde şüf'a hakkı vardır. Kiracı veya ortakçı satışı duyduğu tarihten itibaren bir ay içinde bu hakkını kullanabilir. Şüf'a hakkı kira sözleşmesinin bitimi tarihinde ve herhalde satışın tapu siciline tescili tarihinden itibaren bir yıl geçmekle düşer.

Kiralayanın Mükellefiyetleri :

Madde : 58 — Kira ve ortakçılık sözleşmelerine bu kanunda yer alan hükümlerden gayri kiracı veya ortakçının satın almaya, satmaya ve işletmeciliğe müteallik haklarının tahdit edici şartlar konulamaz.

Arazi sahibi kiracı veya ortakçının arazi üzerinde yapacağı ziraî faaliyetleri zorlaştırıcı veya önleyici, yahutta sözleşme müddetinden önce kiracı veya ortakçığı sözleşmeyi bozmaya zorlayıcı fiil ve hareketlerde bulunamaz.

Sözleşmeye Konulacak Hususlar :

Madde : 59 — Kiracılık ve ortakçılık sözleşmeleri basılı örneğine göre 2 nüsha olarak yapılır. Bunlardan biri arazi sahibinde, diğeri kiracı veya ortakçada ka-

lr. Bu sözleşmelerde kanunun bu bölümü ve diğer bölümlerindeki kiracılık ve ortaklığa ait hükümler ile :

- a) Kiralanan arazinin mevki, hudutları ve genişliği,
- b) Ortaklığın mahiyeti ve tarafların hisseleri,
- c) Kira veya ortaklık müddeti;
- d) Kira miktarı, kiranın ödeme şekli ve zamanı,
- e) Sözleşmenin kiracı veya ortakçı ve arazi sahibi tarafından hangi hallerde feshedileceği,
- f) Sözleşmenin yenilenmesi veya uzatılmasına ait hükümlerin yer alması mecburidir.

Sözleşmeler çiftçi kütüklerini tutmakla görevli dairelerce tasdik edilerek kütüğe işlenir.

Uygulanacak Diğer Hükümler :

Madde : 60 — Arazi kiralamada ve ortaklıkta bu kanunda ayrı bir hüküm bulunmayan hallerde borçlar kanunun ilgili hükümleri uygulanır.

Kiracılık ve ortaklığa dair sözleşme tipleri ve uygulama ile ilgili diğer hususlar tüzükte belirtilir.

B Ö L Ü M : VIII

ARAZİ TOPLULAŞTIRILMASI

Toplulaştırılacak Arazi :

Madde : 61 — Bu kanunun bir ve 8. ci maddelerindeki maksada uygun olarak :

a) 7457 sayılı kanunun 2. ci maddesinin j bendi gereğince Toprak Muhafaza ve Ziraat Sulama tekniğinin zorunlu kıldığı hallerde Tarım Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla kabul edilecek yerlerde,

b) Tarımsal arazinin ekonomik bir işletmeye imkân vermeyecek derecede ve şekilde küçük parçalara bölünmüş ve dağılmış olduğu ve arazi kullanma kabiliyeti ve topoğrafyasının bariz değişiklikler göstermediği yerlerde Tarım Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile,

c) Yukarıdaki haller dışında Tarım Bakanlığının lüzum gördüğü ve teklif ettiği köy ve beldelerde arazinin yarısından fazlasına malik bulunan ve adetçe maliklerin yarısından fazlasını teşkil edenlerin muvafakatı üzerine,

Arazi toplulaştırılması yapılır.

Toplulaştırmanın Sınırı :

Madde : 62 — Arazi toplulaştırılması köy ve belde esası üzerinden ve o yerin hudutları içindeki kişilere ait bütün arazide uygulanır. Ancak :

a) 61. ci maddenin a bendine göre yapılacak toplulaştırılmada yukarıda yazılı sınırlarla bağlı kalınmaz.

b) Bağ, bahçe, ağaçlık, zeytinlik, çayır ve sulanan arazinin toplulaştırılması kendi aralarında ayrıca yapılabilir.

Toplulaştırmanın Uygulanma Şekli :

Madde : 63 — Kanuna bağlı cetvellerde gösterilen hadlerden fazla arazisi olanlara arazi toplulaştırılması üzerine ancak kanunda tesbit edilen azami miktarları aşmıyacak genişlikte toprak bırakılır. Ve fazlası kamulaştırma işlemine tâbi tutulur.

Toplulaştırmanın teknik zorunlukları icabı tahsis sırasında arazinin gerçek değerinde eşitlik sağlanamazsa verilen arazinin değerinin eski arazinin değerinden düşük olması halinde değer farkı def'aten arazi sahibine ödenir. Değer farkı yüksek olan hallerde arazi sahibi bu miktar için kanun hükümleri dairesinde borçlandırılır.

Toplulaştırmanın plânlama ve uygulanmasında 2. ci fıkrada yazılı değer farkı hiçbir halde eski arazi değerinin % 7 sini geçemez.

Toplulaştırma sırasında arazisi bir çiftçi ailesi için tesbit edilen miktardan az olanların toprağı imkân nisbetinde bu kanun hükümlerine göre borçlandırma suretiyle tamamlanır. Buna imkân görülemeyen hallerde isteklilere başka yerde arazi verilebilir; ve bunlar kanuna göre Tarımsal yerleşime tâbi tutulurlar.

İstekleri üzerine başka yerde kendilerine arazi verilenlerin veya çiftçiliğı terk edenlerin köylerinde kalan arazilerinin bedeli gerçek değeri üzerinden peşin olarak ödenir.

Toplulaştırmada Toplumsal Tesisler :

Madde : 64 — Arazi toplulaştırılması yapılan yerlerde köy, belde veya çiftçilerin genel ve toplumsal ihtiyaçlarını karşılayan yol, kanal, sınayi tesisler vesaire için gerekli tahsisler yapıldıktan sonra :

a) Arazide eksilme olmuşsa : Bir arazi sahibinin toplam arazisindeki değer eksilmesinin toplulaştırma öncesi toplam arazisi değerine oranı, o yerdeki toplam arazi değer eksilmesinin toplulaştırma öncesi toplam arazi değeri oranına eşit olur ve azalan değer bedeli bu kanunun kamulaştırma hükümlerine göre arazi sahibine ödenir.

b) Eski genel ve toplumsal yol, kanal ve sairenin iptalinden doğan arazi fazlaşması olmuşa :

Fazlaşan bu arazi Tarım Bakanlığı tasarrufuna geçer.

Arazisi Toplulaştırılanlara Yapılacak Yardım :

Madde : 65 — Bu kanun hükümleri dairesinde arazileri toplulaştırmaya tâbi tutulan çiftçilere :

a) Ziraat Bankası tarafından açılan çevirme kredilerinde tercih hakkı tanınır. Ve bu krediler ihtiyaçlarına yeter miktarda ve Tarım Bakanlığınca tesbit edilecek şekilde kontrollü olarak verilir. Ve faiz hadleri de 5 yıl müddetle yarı nisbette uygulanır.

b) Ayrıca bir defaya mahsus olmak üzere Ziraat İşletmesinin gerektirdiği çeşit ve miktarlarda iyi tohumluk, meyve fidanı ve damızlık hayvanlar Tarım Bakanlığınca parasız olarak verilebilir.

Toplulaştırmada Kamulaştırma Bedelleriyle Yardımların Karşılanması :

Madde : 66 — Arazi toplulaştırma için Devlet tarafından arazi kamulaştırma bedelleri dışında yapılmış olan hiç bir masraf, arazisi toplulaştırılanlara yüklenemez. 64. cü maddedeki arazi bedelleri de bu hükme tâbidir.

65. ci maddenin b bendindeki hususları karşılamak üzere her yıl Tarım Bakanlığı bütçesinde ayrı bir bölüme yeteri kadar tahsisat konur.

B Ö L Ü M : IX

MALİ HÜKÜMLER

Kamulaştırma Bedelinin Ödenmesi :

Madde : 67 — Kamulaştırmada :

a) Kamulaştırılan topraktan çiftçinin geçinebilmesi için zaruri olan kısmının bedeli olarak 25.000 lirası,

b) Küçük çiftçinin kamulaştırılan arazisinin bedelinin tamamı,

c) a ve b bendlerinde dışında kalan kamulaştırmalarda kamulaştırma bedelinin 1/10 u, 100 liraya kadar kesri ile birlikte peşin olarak; Bakiyesi eşit taksitlerle ödenir.

Taksit bağlanacak miktar peşin ödenecek miktardan az olduğu takdirde, bedelin bakiyesini taksit bağlamakta veya peşin ödemekte Tarım Bakanlığı serbesttir.

Taksite bağlanacak miktarlar için kamulaştırmanın kesinleştiği tarihten itibaren en çok 10 yıl içinde ve 10 eşit taksitte ödemek üzere Maliye Bakanlığınca istihkak sahiplerine nama yazılı bonolar verilir. Bu bonolar senelik % 5 faize tâbidir. Bonoların itfasını, faizlerini ve diğer giderlerini karşılayacak ödenek her yıl Devlet borçları bütçesinde ayrı bir bölüme konur.

Ancak, kamulaştırmayı takip eden malî yıl başına kadar olan faizler ve peşin yapılacak ödemeler Tarım Bakanlıği bütçesindeki tertibinden ödenir.

Tamin edilecek bonoların ihracı için, Maliye Bakanlıği yılda 50.000 liraya kadar geçici harcamalara yetkilidir.

43. üncü madde hükmü mahfuzdur.

İstimlâk kanununun 17. ci maddesinin uygulanması halinde bu maddede yazılı peşin ödenecek hadler esas tutulur.

Arazi, Yapı ve Tesisler Bedeli :

Madde : 68 — Dağıtılarak arazi yapı ve tesisleri bu kanun hükümleri daire-sinde Maliye ve Tarım Bakanlıklarınca belirtilecek esaslara göre tâyin edilecek bedelleri borçlandırmayı takip eden 6. cı yılın Ocak ayından başlamak ve 20 yılda 20 eşit taksitle faizsiz olarak ödenmek üzere T. C. Ziraat Bankası adına senede bağlanır ve senetler Bankaya verilir.

Özel Fon :

Madde : 69 — Toprak dağıtımı ve arazi toplulaştırmada Ziraî İşletme kurmak, yapı ve tesisler meydana getirmek, bunların onarılmasını sağlamak ve Donatım malzemesi temin edilmek üzere T. C. Ziraat Bankasında Tarım Bakanlıği emrine açılacak özel fondan kuruluş onarma ve donatma kredisi verilir.

Verilen arazi açılacak bu krediyi tamamiyle karşılamıyorsa arazi alan kimse-nin malik bulunduğu diğer arazi, muvafakatı ile 5. ci bölüm hükmüne tâbi tutu-larak lüzumlu kredi açılabilir.

Toprak dağıtım ve arazi toplulaştırma yolu ile kurulan işletmelerin yıllık iş-letilmesini sağlayacak miktarda kredi T. C. Ziraat Bankasının kendi kaynakların-dan cari usullerine göre ve öncelikle açılır.

Kimlere ne şekilde ve ne miktarda kuruluş, onarma ve Donatım Kredisi açılacağı ve bu kredilerin açılma şekilleri, miktarları, ve % 5 i geçmemek üzere faiz-leri ile ilgili esaslar Ticaret ve Tarım Bakanlıklarınca birlikte belirtilir.

Özel Fonun Kaynakları :

Madde : 70 — Özel fonun kaynakları şunlardır :

- a) Her yıl bütçesine bu maksatla ve 100.000.000 liradan az olmamak üzere konulacak ödenek,
- b) 68. ci maddede yazılı alacaklardan yapılacak tahsilât,
- c) Bu kanunda özel fona aktarılacağı yazılı paralar.

T. C. Ziraat Bankasının Ödevi :

Madde : 71 — Bu kanun ile T. C. Ziraat Bankasına verilen işler Bankasının asli görevlerindedir. Bankanın bu görevi ifasından doğacak giderleri 69. cu maddenin 1. ci fıkrası gereğince yapılacak ikazlara aynı maddenin son fıkrası gereğince uygulanacak faizin Ticaret ve Tarım Bakanlıklarınca tesbit edilecek kısmı ile karşılanır.

Alacakların Tahsili Usulü :

Madde : 72 — Toprak dağıtımı ve arazi toplulaştırmada dağıtılan arazi ile yapı ve tesislerden ve bu kanun hükümleri dairesinde açılan her nev'i kredilerden doğan alacaklar vadesinde ödenmediği takdirde T. C. Ziraat Bankasınca borçlunun arazi, yapı ve tesisleri ile işletme vasıtaları dışında kalan haczi caiz mallarından 6183 sayılı amme alacaklarının tahsil usulü hakkındaki kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Borçlunun arazi, yapı ve tesisleri ile işletme araçları dışında baş vurulacak malları olmadığı takdirde T. C. Ziraat Bankası bu araçlar üzerinde 6183 sayılı kanuna göre haciz ve kovuşturma hakkını kullanmakla beraber 49. cu madde hükümleri dairesinde arazinin geri alınarak tapu kaydının hazine adına değiştirilmesini mahkemeden isteyebilir. İsteğin Mahkemece kabulü halinde ödenen taksitler veya yapılan zaruri ve faydalı giderlerle elde edilen faydalanma bedellerinin karşılıklı mahsubunda aynı madde hükümleri uygulanır.

Zor durumda bu hükümler uygulanmaz. Zor durumun tâyin ve takdiri ve bu duruma göre alacakların ne süre geri bırakılacağı Maliye ve Tarım Bakanlıklarınca kararlaştırılır.

B Ö L Ü M : X

CEZA HÜKÜMLERİ

Beyanname Vermeyenler :

Madde : 73 — Bu kanunun 21. ci maddesinde yazılı ödevleri yerine getirmeyen arazi sahipleri, kanunî temsilciler ve vakıf mütevellileri 250 liradan aşağı olmamak üzere hafif para cezasına çarptırılırlar. Yazılı miktara rağmen bu ödevi yerine getirmiyenler hakkında ceza iki kat olarak hükmolunur.

B Ö L Ü M : XI

TÜRLÜ HÜKÜMLER

Taşınmaz Malların Geri Alınmasında Yapılacak İşler :

Madde : 74 — Bu kanunun 49. cu maddesi gereğince taşınmaz malların geri alınması halinde ödenen taksitler ve yapılan zaruri ve faydalı giderlerle araziden elde edilmiş olan faydalanma bedelleri karşılıklı olarak hesap edilir. Değerlerde artış varsa fazlası geri alınır.

Arazinin Geri Verilmesi :

Madde : 75 — Bu kanunla kendisine toprak verilen bir kimse herhangi haklı bir sebeple bu araziye bizzat işlemek istemezse bu arazinin kendisinden geri alınmasını yazılı olarak Tarım Bakanlığından isteyebilir. Bu gibiler hakkında da 74. cü madde hükmü uygulanır.

Kamulaştırılan ve Diğer Arazide Temlik Tasarruf Durumu :

Madde : 76 — Kamulaştırma hükümleri şumulüne giren arazide bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yapılacak temlik tasarruflar hükümsüzdür. Ancak, Hükümetçe yapılan veya yapılacak olan kamulaştırmalar ile Mahkeme kararına dayanan ve bizzat çiftçilik yapanlara vâki arazi satışları ve miras yolu ile arazi intikalleri bu hükme tâbi değildir.

Tüzüğün Hazırlanması :

Madde : 77 — Bu kanunun uygulama usullerini gösterir tüzük kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren 6 ay zarfında Tarım Bakanlığınca hazırlanır.

Arazinin Parçalanamayacağı :

Madde : 78 — Bu kanunun uygulandığı bölgelerde özel mülkiyet altındaki araziye miras, hibe, satış ve diğer yollarla bu kanuna bağlı norm cetvelindeki miktarlardan daha küçük parçalara bölünemez.

Resim ve Harç Muafiyeti :

Madde : 79 — Bu kanun hükümlerinin uygulanması dolayısıyla yapılacak bütün başvurular ve verilecek dilekçe, bildirim, yüklenme, senet, tasarruf belgeleri kira ve ortaklık sözleşmeleri ve benzeri her türlü kâğıtlar ve resmi yerlerce ve Noterlerce yapılacak işlemler bütün resim ve harçlardan muafittir.

Göçmen, Göçebe ve Göçürülenlere Verilen Arazi :

Madde : 80 — Özel kanunlarına göre göçmen, göçebe ve göçürülenlere arazi verilmesi işleri ile, verilen Tarımsal arazi (arazi, yapı ve tesislerin bedellerine ait hükümler hariç) bu kanun hükümlerine tâbidir.

Uygulanılacak Yargılama Usulü :

Madde : 81 — Bu kanunun uygulanmasından doğacak uyuşmazlıkların halinde basit yargılama usulü uygulanır.

Sınırların Belirtilmesi :

Madde : 82 — Toprak Reformu uygulanmış olan yerlerde çiftçiler tarımsal topraklarının sınırlarını sabit işaretlerle belirtmek ve bu işaretlerin devamlılığını sağlamak zorundadırlar.

Sınırların ne gibi sabit işaretlerle belirtileceği, belirtilen sınırların korunması ve ilgililerin bu işlerin gerektirdiği masraflara katılma şekli gibi hususlar tüzükte belirtilir.

Fazla Arazi Reform Yükümü :

Madde : 83 — Bu kanunun 20. ci maddesinde tesbit edilen azami miktarlardan fazla araziye sahip olanlar bu kanunun yürürlüğe girmesini takip eden ilk takvim yılı başından itibaren fazla arazileri kamulaştırılincaya kadar beher dönüm fazla arazi başına bu fazla arazinin gayri safi gelirinin % 10 unu "Reform yükümü" olarak öderler. Yükümlüler her takvim yılı başında şekli Tarım Bakanlığınca tesbit edilecek basılı bir beyanname verirler. Buna uymayanlardan reform yükümü iki kat olarak alınır.

Reform yükümü Ziraat gelir vergisi mercilerince tahsil ve Ziraat Bankasındaki özel fona aktarılır. Yüküme konu olan arazinin kamulaştırılması istenirse Tarım Bakanlığı bu kısmı kamulaştırmaya mecburdur.

Kira ve Ortakçılık Sözleşmelerinin Yenilenmesi :

Geçici Madde : 1 — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden evvel yapılmış olan arazi kiralama ve ortakçılıkla çiftçilik yapılmasına ait sözleşmeler, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren iki yıl zarfında bu kanun hükümlerine uygun olarak yeniden düzenlenir.

Kira ve Ortakçılıkla İşletilen Arazide Reform Yükümü :

Geçici Madde : 2 — Bu kanunun 52 ve 53. cü maddeleri hükümleri kanunun henüz tatbik edilmediği bölgelerde uygulanmaz.

Bu fıkradaki muafiyetten faydalanan mülk sahipleri bu gibi bölgeler toprak reformu bölgesi olarak ilân edilinceye kadar arazinin gayri sâfi gelirinin % 10 unu Reform Yükümü olarak öderler. Tahsilât ve yatırımlar 83. cü maddeye göre yapılır.

Özel Fona Aktarma :

Geçici Madde : 3 — 4753 sayılı kanununun 47 ve 48. ci maddesinde sözü geçen fon bakiyesi ile fonun alacak ve borçları, bütün hak ve vecibeleri ile özel fona intikal eder.

B Ö L Ü M : XII

SON HÜKÜMLER

Kaldırılan Kanunlar :

Madde : 84 — 4753, 5618, 6603 sayılı kanunlarla diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri kaldırılmıştır.

Özel mahiyetteki kanun hükümleri saklıdır.

Yürürlük :

Madde : 85 — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme Organı :

Madde : 86 — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**TOPRAKLANDIRMADA ÇİFTÇİYE AİLE İŞLETMESİ
KURMAK ÜZERE VERİLECEK TARLA ARAZİSİNİN
B Ü Y Ü K L Ü Ğ Ü**

Norm cetveli

Arazi Sınıfları İklim Bölgeleri	Sınıf I		Sınıf II		Sınıf III		Sınıf IV	
	Kıraç	Sulu	Kıraç	Sulu	Kıraç	Sulu	Kıraç	Sulu
Kurak	200	50	250	62	300	75	400	55
Yarı kurak	80	40	100	50	120	60	160	44
Yarı nemli	60	30	75	37	90	45	120	33
Nemli	40	20	50	25	60	30	80	22

N O T : Tarla arazisinden başka tarımsal arazi verilmesinde 2 No. : lu cetveldeki emsaller kullanılır.

**KAMULAŞTIRMADA ARAZİ SAHİBİNE BIRAKILACAK
ARAZİNİN AZAMI BÜYÜKLÜĞÜ (DÖNÜM)
(TARLA ARASISI CİNSİNDEN)**

1 No. lu Cetvel

Arazi Sınıfları İklim Bölgeleri	Sınıf I		Sınıf II		Sınıf III		Sınıf IV	
	Kıraç	Sulu	Kıraç	Sulu	Kıraç	Sulu	Kıraç	Sulu
Kurak	10.000	2.500	12.500	3.200	15.000	3.750	20.000	2.750
Yarı kurak	4.000	1.600	5.000	2.000	6.000	2.400	8.000	1.760
Yarı nemli	3.000	1.500	3.750	1.850	4.500	2.250	6.000	3.650
Nemli	2.000	1.200	2.500	1.500	3.000	1.800	4.000	4.320

N O T : Kurak iklim bölgesi : İki yılda bir ürün alınabilen ve genel olarak arazinin yarısı Nadasa bırakılan bölgedir. Kuraklık indisi 15-22 arasındadır. Sulama emsali 0.25 tir.

Yarı kurak iklim bölgesi : Her yıl ürün alınan; genel olarak Nadası uygulanmayan, Kuraklık indisi 22-32 arasında bulunan ve sulama emsali 0.40 olan bölgedir.

Yarı nemli iklim bölgesi : Her yıl emniyetli ürün alınan, Kuraklık indisi 32-44 arasında bulunan, sulama emsali 0.50 olan bölgedir.

Nemli iklim bölgesi : Her yıl emniyetli ürün alınan, Kuraklık indisi 44 den yukarı olan ve sulama emsali 0.60 olan bölgedir.

**TARLADAN BAŞKA TARIMSAL ARAZİNİN
TARLA ARAZİSİNE TAHVİLİNDE KULLANILACAK
E M S A L**

2 No. lu cetvel

KURAK İKLİM BÖLGELERİNDE

Arazi sınıfları	Kıraç bağ bahçe	Sulu bahçe	Zeytinlik	Fındık; Antep fıstığı, çay	Meyveli orman		Çayır	İyi mer'a	Bozuk mer'a
					Sulu orman	palamut, kavak - çam fıstığı, harnup v.s.			
I	3	1	—	—	5	2	2.5	1/10	1/25
II	3.75	12.5	—	—	6.25	2.5	3.12	1/12.5	1/31
III	4.5	15	—	—	7.5	3	3.75	1/15	1/37
IV	6	20	—	—	10	4	5.0	1/20	1/50

YARI KURAK İKLİM BÖLGELERİNDE

I	1.33	5	2	—	2	0.8	1	1/4	1/10
II	1.66	6	2.5	—	2.5	1	1.25	1/5	1/12.5
III	2.00	7.5	3	—	3	1.2	1.5	1/6	1/15
IV	2.66	10	4	—	4	1.6	2	1/8	1/20

YARI NEMLİ İKLİM BÖLGELERİNDE

I	1	3.75	1.5	3	1.5	0.6	0.75	1/3	1/5
II	1.25	4.5	1.9	3.75	1.9	0.82	1.0	1/3.75	1/6
III	1.5	5.62	2.25	4.5	2.25	0.9	1.25	1/4.5	1/7.5
IV	2	7.5	3	6	3	1.2	1.5	1/6	1/10

NEMLİ İKLİM BÖLGELERİNDE

I	1	2.5	1	2	1	0.6	0.5	1/3	1/4
II	1.25	3	1.25	2.5	1.25	0.82	0.62	1/3.75	1/5
III	1.5	3.75	1.5	3	1.5	0.75	0.75	1/4.5	1/6
IV	2	5	2	4	2	1.2	1	1/6	1/8

